

Հաստատում եմ՝

Գիտխորհրդի նախագահ

ռեկտոր Ա. Խ. Սարիբեկյան

« 15 » 05 2018թ.

ԱՎԱՆԴԱԿԱՆ ԲԺՇԿՈՒԹՅԱՆ ՀԱՄԱԼՍԱՐԱՆ

ԱՆԸՆԴՀԱՏ ԵՎ ԻՆՏԵԳՐԱՑՎԱԾ

ԿՐԹԱԿԱՆ ԾՐԱԳՐԻ ՄԱՍՆԱԳԻՐ

ՄԱՍՆԱԳԻՏՈՒԹՅԱՆԸ՝

091201.00.7-«ԲՈՒԺԱԿԱՆ ԳՈՐԾ»

ՈՐԱԿԱՎՈՐՈՒՄԸ՝

ԲԺԻՇԿ

Երևան 2018թ.

Մասնագիտական կրթական ծրագրի մասնագիրը /ՄԿԾ/, նախատեսված է դիմորդների, ուսանողների, ակադեմիական անձնակազմի, շահակիցների և գործատուների համար:

Այն ներկայացնում է ծրագրի հիմնական հատկանիշների համառոտ ամփոփումը՝ իր մեջ ներառելով ուսումնառության նախատեսվող արդյունքները, մանրամասն տեղեկություններ ուսուցման, դասավանդման և գնահատման մեթոդների, ուսումնառության արդյունքների և յուրաքանչյուր մոդուլի բովանդակության մասին, որն ակնկալում է ուսանողը և որին կարող է հասնել, եթե նա լիարժեքորեն օգտվում է իրեն առաջարկվող և տրամադրվող ուսումնական հնարավորություններից:

1. Ընդհանուր դրույթներ

- Կրթական ծրագրի անվանումը և մասնագիտության թվանիշը՝ *091201.00.7- «Բուժական գործ»*
- Որակավորումների ազգային շրջանակի մակարդակ՝ *Որակավորումների ազգային շրջանակի 6-րդ, 7-րդ մակարդակ*
- ՄԿԾ-ի յուրացման ժամկետը՝ *6 տարի*
- Կրեդիտների քանակը՝ *360 /երեք հարյուր վաթսուն/*
- Շնորհվող որակավորումը՝ *Բժիշկ*
- Բարձրագույն ուսումնական հաստատություն՝ *Ավանդական բժշկության համալսարան /ԱԲՀ/*
- Կրթական ծրագիրը իրականացնող ֆակուլտետ՝ *Բուժական*
- Կրթական ծրագրի ուսուցման ձևը՝ *Առկա*
- Կրթական գործունեությունն իրականացվում է՝ *ՀՀ պետական լեզվով*
Օտարերկրացիների համար՝ անգլերեն լեզվով
- Կրթական ծրագիրը լիցենզավորված և հավատարմագրված է՝ *Լիցենզիա - N 0002*
Հավատարմագիր - N 127

1.1. Ներածություն

ԱԲՀ-ի կողմից իրականացվող 091201.00.7-«Բուժական գործ» մասնագիտության կրթական ծրագիրը /ՄԿԾ/ իրենից ներկայացնում է փաստաթղթերի համակարգ, որոնք մշակվել և հաստատվել են համալսարանի գիտական խորհրդի կողմից 15.05.2018թ-ին /արձանագրություն N 8/՝ աշխատաշուկայի պահանջներին և ՀՀ պետական կրթական նորմերի, ՈԱՇ-ի կրթական չափորոշիչներին համապատասխան, ինչպես նաև հաշվի են առնվել արտասահմանյան համանման բուհերի օրինակելի կրթական ծրագրերը:

ՄԿԾ-ն կարգավորում է՝ կրթական ծրագրի գործընթացի նպատակները, ակնկալվող արդյունքները, բովանդակությունը և դրա իրականացման պայմաններն ու տեխնոլոգիաները, շրջանավարտի պատրաստվածության որակի գնահատումը և իր մեջ ներառում է. ուսումնական պլանը, դասընթացների, դասախոսությունների և առարկաների (մոդուլներ) աշխատանքային ծրագրերը և այլ նյութեր, ինչպես նաև

ուսումնական և արտադրական պրակտիկաների անցկացման օրացուցային ուսումնական ժամկետները և համապատասխան կրթական տեխնոլոգիաների իրականացումն ապահովող մեթոդական նյութերը:

1.2. 091201.00.7-«Բուժական գործ» մասնագիտության ՄԿԾ մշակման նորմատիվային փաստաթղթեր

ՄԿԾ մշակման նորմատիվային իրավական հիմքը կազմում են .

- «Կրթության մասին» ՀՀ օրենքը,
- «Բարձրագույն և հետբուհական մասնագիտական կրթության մասին» ՀՀ օրենքը,
- Մասնագիտական կրթության որակի ապահովման /ՈԱՇ/-ի կրթական չափորոշիչի պահանջները,
- ՀՀ բարձրագույն մասնագիտական կրթության պետական կրթական չափորոշիչը:

1.3. Մասնագիտական կրթական ծրագրի ընդհանուր բնութագիրը

1.3.1. Մասնագիտական կրթական ծրագրի նպատակը /առաքելություն/

ՄԿԾ-ի նպատակն է՝

- պատրաստել բժշկական կրթության, բժշկագիտության և առողջապահության ոլորտի աշխատաշուկայի պահանջներին համապատասխան, բանիմաց, բարձր բարոյականությամբ օժտված, բժիշկ-հիվանդ հարաբերության մեջ իրենց դերը գիտակցող բժիշկներ, ովքեր.
  - ✓ կունենան հիմնարար և համակարգված ժամանակակից գիտելիք բուժ-ախտորոշիչ և կանխարգելիչ գործունեության վերաբերյալ,
  - ✓ ցուցաբերելով կլինիկական ճկուն մտածելակերպ, ուսումնառության ընթացքում ձեռք բերած տեսական ու գործնական գիտելիքները կկարողանան կիրառել պրակտիկ գործունեության ընթացքում,
- ստեղծել ֆունդամենտալ և պրակտիկ պայմաններ մասնագետների պատրաստման համար, հիմնվելով բժշկական կրթության միջազգային ստանդարտների, հայրենական ավանդույթների վրա, որն էլ կապահովի համալսարանի ուսանողների մրցակցելիությունը հայրենական և արտասահմանյան աշխատաշուկաներում:

ՄԿԾ-ի խնդիրն է՝

- պատրաստել այնպիսի բժիշկներ, որոնք պահանջված և մրցունակ կլինեն հայրենական և միջազգային աշխատաշուկայում, կունենան գիտելիքներ և կարողություններ՝ ապահովելու շարունակական կրթություն և զարգացնելու սեփական ներուժը՝ գիտակցելով մասնագիտական գործունեության ամբողջ պատասխանատվությունը և խորությունը:
- ստացած հիմնարար գիտելիքները և հմտությունները հիմք կհանդիսանան կլինիկական օրդինատուրայում կամ ասպիրանտուրայում հետագա կրթություն ստանալու համար:

1.3.2. ՄԿԾ-ի կառուցվածքը և նկարագիրը

ՄԿԾ-ի պաշտոնական տեղեկությունը 6 տարի է, 302 շաբաթ, այդ թվում՝ տեսական ուսուցումը, գործնական և լաբորատոր պարապմունքները, քննաշրջանները, ուսումնաարտադրական պրակտիկաները, արձակուրդները:

Կրթական ծրագրի ծավալը 1 ուսումնական տարում կազմում է 60 կրեդիտ:

Ուսանողի ուսումնական ծանրաբեռնվածության ծավալը սահմանված է շաբաթական 45 ժամ՝ ներառյալ լսարանային /30 ժամ/ և արտալսարանային /ինքնուրույն՝ 15 ժամ/ աշխատանքները:

Ծրագիրն ավարտվում է ամփոփիչ ատեստավորման քննությունների հանձնումով: Ամփոփիչ ատեստավորմանը թույլատրվում են մասնակցել ուսումնական պլանները լիովին կատարած ուսանողները: Ամփոփիչ ատեստավորման քննությունները բարեհաջող հանձնման դեպքում շրջանավարտին շնորհվում է բժշկի որակավորում:

ԱԲՀ-ի 091201.00.7-«Բուժական գործ» մասնագիտության ՄԿԾ-ը բաղկացած է հետևյալ կրթամասերից՝

Տեսական դասընթացներ

- I. Հումանիտար, սոցիալ-բնագիտական դասընթացներ – 29 կրեդիտ
- II. Բնագիտական, մաթեմատիկական և բժշկակենսաբանական դասընթացներ - 112 կրեդիտ
- III. Կանխարգելիչ բժշկության դասընթացներ – 13 կրեդիտ

Կլինիկական և մասնագիտական դասընթացներ

- IV. Թերապևտիկ հիվանդությունների դասընթացներ – 86 կրեդիտ
- V. Վիրաբուժական դասընթացների – 66 կրեդիտ
- VI. Ավանդական բժշկության դասընթացներ – 39 կրեդիտ

Ուսումնաարտադրական պրակտիկա - 12 կրեդիտ

Լրացուցիչ դասընթացներ

Ամփոփիչ ավարտական որակավորման քննություն (3 կրեդիտ), որը կրթական ծրագրի եզրափակիչ փուլն է, որի նպատակն է տեսական և գործնական մասնագիտական գիտելիքների, կարողությունների և հմտությունների ստուգում՝ ըստ կրթական ծրագրի վերջնարդյունքների:

1.3.3. Դիմորդին ներկայացվող պահանջներ

- Դիմորդը պետք է ունենա պետական նմուշի վկայական՝ միջնակարգ, միջին մասնագիտական կամ նախնական մասնագիտական կրթության մասին:

- Դիմորդներին իրավունք է վերապահվում իրենց ընտրությամբ հանձնելու նշված երեք՝ «Կենսաբանություն», «Ֆիզիկա», «Քիմիա» մրցութային քննություններից երկուսը և «Հայոց լեզու»՝ որպես ոչ մրցութային առարկա:
- Ընդունելությունը կատարվում է ՀՀ կառավարության կողմից հաստատված ՀՀ բարձրագույն ուսումնական հաստատությունների ընդունելության կարգի:

2. 091201.00.7-«Բուժական գործ» մասնագիտության ՄԿԾ-ն յուրացրած շրջանավարտի մասնագիտական գործունեության բնութագիրը

2.1. ՄԿԾ-ն յուրացրած շրջանավարտի մասնագիտական գործունեության շրջանակը ներառում է.

քաղաքացիների առողջությունն ապահովող բժշկական օգնության ցուցաբերումը՝ առողջապահության ոլորտի ստանդարտներին և սահմանված պահանջներին համապատասխան:

2.2. ՄԿԾ-ն յուրացրած շրջանավարտի մասնագիտական գործունեության օբյեկտներն են՝

- ֆիզիկական անձիք /այսուհետ՝ հիվանդներ/
- ազգաբնակչությունը,
- քաղաքացիների առողջության պահպանման պայմանների ստեղծման համար անհրաժեշտ միջոցների և տեխնոլոգիաների ամբողջությունը:

2.3. ՄԿԾ-ն յուրացրած շրջանավարտի մասնագիտական գործունեության տեսակները հանդիսանում են.

- բժշկական,
- կազմակերպչական-կառավարման,
- գիտահետազոտական

2.4. Շրջանավարտի մասնագիտական գործունեության խնդիրները

ՄԿԾ-ն յուրացրած շրջանավարտը, պետք է լուծի մասնագիտական գործունեության հետ կապված հետևյալ խնդիրները:

- ***բժշկական գործունեություն***
  - Ազգաբնակչության շրջանում հիվանդությունների առաջացման կանխում՝ կանխարգելիչ և հակահամաճարակային միջոցառումների անցկացմամբ:
  - Կանխարգելիչ բժշկական հետազոտությունների դիսպանսերիզացիայի, դիսպանսեր հսկողության անցկացում:
  - Ազգաբնակչության տարբեր տարիքային, սեռային խմբերի առողջության ցուցանիշների բժշկավիճակագրական տեղեկատվության վերլուծության անցկացում:
  - Հիվանդությունների և ախտաբանական վիճակների ախտորոշում:
  - Անհապաղ վիճակների ախտորոշում:

- Հղիության ախտորոշում:
- Ժամանակավոր անաշխատունակության և այլ տեսակի բժշկական փորձաքննությունների անցկացում:
- Առաջին բժշկական /բուժսանիտարական/ օգնության ցուցաբերում ամբուլատոր և ստացիոնար պայմաններում:
- Առաջնային բուժսանիտարական բժշկական օգնության ցուցաբերում հանկարծակի սուր հիվանդությունների և վիճակների դեպքում, որոնք հիվանդի կյանքին չեն սպառնում և չեն պահանջում անհապաղ բժշկական օգնություն:
- Մասնակցություն՝ անհետաձգելի բժշկական միջամտություն պահանջող վիճակներում:
- Բժշկական օգնության ցուցաբերում՝ արտակարգ իրավիճակներում և մասնակցություն բժշկական տարհանմանը:
- Մասնակցություն բժշկական վերականգնողական և առողջարանային բուժման անցկացմանը:
- Ազգաբնակչության մոտ ձևավորել սեփական և այլոց առողջության պահպանմանը և ամրապնդմանն ուղղված շարժառիթներ:
- Սովորեցնել հիվանդներին առողջացման բնույթի հիմնական հիգիենիկ միջոցառումներ, որոնք նպաստում են հիվանդությունների առաջացման կանխարգելմանն ու առողջության ամրապնդմանը:
- **կազմակերպչական-կառավարման գործունեություն**
  - Բժշկական օգնության ցուցաբերում բժշկական կազմակերպություններում և դրանց կառուցվածքային ստորաբաժանումներում՝ օգտագործելով կազմակերպության հիմնական սկզբունքները:
  - Բժշկական կազմակերպություններում բուժանձնակազմի աշխատանքային գործունեության և հիվանդների մնալու բարենպաստ պայմանների ստեղծում:
  - Բժշկական կազմակերպություններում բժշկական փաստաթղթերի վարում:
  - Բժշկական փորձաքննության անցկացման կազմակերպում:
  - Մասնակցություն հիվանդներին ցուցաբերած բժշկական օգնության որակի գնահատմանը:
  - Տեղեկատվական անվտանգության հիմնական պահանջների պահպանում:
- **գիտահետազոտական գործունեություն**
  - Գիտական գրականության և պաշտոնական վիճակագրական ակնարկների վերլուծություն, վիճակագրական վերլուծության անցկացման արդյունքների ներկայացում հանրությանը:

- Մասնակցություն առողջապահության շրջանում գիտահետազոտական և գիտակիրառական խնդիրների լուծմանը՝ ըստ ախտորոշման, բուժման, բժշկական վերականգնման և կանխարգելման:

3.091201.00.7-«Բուժական գործ» ՄԿԾ-ի յուրացման արդյունքում ձևավորվող մասնագիտական գործունեության բնութագիրը

ՄԿԾ-ի յուրացման արդյունքները որոշվում են շրջանավարտի կողմից ձեռք բերված որակներով, այն է՝ նրա՝ գիտելիքները, կարողությունները և անձնական որակները կիրառելու ընդունակությամբ՝ ըստ մասնագիտական գործունեության խնդիրների:

ՄԿԾ յուրացման արդյունքում շրջանավարտի մոտ պետք է ձևավորվեն ընդհանրական, ընդհանուր մասնագիտական և մասնագիտական վերջնարդյունքներ:

Շրջանավարտը, որը յուրացրել է 'Բուժական գործ' ՄԿԾ-ն, պետք է տիրապետի հետևյալ ընդհանրական վերջնարդյունքների՝

ԸՎ	Ընդհանրական վերջնարդյունքներ
ԸՎ -1	Ունենա վերացական մտածողություն, համադրելու և վերլուծելու ունակություն հումանիտար, բնագիտական, բժշկականսաբանական և կլինիկական գիտությունների մեթոդները մասնագիտական և սոցիալական գործունեության ընթացքում:
ԸՎ -2	Կարողանա փիլիսոփայական գիտելիքները կիրառել աշխարհայացքի ձևավորման մեջ:
ԸՎ -3	Կարողանա վերծանել հասարակության պատմական զարգացման հիմնական էտապները և օրինաչափությունները քաղաքացիական դիրքորոշման ձևավորման համար:
ԸՎ -4	Կարողանա գործել ոչ ստանդարտ իրավիճակներում, կրի սոցիալ-բարոյական պատասխանատվություն ընդունած որոշումների համար:
ԸՎ -5	Պատրաստ լինի ինքնազարգացման, ինքնակրթման, ստեղծագործական կարողության կիրառմանը, հրապարակային խոսքին, քննարկումներ և բանավեճ վարելու մասնագիտական բովանդակության տեքստեր խմբագրելու:
ԸՎ -6	Կարողանա օգտագործել ֆիզիկական դաստիարակության մեթոդներն ու միջոցները՝ սոցիալական և մասնագիտական լիարժեք գործունեություն ապահովելու համար:
ԸՎ -7	Կարողանա ցուցաբերել I օգնության և պաշտպանության մեթոդներ արտակարգ իրավիճակների պայմաններում:
ԸՎ -8	Կարողանա ցուցաբերել կոլեկտիվում աշխատելու պատրաստակամություն, հանդուրժել սոցիալական, էթնիկ, դավանական և մշակութային տարբերությունները:

ՄԿԾ-ն յուրացրած շրջանավարտը պետք է տիրապետի հետևյալ ընդհանուր մասնագիտական վերջնարդյունքների՝

ԸՄՎ	Ընդհանուր մասնագիտական վերջնարդյունքներ
ԸՄՎ -1	Տեղեկատվական անվտանգության հիմնական պահանջներից ելնելով՝ կարողանա լուծել մասնագիտական գործունեության հիմնական խնդիրները՝ օգտագործելով տեղեկատվական, մատենագիտական ռեսուրսները, բժշկական սաքսանական տերմինաբանությունը, տեղեկատվական-հաղորդակցական տեխնոլոգիաները:
ԸՄՎ -2	Կարողանա մասնագիտական գործունեություն ծավալել իս հաղորդակցվել մայրենի և օտար լեզուներով՝ բանավոր և գրավոր:
ԸՄՎ -3	Կարողանա մասնագիտական գործունեության մեջ կիրառել բարոյա-հոգեբանական, դեոնտոլոգիական սկզբունքները և իրավական գիտելիքների հիմունքները:
ԸՄՎ -4	Կարողանա և պատրաստակամ լինի վերլուծել սեփական գործունեության արդյունքները՝ մասնագիտական սխալները կանխելու նպատակով:
ԸՄՎ -5	Բժշկական հիմնարկներում աշխատանքի կազմակերպում և բժշկական փաստաթղթերի վարում:
ԸՄՎ -6	Մասնագիտական խնդիրները լուծելիս կարողանա կիրառել ֆիզիկոքիմիական, մաթեմատիկական և այլ բնագիտական հիմնական հասկացություններն ու գիտելիքները:
ԸՄՎ -7	Մասնագիտական խնդիրները լուծելիս, բժշկական օգնության ժամանակ, կարողանա կիրառել դեղորայքային, ավանդական բժշկության և ոչ դեղորայքային բուժման այլ միջոցներ և համադրել դրանք:
ԸՄՎ -8	Մասնագիտական խնդիրները լուծելիս կարողանա գնահատել մարդու օրգանիզմում մորֆոֆունկցիոնալ վիճակները, ֆիզիոլոգիական և ախտաբանական պրոցեսները:
ԸՄՎ -9	Կարողանա ցուցաբերել առաջնային նախաբժշկական օգնություն /բժշկասանիտարական/ և կազմակերպել հիվանդների խնամքը:
ԸՄՎ -10	Կարողանա կիրառել բժշկական օգնության համար նախատեսված բժշկական գործիքներ և սարքավորումներ:

ՄԿԾ-ն յուրացրած շրջանավարտը պետք է տիրապետի հետևյալ մասնագիտական վերջնարդյունքների՝

Բժշկական գործունեություն

ՄՎ	Մասնագիտական վերջնարդյունքներ
ՄՎ -1	Կարողանա և պատրաստական լինի իրականացնել առողջության պահպանմանն ու ամրապնդմանն ուղղված միջոցառումների համալիր՝ ներառելով առողջ ապրելակերպի ձևավորումը, հիվանդությունների առաջացման և տարածման կանխարգելումը, վաղ ախտորոշումը, դրանց ծագման և զարգացման պայմանների և պատճառների հայտնաբերումը, ինչպես նաև հասուն մարդու և դեռահասի առողջության վրա ազդող շրջակա միջավայրի վնասակար ազդակների վերացումը:
ՄՎ -2	Կարողանա և պատրաստական լինի անցկացնել բժշկական կանխարգելիչ հետազոտություններ, դիսպանսերացում և դիսպանսեր հսկողության իրականացում:
ՄՎ -3	Կարողանա և պատրաստական լինի անցկացնել հակահամաճարակաբանական միջոցառումներ, բնակչության պաշտպանության կազմակերպում, հատկապես վտանգավոր վարակների օջախներում, ռադիացիոն իրավիճակի վատացման դեպքում, բնական աղետների և այլ արտակարգ իրավիճակների դեպքում:
ՄՎ -4	Կարողանա վերլուծել ազգաբնակչության առողջության ցուցանիշների մասին վիճակագրական տեղեկատվությունը սոցիալ-հիգիենիկ տեսանկյունից:
ՄՎ -5	Կարողանա լսել և վերլուծել հիվանդի գանգատները, անամնեզի տվյալները, զննման, լաբորատոր, գործիքային, ախտաբանա-անատոմիական, ավանդական և այլ հետազոտությունների արդյունքները՝ հիվանդության հայտնաբերման կամ ժխտման նպատակով:
ՄՎ -6	Կարողանա հիվանդությունների և առողջության հետ կապված խնդիրների միջազգային վիճակագրական դասակարգմանը համապատասխան հիվանդների մոտ ախտորոշել հիմնական ախտաբանական վիճակները, հիվանդությունների ախտանիշներն ու համախտանիշները: Կատարել տարբերակիչ ախտորոշում:
ՄՎ -7	Կարողանա անցկացնել ժամանակավոր անաշխատունակության փորձաքննություն, մասնակցի բժշկասոցիալական և դատաբժշկական փորձաքննությունների անցկացմանը և արձանագրի մարդու կենսաբանական մահվան փաստը:
ՄՎ -8	Կարողանա որոշել տարբեր նոզոլոգիաներով հիվանդների վարման տակտիկան, որոշել բուժման դեղորայքային, ավանդական բժշկության՝ ռեֆլեքտորապիայի, ֆիտոթերապիայի, հոմեոպաթիայի և այլ ոչ դեղորայքային միջոցների ցուցումներն ու հակացուցումները:

ՄՎ -9	Կարողանա վարել տարբեր նոգոլոգիաներով հիվանդների բուժումն ամբուլատոր պայմաններում և ստացիոնարում, ինտեգրելով ժամանակակից և ավանդական բժշկության բուժման մեթոդները:
ՄՎ -10	Կարողանա ցուցաբերել բժշկական օգնություն հանկարծակի սուր հիվանդությունների, սուր վիճակների, խրոնիկ հիվանդությունների սրացման ժամանակ, որոնք կյանքին վտանգ չեն սպառնում և չեն պահանջում անհետաձգելի բժշկական օգնություն:
ՄՎ -11	Կարողանա ցուցաբերել պահանջվող անհապաղ բժշկական միջամտություն:
ՄՎ -12	Կարողանա վարել ֆիզիոլոգիական հղիությունը և ընդունել ծննդաբերությունը:
ՄՎ -13	Կարողանա ցուցաբերել բժշկական օգնություն արտակարգ իրավիճակներում և մասնակցել բժշկական տարհանմանը:
ՄՎ -14	Կարողանա որոշել բնական բուժիչ ազդակների, դեղանյութերի, ոչ դեղորայքային թերապիայի, ավանդական բժշկության և բուժման այլ մեթոդների կիրառումը բժշկական վերականգնողական և առողջարանային բուժման կարիք ունեցող հիվանդների մոտ:
ՄՎ -15	Կարողանա ուսուցանել միջին և կրտսեր բուժանձնակազմին, հիվանդներին և նրանց բարեկամներին առողջացման բնույթի հիմնական սանիտար-հիգիենիկ միջոցառումները, հիմնական ֆիզիոլոգիական ցուցանիշների ինքնահսկողության հմտությունները, որոնք նպաստում են առողջության պահպանմանն ու ամրապնդմանը և հիվանդությունների կանխարգելմանը:
ՄՎ-16	Կարողանա ծավալել լուսավորչական գործունեություն՝ առողջ կենսակերպ վարելու և ռիսկի ազդակները վերացնելու նպատակով:

Կազմակերպչա-կառավարչական գործունեություն

ՄՎ -17	Կարողանա կիրառել ազգաբնակչության առողջության պահպանման կազմակերպման և կառավարման հիմնական սկզբունքները բժշկական կազմակերպություններում և նրանց կառուցվածքային ստորաբաժանումներում:
ՄՎ -18	Կարողանա հիմնական բժշկավիճակագրական ցուցանիշներից ելնելով մասնակցել բժշկական օգնության ցուցաբերման որակի գնահատմանը:

Գիտահետազոտական գործունեություն

ՄՎ -19	Կարողանա ապացուցողական բժշկության հիման վրա վերլուծել և հանրությանը ներկայացնել բժշկական տեղեկատվություն:
ՄՎ -20	Կարողանա մասնակցել գիտա-բժշկական հետազոտությունների՝ կիրառելով թեմային վերաբերող հայրենական և արտասահմանյան փորձը:
ՄՎ -21	Կարողանա մասնակցել ազգաբնակչության առողջության պահպանմանն ուղղված նոր մեթոդների ներդրմանը:

4. 191201.00.7 –«Բուժական գործ» մասնագիտության ՄԿԾ-ի իրականացման ժամանակ ուսումնական գործընթացի բովանդակությունը և կազմակերպումը կանոնավորող փաստաթղթեր

ՄԿԾ-ն իրենից ներկայացնում է փաստաթղթերի համակարգ, որը թարմացվում է՝ հաշվի առնելով առողջապահության, գիտության, մշակույթի, տնտեսական, տեխնիկայի, տեխնոլոգիաների և սոցիալական ոլորտները:

Մասնագիտական կրթական ծրագրի բովանդակությունը, կրթական գործընթացի կազմակերպումը և իրականացումը ներկայացնող փաստաթղթեր.

4.1. Ըստ առարկաների ձևավորվող վերջնարդյունքներ

4.2. Ուսումնական պլան

4.3. Տարեկան օրացուցային ուսումնական գրաֆիկ

4.4. Առարկաների աշխատանքային ծրագրեր

4.5. Ուսումնաարտադրական պրակտիկաների ծրագրեր:

ՄԿԾ-ի իրականացման ժամանակ նախատեսվում են ուսումնաարտադրական պրակտիկաների հետևյալ տեսակները՝

▪ Բուժքրոջ օգնական	2 կրեդիտ	2 շաբաթ	II կուրս	4-րդ կիսամյակ
▪ Մանիպուլյացիոն բուժքրոջ օգնական	2 կրեդիտ	2 շաբաթ	III կուրս	6-րդ կիսամյակ
▪ Բժշկի օգնական /թերապիա/	2 կրեդիտ	2 շաբաթ	IV կուրս	8-րդ կիսամյակ
▪ Բժշկի օգնական /վիրաբուժություն/	2 կրեդիտ	2 շաբաթ	IV կուրս	8-րդ կիսամյակ
▪ Բժշկի օգնական /մանկաբարձություն և գինեկոլոգիա/	2 կրեդիտ	2 շաբաթ	V կուրս	10-րդ կիսամյակ
▪ Շտապ օգնության բժշկի օգնական	2 կրեդիտ	2 շաբաթ	V կուրս	10-րդ կիսամյակ

Ուսումնաարտադրական պրակտիկան անցկացվում է համապատասխան կլինիկաներում՝ հերթապահությունների ձևով կամ ցիկլերով, ինչպես նաև համալսարանի կառուցվածքային ստորաբաժանումներում:

4.6. Պետական ամփոփիչ ատեստավորում:

Սա իր մեջ ներառում է պետական քննությունների նախապատրաստումը և հանձնումը:

Ամփոփիչ աստեստավորման պետական քննություններ՝

1. Ներքին հիվանդություններ /Ասեղ-այրում թերապիա, Ֆիտոթերապիա/
2. Վիրաբուժական հիվանդություններ
3. Մանկաբարձություն և գինեկոլոգիա

5. Ուսուցման և դասավանդման մոտեցումներ

Դասավանդումը և ուսուցումն իրականացվում է խմբային ձևաչափով, իսկ սեմինար, գործնական աշխատանքները և պրակտիկան ներառում են ձևավորված փոքրաթիվ խմբեր: Դասավանդման մեթոդները խրախուսում են ուսանողակենտրոն մոտեցում ուսուցման բոլոր փուլերում՝ խրախուսելով ուսանողի անհատական զարգացումը, մասնագիտական կարողությունների համաչափ աճը, մասնագիտական տեղեկատվության ձեռքբերման հարցում վերջինիս ինքնուրույնությունը, ինչպես նաև անհատական վերլուծական ունակությունները և քննադատական մտածողությունը: Ուսուցման և դասավանդման մոտեցումներն ապահովում են գիտելիքների աստիճանական ավանդում՝ ըստ բարդության, ինչպես նաև հմտությունների և կարողությունների անընդմեջ զարգացում՝ ըստ մասնագիտական կայացման հիմնական պահանջների:

Դասավանդումն իր մեջ ներառում է դասախոսություններ, սեմինարներ, գործնական /անհատ/ պարապմունքներ, խորհրդատվություն և գործնական դասընթացներ:

Դասախոսություններ – ընդլայնված և համահունչ փաստերի հաջորդականության ներկայացման հնարավորություն,

Սեմինարներ – խմբային և անհատական ստեղծագործականի, քննարկումների և անդրադարձի թողարկում, քննադատական մտածողության զարգացում,

Գործնական պարապմունքներ - փորձարարության և թեմայի, փաստաթղթերի և նյութերի վերլուծության և քննարկման հնարավորություն,

Աջակցվող ինքնուրույն ուսում՝ ընթացիկ նյութերի օգտագործմամբ- անհատական հետազոտության և զարգացման աջակցում,

Անհատական խորհրդատվություն- Ինքնուրույն ուսման ավելի ընդլայնված, խոր վերլուծության և աջակցության հնարավորության տրամադրում:

6. ՄԿԾ-ի յուրացման որակի գնահատման չափանիշները և մեթոդները:

«Բուժական գործ» մասնագիտության ՄԿԾ-ի շրջանակներում կիրառվող գնահատման մեթոդաբանությունը հիմնվում է ուսանողների գիտելիքների, կարողությունների և հմտությունների օբյեկտիվության և չափելիության վրա՝ փաստող, ուղղորդող և խրախուսող գործառույթներով: Գնահատվում են ուսանողի՝ գիտելիքը, ունակությունները, կարողությունները, ինքնուրույնությունը և ակտիվությունը: Ուսանողի անհատական մասնագիտական աճը օբյեկտիվ դիտարկելու նպատակով գնահատման կարգը դիտարկում է նախնական /սկզբնական/ վիճակը և վերջնական /ելքային/ արդյունքը:

Դասընթացների գնահատման մեթոդներից են՝

- գրավոր թեստային, միջանկյալ գրավոր և/կամ բանավոր քննություն, ինքնուրույն նախագծեր, բանավոր հարցումներ և հարցազրույցներ,
- գնահատման ընթացքում կիրառվում է տառային և վարկանիշային գնահատում /100 միավոր/, համաձայն յուրաքանչյուր առարկայի գնահատման համար ընտրված բաղադրիչների:

Գնահատման մանրամասները տես՝ «ԱԲՀ ուսանողների գիտելիքների ստուգման և գնահատման» կարգում:

Սովորողների յուրացման որակի գնահատումը ներառում է առաջադիմության միջանկյալ և պետական ամփոփիչ ատեստավորման ընթացիկ հսկողություն:

Գնահատման համակարգերի միջոցներն ու տեխնոլոգիաները տրվում է յուրաքանչյուր առարկայի աշխատանքային ծրագրերում՝ ստուգարքների և քննությունների ձևով:

Գնահատման համակարգի հիմնական միջոցները ներառում են ստուգողական հարցեր, թեստային հարցեր, իրավիճակային խնդիրներ, ռեֆերատների թեմաներ և հսկողության այլ միջոցներ, որոնք թույլ են տալիս գնահատել սովորողի ձևավորված կարողության աստիճանը: Ուսման ընթացքում օգտագործվում են հսկողության հետևյալ տեսակները՝

- Բանավոր հարցում
- Գրավոր աշխատանքներ

Առաջադիմության ընթացիկ հսկողության տեսակներից յուրաքանչյուրն առանձնանում է ըստ կարողությունների հայտնաբերման եղանակի՝

- Դասախոսի և ուսանողի գրույցի ընթացքում
- Գրավոր նյութերի ստեղծման և ստուգման ընթացքում

Բանավոր հարցումը թույլ է տալիս գնահատել ուսանողի մտահորիզոնն ու գիտելիքները, պատասխանը տրամաբանորեն կառուցելու ունակությունը, բանավոր խոսքի տիրապետմանը և այլ հմտություններ: Գրավոր պատասխանները թույլ են տալիս դասախոսին տնտեսել ժամանակը, ստուգել գնահատման հիմնավորումը և փոքրացնել սուբյեկտիվ մոտեցման աստիճանը՝ հիմնվելով ուսանողի անհատական ընդունակությունների վրա:

Հսկողության ամեն տեսակն իրականացվում է որոշակի ձևերի օգնությամբ, որոնք կարող են նույնը լինել մի քանի տեսակ հսկողության համար, օրինակ՝ բանավոր և գրավոր քննություն, ինչպես նաև սպեցիֆիկ: Համապատասխանաբար, հսկողության որոշ ձևերի շրջանակներում կարող են համադրվել դրա մի քանի տեսակները (օր.՝ առարկայից քննությունը կարող է ներառել ինչպես բանավոր, այնպես էլ գրավոր փորձություն): Հսկողության ձևերն են՝ ռեֆերատ, թեստ, ստուգողական աշխատանք, հարցում, ստուգարք, քննություն:

- Սովորողները պետական ամփոփիչ ատեստավորման թույլատրվում են ուսումնական պլանով նախատեսված մասնագիտական ծրագրի առարկաների ծավալային ուսումնասիրությունից հետո:
- Պետական ատեստավորման միջառարկայական ամփոփիչ քննությունը իրականացվում է փուլերով և ներառում է հետևյալ պարտադիր ատեստավորման քննությունները.
  - գործնական հմտությունների յուրացման մակարդակի ստուգում, - տեսական պատրաստվածության մակարդակի ստուգում՝ թեստային քննության միջոցով,
  - բանավոր քննություն՝ կոնկրետ մասնագիտական խնդիրներ լուծելու հմտությունների գնահատում:

Ավարտական ամփոփիչ ատեստավորումը հաջող հանձնած սովորողներին տրվում է դիպլոմ՝ մասնագիտացումն ավարտելու մասին: Այն ուսանողները, որոնք անբավարար են ստացել ատեստավորումից կամ թերի են թողել ծրագիրը, ստանում են տեղեկանք՝ համալսարանի կողմից սահմանված նմուշով:

7. ՄԿԾ-ի իրականացման պայմանները

7.1. Մասնագետի պատրաստման կադրային ապահովում

Մասնագետի պատրաստման ՄԿԾ իրականացումը ապահովվում է գիտամանկավարժական կադրերի կողմից, որոնք, որպես կանոն, ունեն հիմնական կրթություն, որն համապատասխանում է դասավանդվող առարկայի պրոֆիլին, և համակարգված զբաղվում են գիտական և (կամ) գիտամեթոդական գործունեությամբ:

Գիտական կոչում և (կամ) գիտական աստիճան ունեցող դասախոսների մասնաբաժինը պետք է կազմի տվյալ ՄԿԾ ծրագրով ուսումնական գործընթացն ապահովող դասավանդողների ընդհանուր թվի ոչ պակաս, քան 50 տոկոսը:

Մասնագիտական կրթական ծրագրերի ուսումնական գործընթացն ապահովող դասախոսներն ունեն հիմնական կրթություն և առնվազն 52 տոկոսն ունեն դասավանդվող առարկայի պրոֆիլին համապատասխան գիտական աստիճաններ կամ գիտական կոչումներ:

Մասնագիտական տեսական և գործնական ուսուցման բովանդակության ընդհանուր կառավարման մեջ կարող է ներգրավվել համապատասխան մասնագիտական ոլորտի բարձր որակավորում ունեցող մասնագետը:

7.2. Ուսումնական գործընթացի ուսումնամեթոդական և տեղեկատվական ապահովում

Մասնագետի պատրաստման ՄԿԾ-ն ապահովվում է ԸԿԾ բոլոր ուսումնական դասընթացների առարկաների (մոդուլների) համար նախատեսված ուսումնամեթոդական փաստաթղթերով և նյութերով:

Ուսանողների արտալսարանային աշխատանքներն ունեն մեթոդական աջակցություն և դրանց կատարման համար անհրաժեշտ ժամանակի հիմնավորում:

Յուրաքանչյուր ուսանող ունի հասանելիություն էլեկտրոնային զբաղարանային համակարգին, որը պարունակում է ուսումնասիրվող հիմնական առարկաների հետ կապված հրապարակումները:

7.3. Ուսումնական գործընթացի նյութատեխնիկական ապահովում

Մասնագետի պատրաստման ՄԿԾ իրականացնող ԱԲՀ-ն ունի նյութատեխնիկական անհրաժեշտ հենք, որը ապահովում է ուսանողների բոլոր տեսակի՝ առարկայական և միջառարկայական ուսուցման, լաբորատոր, գործնական և գիտահետազոտական աշխատանքների իրականացումը, որոնք նախատեսված են բուհի ուսումնական պլանով

և համապատասխանում են գործող սանիտարական և հակահիդրոէպիդեմիոլոգիական կանոնակարգերին ու նորմերին:

Մասնագետի պատրաստման ՄԿԾ իրականացման համար Համալսարանն ունի հետևյալ նյութատեխնիկական ապահովումը:

Բուհում օգտագործվում են էլեկտրոնային նյութեր և ուսումնական պրոցեսի համար ունի համացանցին միացված առնվազն 18 համակարգիչ: Ուսանողներն ուսուցման ընթացքում ապահովված են համակարգչային լսարաններով:

8. Համալսարանի ուսանողների ընդհանուր կրթական կարողությունների զարգացումն ապահովող սոցիալ-մշակութային միջավայրի բնութագիրը:

Դաստիարակչական աշխատանքի կազմակերպումը արտացոլված են Համալսարանի կանոնակարգերում և կարգերում, համալսարանի դաստիարակչական աշխատանքի պլաններում, ամբիոնների և դասախոսների տարեկան աշխատանքային պլաններում:

Դաստիարակչական աշխատանքի ներբուհական ներքին ակտեր են հանդիսանում հրամանները, կանոնակարգերը, ծրագրերը, հրահանգները, ծառայողական գրությունները և այլ փաստաթղթերը, որոնք կարգավորում են դաստիարակչական գործունեությունը:

Դաստիարակչական աշխատանքի պլանը ներառում է ավանդական միջոցառումներ՝ հաշվի առնելով ուսանողների տարիքային և հոգեբանական առանձնահատկությունները, երիտասարդական քաղաքականության առաջնահերթությունները, երկրի և բուհի պատմական հիշարժան տարեթվերը, նախատեսում է մի շարք միջոցառումներ՝ ուղղված ուսանողների քաղաքացիական և հայրենասիրական, մշակութային-բարոյական, մասնագիտական-աշխատանքային դաստիարակությանը, մասնագիտական կողմնորոշմանը, գիտամեթոդական ապահովմանը, ուսանողների սոցիալական պաշտպանությանը, դաստիարակչական աշխատանքի նյութատեխնիկական բազայի բարելավմանը:

Զգալի աշխատանք իրականացնում է նաև ուսանողական խորհուրդը:

Դաստիարակչական աշխատանքի իրականացման ընթացքում բուհի աշխատակիցները օգտագործում են տարբեր աշխատաձևեր՝ անհատական աշխատանք ուսանողների հետ, ուսանողական գիտական ընկերության գործունեություն, մասնագիտական ծրագրերի և նախագծերի իրականացում, նորարարական

գործունեություն, համագործակցություն սոցիալական գործընկերների հետ՝ քաղաքային, մարզային և միջտարածաշրջանային մակարդակներում:

Դաստիարակչական նպատակներով Համալսարանում լայնորեն օգտագործվում են ուսուցման գործընթացի հնարավորությունները: Մասնավորապես, հումանիտար առարկաների աշխատանքային ուսումնական ծրագրերի մեջ ներառված են բարոյական, մարդասիրական և հայրենասիրական դաստիարակության, ինչպես նաև հոգեբանության, մշակութաբանության, հայոց լեզվի և խոսքի մշակույթի վերաբերյալ հարցեր: Ուսումնական ծրագրերում առկա է արտահայտված մշակութաբանական բաղադրիչ: Բնագիտական և կլինիկական ցիկլերի առարկաների ուսումնասիրության ընթացքում լայնորեն նշվում են նաև հայրենական գիտնականների ձեռքբերումները:

Ուսանողների ֆիզիկական դաստիարակությունն ուղղված է առողջ ապրելակերպի ձևավորմանը, մասնակցություն տարբեր մակարդակների (մարզային կամ հանրապետական) սպորտային մրցույթներին և այլն:

Համալսարանն ունի բավականին արդյունավետ կազմակերպչական կառուցվածք, որն ապահովում է շրջանավարտների մոտ ընդհանուր մշակութային (սոցիալական և անհատական) որակների զարգացումը: Դաստիարակչական աշխատանքի կազմակերպման և կատարելագործման մեջ կա զգալի ներուժ, ձևավորված կառուցվածքի շրջանակներում նոր հնարավորությունների որոնման հնարավորություն:

9. Հետագա ուսման հնարավորությունները

091201.00.7-«Բուժական գործ» ՄԿԾ-ն յուրացրած բժիշկը պատրաստ է կրթությունը շարունակելու համապատասխան մասնագիտական ծրագրերով օրդինատուրայում և ասպիրանտուրայում /տեսական ամբիոններ/:

Հաստատում են՝

Հավելված

Գիտությունների մաթեմատիկական

նեկտոր Ե. Խ Սարիբեկյան

« 15 » 05 2018 թ

091201.00.7-«Բուժական գործ» մասնագիտության /անընդհատ և ինտեգրացված /
ՄԿԾ ըստ տարիների, կիսամյակների և դասընթացների /Առարկաների մոդուլ/

I կուրս					
Աշուն			Գարուն		
Առարկա	կիսամյակ	կրեդիտ	Առարկա	կիսամյակ	կրեդիտ
Հայոց պատմություն	1	2	Հայոց պատմություն	2	2
Հայոց լեզու	1	2	Հայոց լեզու	2	2
Ֆիզդաստիարակություն	1	-	Ֆիզդաստիարակություն	2	-
Լատիներեն	1	2	Լատիներեն	2	2
Օտար լեզու	1	3	Օտար լեզու	2	2
Բժշկության պատմություն	1	3			
Մաթեմատիկա, բժշկական ինֆորմատիկա	1	3	Մաթեմատիկա, բժշկական ինֆորմատիկա	2	2
			Բժշկական ֆիզիկա	2	3
Ընդհանուր քիմիա	1	4			
			Կենսաօրգանական քիմիա	2	4
Կենսաբանություն	1	5	Կենսաբանություն	2	4
Մարդու անատոմիա	1	4	Մարդու անատոմիա	2	4
			Հյուսվածաբանություն, Էմբրիոլոգիա, բջջաբանություն	2	5
Բույսերի մորֆոլոգիա և ֆիզիոլոգիա	1	2			

II կուրս					
Աշուն			Գարուն		
Առարկա	կիսամյակ	կրեդիտ	Առարկա	կիսամյակ	կրեդիտ
Ընդհանուր հոգեբանություն	3	3			
			Բժշկական հոգեբանություն	4	3
Փիլիսոփայություն	3	3			
Ֆիզդաստիարակություն	3	-	Ֆիզդաստիարակություն	4	-
Կենսաքիմիա	3	5	Կենսաքիմիա	4	3
Մարդու անատոմիա	3	4			
			Տեղագրական անատոմիա և օպերատիվ վիրաբուժություն	4	4
Հյուսվածաբանություն, էմբրիոլոգիա, բջջաբանություն	3	4			
Նորմալ ֆիզիոլոգիա	3	5	Նորմալ ֆիզիոլոգիա	4	4
			Մանրէաբանություն	4	5
Ֆարմակոգնոզիա	3	2	Ֆարմակոգնոզիա	4	2
			Ախտաբանական անատոմիա	4	5
Հիգիենա	3	4	Հիգիենա	4	2
Ուսումնաարտադրական պրակտիկա				4	2
III կուրս					
Աշուն			Գարուն		
Առարկա	կիսամյակ	կրեդիտ	Առարկա	կիսամյակ	կրեդիտ
Տեղագրական անատոմիա և օպերատիվ վիրաբուժություն	5	3			
Մանրէաբանություն, վիրուսաբանություն, իմունոլոգիա	5	4			
Դեղաբանություն	5	4	Դեղաբանություն	6	4
Ախտաբանական անատոմիա	5	4			
Ախտաբանական ֆիզիոլոգիա	5	4	Ախտաբանական ֆիզիոլոգիա	6	5
Ներքին հիվանդությունների պրոպեդևտիկա	5	6	Ներքին հիվանդությունների պրոպեդևտիկա	6	4
Ճառագայթային ախտորոշում	5	3			
			Նյարդաբանություն	6	4
			Հոմեոպաթիա	6	3
Ընդհանուր վիրաբուժություն	5	2	Ընդհանուր վիրաբուժություն	6	4
			Վնասվածքաբանություն և օրթոպեդիա	6	4
Ուսումնաարտադրական պրակտիկա				6	2

IV կուրս					
Աշուն			Գարուն		
Առարկա	կիսամյակ	կրեդիտ	Առարկա	կիսամյակ	կրեդիտ
			Համաճարակաբանություն	8	3
Ներքին հիվանդություններ	7	6	Ներքին հիվանդություններ	8	4
Մաշկավեներական հիվանդություններ	7	4			
Նյարդաբանություն	7	3			
			Ինֆեկցիոն հիվանդություններ	8	3
Ասեղ-այրում թերապիա	7	4	Ասեղ-այրում թերապիա	8	3
			Ֆիտոթերապիա	8	2
Հոմեոպաթիա	7	2			
			Իրիդոդիագնոստիկա	8	4
Վիրաբուժական հիվանդություններ	7	4	Վիրաբուժական հիվանդություններ	8	3
Վնասվածքաբանություն և օրթոպեդիա	7	3			
Մանկաբարձություն և գինեկոլոգիա	7	4	Մանկաբարձություն և գինեկոլոգիա	8	4
Ուսումնաարտադրական պրակտիկա				8	4
V կուրս					
Աշուն			Գարուն		
Առարկա	կիսամյակ	կրեդիտ	Առարկա	կիսամյակ	կրեդիտ
			Հանրային առողջություն և առողջապահություն	10	2
Ներքին հիվանդություններ	9	3	Ներքին հիվանդություններ	10	3
			Ֆտիզիատրիա	10	4
Ինֆեկցիոն հիվանդություններ	9	4			
			Մանկաբուժություն	10	4
Ասեղ-այրում թերապիա	9	3	Ասեղ-այրում թերապիա	10	3
Ֆիտոթերապիա	9	3	Ֆիտոթերապիա	10	3
Վիրաբուժական հիվանդություններ	9	2	Վիրաբուժական հիվանդություններ	10	2
Ուրոլոգիա	9	2			
			Ուռուցքաբանություն	10	3
Աչքի հիվանդություններ	9	4			
Քիթ, կոկորդ, ականջի հիվանդություններ	9	4			
Արտակարգ իրավիճակն-ի բժշկություն	9	3			
Մանկաբարձություն և գինեկոլոգիա	9	2	Մանկաբարձություն և գինեկոլոգիա	10	2
Ուսումնաարտադրական պրակտիկա				10	4

VI կուրս					
Աշուն			Գարուն		
Առարկա	կիսամյակ	կրեդիտ	Առարկա	կիսամյակ	կրեդիտ
Հանրային առաջություն և առողջապահություն	11	2			
Ներքին հիվանդություններ	11	4	Ներքին հիվանդություններ	12	3
Էնդոկրինոլոգիա	11	2			
Մանկաբուժություն	11	5			
			Իմունոլոգիա, կլինիկական իմունոլոգիա	12	2
			Հոգեբուժություն	12	3
Ֆիզիոթերապիա	11	2			
			Պոլիկլինիկական թերապիա	12	3
			Կլինիկական դեղաբանություն	12	3
Դատական բժշկություն	11	4			
Ասեղ-այրում թերապիա	11	3			
Ֆիտոթերապիա	11	3			
			Մանուալ թերապիա	12	3
Վիրաբուժական հիվանդություններ, մանկական վիրաբուժություն	11	2	Վիրաբուժական հիվանդություն-ր, մանկական վիրաբուժություն	12	3
			Անզգայացում և վերակենդանացում	12	4
Մանկաբարձություն և գինեկոլոգիա	11	3	Մանկաբարձություն և գինեկոլոգիա	12	2
			Սեկցիոն կուրս	12	1
			Ամփոփիչ ատեստավորում	12	3

Հաստատում եմ՝

Հավելված

Գիտխորհրդի նախագահ
 ռեկտոր Ս. Կ. Սարիբեկյան
 « 15 » 05 2018 թ

091201.00.7-«Բուժական գործ» մասնագիտության /անընդհատ և ինտեգրացված / ՄԿԾ-ի
 ուսումնական պլան՝ ըստ ուստարիների և կիսամյակների

I կուրս										
Աշնանային կիսամյակ /1-ին կիսամյակ/ 17 շաբաթ										
Սորոլի անվանումը	Կիսամյակի համար հասկացված առարկայական կրեդիտներ	Կիսամյակի համար հասկացված ժամեր	Ժամեր							Քննություն կամ ստուգաթիվ
			Լսարանային	Այդ թվում		Արտասարանային	Այդ թվում			
				Դասախոսություններ	Գործնական պարամետրերներ		Դասախոսի կողմից խորհրդատվություն	Ինքնուրույն աշխատանք		
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
1.	Հայոց պատմություն	2	60	34	22	12	26	9	17	ստ.
2.	Հայոց լեզու	2	60	34		34	26	9	17	ստ.
3.	Ֆիզդաստիարակություն	-	68	34			34			
4.	Լատիներեն	2	60	34		34	26	9	17	ստ.
5.	Օտար լեզու	3	90	51		51	39	14	25	ստ.
6.	Բժշկության պատմություն	3	90	51	34	17	39	14	25	ստ.
7.	Մաթեմատիկա, բժշկական ինֆորմատիկա	3	90	51	18	33	39	13	26	ստ.
8.	Ընդհանուր քիմիա	4	120	68	34	34	52	18	34	քնն.
9.	Կենսաբանություն	5	150	85	22	63	65	22	43	քնն.
10.	Մարդու անատոմիա	4	120	68	18	50	52	18	34	քնն.
11.	Բույսերի մորֆոլոգիա և ֆիզիոլոգիա	2	60	34	18	16	26	9	17	ստ.
Ընդամենը		30	900	510	166	344	390	135	255	7/3

Գարնանային կիսամյակ /2-րդ կիսամյակ/ 17 շաբաթ										
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
1.	Հայոց պատմություն	2	60	34	24	10	26	9	17	ստ.
2.	Հայոց լեզու	2	60	34		34	26	9	17	ստ.
3.	Ֆիզդաստիարակություն	-	68	34			34			
4.	Լատիներեն	2	60	34		34	26	9	17	ստ.
5.	Օտար լեզու	2	60	34		34	26	9	17	ստ.
6.	Բժշկական ֆիզիկա	3	90	51	24	27	39	13	26	ստ.
7.	Մաթեմատիկա, բժշկական ինֆորմատիկա	2	60	34	16	18	26	9	17	ստ.
8.	Կենսաօրգանական քիմիա	4	120	68	34	34	52	18	34	քնն.
9.	Կենսաբանություն	4	120	68	18	50	52	18	34	քնն.
10.	Մարդու անատոմիա	4	120	68	20	48	52	18	34	քնն.
11.	Հյուսվածաբանություն, Էմբրիոլոգիա, բջջաբանություն	5	150	85	18	67	65	23	42	քնն.
<i>Ընդամենը</i>		<i>30</i>	<i>900</i>	<i>510</i>	<i>154</i>	<i>356</i>	<i>390</i>	<i>135</i>	<i>255</i>	<i>6/4</i>
II կուրս										
Աշնանային կիսամյակ /3-րդ կիսամյակ/ 17 շաբաթ										
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
1.	Ընդհանուր հոգեբանություն	3	90	51	34	17	39	14	25	ստ.
2.	Փիլիսոփայություն	3	90	51	34	17	39	13	26	ստ.
3.	Ֆիզդաստիարակություն	-	68	34			34			
4.	Կենսաքիմիա	5	150	85	30	55	65	23	42	ստ.
5.	Մարդու անատոմիա	4	120	68	20	48	52	18	34	քնն.
6.	Հյուսվածաբանություն, Էմբրիոլոգիա, բջջաբանություն	4	120	68	18	50	52	18	34	քնն.
7.	Նորմալ ֆիզիոլոգիա	5	150	85	26	59	65	62	43	քնն.
8.	Ֆարմակոլոգիա	2	60	34	17	17	26	9	17	ստ.
9.	Հիգիենա	4	120	68	30	38	52	18	34	ստ.
<i>Ընդամենը</i>		<i>30</i>	<i>900</i>	<i>510</i>	<i>209</i>	<i>301</i>	<i>390</i>	<i>135</i>	<i>255</i>	<i>5/3</i>

Գարնանային կիսամյակ /4-րդ կիսամյակ/ 17 շաբաթ										
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
1.	Բժշկական հոգեբանություն	3	90	68	34	17	22	6	16	ստ.
2.	Ֆիզդաստիարակություն	-	68	34			34			
3.	Կենսաքիմիա	3	90	51	18	33	39	14	25	քնն.
4.	Տեղագրական անատոմիա և օպերատիվ վիրաբուժություն	4	120	68	32	36	52	18	34	քնն.
5.	Նորմալ ֆիզիոլոգիա	4	120	68	22	46	52	18	34	քնն.
6.	Մանրէաբանություն	5	150	85	26	59	65	23	42	ստ.
7.	Ֆարմակոգնոզիա	2	60	34	17	17	26	9	17	ստ.
8.	Ախտաբանական անատոմիա	5	150	85	30	55	65	22	43	ստ.
9.	Հիգիենա	2	60	51	18	33	9	2	7	ստ.
10.	Ուսումնասարտադրական պրակտիկա	2	60				60			ստ.
<i>Ընդամենը</i>		<i>30</i>	<i>900</i>	<i>510</i>	<i>215</i>	<i>295</i>	<i>390</i>	<i>113</i>	<i>217</i>	<i>6/3</i>
III կուրս										
Աշնանային կիսամյակ /5-րդ կիսամյակ/ 17 շաբաթ										
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
1.	Տեղագրական անատոմիա և օպերատիվ վիրաբուժություն	3	90	51	20	31	39	14	25	քնն.
2.	Մանրէաբանություն, վիրուսաբանություն, իմունոլոգիա	4	120	68	22	46	52	18	34	քնն.
3.	Դեղաբանություն	4	120	68	22	46	52	18	34	ստ.
4.	Ախտաբանական անատոմիա	4	120	68	26	42	52	18	34	քնն.
5.	Ախտաբանական ֆիզիոլոգիա	4	120	68	26	42	52	18	34	ստ.
6.	Ներքին հիվանդությունների պրոպեդևտիկա	6	180	102	42	60	78	27	51	ստ.
7.	Ճառագայթային ախտորոշում	3	90	51	20	31	39	14	25	ստ.
8.	Ընդհանուր վիրաբուժություն	2	60	34	18	16	26	9	17	ստ.
<i>Ընդամենը</i>		<i>30</i>	<i>900</i>	<i>510</i>	<i>196</i>	<i>314</i>	<i>390</i>	<i>136</i>	<i>254</i>	<i>5/3</i>

Գարնանային կիսամյակ /6-րդ կիսամյակ/ 17 շաբաթ										
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
1.	Դեղաբանություն	4	120	85	26	59	35	10	25	քնն.
2.	Ախտաբանական ֆիզիոլոգիա	5	150	85	30	55	65	23	42	քնն.
3.	Ներքին հիվանդությունների պրոպեդևտիկա	4	120	85	38	47	35	5	30	քնն.
4.	Նյարդաբանություն	4	120	68	22	46	52	18	34	ստ.
5.	Հոմեոպաթիա	3	90	51	20	31	39	14	25	ստ.
6.	Ընդհանուր վիրաբուժություն	4	120	68	22	46	52	18	34	քնն.
7.	Վնասվածքաբանություն և օրթոպեդիա	4	120	68	24	44	52	18	34	ստ.
8.	Ուսումնասիրտադրական պրակտիկա	2	60				60			ստ.
<i>Ընդամենը</i>		<i>30</i>	<i>900</i>	<i>510</i>	<i>182</i>	<i>328</i>	<i>390</i>	<i>106</i>	<i>224</i>	<i>4/4</i>
IV կուրս										
Աշնանային կիսամյակ /7-րդ կիսամյակ/ 17 շաբաթ										
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
1.	Ներքին հիվանդություններ	6	180	102	34	68	78	27	51	քնն.
2.	Մաշկավեներական հիվանդություններ	4	120	68	24	44	52	18	34	ստ.
3.	Նյարդաբանություն	3	90	51	18	33	39	13	26	քնն.
4.	Ասեղ-այրում թերապիա	4	120	68	44	24	52	18	34	ստ.
5.	Հոմեոպաթիա	2	60	34	20	14	26	9	17	ստ.
6.	Վիրաբուժական հիվանդություններ	4	120	68	30	38	52	18	34	ստ.
7.	Վնասվածքաբանություն և օրթոպեդիա	3	90	51	20	31	39	14	25	քնն.
8.	Մանկաբարձություն և գինեկոլոգիա	4	120	68	24	44	52	18	34	ստ.
<i>Ընդամենը</i>		<i>30</i>	<i>900</i>	<i>510</i>	<i>214</i>	<i>296</i>	<i>390</i>	<i>136</i>	<i>255</i>	<i>5/3</i>

Գարնանային կիսամյակ /8-րդ կիսամյակ/ 17 շաբաթ										
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
1.	Համաճարակաբանություն	3	90	68	24	44	22	4	18	սս.
2.	Ներքին հիվանդություններ	4	120	102	34	68	18	8	10	քնն.
3.	Ինֆեկցիոն հիվանդություններ	3	90	51	18	33	39	14	25	սս.
4.	Ասեղ-այրում թերապիա	3	90	51	24	27	39	14	25	քնն.
5.	Ֆիտոթերապիա	2	60	34	18	16	26	8	18	սս.
6.	Իրիդոդիագնոստիկա	4	120	68	34	34	52	18	34	սս.
7.	Վիրաբուժական հիվանդություններ	3	90	68	20	48	22	6	16	քնն.
8.	Մանկաբարձություն և գինեկոլոգիա	4	120	68	22	46	52	18	34	քնն.
9.	Ուսումնասիրտադրական պրակտիկա	4	120				120			սս.
<i>Ընդամենը</i>		<i>30</i>	<i>900</i>	<i>510</i>	<i>194</i>	<i>316</i>	<i>390</i>	<i>90</i>	<i>180</i>	<i>5/4</i>
V կուրս										
Աշնանային կիսամյակ /9-րդ կիսամյակ/ 17 շաբաթ										
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
1.	Ներքին հիվանդություններ	3	90	51	20	31	39	13	26	քնն.
2.	Ինֆեկցիոն հիվանդություններ	4	120	68	22	46	52	18	34	քնն.
3.	Ասեղ-այրում թերապիա	3	90	51	24	27	39	14	25	սս.
4.	Ֆիտոթերապիա	3	90	51	26	25	39	13	26	սս.
5.	Վիրաբուժական հիվանդություններ	2	60	34	16	18	26	9	17	քնն.
6.	Ուրոլոգիա	2	60	34	12	22	26	9	17	սս.
7.	Աչքի հիվանդություններ	4	120	68	24	44	52	18	34	սս.
8.	Քիթ, կոկորդ, ականջի հիվանդություններ	4	120	68	24	44	52	18	34	սս.
9.	Արտակարգ իրավիճակների բժշկություն	3	90	51	24	27	39	14	25	սս.
10.	Մանկաբարձություն և գինեկոլոգիա	2	60	34	14	20	26	9	17	քնն.
<i>Ընդամենը</i>		<i>30</i>	<i>900</i>	<i>510</i>	<i>206</i>	<i>304</i>	<i>390</i>	<i>135</i>	<i>255</i>	<i>6/4</i>

Գարնանային կիսամյակ /10-րդ կիսամյակ/ 17 շաբաթ										
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
1.	Հանրային առաջընթացություն և առողջապահություն	2	60	51	22	29	9	2	7	ստ.
2.	Ներքին հիվանդություններ	3	90	51	20	31	39	14	25	քնն.
3.	Ֆտիզիատրիա	4	120	85	32	53	35	12	23	ստ.
4.	Մանկաբուժություն	4	120	68	36	32	52	18	34	ստ.
5.	Ասեղ-այրում թերապիա	3	90	68	24	44	22	8	14	քնն.
6.	Ֆիտոթերապիա	3	90	51	26	25	39	14	25	ստ.
7.	Վիրաբուժական հիվանդություններ	2	60	34	14	20	26	9	17	քնն.
8.	Ուռուցքաբանություն	3	90	68	24	44	22	4	18	ստ.
9.	Մանկաբարձություն և գինեկոլոգիա	2	60	34	14	20	26	9	17	քնն.
10.	Ուսումնասիրտադրական պրակտիկա	4	120				120			ստ.
<i>Ընդամենը</i>		<i>30</i>	<i>900</i>	<i>510</i>	<i>212</i>	<i>298</i>	<i>390</i>	<i>90</i>	<i>180</i>	<i>6/4</i>
VI կուրս										
Աշնանային կիսամյակ /11-րդ կիսամյակ/ 17 շաբաթ										
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
1.	Հանրային առաջընթացություն և առողջապահություն	2	60	34	18	16	26	9	17	ստ.
2.	Ներքին հիվանդություններ	4	120	68	26	42	52	18	34	ստ.
3.	Էնդոկրինոլոգիա	2	60	34	14	20	26	9	17	ստ.
4.	Մանկաբուժություն	5	150	85	36	49	65	23	42	քնն.
5.	Ֆիզիոթերապիա	2	60	34	16	18	26	9	17	ստ.
6.	Դատական բժշկություն	4	120	68	24	44	52	18	34	ստ.
7.	Ասեղ-այրում թերապիա	3	90	51	22	29	39	14	25	քնն.
8.	Ֆիտոթերապիա	3	90	51	24	27	39	13	26	քնն.
9.	Վիրաբուժական հիվանդություններ, մանկական վիրաբուժություն	2	60	34	14	20	26	9	17	ստ.
10.	Մանկաբարձություն և գինեկոլոգիա	3	90	51	18	33	39	13	26	ստ.
<i>Ընդամենը</i>		<i>30</i>	<i>900</i>	<i>510</i>	<i>212</i>	<i>298</i>	<i>390</i>	<i>135</i>	<i>255</i>	<i>7/3</i>

Գարնանային կիսամյակ /12-րդ կիսամյակ/ 17 շաբաթ										
<i>1</i>	<i>2</i>	<i>3</i>	<i>4</i>	<i>5</i>	<i>6</i>	<i>7</i>	<i>8</i>	<i>9</i>	<i>10</i>	<i>11</i>
1.	Ներքին հիվանդություններ	3	90	68	26	42	22	8	14	քնն.
2.	Իմունոլոգիա, կլինիկական իմունոլոգիա	2	60	34	16	18	26	9	17	ստ.
3.	Հոգեբուժություն	3	90	51	24	27	39	14	25	ստ.
4.	Պոլիկլինիկական թերապիա	3	90	51	20	31	39	13	26	ստ.
5.	Կլինիկական դեղաբանություն	3	90	51	18	33	39	13	26	ստ.
6.	Մանուալ թերապիա	3	90	51	20	31	39	13	26	ստ.
7.	Վիրաբուժական հիվանդություններ, մանկական վիրաբուժություն	3	90	68	20	48	22	8	14	քնն.
8.	Անզգայացում և վերակենդանացում	4	120	68	24	44	52	18	34	ստ.
9.	Մանկաբարձություն և գինեկոլոգիա	2	60	51	18	33	9	3	6	քնն.
10.	Սեկցիոն կուրս	1	30	17	4	13	13	5	8	ստ.
11.	Անփոփիչ ատեստավորում	3	90				90			
<i>Ընդամենը</i>		<i>30</i>	<i>900</i>	<i>510</i>	<i>190</i>	<i>320</i>	<i>390</i>	<i>104</i>	<i>196</i>	<i>7/3</i>

❖ *Վերը նշված ծավալում չի ընդգրկվում ֆիզդաստիարակության դասերին հատկացված դասաժամերը:*

Գիտխորհրդի նախագահ

Ն. Խ. Սարիբեկյան

«15» 05 2018 թ

091201.00.7-«Բուժական գործ» մասնագիտության անընդհատ և ինտեգրացված կրթական ծրագրի հիմնական մոդուլների վերջնարդյունքների ձևավորման քարտեզ

Ընդհանրական վերջնարդյունքների ձևավորում

N		ԸՎ-1	ԸՎ-2	ԸՎ-3	ԸՎ-4	ԸՎ-5	ԸՎ-6	ԸՎ-7	ԸՎ-8
1.	Հայոց պատմություն	x		x					x
2.	Հայոց լեզու	x				x			x
3.	Ֆիզդաստիարակություն						x		
4.	Լատիներեն	x				x			x
5.	Բժշկության պատմություն	x		x		x			
6.	Ընդհանուր հոգեբանություն	x			x	x			x
7.	Բժշկական հոգեբանություն				x			x	
8.	Փիլիսոփայություն	x	x	x	x	x			x
9.	Օտար լեզու	x				x			x
10.	Բժշկական ֆիզիկա	x				x			
11.	Մաթեմատիկա, բժշկական ինֆորմատիկա	x				x			
12.	Ընդհանուր քիմիա	x		x		x		x	
13.	Կենսաօրգանական քիմիա	x		x		x		x	
14.	Կենսաբանություն	x							
15.	Կենսաքիմիա	x				x		x	x
16.	Մարդու անատոմիա								
17.	Տեղագրական անատոմիա և օպերատիվ վիրաբուժություն	x			x			x	x
18.	Հյուսվածաբ., էմբրիոլոգիա, բջջաբանություն								
19.	Նորմալ ֆիզիոլոգիա	x				x			x
20.	Մանրէաբանություն, վիրուսաբանություն, իմունոլոգիա	x		x	x	x		x	
21.	Դեղաբանություն	x			x	x		x	x
22.	Բույսերի մորֆոլոգիա և ֆիզիոլոգիա	x				x			
23.	Ֆարմակոլոգիա	x			x	x		x	x

N		ԸՎ-1	ԸՎ-2	ԸՎ-3	ԸՎ-4	ԸՎ-5	ԸՎ-6	ԸՎ-7	ԸՎ-8
2	Ախտաբանական անատոմիա	x				x			x
25.	Ախտաբանական ֆիզիոլոգիա	x				x			
26.	Ներքին հիվանդ-ի պրոպեդևտիկա	x			x				x
27.	Ներքին հիվանդություններ	x			x	x		x	x
28.	Էնդոկրինոլոգիա				x	x		x	
29.	Մաշկավեներական հիվանդություններ								
30.	Ճառագայթային ախտորոշում	x			x	x		x	x
31.	Նյարդաբանություն	x							
32.	Ֆտիզիատրիա	x				x			
33.	Հոգեբուժություն				x			x	
34.	Դատական բժշկություն	x							
35.	Ուռուցքաբանություն				x	x		x	
36.	Ինֆեկցիոն հիվանդություններ	x			x	x		x	
37.	Ֆիզիոթերապիա					x			x
38.	Պոլիկլինիկական թերապիա	x			x	x		x	x
39.	Կլինիկական դեղաբանություն	x			x				
40.	Ասեղ-այրում թերապիա	x	x		x	x		x	x
41.	Ֆիտոթերապիա	x	x		x	x		x	x
42.	Հումեոպաթիա	x	x		x	x			
43.	Իրիդոլիագնոստիկա	x			x	x			
44.	Մանուալ թերապիա					x			x
45.	Ընդհանուր վիրաբուժություն				x			x	
46.	Վիրաբուժական հիվ-եր, մանկական վիրաբուժություն	x			x	x		x	x
47.	Ուրոլոգիա				x	x		x	
48.	Վնասվածքաբանություն և օրթոպեդիա	x			x	x		x	
49.	Անզգայացում և վերակենդանացում								
50.	Աչքի հիվանդություններ	x						x	
51.	Քիթ, կոկորդ, ականջի հիվանդություններ	x			x				
52.	Արտակարգ իրավիճակների բժշկություն	x			x	x		x	x
53.	Մանկաբուժություն	x			x		x	x	
54.	Մանկաբարձություն և գինեկոլոգիա	x			x				
55.	Հիգիենա	x		x		x			
56.	Հանրային առողջություն և առողջապահություն	x				x			
57.	Համաճարակաբանություն	x		x	x			x	

Ընդհանուր մասնագիտական վերջնարդյունքների ձևավորում

N		ԸՄՎ-1	ԸՄՎ-2	ԸՄՎ-3	ԸՄՎ-4	ԸՄՎ-5	ԸՄՎ-6	ԸՄՎ-7	ԸՄՎ-8	ԸՄՎ-9	ԸՄՎ-10
1.	Հայոց պատմություն										
2.	Հայոց լեզու	x	x			x					
3.	Ֆիզդաստիարակություն										
4.	Լատիներեն	x	x	x		x					
5.	Բժշկության պատմություն	x	x								
6.	Ընդհանուր հոգեբանություն			x	x						
7.	Բժշկական հոգեբանություն		x	x	x						
8.	Փիլիսոփայություն			x	x						
9.	Օտար լեզու	x	x			x					
10.	Բժշկական ֆիզիկա				x		x				x
11.	Մաթեմատիկա, բժշկական ինֆորմատիկա	x	x			x	x				
12.	Ընդհանուր քիմիա	x	x		x		x	x	x		
13.	Կենսաօրգանական քիմիա	x	x		x		x	x	x		
14.	Կենսաբանություն	x	x				x		x		
15.	Կենսաքիմիա	x	x				x	x	x		
16.	Մարդու անատոմիա	x					x		x		
17.	Տեղագրական անատոմիա և օպերատիվ վիրաբ-ուն	x			x				x	x	x
18.	Հյուսվածաբ., էմբրիոլոգիա, բջջաբանություն	x					x		x		
19.	Նորմալ ֆիզիոլոգիա	x	x	x	x		x		x		
20.	Մանրէաբանություն, վիրուսաբանություն, իմունոլոգիա	x			x	x		x	x		
21.	Դեղաբանություն	x	x		x	x		x			
22.	Բույսերի մորֆոլոգիա և ֆիզիոլոգիա	x			x		x				
23.	Ֆարմակոգնոլոգիա	x	x		x	x		x			
24.	Ախտաբանական անատոմիա	x		x	x	x			x		
25.	Ախտաբանական ֆիզիոլոգիա	x			x		x		x		
26.	Ներքին հիվանդ-ի պրոպեդևտիկա		x	x	x	x			x		x
27.	Ներքին հիվանդություններ	x	x		x	x		x	x		
28.	Էնդոկրինոլոգիա				x				x		
29.	Մաշկավեներական հիվանդություններ							x	x		
30.	Ճառագայթային ախտորոշում	x	x	x	x	x			x		x
31.	Նյարդաբանություն			x				x	x		

N		ԸՄՎ-1	ԸՄՎ-2	ԸՄՎ-3	ԸՄՎ-4	ԸՄՎ-5	ԸՄՎ-6	ԸՄՎ-7	ԸՄՎ-8	ԸՄՎ-9	ԸՄՎ-10
32.	Ֆտիզիատրիա	x			x	x		x	x		
33.	Հոգեբուժություն		x	x	x			x		x	
34.	Դատական բժշկություն	x	x	x	x	x	x		x		
35.	Ուռուցքաբանություն				x				x		
36.	Ինֆեկցիոն հիվանդություններ	x		x	x	x		x	x	x	
37.	Ֆիզիոթերապիա		x	x	x	x		x			
38.	Պոլիկլինիկական թերապիա	x	x	x	x	x		x	x		x
39.	Կլինիկական դեղաբանություն	x			x	x		x	x		
40.	Ասեղ-այրում թերապիա	x	x	x	x			x	x		
41.	Ֆիտոթերապիա	x	x	x	x	x		x	x		
42.	Հոմեոպաթիա	x	x	x	x			x	x		
43.	Իրիդոդիագնոստիկա		x	x	x	x			x		
44.	Մանուալ թերապիա			x	x			x	x		
45.	Ընդհանուր վիրաբուժություն				x	x		x	x		x
46.	Վիրաբուժական հիվ-եր, մանկական վիրաբուժություն	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x
47.	Ուրոլոգիա				x				x		
48.	Վնասվածքաբանություն և օրթոպեդիա	x		x	x	x		x	x	x	x
49.	Անզգայացում և վերակենդանացում			x	x			x	x	x	
50.	Աչքի հիվանդություններ	x			x	x		x	x	x	
51.	Քիթ, կոկորդ, ականջի հիվանդություններ			x	x	x		x	x		x
52.	Արտակարգ իրավիճակների բժշկություն	x		x	x		x	x	x	x	x
53.	Մանկաբուժություն	x	x	x	x		x	x	x		x
54.	Մանկաբարձություն և գինեկոլոգիա			x	x	x		x	x		x
55.	Հիգիենա	x	x				x		x		
56.	Հանրային առողջություն և առողջապահություն	x	x	x		x					
57.	Համաճարակաբանություն	x				x					

Մասնագիտական վերջնարդյունքների ձևավորում

N		ՄՎ-1	ՄՎ-2	ՄՎ-3	ՄՎ-4	ՄՎ-5	ՄՎ-6	ՄՎ-7	ՄՎ-8	ՄՎ-9	ՄՎ-10	ՄՎ-11	ՄՎ-12	ՄՎ-13	ՄՎ-14	ՄՎ-15	ՄՎ-16	ՄՎ-17	ՄՎ-18	ՄՎ-19	ՄՎ-20	ՄՎ-21	
1.	Հայոց պատմություն																						
2.	Հայոց լեզու																						
3.	Ֆիզդաստիարակություն																						
4.	Լատիներեն																				X		
5.	Բժշկության պատմություն																						
6.	Ընդհանուր հոգեբանություն					X			X	X				X		X	X	X			X	X	
7.	Բժշկական հոգեբանություն	X				X	X		X	X	X	X		X									
8.	Փիլիսոփայություն																					X	
9.	Օտար լեզու																				X		
10.	Բժշկական ֆիզիկա																X				X	X	
11.	Մաթեմատիկա, բժշկական ինֆորմատիկա				X		X												X	X	X		
12.	Ընդհանուր քիմիա	X		X		X										X	X					X	X
13.	Կենսաօրգանական քիմիա	X		X		X										X	X					X	X
14.	Կենսաբանություն																						
15.	Կենսաքիմիա	X				X	X								X							X	
16.	Մարդու անատոմիա																						
17.	Տեղագրական անատոմիա և օպերատիվ վիրաբ-ուն	X		X						X	X	X										X	X
18.	Հյուսվածաբ., էմբրիո-լոգիա, բջջաբանություն																						
19.	Նորմալ ֆիզիոլոգիա	X											X						X				
20.	Մանրէաբանություն, վիրուս., իմունոլոգիա	X		X		X	X		X	X	X			X	X	X	X				X	X	X
21.	Դեղաբանություն	X		X						X	X	X		X	X						X	X	
22.	Բույսերի մորֆոլոգիա և ֆիզիոլոգիա	X							X						X							X	X
23.	Ֆարմակոլոգիա	X							X	X	X				X							X	X
24.	Ախտաբանական անատոմիա					X	X															X	
25.	Ախտաբանական ֆիզիոլոգիա	X				X	X														X	X	
26.	Ներքին հիվանդ-ի պրոպեդևտիկա	X	X			X	X		X	X							X					X	
27.	Ներքին հիվանդ-ներ	X	X			X	X	X	X	X	X	X				X						X	X
28.	Էնդոկրինոլոգիա		X			X	X		X													X	
29.	Մաշկավեներակ. հիվանդ-եր					X	X		X	X					X	X	X						
30.	Ճառագայթային ախտորոշում	X	X			X	X		X	X		X											
31.	Նյարդաբանություն	X				X	X		X	X	X				X								
32.	Ֆտիզիատրիա	X	X			X	X		X						X			X			X		
33.	Հոգեբուժություն	X	X			X	X		X	X	X	X		X									
34.	Դատական բժշկություն	X				X	X	X									X				X		
35.	Ուռուցքաբանություն		X			X	X		X													X	

N		ՄՎ-1	ՄՎ-2	ՄՎ-3	ՄՎ-4	ՄՎ-5	ՄՎ-6	ՄՎ-7	ՄՎ-8	ՄՎ-9	ՄՎ-10	ՄՎ-11	ՄՎ-12	ՄՎ-13	ՄՎ-14	ՄՎ-15	ՄՎ-16	ՄՎ-17	ՄՎ-18	ՄՎ-19	ՄՎ-20	ՄՎ-21		
36.	Ինֆեկցիոն հիվանդություններ	x		x		x	x		x	x	x	x					x				x			
37.	Ֆիզիոթերապիա	x							x						x	x	x				x			
38.	Պոլիկլինիկական թերապիա	x	x		x	x	x	x	x	x	x	x			x	x	x	x	x	x	x	x	x	
39.	Կլինիկական դեղաբանություն					x	x		x	x	x	x			x						x			
40.	Ասեղ-այրում թերապիա	x				x			x	x					x							x	x	
41.	Ֆիտոթերապիա	x							x	x					x							x	x	
42.	Հոմեոպաթիա	x				x			x						x							x	x	
43.	Իրիդոդիագնոստիկա	x				x	x		x	x					x							x		
44.	Մանուալ թերապիա	x							x	x					x									
45.	Ընդհանուր վիրաբուժ-ուն	x				x	x		x	x	x													
46.	Վիրաբուժական հիվ-եր, մանկ. վիրաբ.	x	x			x	x	x	x	x	x	x			x									
47.	Ուրոլոգիա		x			x	x		x													x		
48.	Վնասվածքաբանություն և օրթոպեդիա	x	x			x	x	x	x	x	x	x		x	x	x							x	
49.	Անզգայացում և վերակենդանացում					x						x												
50.	Աչքի հիվանդություններ	x				x	x		x		x	x					x							
51.	Քիթ, կոկորդ, ականջի հիվանդություններ		x			x	x	x	x	x	x	x		x								x	x	
52.	Արտակարգ իրավիճ-ի բժշկություն	x		x								x	x		x							x	x	
53.	Մանկաբուժություն	x	x			x	x		x	x	x	x			x	x	x							
54.	Մանկաբարձություն և գինեկոլոգիա					x				x				x		x	x	x					x	
55.	Հիգիենա	x		x	x										x	x	x					x		
56.	Հանրային առողջություն և առողջապահություն	x	x		x											x	x	x	x					
57.	Համաճարակաբանություն	x	x	x	x										x							x	x	x

Հաստատում եմ՝

Գլխավորի պաշտոնակատար
 Ն. Խ. Սարիբեկյան

« 15 » 05 2018 թ

091201.00.7-«Բուժական գործ» մասնագիտության
 անընդհատ և ինտեգրացված կրթական ծրագրի
 ԴԱՍԸՆԹԱՑՆԵՐԻ ՆԿԱՐԱԳՐԵՐ

ԴԱՍԸՆԹԱՑԻ ԱՆՎԱՆՈՒՄ	ՀԱՅՈՑ ՊԱՏՈՒԹՅՈՒՆ		
ԴԱՍԸՆԹԱՑԻ ՏԵՍԱԿ	Պարտադիր		
ԿՐԹԱԿԱՆ ՄԱԿԱՐԴԱԿ	ԱՆԸՆԴՀԱՏ ԵՎ ԻՆՏԵԳՐԱՑՎԱԾ ԿՐԹԱԿԱՆ ԾՐԱԳԻՐ		
ՈՒՍՈՒՑՄԱՆ ՁԵՎԸ	Առկա		
ՄԱՍՆԱԳԻՏՈՒԹՅՈՒՆ	Բուժական գործ		
ՖԱԿՈՒԼՏԵՏ	Բուժական		
ԿՈՒՐՍ	I	ԿԻՍԱՍՅԱԿ	I, II
Ուսումնական ՏԱՐԻ	2018-2019		

ԿԱԶՄՈՂ	պ.գ.թ., դոցենտ Հարություն Զավենի Ալեքսանյան (արտ. շահակից), պ.գ.թ., դոցենտ Արմեն Էմիլի Խաչիկյան
ՀԵՌԱԽՈՍ	+374 91 50-41-48, +374 91 20 15 05
ԷԼԵԿՏՐՈՆԱՅԻՆ ՀԱՍՑԵ	haleksanyan@yahoo.com, armen@fulbrightmail.org

ԱՄԲԻՈՆ	Հումանիտար առարկաների
ԿԼԻՆԻԿԱԿԱՆ ԲԱԶԱ	-
ԱՄԲԻՈՆԻ ՎԱՐԻՉ	պ.գ.թ., դոցենտ Արմեն Էմիլի Խաչիկյան

ԴԱՍԸՆԹԱՑԻ ԾԱՎԱԼԸ

Կուրս	Կիսամյակ	Կրեդիտ	Ուսումն. շաբաթ	Շաբաթակ. ժամ	Ընդհանուր ժամ	Ընդամ. լս. ժամ	Դասախ. ժամ	Գործն., լաբ. ժամ	Ինքն. աշխ. ժամ	Դասախոսի խորհրդով	Քննութ. ժամ	Ստուգաթղթ
I	I	2	17	2	60	34	22	12	17	9		+
	II	2	17	2	60	34	24	10	17	9		+
Ընդամենը		4	34	4	120	68	46	22	34	18		

- ՆԱԽԱՊԱՅՄԱՆ. Դասընթացի յուրացման համար անհրաժեշտ է՝
  - Պատմություն,
  - Հասարակագիտություն,
  - Աշխարհագրություն:
- ԴԱՍԸՆԹԱՑԻ ՀԱՄԱՌՈՑ ԲՈՎԱՆԴԱԿՈՒԹՅՈՒՆԸ

«Հայոց պատմություն» դասընթացն ընդգրկում է հայ ժողովրդի պատմությունը հնագույն ժամանակներից մինչև մեր օրերը: Դասընթացը հնարավորություն է տալիս ուսանողներին ծանոթանալ իրադարձություններով և մշակութային նվաճումներով հարուստ մեր երկրի պատմությանը, ճանաչել մեր ժողովրդի ավանդույթները, բարքերն ու սովորույթները:

3. ԴԱՍԸՆԹԱՑԻ ՆՊԱՏԱԿԸ ԵՎ ԽՆԴԻՐՆԵՐԸ.

3.1. Դասընթացի նպատակը

Ուսանողներին ծանոթացնել Հայոց հին հազարամյա պատմությանը, ցույց տալ, որ հայ ժողովուրդը հանդիսացել է համաշխարհային քաղաքակրթության ձևավորման հիմնական և ակտիվ մասնակիցներից մեկը և իր որոշակի ավանդն է ներդրել համամարդկային մշակույթի գանձարանը:

3.2. Դասընթացի խնդիրները

- Հայ ժողովրդի պատմությունից տալ գիտելիքի անհրաժեշտ նվազագույն պաշարը,
- Հայ ժողովրդի պատմությունը ներկայացնել ապահովելով կապը Համաշխարհայի պատմության համապատասխան իրադարձությունների և ընթացքի հետ

4. ԿՐԹԱԿԱՆ ՎԵՐՋՆԱԴՅՈՒՆՔՆԵՐԸ. Դասընթացի ավարտին ուսանողը պետք է

Իմանա Հայաստանի և նրա հարևան երկրների տեղը քարտեզի վրա հայ ժողովրդի պատմության հիմնական իրադարձությունները, Հայոց պատմության կարևորագույն գործիչներին, մշակույթային վաճումները հայ հասարակության զարգացման տարբերփուլերում, հայկական քաղաքակրթության հիմնական նվաճումները և արժեքները:

Կարողանա տարբերակել հայ հասարակության և պետության զարգացման փուլերը, հասկանա առավել կարևոր պատմական իրադարձությունների պատճառները և հետևանքները, օգտվել աղբյուրներից, վերլուծել դրանց հաղորդած տեղեկությունները և անել եզրահանգումներ, բանավոր և գրավոր ձևով արտահայտել իր մտքերը, բերել փաստեր և այլ ապացույցներ, ձևավորել սեփական կարծիք պատմական իրադարձությունների վերաբերյալ և այն արտահայտել:

Տիրապետի Հայ ժողովրդի պատմության կարևորագույն իրադարձություններին, դեպքերի ժամանակագրությունը և պատճառահետևանքային կապերին:

5. ԳՐԱԿԱՆՈՒԹՅՈՒՆ

1. A. Khachikyan, History of Armenia. A Brief Review, Yerevan, 2010;
2. A. Redgate, The Armenians, New Jersey, 2000;
3. Illustrated History of Europe, edited by Frederic Delouche, London, 2001;
4. R. Hovhannisyan, Armenian People from Ancient to Modern Times, New York, 2004;
5. The Heritage of World Civilizations, Vol. 1-2, New Jersey, 2000.

6. ԳՆԱՀԱՏՄԱՆ ԲԱՂԱԴՐԻՉՆԵՐ	ՄԻԱՎՈՐ
Հաճախումներ	20
Գիտելիքների յուրացման, կարողությունների և հմտությունների գնահատում	70
Ինքնուրույն անհատական աշխատանք	10

7. ԳՆԱՀԱՏՄԱՆ ՎԱՐԿԱՆԻՇԱՅԻՆ /ՌԵՅՏԻՆԳԱՅԻՆ/ ՀԱՄԱԿԱՐԳ

Գնահատական	Գնահատման միավորը	Գնահատման տառային նիշը
«զերազանց»	96-100	A+
	90-95	A
«լավ»	80-89	B+
	70-79	B
«բավարար»	60-69	C+
	51-59	C
«անբավարար»	50 և ցածր	D
«ստուգված»	≥51	S
«չստուգված»	< 51	U

ԴԱՍԸՆԹԱՑԻ ԱՆՎԱՆՈՒՄ	ՕՏԱՐ ԼԵԶՈՒ, ԱՆԳԼԵՐԵՆ		
ԴԱՍԸՆԹԱՑԻ ՏԵՍԱԿ	Պարտադիր		
ԿՐԹԱԿԱՆ ՄԱԿԱՐԴԱԿ	ԱՆԸՆԴՀԱՏ ԵՎ ԻՆՏԵԳՐԱՑՎԱԾ ԿՐԹԱԿԱՆ ԾՐԱԳԻՐ		
ՈՒՍՈՒՑՄԱՆ ՁԵՎԸ	Առկա		
ՄԱՍՆԱԳԻՏՈՒԹՅՈՒՆ	Բուժական գործ		
ՖԱԿՈՒԼՏԵՏ	Բուժական		
ԿՈՒՐՍ	I	ԿԻՍԱՄՅԱԿ	I, II
ՈւՍՈւՄՆԱԿԱՆ ՏԱՐԻ	2018-2019		

ԿԱԶՄՈՂ	բան.գ.թ. Տաթևիկ Սեդրակի Կարապետյան (արտ. շահակից) Լիլիթ Արտակի Մուրադյան
ՀԵՌԱԽՈՍ	+374 93 77 25 99, +374 98 84 49 95
ԷԼԵԿՏՐՈՆԱՅԻՆ ՀԱՍՑԵ	karapetyants@yahoo.com , lilimuradyan@gmail.com

ԱՄԲԻՈՆ	Հումանիտար առարկաների
ԿԼԻՆԻԿԱԿԱՆ ԲԱԶԱ	-
ԱՄԲԻՈՆԻ ՎԱՐԻՉ	պ.գ.թ., դոցենտ Արմեն Էմիլի Խաչիկյան

ԴԱՍԸՆԹԱՑԻ ԾԱՎԱԼԸ

Կուրս	Կիսամյակ	Կրեդիտ	Ուսումն. շաբաթ	Շաբաթակ. ժամ	Ընդհանուր ժամ	Ընդամ. լս. ժամ	Դասախ. ժամ	Գործն., լաբ. ժամ	Ինքն. աշխ. ժամ	Դասախոսի խորհրդով	Քննություն	Ստուգաթիվ
I	I	3	17	3	90	51		51	25	14		+
	II	2	17	2	60	34		34	17	9		+
Ընդամենը		5	34	5	150	85	-	85	42	23		

1. ՆԱԻԱՊԱՅՄԱՆ. Դասընթացի յուրացման համար անհրաժեշտ է` – Օտար լեզվի դասընթաց դպրոցում
2. ԴԱՍԸՆԹԱՑԻ ՀԱՄԱՌՈՏ ԲՈՎԱՆԴԱԿՈՒԹՅՈՒՆԸ Դասընթացը միտված է ապագա բժիշկների հումանիտար մտածողության ձևավորմանը, որի արդյունքում լեզվից դուրս ուսանողները կարող են տարբերակել հիվանդի վարքագիծը և ռեակցիաները, ձևավորել և ամրապնդել համատեղ աշխատանքը ապագա գործընկերների հետ բժշկական թիմում, մասնավորապես` բանավոր ներկայացումների և գիտահետազոտական աշխատանքների ծավալում (ներկայացնել և/կամ հրատարակել գիտահետազոտական արդյունքներ), միջմշակութային իրազեկում և հաղորդակցություն (հիվանդների հետ հաղորդակցություն):
3. ԴԱՍԸՆԹԱՑԻ ՆՊԱՏԱԿԸ ԵՎ ԽՆԴԻՐՆԵՐԸ.
3.1. Դասընթացի նպատակը Դասընթացի նպատակն է զարգացնել ուսանողների բանավոր խոսքի կարողությունը, խորացնել քերականական գիտելիքները, հարստացնել բառապաշարը, զարգացնել խոսելու և լսելու, մասնագիտական տերմիններն ու տերմինաբանական կապակցությունները ճշգրտորեն ընտրելու և կիրառելու հմտությունները, մասնագիտական մատչելի տեքստեր վերլուծելու և վերարտադրելու կարողությունները:

3.2. Դասընթացի խնդիրները

- ուսանողների հետ վարել անգլերենի բանավոր խոսքի տիրապետմանն ուղղված տարաբնույթ աշխատանքներ՝ կատարելագործելով բանավոր խոսքի ճշգրտությունն ու հստակությունը,
- թեմատիկ աուդիո և վիդեո նյութերի միջոցով զարգացնել ուսանողների լսելու կարողությունը,
- բարելավել կարդալու հմտությունը,
- գործնականում ամրապնդել լեզվի քերականության իմացությունը:

4. ԿՐԹԱԿԱՆ ՎԵՐՋՆԱՐԴՅՈՒՆՔՆԵՐԸ. Դասընթացի ավարտին ուսանողը պետք է

Իմանա առնվազն 4000 բառապաշարային միավոր, հիմնական բառակազմական կաղապարները, խոսքի մասերը, նախադասության անդամները, պարզ և բարդ նախադասությունների շարահյուսությունը:

Կարողանա թարգմանել հատուկ բժշկական տեքստեր բառարանով և առանց բառարանի, փոխանցել օտարալեզու և մայրենի լեզվով տեքստերի ընդհանուր բովանդակությունը, վարել կենցաղային զրույցներ, գրել անձնական նամակներ, կազմել ճիշտ խոսք (բանավոր, գրավոր)՝ հետևելով խոսքի կուլտուրայի կանոններին, կողմնորոշվել սոցիալ-մշակութային հաղորդակցության տարբեր իրավիճակներում:

Տիրապետի անգլերեն լեզվին՝ որպես միջմշակութային հաղորդակցության միջոցի:

5. ԳՐԱԿԱՆՈՒԹՅՈՒՆ

1. Eric H. Glendinning, Ron Howard, Professional English in Use, Medicine, ISBN-13: 978-0521682015, 2009, Cambridge.
2. MacCarter S., Oxford English for Careers: Medicine 1, ISBN: 978-0-19-402300-9, 2011.
3. MacCarter S., Oxford English for Careers: Medicine 2, ISBN: 978-0-19-402300-9, 2011.
4. Mária Gyórfy, English for Doctors, Schenk Verlag GmbH, Passau 2006, ISBN 3-939337-10-2
5. Murphy, R., Essential Grammar in Use, Cambridge University Press 2015.
6. Roberts R., Clare A., Wilson J. J., New Total English Intermediate. Students' Book, Harlow, Pearson Education Limited, 2011.
7. Sean O. Henderson, Emergency Medicine, ISBN: 1-57059-668-9, Copyright ©2006 Landes Bioscience, Georgetown, Texas, U.S.A.

6. ԳՆԱՀԱՏՄԱՆ ԲԱՂԱԴՐԻՉՆԵՐ

ՄԻԱՎՈՐ

Հաճախումներ	20
Գիտելիքների յուրացման, կարողությունների և հմտությունների գնահատում	70
Ինքնուրույն անհատական աշխատանք	10

7. ԳՆԱՀԱՏՄԱՆ ՎԱՐԿԱՆԻՇՄԱՆ /ՌԵՅՏԻՆԳՄԱՆ/ ՀԱՄԱԿԱՐԳ

Գնահատական	Գնահատման միավորը	Գնահատման տառային նիշը
«գերազանց»	96-100	A+
	90-95	A
«լավ»	80-89	B+
	70-79	B
«բավարար»	60-69	C+
	51-59	C
«անբավարար»	50 և ցածր	D
«ստուգված»	≥51	S
«չստուգված»	< 51	U

ԴԱՍԸՆԹԱՑԻ ԱՆՎԱՆՈՒՄ	ԲԺՇԿՈՒԹՅԱՆ ՊԱՏՄՈՒԹՅՈՒՆ		
ԴԱՍԸՆԹԱՑԻ ՏԵՍԱԿ	Պարտադիր		
ԿՐԹԱԿԱՆ ՄԱԿԱՐԴԱԿ	ԱՆԸՆԴՀԱՏ ԵՎ ԻՆՏԵԳՐԱՑՎԱԾ ԿՐԹԱԿԱՆ ԾՐԱԳԻՐ		
ՈՒՍՈՒՑՄԱՆ ՁԵՎԸ	Առկա		
ՄԱՍՆԱԳԻՏՈՒԹՅՈՒՆ	Բուժական գործ		
ՖԱԿՈՒԼՏԵՏ	Բուժական		
ԿՈՒՐՍ	I	ԿԻՍԱՄՅԱԿ	I
Ուսումնական ՏԱՐԻ	2018-2019		

ԿԱԶՄՈՂ	Նինա Զավենի Խլղայան
ՀԵՌԱԽՈՍ	+374 98 33 77 97
ԷԼԵԿՏՐՈՆԱՅԻՆ ՀԱՍՑԵ	nina19-89@mail.ru

ԱՄԲԻՈՆ	Հումանիտար առարկաների
ԿԼԻՆԻԿԱԿԱՆ ԲԱԶԱ	-
ԱՄԲԻՈՆԻ ՎԱՐԻՉ	պ.գ.թ., դոցենտ Արմեն Էմիլի Խաչիկյան

ԴԱՍԸՆԹԱՑԻ ԾԱՎԱԼԸ

Կուրս	Կիսամյակ	Կրեդիտ	Ուսումն. շաբաթ	Շաբաթակ. ժամ	Ընդհանուր ժամ	Ընդամ. լս. ժամ	Դասախ. ժամ	Գործն., լաբ. ժամ	Ինքն. աշխ. ժամ	Դասախոսի խորհրդով.	Քննություն	Մտուցարք
I	I	3	17	3	90	51	34	17	25	14		+
Ընդամենը		3	17	3	90	51	34	17	25	14		

- 1. ՆԱԽԱՊԱՅՄԱՆ. Դասընթացի յուրացման համար անհրաժեշտ է՝**
Համաշխարհային և տարածաշրջանի պատմության, Անատոմիա, Կենսաբանություն
- 2. ԴԱՍԸՆԹԱՑԻ ՀԱՄԱՌՈՏ ԲՈՎԱՆԴԱԿՈՒԹՅՈՒՆԸ**
«Բժշկության պատմություն» դասընթացը ուսումնասիրում է բժշկության պատմական զարգացման փուլերը, տարբեր դարաշրջաններում հաճախ հանդիպող հիվանդությունները, բժշկության զարգացման առանձնահատկությունները՝ կախված կրոնական նկատառումներից և տարածաշրջանից:
- 3. ԴԱՍԸՆԹԱՑԻ ՆՊԱՏԱԿԸ ԵՎ ԽՆԴԻՐՆԵՐԸ.**
  - 3.1. Դասընթացի նպատակը**
Դասընթացի նպատակն է բարձրացնել ուսանողի ընդհանուր և մասնագիտական գիտելիքների մակարդակը՝ կատարելով շատ կարևոր դեր ապագա բժշկի պատրաստման գործում, սովորեցնելով բժշկության պատմությունը, օգնել ուսանողներին մուտք գործել մասնագիտական աշխարհ:
  - 3.2. Դասընթացի խնդիրները**
    - Դասախոսությունների և գործնական պարապմունքների ընթացքում ուսումնասիրել աշխարհի բոլոր ժողովրդների բժշկության պատմությունը՝ սկսած նախնադարից մինչև մեր օրերը:
    - Ծանոթացնել կարևորագույն համաշխարհային բժշկական դպրոցների գործունեությանը:
    - Ուսուցանելով կարևորագույն բժիշկ-հումանիստների՝ Հիպոկրատի, Գալենի, Իբն Սինայի, առ-ռազիի, Մխիթար Հեթանոսի, Ամիրդովլաթ Ամասիացու և ուրիշների բարոյաէթիկական սկզբունքներն նպաստով երիտասարդ բժշկի բարոյանակ կերպարի կայացմանը և կատարելագործմանը:

4. ԿՐԹԱԿԱՆ ՎԵՐՋԱՄՐՅՈՒՆՔՆԵՐԸ. Դասընթացի ավարտին ուսանողը պետք է		
<p>Իմանա բժշկության անցած երկար ճանապարհը, սկսած նախնադարից մինչև մեր օրերը, Հին արևելքի, Աստիկ մշակույթի, Արաբական աշխարհի, ինչպես նաև Հայաստանի, Եվրոպայի և Ռուսաստանի միջնադարյան, վերածննդի, նոր և նորագույն շրջանների բժշկագիտության ձեռքբերումները:</p> <p>Կարողանա մասնագիտական գործունեության համար օգտվել ուսումնական, գիտական, հանրամատչելի գրականությունից և համացանցից:</p>		
5. ԳՐԱԿԱՆՈՒԹՅՈՒՆ		
<ol style="list-style-type: none"> Porter Roy. The Greatest benefit to Mankind. A Medical History of Humanity, New York, London, 1998 Singer Ch., Underwood A. A short History of medicine, Oxford, 1962 Гипократ. Избранные книги, Москва, 1936 Иба Сина. Канон врачебной науки в 5 томах, Ташкент, Աբուսայիդ Յադագու կազմութեան մարդոյ, քննական բնագիրը, ռուսերեն թարգմանությունը և առաջաբանը Ս. Վարդանյանի, Երևան, 1974 Ամիրդովլաթ Ամասիացի. Անգիտաց անպէտ, խմբ. Կ. Բասմաջյանի, Վիեննա, 1926: Ասար Սեբաստիացի. Գիրք բժշկական արհեստի, աշխ. Դ. Կարապետյանի, Երևան, 1993: Բժշկության Պատմություն, դասագիրք/ Յ. Լիսիցին, Մոսկվա, 2015. Գրիգոր Նարեկացի. Տեսութիւն ի մարդոյն կազմութիւն, քննական բնագիրը, առաջաբանը և ծանոթագրությունները Ստեյլա վարդանյանի, Էջմիածին, 2008: Հայաստանի Բժշկության Պատմություն, դասագիրք/ Ս. Վարդանյան, Երևան, 2000 		
6. ԳՆԱՀԱՏՄԱՆ ԲԱՂԱԴՐԻՉՆԵՐ		ՄԻԱՎՈՐ
Հաճախումներ		20
Գիտելիքների յուրացման, կարողությունների և հմտությունների գնահատում		70
Ինքնուրույն անհատական աշխատանք		10
7. ԳՆԱՀԱՏՄԱՆ ՎԱՐԿԱՆԻՇՄԱՅԻՆ /ՌԵՅՏԻՆԳՄԱՅԻՆ/ ՀԱՄԱԿԱՐԳ		
Գնահատական	Գնահատման միավորը	Գնահատման տատային նիշը
«գերազանց»	96-100	A+
	90-95	A
«լավ»	80-89	B+
	70-79	B
«բավարար»	60-69	C+
	51-59	C
«անբավարար»	50 և ցածր	D
«ստուգված»	≥51	S
«չստուգված»	< 51	U

ԴԱՍԸՆԹԱՅԻ ԱՆՎԱՆՈՒՄ	ՖԻԶԴԱՍՏԻԱՐԱԿՈՒԹՅՈՒՆ		
ԴԱՍԸՆԹԱՅԻ ՏԵՍԱԿ	Պարտադիր		
ԿՐԹԱԿԱՆ ՄԱԿԱՐԴԱԿ	ԱՆԸՆԴՀԱՏ ԵՎ ԻՆՏԵԳՐԱՑՎԱԾ ԿՐԹԱԿԱՆ ԾՐԱԳԻՐ		
ՈՒՍՈՒՑՄԱՆ ՁԵՎԸ	Առկա		
ՄԱՍՆԱԳԻՏՈՒԹՅՈՒՆ	Բուժական գործ		
ՖԱԿՈՒԼՏԵՏ	Բուժական		
ԿՈՒՐՍ	I	ԿԻՍԱՄՅԱԿ	I - IV
ՈւՍՈւՄՆԱԿԱՆ ՏԱՐԻ	2018-2019		

ԿԱԶՄՈՂ	կ.գ.թ. Նորիկ Սարիբեկյան
ՀԵՌԱԽՈՍ	+374 91 61 00 15
ԷԼԵԿՏՐՈՆԱՅԻՆ ՀԱՍՅԵ	Unitradmed.info@gmail.com

ԱՄԲԻՈՆ	Հումանիտար առարկաների
ԿԼԻՆԻԿԱԿԱՆ ԲԱԶԱ	«Միլենա» առողջարարական մարզասրահ
ԱՄԲԻՈՆԻ ՎԱՐԻՉ	պ.գ.թ., դոցենտ Արմեն Էմիլի Խաչիկյան

ԴԱՍԸՆԹԱՅԻ ԾԱՎԱԼԸ

Կուրս	Կիսամյակ	Կրեդիտ	Ուսումն. շաբաթ	Շաբաթակ. ժամ	Ընդհանուր ժամ	Ընդամ. լս. ժամ	Դասակ. ժամ	Գործն., լաբ. ժամ	Ինքն. աշխ. ժամ	Դասախոսի խորհրդով.	Քննություն	Ստուգարք
I	I	-	17	2	68	34	-	-	-	-		
	II	-	17	2	68	34	-	-	-	-		
II	III	-	17	2	68	34	-	-	-	-		
	IV	-	17	2	68	34	-	-	-	-		
Ընդամենը		-	68	8	272	136	-	-	-	-		

- 1. ՆԱԻԱՊԱՅՄԱՆ. Դասընթացի յուրացման համար անհրաժեշտ է՝**
-
- 2. ԴԱՍԸՆԹԱՅԻ ՀԱՄԱՌՈՏ ԲՈՎԱՆԴԱԿՈՒԹՅՈՒՆԸ**
Դասընթացը կազմված է Մարմնամարզություն, Աթլետիկա և Սպորտային խաղեր բաժինները:
- 3. ԴԱՍԸՆԹԱՅԻ ՆՊԱՏԱԿԸ**
Դասընթացի նպատակն է կատարել ուսանողի ֆիզիկական զարգացմանը, ֆիզիկական պատրաստվածությանը, առողջական վիճակի պահպանմանն ուղղված տարբեր սպորտաձևերի ուսուցում, ուսանողներին սովորեցնել առողջ ապրելակերպին, նպաստել համակողմանի զարգացած մասնագետներ պատրաստելուն, հաղորդել ունակություններ ապագա աշխատանքային բնագավառում ֆիզիկական կուլտուրան և սպորտն արմատավորելու գործում:

4. ԿՐԹԱԿԱՆ ՎԵՐՋՆԱՐԴՅՈՒՆՔՆԵՐԸ. Դասընթացի ավարտին ուսանողը պետք է

Իմաստ անձի զարգացման և նրա մասնագիտական գործունեության պատրաստման հարցում ֆիզիկական դաստիարակության սոցիալական դերն ու նշանակությունը: Ֆիզդաստիարակության և առողջ կենցաղավարության հիմունքները:

Տիրապետի ֆիզիկական վարժությունների կոմպլեքսի կատարմանը, որը անհրաժեշտ է նրա ամբողջ կյանքի ընթացքում և թույլ կտա բարելավվել առողջությունը, ձեռք բերել ֆիզիկական մի շարք որակներ՝ արագաշարժություն, ճկունություն, ուժ, դիմացկունություն:

5. ԳՐԱԿԱՆՈՒԹՅՈՒՆ

1. Ա. Գրիգորյան, Ֆ. Ղազարյան, «Ճանաչիր ինքդ քեզ», Երևան, 2000
2. Գ.Ն. Ազիզյան, Հ.Ս. Վանեսյան, «Ֆիզիկական պատրաստություն», Երևան, 2002
3. Է.Հ. Ավագյան, «Ֆիզիկական դաստիարակություն», ուս. ձեռնարկ, Երևան, 1988
4. Լ.Գ. Ազիզյան, «Հիմնական մարմնամարզություն կանանց համար», Երևան, 2005
5. Կ.Պ. Աթոյան, «Ֆիզիկական կուլտուրայի և սպորտի հնագույն ակունքները Հայաստանում», Երևան, 2005
6. Ս. Հակոբյան, Լ. Սամվելյանս, «Ֆիզիկական կրթությունը բուհում», ուս. ձեռնարկ, Երևան, 1995

6. ԳՆԱՀԱՏՄԱՆ ԲԱՂԱԴՐԻՉՆԵՐ

	ՄԻԱՎՈՐ
Հաճախումներ	20
Գիտելիքների յուրացման, կարողությունների և հմտությունների գնահատում	70
Ինքնուրույն անհատական աշխատանք	10

7. ԳՆԱՀԱՏՄԱՆ ՎԱՐԿԱՆԻՇԱՅԻՆ /ՌԵՅՏԻՆԳԱՅԻՆ/ ՀԱՄԱԿԱՐԳ

Գնահատական	Գնահատման միավորը	Գնահատման տառային նիշը
«գերազանց»	96-100	A+
	90-95	A
«լավ»	80-89	B+
	70-79	B
«բավարար»	60-69	C+
	51-59	C
«անբավարար»	50 և ցածր	D
«ստուգված»	≥51	S
«չստուգված»	< 51	U

ԴԱՍԸՆԹԱՑԻ ԱՆՎԱՆՈՒՄ	ՀԱՅՈՑ ԼԵԶՈՒ		
ԴԱՍԸՆԹԱՑԻ ՏԵՍԱԿ	Պարտադիր		
ԿՐԹԱԿԱՆ ՄԱԿԱՐԴԱԿ	ԱՆԸՆԴՀԱՏ ԵՎ ԻՆՏԵԳՐԱՑՎԱԾ ԿՐԹԱԿԱՆ ԾՐԱԳԻՐ		
ՈՒՍՈՒՑՄԱՆ ՁԵՎԸ	Առկա		
ՄԱՍՆԱԳԻՏՈՒԹՅՈՒՆ	Բուժական գործ		
ՖԱԿՈՒԼՏԵՏ	Բուժական		
ԿՈՒՐՍ	I	ԿԻՍԱՄՅԱԿ	I, II
Ուսումնական տարի	2018-2019		

ԿԱԶՄՈՂ	Անահիտ Կարապետյան Ամալյա Գրիգորյան
ՀԵՌԱԽՈՍ	+374 91 61 15 00, +374 91 58 24 41
ԷԼԵԿՏՐՈՆԱՅԻՆ ՀԱՍՑԵ	anahit.karapetyan.54@mail.ru, amalya-grigoryan@mail.ru

ԱՄԲԻՈՆ	Հումանիտար առարկաների
ԿԼԻՆԻԿԱԿԱՆ ԲԱԶԱ	-
ԱՄԲԻՈՆԻ ՎԱՐԻՉ	պ.գ.թ., դոցենտ Արմեն Էմիլի Խաչիկյան

ԴԱՍԸՆԹԱՑԻ ԾԱՎԱԼԸ

Կուրս	Կիսամյակ	Կրեդիտ	Ուսումն. շաբաթ	Շաբաթակ. ժամ	Ընդհանուր ժամ	Ընդամ. լս. ժամ	Դասախ. ժամ	Գործն., լաբ. ժամ	Ինքն. աշխ. ժամ	Դասախոսի խորհրդով.	Քննություն	Ստուգարք
I	I	2	17	2	60	34		34	17	9		+
	II	2	17	2	60	34		34	17	9		+
Ընդամենը		4	34	4	120	68		68	34	18		

- 1. ՆԱԽԱՊԱՅՄԱՆ. Դասընթացի յուրացման համար անհրաժեշտ է՝**
Մայրենի և օտար լեզուների քերականակ գիտելիքների իմացությունը, որը ձևավորվել է դպրոցում
- 2. ԴԱՍԸՆԹԱՑԻ ՀԱՄԱՌՈՏ ԲՈՎԱՆԴԱԿՈՒԹՅՈՒՆԸ**
Հայոց լեզվի ուսուցումն ընթանում է երկու փուլերով. «Նախնական դասընթաց» փուլը սկսվում է գրուսուցմամբ և ներառում է «Կապակցված գրավոր և բանավոր խոսք» ենթաբաժինը, Երկրորդ՝ «Հիմնական դասընթաց» փուլում լեզվական-քերականական իրողություններն ուսուցանվում են ավելի համակարգված ձևով՝ նպաստելով նախնական դասընթացում արդեն ստացած գիտելիքների խորացմանը, հաղորդակցական կարողությունների և հմտությունների զարգացմանը:
- 3. ԴԱՍԸՆԹԱՑԻ ՆՊԱՏԱԿԸ**
Դասընթացի նպատակն է ուսուցանել ժամանակակից հայերենի այբուբենի հնչյուն-տառերը, ձևավորել կարդալու և գրելու սկզբնական կարողություններ, հետագայում բանավոր և գրավոր կապակցված խոսք կազմելուն նպաստող շարահյուսական անհրաժեշտ գիտելիքների ուսուցման համար, տեքստային աշխատանքների՝ իրադրական տեքստերի, զրույցների, երկխոսությունների միջոցով մշակել բանավոր խոսքը, աստիճանաբար զարգացնել համագործածական և բժշկագիտական բառապաշարը:

4. ԳՐԹԱԿԱՆ ՎԵՐՋՆԱԴՐՅՈՒՆՔՆԵՐԸ. Դասընթացի ավարտին ուսանողը պետք է

Իմաստ հայոց լեզվի այբուբենը, հնչյունների գրային նշանները, հաղորդակցման համար անհրաժեշտ նվազագույն բառապաշարը, հայերենի հնչյունական համակարգը, բառի տեսակներն ըստ իմաստի և ձևի, դարձվածքներ, թևավոր խոսքեր, բառի տեսակներն ըստ կազմության, հաղորդակցման համար անհրաժեշտ համագործածական բառապաշարը, թեքվող խոսքի մասերի հարացույցների գլխավոր տարրերը և չթեքվող խոսքի մասերի գործնական կիրառությունը, մասնագիտական դասընթացներին վերաբերող հիմնական եզրույթների և բառակապակցությունների հայերեն համարժեք ձևերը:

Կարողանա ինքնուրույն կառուցել կապակցված խոսք՝ ընկալելով հայերենի շարահյուսական կառուցվածքը, ճանաչել բառի բաղադրիչները, բանավոր խոսքում գործածել հոմանիշներ և հականիշներ, կարդալ, հասկանալ և վերարտադրել պարզագույն տեսքեր, մասնավորապես՝ մասնագիտական տեքստեր, տարբեր բնույթի գրավոր աղբյուրներում (բառարան, հանրագիտարան, մամուլ, տեղեկատուներ, համացանց և այլն) անհրաժեշտ տեղեկատվական նյութերը ձեռք բերել և դրանք նպատակադրված կիրառել:

Տիրապետի համապատասխան իրավիճակներում անկաշկանդ արտահայտվելու հմտությանը, նախադասությունները քերականորեն ճիշտ կառուցելու, թեմայի շուրջ երկխոսություն վարելու և ճիշտ դիմելաձևերի հմտություններին, բառարաններից, հանրագիտարաններից, տեղեկատու գրականությունից, տպագիր և ժամանակակից տեղեկատվական այլ աղբյուրներից օգտվելու կարողությանը:

5. ԳՐԱԿԱՆՈՒԹՅՈՒՆ

1. Ա.Ավետիսյան, «Պատկերազարդ հայոց լեզու. անգլախոս ուսանողների ուսուցման սկզբնափուլ», դասագիրք, Երևան, 2004թ.:
2. Լ.Կ.Մուրադյան, «Սովորում ենք գրել, կարդալ, խոսել հայերեն», ձեռնարկ անգլախոս արտասահմանցիների համար, Երևան, 2011թ. :
3. V. Gevorgian, East Armenian Course, Yerevan, 2000:
4. Ա. Շ. Ավետիսյան, «Հայոց լեզու» (Ձեռնարկ անգլախոս ուսանողների համար), Տեքստեր և վարժություններ, Երևան, 2004թ.:

6. ԳՆԱՀԱՏՄԱՆ ԲԱՂԱԴՐԻՉՆԵՐ

Հաճախումներ	20
Գիտելիքների յուրացման, կարողությունների և հմտությունների գնահատում	70
Ինքնուրույն անհատական աշխատանք	10

7. ԳՆԱՀԱՏՄԱՆ ՎԱՐԿԱՆԻՇՍՅՈՒՆ /ՌԵՅՏԻՆԳՍԻՆ/ ՀԱՄԱԿԱՐԳ

Գնահատական	Գնահատման միավորը	Գնահատման տառային նիշը
«գերազանց»	96-100	A+
	90-95	A
«լավ»	80-89	B+
	70-79	B
«բավարար»	60-69	C+
	51-59	C
«անբավարար»	50 և ցածր	D
«ստուգված»	≥51	S
«չստուգված»	< 51	U

ԴԱՍԸՆԹԱՅԻ ԱՆՎԱՆՈՒՄ	ԼԱՏԻՆԵՐԵՆ		
ԴԱՍԸՆԹԱՅԻ ՏԵՍԱԿ	Պարտադիր		
ԿՐԹԱԿԱՆ ՄԱԿԱՐԴԱԿ	ԱՆԸՆԴՀԱՏ ԵՎ ԻՆՏԵԳՐԱՑՎԱԾ ԿՐԹԱԿԱՆ ԾՐԱԳԻՐ		
ՈՒՍՈՒՑՄԱՆ ՁԵՎԸ	Առկա		
ՄԱՍՆԱԳԻՏՈՒԹՅՈՒՆ	Բուժական գործ		
ՖԱԿՈՒԼՏԵՏ	Բուժական		
ԿՈՒՐՍ	I	ԿԻՍԱՄՅԱԿ	I, II
ՈւՍՈՒՄՆԱԿԱՆ ՏԱՐԻ	2018-2019		

ԿԱԶՄՈՂ	Վիկտորյա Թումանյան (արտ. շահակից), Ժաննա Հակոբյան
ՀԵՌԱԽՈՍ	+374 91 80 06 13, +374 77 04 19 74
ԷԼԵԿՏՐՈՆԱՅԻՆ ՀԱՍՅԵ	vdoxoyan75@mail.ru , zhanna.mousisyan@mail.ru

ԱՄԲԻՈՆ	Հումանիտար առարկաների
ԿԼԻՆԻԿԱԿԱՆ ԲԱԶԱ	-
ԱՄԲԻՈՆԻ ՎԱՐԻՉ	պ.գ.թ., դոցենտ Արմեն Էմիլի Խաչիկյան

ԴԱՍԸՆԹԱՅԻ ԾԱՎԱԼԸ

Կուրս	Կիսամյակ	Կրեդիտ	Ուսումն. շաբաթ	Շաբաթակ. ժամ	Ընդհանուր ժամ	Ընդամ. լս. ժամ	Դասախ. ժամ	Գործն., լաբ. ժամ	Ինքն. աշխ. ժամ	Դասախոսի խորհրդով.	Քննություն	Ստուգարք
I	I	2	17	2	60	34		34	17	9		+
	II	2	17	2	60	34		34	17	9		+
Ընդամենը		4	34	4	120	68	-	68	34	18		

- 1. ՆԱԽԱՊԱՅՄԱՆ. Դասընթացի յուրացման համար անհրաժեշտ է՝**
Դասընթացի յուրացման համար որպես հիմք անհրաժեշտ է անգլերեն լեզվի բավարար գիտելիքներ, որոնք ձևավորվել են դպրոցում:
- 2. ԴԱՍԸՆԹԱՅԻ ՀԱՄԱՌՈՏ ԲՈՎԱՆԴԱԿՈՒԹՅՈՒՆԸ**
Դասընթացը ընդգրկում է անատոմիական, հյուսվածաբանական, դեղագիտական, ախտաբանական և կլինիկական տերմինների ուսուցումը: Դասընթացը հնարավորություն կտա արտասահմանցի ուսանողներին ծանոթանալ անատոմիայում կիրառվող ակտիվ բառապաշարին, ինչպես նաև հունարեն և լատիներեն բիլինգվիզմի հիմքի վրա ձևավորված ախտաբանական և կլինիկական տերմիններին, որոնք նպաստում են ուսանողների մնացորդային գիտելիքների ձեռք բերմանը, որը հետագայում հնարավորություն է տալիս հմտորեն ծանոթանալ օտարալեզու բժշկական գրականությանը, քանի որ գրեթե ամբողջ եվրոպական/ բացառությամբ գերմաներենի, որոնք առաջնահերթությունը տալիս են սեփական լեզվով ձևավորած տերմիններին, նոր հետո միջազգայինին/ և արևմտյան բժշկական գրականությունը կիրառում է միմիայն հունա- լատինական տերմիններ:
- 3. ԴԱՍԸՆԹԱՅԻ ՆՊԱՏԱԿԸ ԵՎ ԽՆԴԻՐՆԵՐԸ.**
  - 3.1. Դասընթացի նպատակը**
Ուսուցանել հունալատինական անատոմիական, կլինիկական և դեղագիտական, բժշկական տերմինները:

3.2. Դասընթացի խնդիրները

- Ծանոթացնել բժշկական տերմինների բառակազմության բովանդակությանը:
- Ձևավորել կարդալու, գրելու կարողությունները:
- Ուսուցանել նոր բառապաշար՝ հետագայում նեղ մասնագիտական նոր տերմիններ կազմելու համար:

4. ԿՐԹԱԿԱՆ ՎԵՐՋՆԱԴՅՈՒՅՈՒՆՔՆԵՐԸ. Դասընթացի ավարտին ուսանողը պետք է

Իմանա ինչպես լատիներեն լեզվին հատուկ հնչյունական կանոններով արտասանել տարբեր տառակապակցություններ, բժշկական լատիներենի ուղղագրական կանոնները, լատիներեն և հունարեն նախածանցներն ու վերջածանցները, լատիներեն լեզվով քիմիական անվանակարգությունները և նրանց կիրառումը քիմիական նյութերի մեջ, դեղատոմսի կրճատման կանոնները:

Կարողանա որոշել լատիներենի գոյականի ճիշտ սեռը, թիվը, հոլովումը, հոլովը և համապատասխան ածականով լրացնի անհրաժեշտ ցանկացած բարդության բժշկական տերմին, կազմել դեղատոմսեր ըստ միջազգային ընդունված կանոնակարգի, թարգմանել և կազմել տարբեր բժշկական տերմիններ:

Տիրապետի տերմիններ օգտագործելուն անատոմիական և ախտաբանական ոլորտում:

5. ԳՐԱԿԱՆՈՒԹՅՈՒՆ

1. V.M. Balabanyan, N.S. Stepanyan, Latin Terminology for Medical Students, Yerevan, 2008.

6. ԳՆԱՀԱՏՄԱՆ ԲԱՂԱԴՐԻՉՆԵՐ

	ՄԻԱՎՈՐ
Հաճախումներ	20
Գիտելիքների յուրացման, կարողությունների և հմտությունների գնահատում	70
Ինքնուրույն անհատական աշխատանք	10

7. ԳՆԱՀԱՏՄԱՆ ՎԱՐԿԱՆԻՇԱՅԻՆ /ՌԵՅՏԻՆԳԱՅԻՆ/ ՀԱՄԱԿԱՐԳ

Գնահատական	Գնահատման միավորը	Գնահատման տառային նիշը
«գերազանց»	96-100	A+
	90-95	A
«լավ»	80-89	B+
	70-79	B
«բավարար»	60-69	C+
	51-59	C
«անբավարար»	50 և ցածր	D
«ստուգված»	≥51	S
«չստուգված»	< 51	U

ԴԱՍԸՆԹԱՑԻ ԱՆՎԱՆՈՒՄ	ՓԻԼԻՍՈՓԱՑՈՒԹՅՈՒՆ		
ԴԱՍԸՆԹԱՑԻ ՏԵՍԱԿ	Պարտադիր		
ԿՐԹԱԿԱՆ ՄԱԿԱՐԴԱԿ	ԱՆԸՆԴՀԱՏ ԵՎ ԻՆՏԵԳՐԱՑՎԱԾ ԿՐԹԱԿԱՆ ԾՐԱԳԻՐ		
ՈՒՍՈՒՑՄԱՆ ՁԵՎԸ	Առկա		
ՄԱՍՆԱԳԻՏՈՒԹՅՈՒՆ	Բուժական գործ		
ՖԱԿՈՒԼՏԵՏ	Բուժական		
ԿՈՒՐՍ	II	ԿԻՍԱՄՅԱԿ	III
Ուսումնական ՏԱՐԻ	2018-2019		

ԿԱԶՄՈՂ	Հայարփի Սահակյան, Գևորգ Հակոբյան (արտ. շահակից)
ՀԵՌԱԽՈՍ	+374 94 69 24 64, +374 94 50 33 55
ԷԼԵԿՏՐՈՆԱՅԻՆ ՀԱՍՅԵ	hayarpisahakyan@yandex.ru , gevorg.hakobyan82@gmail.com

ԱՄԲԻՈՆ	Հումանիտար առարկաների
ԿԼԻՆԻԿԱԿԱՆ ԲԱԶԱ	-
ԱՄԲԻՈՆԻ ՎԱՐԻՉ	պ.գ.թ., դոցենտ Արմեն Էմիլի Խաչիկյան

ԴԱՍԸՆԹԱՑԻ ԾԱՎԱԼԸ

Կուրս	Կիսամյակ	Կրեդիտ	Ուսումն. շաբաթ	Շաբաթակ. ժամ	Ընդհանուր ժամ	Ընդամ. լս. ժամ	Դասախ. ժամ	Գործն., լաբ. ժամ	Ինքն. աշխ. ժամ	Դասախոսի խորհրդով.	Քննություն	Ստուգարք
II	II	3	17	3	75	51	34	17	26	13		+
Ընդամենը		3	17	3	75	51	34	17	26	13		

1. ՆԱԽԱՊԱՅՄԱՆ. Դասընթացի յուրացման համար անհրաժեշտ է՝ – Պատմություն
2. ԴԱՍԸՆԹԱՑԻ ՀԱՄԱՌՈՏ ԲՈՎԱՆԴԱԿՈՒԹՅՈՒՆԸ «Փիլիսոփայություն» դասընթացը ուսումնասիրում է փիլիսոփայական գիտելիքի առանձնահատկությունները, փիլիսոփայության գլխավոր խնդիրը, զարգացման փուլերը, հիմնական բաժինների գլխավոր խնդիրները, վերջիններիս վերաբերյալ հիմնական տեսակետները:
3. ԴԱՍԸՆԹԱՑԻ ՆՊԱՏԱԿԸ ԵՎ ԽՆԴԻՐՆԵՐԸ.
3.1 Դասընթացի նպատակը Դասընթացի նպատակն է ուսանողին ծանոթացնել մշակույթում փիլիսոփայության ունեցած դերին, զարգաման պատմական փուլերին, փիլիսոփայական գլխավոր խնդիրների շուրջ առաջադրված հիմնական տեսակետներին:
3.2 Դասընթացի խնդիրները
<ul style="list-style-type: none"> ▪ Գոյության, իմացության, մեթոդի, գիտական և ոչ գիտական գիտելիքի դեմարկացիան: ▪ Հսարակական, իրավական, քաղաքական, տնտեսական ոլորտների ունիվերսալ և փոխկապակցված հիմնախնդիրները բարելավել կարողալու հմտությունը, ▪ գործնականում ամրապնդել լեզվի քերականության իմացությունը:

4. ԿՐԹԱԿԱՆ ՎԵՐՋՆԱՐԴՅՈՒՆՔՆԵՐԸ. Դասընթացի ավարտին ուսանողը պետք է

Իմաստ փիլիսոփայականի և ոչ փիլիսոփայականի հիմնական տարբերությունները, փիլիսոփայական, գիտական և կենցաղային գիտելիքների հիմնական առանձնահատկությունները, փիլիսոփայության պրոբլեմատիկան՝ պատմական և տրամաբանական համատեքստերում:

Կարողանա լինել օբյեկտիվ և անաչառ, եթե առկա կամային գործոնը, փիլիսոփայական յուրահատուկ գիտելիքները կիրառել մասնագիտական ոլորտում, մասնագիտական բարդ-լուծելի խնդիրներին բախվելիս՝ փիլիսոփայական մոտեցումներ կիրառել, միշտ վերահաստատել, որ մարդն է բարձրագույն արժեքն ամեն ոլորտում և պարագայում:

Տիրապետի վերլուծելու, ընդհանրացնելու, քննադատելու ճշգրիտ մեթոդներին, գիտելիքի տարբերակման և արժեքավորման ձևերին, էքզիստենցյալ իրողությունների թիրախային գնահատմանը և խնդիրների լուծման, դրանց մոտեցումների հիմնական ձևերին:

5. ԳՐԱԿԱՆՈՒԹՅՈՒՆ

1. 12 Modern Philosophers, Edited by Christopher Belshaw and Gary Kemp, Blackwell Publishing 2009
2. by Oxford University Press Inc., New York, 2002
3. **Edward Craig**, Philosophy: A Very Short Introduction, Published in the United States
4. **Evans G.** “A brief history of heresy”, Blackwell Publishing, 2003
5. **Fisher A.**, Metaethics An Introduction, Printed and bound in the UK by MPG Books Group, Acumen, 2011
6. **Haldane J.J., Smart J. C.**, Atheism and Theism Second Edition, United Kingdom, Blackwell Publishing 1996, 2003
7. **Hebblethwaite B.**, “Philosophical Theology and Christian Doctrine”, Blackwell Publishing, 2005
8. Internet Encyclopedia of Philosophy, <http://www.iep.utm.edu>
9. **Kenny A.** , “An illustrated brief history of western philosophy”, Blackwell Publishing, 2006
10. **Solomon R.C., Higgins K.M.**, The Big Questions. A Short Introduction to Philosophy. Ninth Edition, Wadsworth, Cengage Learning, 2014
11. Չաքարյան Ս., Փիլիսոփայության պատմություն, Երևան, 2000
12. Միրումյան Կ., Անտիկ փիլիսոփայության ակնարկ, Երևան, 1999

6. ԳՆԱՀԱՏՄԱՆ ԲԱՂԱԴՐԻՉՆԵՐ

ՄԻԱՎՈՐ

Հաճախումներ	20
Գիտելիքների յուրացման, կարողությունների և հմտությունների գնահատում	70
Ինքնուրույն անհատական աշխատանք	10

7. ԳՆԱՀԱՏՄԱՆ ՎԱՐԿԱՆԻՇՄԱՆ /ՌԵՅՏԻՆԳԱՅԻՆ/ ՀԱՄԱԿԱՐԳ

Գնահատական	Գնահատման միավորը	Գնահատման տառային նիշը
«գերազանց»	96-100	A+
	90-95	A
«լավ»	80-89	B+
	70-79	B
«բավարար»	60-69	C+
	51-59	C
«անբավարար»	50 և ցածր	D
«ստուգված»	≥51	S
«չստուգված»	< 51	U

ԴԱՍԸՆԹԱՑԻ ԱՆՎԱՆՈՒՄ	ԲԺՇԿԱԿԱՆ ՖԻԶԻԿԱ		
ԴԱՍԸՆԹԱՑԻ ՏԵՍԱԿ	Պարտադիր		
ԿՐԹԱԿԱՆ ՄԱԿԱՐԴԱԿ	ԱՆԸՆԴՀԱՏ ԵՎ ԻՆՏԵԳՐԱՑՎԱԾ ԿՐԹԱԿԱՆ ԾՐԱԳԻՐ		
ՈՒՍՈՒՑՄԱՆ ՁԵՎԸ	Առկա		
ՄԱՍՆԱԳԻՏՈՒԹՅՈՒՆ	Բուժական գործ		
ՖԱԿՈՒԼՏԵՏ	Բուժական		
ԿՈՒՐՍ	I	ԿԻՍԱՄՅԱԿ	II
Ուսումնական տարի	2018-2019		

ԿԱԶՄՈՂ	Ֆիզ. մաթ. գ. թ., Արմեն Գրիգորյան
ՀԵՌԱԽՈՍ	+374 55 31 35 45
ԷԼԵԿՏՐՈՆԱՅԻՆ ՀԱՍՑԵ	armeng9@gmail.com

ԱՄԲԻՈՆ	Բնագիտական առարկաների
ԿԼԻՆԻԿԱԿԱՆ ԲԱԶԱ	-
ԱՄԲԻՈՆԻ ՎԱՐԻՉ	կ.գ.թ., Ն. Գ. Ջավրուշյան

ԴԱՍԸՆԹԱՑԻ ԾԱՎԱԼԸ

Կուրս	Կիսամյակ	Կրեդիտ	Ուսումն. շաբաթ	Շաբաթակ. ժամ	Ընդհանուր ժամ	Ընդամ. լս. ժամ	Դասախ. ժամ	Գործն., լաբ. ժամ	Ինքն. աշխ. ժամ	Դասախոսի խորհրդատվ.	Քննություն	Ստուգաթիվ
I	II	3	17	3	90	51	24	27	26	13		+
Ընդամենը		3	17	3	90	51	24	27	26	13		

- 1. ՆԱԽԱՊԱՅՄԱՆ. Դասընթացի յուրացման համար անհրաժեշտ է՝**
Մաթեմատիկա, Ֆիզիկա, Կենսաբանություն
- 2. ԴԱՍԸՆԹԱՑԻ ՀԱՄԱՌՈՏ ԲՈՎԱՆԴԱԿՈՒԹՅՈՒՆԸ**
«Բժշկական ֆիզիկա» դասընթացը միտված է բժշկ-ուսանողների մոտ ձևավորել համակարգված գիտելիքներ կենսաբանական համակարգերի ֆիզիկական հատկությունների, դրանցում ընթացող ֆիզիկական պրոցեսների մասին, որոնք անհրաժեշտ են այլ կրթական ծրագրերի յուրացման ինչպես նաև բուժական գործ մասնագիտությամբ մասնագետների պատրաստման համար:
- 3. ԴԱՍԸՆԹԱՑԻ ՆՊԱՏԱԿԸ**
Մասնագիտական կրթության ասպարեզում «Բժշկական ֆիզիկա» դասընթացի դասավանդումն նպատակ ունի ուսանողներին ծանոթացնել բնության և կենսաբանական համակարգերի մեջ տեղի ունեցող ֆիզիկական երևույթներին, դրանց հիմնական հատկություններին և օրինաչափություններին, ինչպես նաև հիմնարար օրենքներին, ուսուցանել ֆիզիկական մեթոդների կիրառությունը տարբեր տեսակի մասնագիտական և սոցիալական գործունեություններում, ուսանողների մեջ ձևավորել ֆիզիկական և վերլուծական մտածողություն:

4. ԿՐԹԱԿԱՆ ՎԵՐՋՆԱՐԴՅՈՒՆՔՆԵՐԸ. Դասընթացի ավարտին ուսանողը պետք է

Իմաստ ֆիզիկայի հիմնական օրենքները, մարդու օրգանիզմում և բնության մեջ տեղի ունեցող գործընթացների հիմքում ընկած ֆիզիկական երևույթները և օրինաչափությունները, տրամաբանական խնդիրների լուծման ֆիզիկական և մաթեմատիկական մեթոդները և դրանց կիրառումը բժշկության մեջ, բժշկական սարքավորումների աշխատանքի ֆիզիկական հիմքերը, բժշկական սարքավորումների կառուցվածքը և նշանակությունը, անվտանգության տեխնիկայի և ֆիզիկայի լաբորատորիայում սարքերի և ռեակտիվների հետ աշխատանքի օրենքները:

Կարողանա կանխատեսել ֆիզիկական փոխազդեցության ընթացքը և արդյունքները մարդու օրգանիզմի վրա, օգտվել ֆիզիկական սարքավորումներից, կատարել փորձարարական արդյունքների մշակում, տարրական վիճակագրական տվյալների մշակում, օգտագործել կրթական, գիտական և գիտահանրամատչելի գրականություն, ինտերնետային ցանցը մասնագիտական գործունեության համար:

Տիրապետի տեսական գիտելիքների օգտագործման հմտությանը կենդանի օրգանիզմների վրա ֆիզիկական ազդեցության առանձնահատկությունները մեկնաբանելու համար, տեղեկատվության ձևափոխման բազային տեխնոլոգիաներին՝ տեքստային, աղյուսակային, համացանցային փնտրում, իրավասության սահմանափակության հասկացությանը:

5. ԳՐԱԿԱՆՈՒԹՅՈՒՆ

1. Ulrich Zürcher Algebra-Based College Physics: Part I Mechanics to Thermal Physics. 1 edition © 2013 Ulrich Zürcher & bookboon.com SBN: 978-87-403-0425-1
2. Ulrich Zürcher Algebra-Based College Physics: Part II Electricity to Nuclear Physics 1st edition © 2013 Ulrich Zürcher & bookboon.com ISBN 978-87-403-0426-8.
3. Prof. Satindar Bhagat Elementary Physics I Kinematics, Dynamics And Thermodynamics. 2013 Prof. Satindar Bhagat & bookboon.com ISBN 978-87-403-0632-3.
4. Prof. Satindar Bhagat Elementary Physics II Oscillations, Waves: Sound and Electromagnetic/Light. 2013 Prof. Satindar Bhagat & bookboon.com ISBN 978-87-403-0823-5.
5. Daniel Gebreselasie Mechanics and Oscillations University Physics I: Notes and exercises. 1st edition © 2015 Daniel Gebreselasie & bookboon.com ISBN 978-87-403-0995-9.
6. Daniel Gebreselasie Electricity, Magnetism, Optics and Modern Physics College Physics II: Notes and exercises. 1st edition © 2015 Daniel Gebreselasie & bookboon.com ISBN 978-87-403-1056-6.
7. Վ. Բարխուդարյան, Մոլեկուլային ֆիզիկա, Ուս. ձեռնարկ: 2-րդ վերամշակված հրատարակություն: Երևան, ԵՊՀ հրատ., 2014, 332 էջ:
8. Աթայան Կ. Ի. Ֆիզիկան և շրջակա միջավայրը Ուս. ձեռնարկ, ԵՊՀ հրատ. 2012, 216 էջ
9. Մ. Գ. Աբրահամյան Մեխանիկայի ֆիզիկական հիմունքները Երևան, ԵՊՀ հրատ., 1997, 368 էջ
10. <http://www.physicsclassroom.com/>

6. ԳՆԱՀԱՏՄԱՆ ԲԱՂԱԴՐԻՉՆԵՐ		ՄԻԱՎՈՐ
Հաճախումներ		20
Գիտելիքների յուրացման, կարողությունների և հմտությունների գնահատում		70
Ինքնուրույն անհատական աշխատանք		10
7. ԳՆԱՀԱՏՄԱՆ ՎԱՐԿԱՆԻՇԱՅԻՆ /ՌԵՅՏԻՆԳԱՅԻՆ/ ՀԱՄԱԿԱՐԳ		
Գնահատական	Գնահատման միավորը	Գնահատման տառային նիշը
«գերազանց»	96-100	A+
	90-95	A
«լավ»	80-89	B+
	70-79	B
«բավարար»	60-69	C+
	51-59	C
«անբավարար»	50 և ցածր	D
«ստուգված»	≥51	S
«չստուգված»	< 51	U

ԴԱՍԸՆԹԱՅԻ ԱՆՎԱՆՈՒՄ	ԲՈՒՅՍԵՐԻ ՍՈՐՖՈԼՈԳԻԱ ԵՎ ՖԻԶԻՈԼՈԳԻԱ		
ԴԱՍԸՆԹԱՅԻ ՏԵՍԱԿ	Պարտադիր		
ԿՐԹԱԿԱՆ ՄԱԿԱՐԴԱԿ	ԱՆԸՆԴՀԱՏ ԵՎ ԻՆՏԵԳՐԱՑՎԱԾ ԿՐԹԱԿԱՆ ԾՐԱԳԻՐ		
ՈՒՍՈՒՑՄԱՆ ՁԵՎԸ	Առկա		
ՄԱՍՆԱԳԻՏՈՒԹՅՈՒՆ	Բուժական գործ		
ՖԱԿՈՒԼՏԵՏ	Բուժական		
ԿՈՒՐՍ	I	ԿԻՍԱՄՅԱԿ	I
Ուսումնական տարի	2018-2019		

ԿԱԶՄՈՂ	Կ.Գ.Թ. Նորիկ Սարիբեկյան Ղուկասյան Նելլի
ՀԵՌԱԽՈՍ	+374 55 49 41 49
ԷԼԵԿՏՐՈՆԱՅԻՆ ՀԱՍՑԵ	nellka2011@gmail.com

ԱՄԲԻՈՆ	Բնագիտական առարկաների
ԿԼԻՆԻԿԱԿԱՆ ԲԱԶԱ	-
ԱՄԲԻՈՆԻ ՎԱՐԻՉ	Կ.Գ.Թ., Հ.Գ.Ջավրուշյան

ԴԱՍԸՆԹԱՅԻ ԾԱՎԱԼԸ

Կուրս	Կիսամյակ	Կրեդիտ	Ուսումն. շաբաթ	Շաբաթակ. ժամ	Ընդհանուր ժամ	Ընդամ. լս. ժամ	Դասակ. ժամ	Գործն., լաբ. ժամ	Ինքն. աշխ. ժամ	Դասախոսի խորհրդատվ.	Քննություն	Ստուգարք
I	I	2	17	2	60	34	18	16	17	9		+
Ընդամենը		2	17	2	60	34	18	16	17	9		

- 1. ՆԱԽԱՊԱՅՄԱՆ. Դասընթացի յուրացման համար անհրաժեշտ է՝**
Դասընթացը կառուցված է կենսաբանություն, լատիներեն, բուսաբանություն առարկաների իմացության վրա:
- 2. ԴԱՍԸՆԹԱՅԻ ՀԱՄԱՌՈՏ ԲՈՎԱՆԴԱԿՈՒԹՅՈՒՆԸ**
«Դեղաբույսերի մորֆոլոգիա և ֆիզիոլոգիա» դասընթացը գիտություն է բույսերի մասին. ուսումնասիրում է նրանց արտաքին և ներքին կառուցվածքը, զարգացման օրինաչափությունները և տարածվածությունը երկրագնդի վրա: Այն բժշկական կրթության համար հանդիսանում է ընդհանուր տեսական հիմնարար գիտություն: Այն անհրաժեշտ է հիմնական առարկայի՝ ֆարմակոգնոզիայի տարրերը յուրացնելու, ինչպես նաև ընդհանուր կենսաբանական գիտելիքներով ապահովելու նպատակով: Բուսաբանական գիտելիքները, միաժամանակ, անհրաժեշտ են մի շարք բժշկագիտական դասընթացների յուրացման համար՝ բժշկական կենսաբանություն, մանրէաբանություն, կենսաքիմիա, լատիներեն, ֆարմակոգնոզիա, դեղաբանություն:
- 3. ԴԱՍԸՆԹԱՅԻ ՆՊԱՏԱԿԸ**
Դասընթացի ուսումնասիրությունը ուսանողների մոտ զարգացնում է հետաքրքրասիրություն մասնագիտության հանդեպ, օգնում է հասկանալ բնության պահպանության անհրաժեշտությունը, բուսական պաշարների ճիշտ օգտագործումը:
- 4. ԿՐԹԱԿԱՆ ՎԵՐՋՆԱՐԴՅՈՒՆՔՆԵՐԸ. Դասընթացի ավարտին ուսանողը պետք է**
Իմանա բուսական բջջի կառուցվածքի առանձնահատկությունները, պարունակվող նյութերը, բուսական հյուսվածքների կառուցվածքը, դերը, տիպերը, վեգետատիվ և գեներատիվ օրգանների անատոմիական և մորֆոլոգիական կառուցվածքները, նրանց բնորոշ հատկանիշները, բույսերի բազմացման տիպերը, զարգացման օրինաչափությունները:

Կարողանա պատրաստել ժամանակավոր մանրապատրաստուկներ, մանրադիտակի օգնությամբ վերլուծել ժամանակավոր և մշտական մանրապատրաստուկների պատկերները, կարողանալ առանձնացնել տարբերակիչ հատկանիշները, կատարել հետևություններ, աշխատանքի արդյունքները գրանցել և նկարել տետրերում:

Տիրապետի տեսական և գործնական խորը գիտելիքների՝ կապված մասնագիտության հետ, ուսումնական, գիտական, նորմատիվ և տեղեկագրական գրականությամբ, այլ աղբյուրներով ինքնուրույն աշխատանք կատարելու կարողությամբ:

5. ԳՐԱԿԱՆՈՒԹՅՈՒՆ

1. Դումանյան Կ.Հ., Մելիքյան Ե.Ա. Բուսաբանություն, Երևան, 2011, 348էջ
2. Kingsley R., James E., Shelley H. Plant Biology; Edition Eleven, 616 p., 2008.

6. ԳՆԱՀԱՏՄԱՆ ԲԱՂԱԴՐԻՉՆԵՐ

	ՄԻԱՎՈՐ
Հաճախումներ	20
Գիտելիքների յուրացման, կարողությունների և հմտությունների գնահատում	70
Ինքնուրույն անհատական աշխատանք	10

7. ԳՆԱՀԱՏՄԱՆ ՎԱՐԿԱՆԻՇԱՅԻՆ /ՌԵՅՏԻՆԳԱՅԻՆ/ ՀԱՄԱԿԱՐԳ

Գնահատական	Գնահատման միավորը	Գնահատման տառային նիշը
«գերազանց»	96-100	A+
	90-95	A
«լավ»	80-89	B+
	70-79	B
«բավարար»	60-69	C+
	51-59	C
«անբավարար»	50 և ցածր	D
«ստուգված»	≥51	S
«չստուգված»	< 51	U

ԴԱՍԸՆԹԱՑԻ ԱՆՎԱՆՈՒՄ	ԴԵՂԱԲԱՆՈՒԹՅՈՒՆ		
ԴԱՍԸՆԹԱՑԻ ՏԵՍԱԿ	Պարտադիր		
ԿՐԹԱԿԱՆ ՄԱԿԱՐԴԱԿ	ԱՆԸՆԴՀԱՏ ԵՎ ԻՆՏԵԳՐԱՑՎԱԾ ԿՐԹԱԿԱՆ ԾՐԱԳԻՐ		
ՈՒՍՈՒՑՄԱՆ ՁԵՎԸ	Առկա		
ՄԱՍՆԱԳԻՏՈՒԹՅՈՒՆ	Բուժական գործ		
ՖԱԿՈՒԼՏԵՏ	Բուժական		
ԿՈՒՐՍ	III	ԿԻՍԱՄՅԱԿ	V, VI
ՈւՍՈւՄՆԱԿԱՆ ՏԱՐԻ	2018-2019		

ԿԱԶՄՈՂ	Ղուկասյան Նելլի
ՀԵՌԱԽՈՍ	+374 55 49 41 49
ԷԼԵԿՏՐՈՆԱՅԻՆ ՀԱՍՑԵ	nellka2011@gmail.com

ԱՄԲՈՆ	Բնագիտական առարկաների
ԿԼԻՆԻԿԱԿԱՆ ԲԱԶԱ	-
ԱՄԲՈՆԻ ՎԱՐԻՉ	Կ.Գ.Թ., Հ. Գ. Ջալրուշյան

ԴԱՍԸՆԹԱՑԻ ԾԱՎԱԼԸ

Կուրս	Կիսամյակ	Կրեդիտ	Ուսումն. շաբաթ	Շաբաթակ. ժամ	Ընդհանուր ժամ	Ընդամ. լս. ժամ	Դասախ. ժամ	Գործն., լաբ. ժամ	Ինքն. աշխ. ժամ	Դասախոսի խորհրդատվ.	Քննություն	Ստուգաթիվ
III	IV	4	17	4	120	68	22	46	34	18		+
	V	4	17	5	120	85	26	59	25	10	+	
Ընդամենը		8	34	9	240	153	48	105	59	28		

- 1. ՆԱԽԱՊԱՅՄԱՆ. Դասընթացի յուրացման համար անհրաժեշտ է՝**
Մարդու անատոմիա, Լատիներեն, Մանրէաբանություն, վիրուսաբանություն, իմունաբանություն, Նորմալ ֆիզիոլոգիա, Կենսաքիմիա
- 2. ԴԱՍԸՆԹԱՑԻ ՀԱՄԱՌՈՏ ԲՈՎԱՆԴԱԿՈՒԹՅՈՒՆԸ**
«Դեղաբանություն» դասընթացը ապահովում է դեղաբանական միջոցների հիմնական խմբի կլինիկական դեղաբանական բնութագրի իմացություն և անհետաձգելի իրավիճակների ու հիմնական ախտաբանական համախտանիշների դեպքում որոշակի դեղաբանական միջոցների ուսուցումը ընտրության վերաբերյալ գիտելիքներ՝ հաշվի առնելով հակադրային գաղափարներ օրենսդրությունը:
- 3. ԴԱՍԸՆԹԱՑԻ ՆՊԱՏԱԿԸ**
Դասընթացի նպատակն է ուսանողներին տալ գիտելիքներ տարբեր հիվանդությունների և ախտաբանական վիճակների կանխարգելման և բուժման նպատակով օգտագործվող դեղամիջոցների ազդեցության մասին, դեղորայքների ցուցումների, հակացուցումների և դրանց հնարավոր կողմնակի ազդեցությունների մասին, սովորեցնել դեղատոմսերում դեղամիջոցների դուրս գրման ճիշտ ձևերը:
- 4. ԿՐԹԱԿԱՆ ՎԵՐՋՆԱԸՆԴՅՈՒՆՔՆԵՐԸ. Դասընթացի ավարտին ուսանողը պետք է՝**
Իմանա դեղաբանական միջոցների դասակարգումն ու հիմնական բնութագիրը, ֆարմակոդինամիկան և ֆարմակոկինետիկան, կիրառման ցուցումները, հակացուցումներն ու կողմնակի ազդեցությունները, դեղաբանական միջոցների դեղատոմսերի ձևավորման և դեղատոմսային նշանակման կազմման ընդհանուր սկզբունքները, կենսաբանական և բժշկական համակարգերում տեղեկատվության հավաքման, պահպանման, որոնման,

վերամշակաման, վերափոխման, տարածման տեսական հիմունքները, տեղեկատվական համակարգչային համակարգերի կիրառումը բժշկության և առողջապահության մեջ:

Կարողանա վերլուծել ընդհանուր ախտաբանության հարցերն ու բժշկական ժամանակակից տեսական հայեցակարգերն ու ուղղությունները, մասնագիտական գործունեության ծավալման նպատակով ուսումնական, գիտական գրականությունից, համացանցից օգտվել, վերլուծել դեղաբանական միջոցների ազդեցությունը և թերապևտիկ բուժման համար նրանց կիրառման հնարավորությունները ելնելով նրանց դեղաբանական հատկություններից, դուրս գրել դեղատոմսեր, կիրառել դեղաբանական միջոցների տարբեր դեղաբանական ձևեր որոշակի ախտաբանական վիճակների դեպքում, ելնելով նրանց ֆարմակոդինամիկ և ֆարմակոկինետիկ առանձնահատկություններից, գնահատել դեղաբանական միջոցների գերդոզավորման դեպքում հնարավոր անցանկալի երևույթները և նրանց վերացման ուղիները: հիմնավորել առավել տարածված հիվանդությունների ախտաբանական թերապիայի սկզբունքները:

Տիրապետի տարբեր հիվանդությունների և ախտաբանական վիճակների բուժման, վերականգնման և կանխարգելման համար դեղաբանական միջոցների կիրառման ունակություններին, առաջին բուժօգնության, անհապաղ ու կյանքին վտանգ սպառնացող իմունային խանգարումներով ուղեկցվող իրավիճակների ժամանակ ցուցաբերվող ախտորոշիչ և բուժիչ միջոցառումների հիմունքներին:

5. ԳՐԱԿԱՆՈՒԹՅՈՒՆ

1. K. Whalen, Lippincott Illustrated Reviews, Pharmacology, Piladelphia, 2011.
2. Справочник Видаль. Лекарственные препараты в России. Астра-Фарм-Сервис. М. 2009.
3. Харкевич Д.А. Фармакология: учеб. – М.: ГЭОТАР-МЕД, 2010.

6. ԳՆԱՀԱՏՄԱՆ ԲԱՂԱԴՐԻՉՆԵՐ

ՄԻԱՎՈՐ

Հաճախումներ	20
Գիտելիքների յուրացման, կարողությունների և հմտությունների գնահատում	70
Ինքնուրույն անհատական աշխատանք	10

7. ԳՆԱՀԱՏՄԱՆ ՎԱՐԿԱՆԻՇՄԱՅԻՆ /ՌԵՅՏԻՆԳԱՅԻՆ/ ՀԱՄԱԿԱՐԳ

Գնահատական	Գնահատման միավորը	Գնահատման տատային նիշը
«զերազանց»	96-100	A+
	90-95	A
«լավ»	80-89	B+
	70-79	B
«բավարար»	60-69	C+
	51-59	C
«անբավարար»	50 և ցածր	D
«ստուգված»	≥51	S
«չստուգված»	< 51	U

ԴԱՍԸՆԹԱՅԻ ԱՆՎԱՆՈՒՄ	ՖԱՐՄԱԿԱԳՆՈԶԻԱ		
ԴԱՍԸՆԹԱՅԻ ՏԵՍԱԿ	Պարտադիր		
ԿՐԹԱԿԱՆ ՄԱԿԱՐԴԱԿ	ԱՆԸՆԴՀԱՏ ԵՎ ԻՆՏԵԳՐԱՑՎԱԾ ԿՐԹԱԿԱՆ ԾՐԱԳԻՐ		
ՈՒՍՈՒՑՄԱՆ ՁԵՎԸ	Առկա		
ՄԱՍՆԱԳԻՏՈՒԹՅՈՒՆ	Բուժական գործ		
ՖԱԿՈՒԼՏԵՏ	Բուժական		
ԿՈՒՐՍ	II	ԿԻՍԱՄՅԱԿ	III, IV
Ուսումնական ՏԱՐԻ	2018-2019		

ԿԱԶՄՈՂ	Նելլի Ղուկասյան
ՀԵՌԱԽՈՍ	+37 55 49 41 49
ԷԼԵԿՏՐՈՆԱՅԻՆ ՀԱՍՑԵ	nellka2011@gmail.com

ԱՄԲՈՆ	Բնագիտական առարկաների
ԿԼԻՆԻԿԱԿԱՆ ԲԱԶԱ	
ԱՄԲՈՆՆԻ ՎԱՐԻՉ	կ.գ.թ., Շ. Գ. Ջավրուշյան

ԴԱՍԸՆԹԱՅԻ ԾԱՎԱԼԸ

Կուրս	Կիսամյակ	Կրեդիտ	Ուսումն. շաբաթ	Շաբաթակ. ժամ	Ընդհանուր ժամ	Ընդամ. լս. ժամ	Դասախ. ժամ	Գործն., լաբ. ժամ	Ինքն. աշխ. ժամ	Դասախոսի խորհրդատվ.	Քննություն	Ստուգարք
II	III	2	17	2	60	34	17	17	17	9		+
	IV	2	17	2	60	34	17	17	17	9		+
Ընդամենը		4	34	4	120	68	34	34	34	18		

- 1. ՆԱԻԱՊԱՅՄԱՆ. Դասընթացի յուրացման համար անհրաժեշտ է՝**
Դեղաբույսերի մորֆոլոգիա և ֆիզիոլոգիա
- 2. ԴԱՍԸՆԹԱՅԻ ՀԱՄԱՌՈՏ ԲՈՎԱՆԴԱԿՈՒԹՅՈՒՆԸ**
Ֆարմակոգնոզիա առարկան ուսումնասիրում է դեղաբույսերը, դեղաբուսական հումքերն ու բուսական և կենդանական ծագման որոշ արգասիքները, բուսական դեղապատրաստուկների աճող պահանջարկն ու էկոլոգիական իրավիճակի խորացումը պահանջում են դեղաբույսերի և նրանցից բարձրորակ դեղաբուսական հումքերի պաշարների ռացիոնալ օգտագործման ոլորտում կոմպետենտ մասնագետների նախապատրաստումը: Այն տալիս է պրակտիկ գործունեությանն անհրաժեշտ գիտելիքներ, այն է՝ գտնել և ճանաչել դեղաբույսերը բնության մեջ, իմանալ ռացիոնալ հավաքի ձևերն ու ժամանակահատվածը, չորացման պայմանները, պահպանման և վերլուծության եղանակները՝ օգտագործելով ֆարմակոգնոստիկ վերլուծության զանազան մեթոդներ:
- 3. ԴԱՍԸՆԹԱՅԻ ՆՊԱՏԱԿԸ**
Դասընթացի նպատակն է ուսանողների մոտ ֆարմակոգնոզիայի ընդհանուր և մասնավոր բաժինների վերաբերյալ գիտելիքների, կարողությունների և հմտությունների ձևավորումը, որի հիմքում ընկած է դեղաբուսական հումքերի ռացիոնալ օգտագործման խնդիրները՝ հաշվի առնելով մթերման, ստանդարտավորման, որակի հսկման, պահպանման և վերամշակման, ինչպես նաև հումքի և դեղաբուսական պրեպարատների՝ դեղագործական պրակտիկայում օգտագործման գիտականորեն հիմնավորված խորհուրդները:
- 4. ԿՐԹԱԿԱՆ ՎԵՐՋՆԱԲՅՈՒՄՆԵՐԸ. Դասընթացի ավարտին ուսանողը պետք է՝**
Իմանա դեղաբույսերի և դեղաբուսական հումքի հետ աշխատանքի ընթացքում անվտանգության կանոնները, դեղաբույսերի և դեղաբուսական հումքերի լատինական անվանումները, ֆարմակոգնոստիկ վերլուծության նպատակով տարբեր ձևաբանական խմբերին պատկանող մանրեցված դեղահումքերից /կտրտված տերևների, խոտերի, ծաղիկների, պտուղների, կեղևների, կոճղարմատների և արմատների/

մանրապատրաստուկների պատրաստման տեխնիկան, դեղաբուսական հումքերի մակրոսկոպիկ /արտաքին տեսք, գույն, հոտ, համ/ և մանրադիտակային /անատոմիական - տարբերակիչ/ առանձնահատկությունները և դիտարկման մեթոդները, դեղաբուսական հումքերի դասակարգումը, բնութագիրը, քիմիական կազմը և կիրառումը, դեղաբուսական հումքերի մթերման հիմունքները/ հավաք, նախնական մշակում, չորացում, պահեստավորում/:

Կարողանա ճանաչել հերբարիզացված դեղաբույսերն ըստ ձևաբանական հատկանիշների, տարբերակել տարբեր ձևաբանական խմբերին պատկանող մանրեցված դեղահումքերը /կտրտված տերևներ, խոտեր, ծաղիկներ, պտուղներ, սերմեր, կեղևներ, կոճղարմատներնարմատներ/, համապատասխան որոշիչների օգնությամբ որոշել դեղաբույսերը, ամբողջական և մանրեցված դեղաբուսական հումքերը, կատարել դեղաբուսական հումքի ֆարմակոգնոստիկ անալիզ, դեղաբուսական հումքի դեղաբանական խումբը բնորոշող ազդող նյութերի /տերպենոիդներ, գլիկոզիդներ, վիտամիններ/ և տարբերակիչ նշանակություն ունեցող ուղեկցող և բալաստային նյութերի հայտնաբերման փորձարարական հետազոտություններ, տարբերակել դեղաբույսերի և դեղաբուսական հումքերի թույլատրելի և անթույլատրելի խառնուրդները, կազմակերպել և իրականացնել դեղաբուսական հումքի մթերում /դեղաբուսական հումքի հավաք, նախնական մշակում, չորացում/ և դեղաբուսական հումքի պահեստավորման հետ կապված բոլոր գործառնությունները, մասնակցել դեղագիտության ոլորտում կատարվող գիտական հետազոտություններին:

Տիրապետի որակական և միկրոքիմիական ռեակցիաներ իրականացնելուն՝ հիմնվելով դեղաբուսահումքում պարունակվող կենսաբանորեն ակտիվ նյութերի վրա, դեղաբուսահումքի վերլուծության համապատասխան քրոմատագրման մեթոդներ՝ ընտրմանը, խոնավության, մոխրի, էքստրահվող նյութերի որոշման իրականացմանը՝ համաձայն պետական ֆարմակոպեայի, վիճակագրական վերամշակման իրականացման և ֆարմակոգնոստիկ վերլուծության արդյունքների ձևավորման:

5. ԳՐԱԿԱՆՈՒԹՅՈՒՆ

1. A.L. "Pharmacognosy" handbook 2007
2. Д.А. Муравьева, И.А. Самылина, Г.П. Яковлев " Фармакогнозия" 2011

6. ԳՆԱՀԱՏՄԱՆ ԲԱՂԱԴՐԻՉՆԵՐ

	ՄԻԱՎՈՐ
Հաճախումներ	20
Գիտելիքների յուրացման, կարողությունների և հմտությունների գնահատում	70
Ինքնուրույն անհատական աշխատանք	10

7. ԳՆԱՀԱՏՄԱՆ ՎԱՐԿԱՆԻՇԱՅԻՆ /ՌԵՅՏԻՆԳԱՅԻՆ/ ՀԱՄԱԿԱՐԳ

Գնահատական	Գնահատման միավորը	Գնահատման տառային նիշը
«գերազանց»	96-100	A+
	90-95	A
«լավ»	80-89	B+
	70-79	B
«բավարար»	60-69	C+
	51-59	C
«անբավարար»	50 և ցածր	D
«ստուգված»	≥51	S
«չստուգված»	< 51	U

ԴԱՍԸՆԹԱՅԻ ԱՆՎԱՆՈՒՄ	ԿԵՆՍԱՕՐԳԱՆԱԿԱՆ ՔԻՄԻԱ		
ԴԱՍԸՆԹԱՅԻ ՏԵՍԱԿ	Պարտադիր		
ԿՐԹԱԿԱՆ ՄԱԿԱՐԴԱԿ	ԱՆԸՆԴՀԱՏ ԵՎ ԻՆՏԵԳՐԱՑՎԱԾ ԿՐԹԱԿԱՆ ԾՐԱԳԻՐ		
ՈՒՍՈՒՑՄԱՆ ՁԵՎԸ	Առկա		
ՄԱՍՆԱԳԻՏՈՒԹՅՈՒՆ	Բուժական գործ		
ՖԱԿՈՒԼՏԵՏ	Բուժական		
ԿՈՒՐՍ	I	ԿԻՍԱՄՅԱԿ	II
Ուսումնական ՏԱՐԻ	2018-2019		

ԿԱԶՄՈՂ	ք.գ.թ. Մարգարիտա Հովհաննիսյան
ՀԵՌԱԽՈՍ	+374 94 15 49 79
ԷԼԵԿՏՐՈՆԱՅԻՆ ՀԱՍՑԵ	mar.yan.00@mail.ru

ԱՄԲՈՆ	Բնագիտական առարկաների
ԿԼԻՆԻԿԱԿԱՆ ԲԱԶԱ	-
ԱՄԲՈՆՆԻ ՎԱՐԻՉ	կ.գ.թ., Ն. Գ. Ջավրուշյան

ԴԱՍԸՆԹԱՅԻ ԾԱՎԱԼԸ

Կուրս	Կիսամյակ	Կրեդիտ	Ուսումն. շաբաթ	Շաբաթակ. ժամ	Ընդհանուր ժամ	Ընդամ. լս. ժամ	Դասախ. ժամ	Գործն., լաբ. ժամ	Ինքն. աշխ. ժամ	Դասախոսի խորհրդատվ.	Քննություն	Ստուգարք
I	II	3	17	3	90	51	26	25	26	13	+	
Ընդամենը		3	17	3	90	51	26	25	26	13		

1. ՆԱԻԱՊԱՅՄԱՆ. Դասընթացի յուրացման համար անհրաժեշտ է
Դպրոցական, ինչպես նաև I կիսամյակում ձեռք բերած գիտելիքները, որպես բազային գիտելիք օրգանական քիմիա առարկայից կիրառվում են որպես հիմք կենսաօրգանական քիմիայում:

2. ԴԱՍԸՆԹԱՅԻ ՀԱՄԱՌՈՏ ԲՈՎԱՆԴԱԿՈՒԹՅՈՒՆԸ
«Կենսաօրգանական քիմիա» դասընթացը ներառում է օրգանական միացությունների կենսաբանական կարևոր դասերի և կենսա-պոլիմերների քիմիական հատկությունների վերաբերյալ գիտելիքներ, որոնք հիմք կհանդիսանան կենդանի օրգանիզմներում մոլեկուլային մակարդակի վրա տեղի ունեցող պրոցեսներն ուսումնասիրելու համար:

3. ԴԱՍԸՆԹԱՅԻ ՆՊԱՏԱԿԸ
Դասընթացի նպատակն է ուսուցանել օրգանական միացությունների կենսաբանական կարևոր դասերի և կենսապոլիմերների քիմիական հատկությունների վերաբերյալ գիտելիքներ, որոնք հիմք կհանդիսանան կենդանի օրգանիզմներում մոլեկուլային մակարդակի վրա տեղի ունեցող պրոցեսներն ուսումնասիրելու համար:

4. ԿՐԹԱԿԱՆ ՎԵՐՋՆԱՐԴՅՈՒՆՔՆԵՐԸ. Դասընթացի ավարտին ուսանողը պետք է
Իմանա ընդհանուր և կենսաօրգանական քիմիայի հիմնական դրույթները, մոլեկուլի թթվահիմնայնությունը պայմանավորող հիմնական ֆունկցիոնալ խմբերը, դասակարգի փոխարինելի և ոչ փոխարինելի ամինաթթուները, մոտոսախարիդների կենսաբանական նշանակությունը և քիմիական հատկությունը, ալկալոիդների տարածվածությունը, նրանց դերը և նշանակությունը մարդու կյանքում, հետերոցիկլիկ միացությունների կենսաբանական նշանակությունը, ինդուկցիոն և մեզոմեր էֆեկտների ազդեցությունը մոլեկուլի թթվահիմնայնության վրա, լիպիդների կառուցվածքը, պետք է դասակարգի հիդրոֆոբ և հիդրոֆիլ լիպիդները, ԴՆԹ-ի մոլեկուլի կառույցում պուրինային և պիրիմիդինային խմբերի հատկությունները:

Վարողանա կատարել լաբորատոր և հետազոտական աշխատանք, համակարգել լաբորատոր աշխատանքները և կապակցել այն տեսական բաժնի հետ օգտվել արդի գրականությունից և տարբեր աղբյուրներից:

Տիրապետի առարկայական հմտություններին՝ տարբեր խնդրահարույց իրավիճակներից դուրս գալու համար:

5. ԳՐԱԿԱՆՈՒԹՅՈՒՆ

1. М. Бендер, Р. Бергерон, М. Комияма, Москва, 1987
2. Г. Дюга, К.Пенни, Биоорганическая химия, Москва, 1983
3. В. Белобородов, С. Зурабян, А. Лузин, Н. Тюкавкина, Органическая химия: учебник, Москва, 2002
4. Органическая химия: учебник, ред. Н. Тюкавкина, Москва, 2008
5. В. Белобородов, С. Зурабян, А. Лузин, Н. Тюкавкина, Органическая химия: учебник, Москва, 2003
6. Н. Тюкавкина, Руководство к лабораторным занятиям по органической химии, Москва, 2002
7. Т. Lindhorst, Essentials of Carbohydrate Chemistry and Biochemistry, Weinheim, 2007
8. Н. Wennemers, Highlights in Bioorganic Chemistry, Weinheim, 2004

6. ԳՆԱՀԱՏՄԱՆ ԲԱՂԱԴՐԻՉՆԵՐ

ՄԻԱՎՈՐ

Հաճախումներ	20
Գիտելիքների յուրացման, կարողությունների և հմտությունների գնահատում	70
Ինքնուրույն անհատական աշխատանք	10

7. ԳՆԱՀԱՏՄԱՆ ՎԱՐԿԱՆԻՇԱՅԻՆ /ՌԵՅՏԻՆԳԱՅԻՆ/ ՀԱՄԱՎԱՐԳ

Գնահատական	Գնահատման միավորը	Գնահատման տառային նիշը
«գերազանց»	96-100	A+
	90-95	A
«լավ»	80-89	B+
	70-79	B
«բավարար»	60-69	C+
	51-59	C
«անբավարար»	50 և ցածր	D
«ստուգված»	≥51	S
«չստուգված»	< 51	U

ԴԱՍԸՆԹԱՑԻ ԱՆՎԱՆՈՒՄ	ԿԵՆՍԱՔԻՄԻԱ		
ԴԱՍԸՆԹԱՑԻ ՏԵՍԱԿ	Պարտադիր		
ԿՐԹԱԿԱՆ ՄԱԿԱՐԴԱԿ	ԱՆԸՆԴՀԱՏ ԵՎ ԻՆՏԵԳՐԱՑՎԱԾ ԿՐԹԱԿԱՆ ԾՐԱԳԻՐ		
ՈՒՍՈՒՑՄԱՆ ՁԵՎԸ	Առկա		
ՄԱՍՆԱԳԻՏՈՒԹՅՈՒՆ	Բուժական գործ		
ՖԱԿՈՒԼՏԵՏ	Բուժական		
ԿՈՒՐՍ	II	ԿԻՍԱՄՅԱԿ	III, IV
Ուսումնական տարի	2018-2019		

ԿԱԶՄՈՂ	Կ.Գ.Թ., Հայարփի Ջավրուշյան
ՀԵՌԱԽՈՍ	+374 93 78 92 69
ԷԼԵԿՏՐՈՆԱՅԻՆ ՀԱՍՑԵ	hg.javrushyan@ysu.am

ԱՄԲՈՆ	Բնագիտական առարկաների
ԿԼԻՆԻԿԱԿԱՆ ԲԱԶԱ	-
ԱՄԲՈՆՆԻ ՎԱՐԻՉ	Կ.Գ.Թ., Հ. Գ. Ջավրուշյան

ԴԱՍԸՆԹԱՑԻ ԾԱՎԱԼԸ

Կուրս	Կիսամյակ	Կրեդիտ	Ուսումն. շաբաթ	Շաբաթակ. ժամ	Ընդհանուր ժամ	Ընդամ. լս. ժամ	Դասախ. ժամ	Գործն., լաբ. ժամ	Ինքն. աշխ. ժամ	Դասախոսի խորհրդատվ.	Քննություն	Ստուգարք
II	III	5	17	5	150	85	30	55	42	23		+
	IV	3	17	3	90	51	18	33	25	14	+	
Ընդամենը		8	34	8	240	136	48	88	67	37		

- 1. ՆԱԽԱՂԱՅՄԱՆ. Դասընթացի յուրացման համար անհրաժեշտ է**
Դպրոցական և առաջին կուրսում ստացած գիտելիքները հետևյալ առարկաներից կենսաբանություն, քիմիա, անատոմիա, ֆիզիկա, մաթեմատիկա:
- 2. ԴԱՍԸՆԹԱՑԻ ՀԱՄԱՌՈՏ ԲՈՎԱՆԴԱԿՈՒԹՅՈՒՆԸ**
«Կենսաքիմիա» առարկան ուսանողներին մատուցում է հիմնարար գիտելիքներ մոնոսախարիդների, օլիգոսախարիդների, հոմո- և հետերոպոլիսախարիդների, ածխաջրերի, սպիտակուցների, ամինաթթուների առանձնահատկությունների, ֆերմենտների, լիպիդների, շեմի, նուկլեինաթթուների, վիտամինների, կենսաբանական թաղանթների, բջջային ազդանշանի վերաբերյալ: Դասընթացում ներառված են նաև լյարդի, մկանային հյուսվածքի և նյարդային հյուսվածքի կենսաքիմիան:
- 3. ԴԱՍԸՆԹԱՑԻ ՆՊԱՏԱԿԸ**
«Կենսաքիմիա» կրթական դասընթացի հիմնական նպատակն է ուսանողներին տալ հիմնական համակարգային գիտելիքներ բջջում առկա կենսաբանական առավել կարևոր քիմիական միացությունների (նուկլեինաթթուներ, լիպիդներ, վիտամիններ, սպիտակուցներ, ածխաջրեր, հորմոններ, ֆերմենտներ) կառուցվածքի, ընթացող նյութափոխանակային փոխազդեցությունների և մոլեկուլյար մեխանիզմների ֆունկցիաների վերաբերյալ:
- 4. ԿՐԹԱԿԱՆ ՎԵՐՋՆԱՐԴՅՈՒՆՔՆԵՐԸ. Դասընթացի ավարտին ուսանողը պետք է**
Իմանա անվտանգության տեխնիկայի կանոնները ֆիզիկական, քիմիական, կենսաբանական լաբորատորիաներում ռեակտիվների, կենդանիների հետ աշխատելիս, պրոցեսների ֆիզիկաքիմիական բնույթը, որոնք ընթանում են կենդանի օրգանիզմներում՝ մոլեկուլային, բջջային, հյուսվածքային և օրգանային մակարդակով, ածխաջրերի, ամինաթթուների դերը նյութափոխանակության մեջ, առավել կարևոր քիմիական միացությունների կառուցվածքը և ֆունկցիան (բնական սպիտակուցներ, ածխաջրեր, հորմոններ և այլն), հեմոգլոբինի քիմիայի սկզբունքները, նրա մասնակցությունը գազափոխանակությանը և թթվահիմնային հավասարակշռության պահպանմանը:

Կարողանա օգտագործել գիտական, ուսումնական, գիտահանրամատչելի գրականություն, օգտվել համացանցից՝ մասնագիտական գործունեության ծավալման նպատակով, Օգտագործել քիմիական, ֆիզիկական և կենսաբանական սարքավորումներ, Տարբերել մետաբոլիտների նորմալ ցուցանիշները (զյուկոզ, միզանյութ, միզաթթու, կաթնաթթու, պիրոլիսադոդաթթու և այլն) պաթոլոգիկ փոփոխություններից, կարդալ պրոտեինոգրամման և բացատրել տարբերությունների պատճառները, Մշակել արյան շիճուկի ֆերմենտաբանական հետազոտությունների տվյալները:

Տիրապետի Նախնական ախտորոշման հմտությունների մարդու կենսաբանական հեղուկներում կենսաքիմիական հետազոտությունների հիման վրա:

5. ԳՐԱԿԱՆՈՒԹՅՈՒՆ

1. C. Smith, Marks' Basic Medical Biochemistry, a Clinical Approach, Philadelphia, 2012
2. D. Nelson, M. Lehninger, Principles of Biochemistry, Atlanta, 2009
3. H. Lodish, A. Berk, S. Zipursky, P. Matsudaira, D. Baltimore, J. Darnell., Molecular Cell Biology, New York, 2000
4. J. Berg, J. Tymoczko, L. Stryer, Biochemistry, New York, 2002
5. А. Цыганенко, В. Жуков, В. Мясоедов, И. Завгородний, Клиническая биохимия, Москва, 2002
6. Биохимические основы патологических процессов, ред. Е. Северина, Москва, 2000
7. Р. Марри, Д. Греннер, П. Мейес, В. Родуэлли, Биохимия человека, Москва, 1993
8. Т. Березов, Б. Коровкин, Биологическая Химия, Москва, 2008
9. Գ. Խաչատրյան, Մ. Աղաջանյան, Կենսաքիմիա, Երևան, 2001
10. <http://www.booksmad.com>
11. <http://pubmed.gov>
12. <http://www3.interscience.wiley.com/cgi-bin/>
13. <http://www.freebooks4doctors.com>
14. <http://www.namrata.co/>

6. ԳՆԱՀԱՏՄԱՆ ԲԱՂԱԴՐԻՉՆԵՐ **ՄԻԱՎՈՐ**

Հաճախումներ	20
Գիտելիքների յուրացման, կարողությունների և հմտությունների գնահատում	70
Ինքնուրույն անհատական աշխատանք	10

7. ԳՆԱՀԱՏՄԱՆ ՎԱՐԿԱՆԻՇԱՅԻՆ /ՌԵՅՏԻՆԳԱՅԻՆ/ ՀԱՄԱԿԱՐԳ

Գնահատական	Գնահատման միավորը	Գնահատման տառային նիշը
«զերազանց»	96-100	A+
	90-95	A
«լավ»	80-89	B+
	70-79	B
«բավարար»	60-69	C+
	51-59	C
«անբավարար»	50 և ցածր	D
«ստուգված»	≥51	S
«չստուգված»	< 51	U

ԴԱՍԸՆԹԱՑԻ ԱՆՎԱՆՈՒՄ	ԿԼԻՆԻԿԱԿԱՆ ԴԵՂԱԲԱՆՈՒԹՅՈՒՆ		
ԴԱՍԸՆԹԱՑԻ ՏԵՍԱԿ	Պարտադիր		
ԿՐԹԱԿԱՆ ՄԱԿԱՐԴԱԿ	ԱՆԸՆԴՀԱՏ ԵՎ ԻՆՏԵԳՐԱՑՎԱԾ ԿՐԹԱԿԱՆ ԾՐԱԳԻՐ		
ՈՒՍՈՒՑՄԱՆ ՁԵՎԸ	Առկա		
ՄԱՍՆԱԳԻՏՈՒԹՅՈՒՆ	Բուժական գործ		
ՖԱԿՈՒԼՏԵՏ	Բուժական		
ԿՈՒՐՍ	VI	ԿԻՍԱՄՅԱԿ	XII
Ուսումնական տարի	2018-2019		

ԿԱԶՄՈՂ	Տաթևիկ Գրիգորյան
ՀԵՌԱԽՈՍ	+374 94 02 06 23
ԷԼԵԿՏՐՈՆԱՅԻՆ ՀԱՍՑԵ	tatevdoom@gmail.com

ԱՄԲՈՆ	Թերապևտիկ առարկաների
ԿԼԻՆԻԿԱԿԱՆ ԲԱԶԱ	-
ԱՄԲՈՆԻ ՎԱՐԻՉ	բ.գ.թ. Մարտ Նազլուխանյան

ԴԱՍԸՆԹԱՑԻ ԾԱՎԱԼԸ

Կուրս	Կիսամյակ	Կրեդիտ	Ուսումն. շաբաթ	Շաբաթակ. ժամ	Ընդհանուր ժամ	Ընդամ. լս. ժամ	Դասախ. ժամ	Գործն., լաբ. ժամ	Ինքն. աշխ. ժամ	Դասախոսի խորհրդատվ.	Քննություն	Ստուգարք
VI	XII	3	17	3	90	51	18	33	26	13		+
Ընդամենը		3	17	3	90	51	18	33	26	13		

- 1. ՆԱԽԱՊԱՅՄԱՆ. Դասընթացի յուրացման համար անհրաժեշտ է՝**
Ֆարմակոլոգիա, Քիմիա, Անատոմիա, Ֆիզիոլոգիա, Ախտաֆիզիոլոգիա, Իմունալոգիա, Սանրէաբանություն
- 2. ԴԱՍԸՆԹԱՑԻ ՀԱՄԱՌՈՏ ԲՈՎԱՆԴԱԿՈՒԹՅՈՒՆԸ**
«Կլինիկական դեղաբանությունը» մարդու օրգանիզմի վրա դեղերի ազդեցության մասին գիտություն է: Այն ուսումնասիրում է դեղերի ֆարմակոկինետիկական և ֆարմակոդինամիկական, կողմնակի ազդեցությունը, ցուցումները և հակացուցումները, դեղ-սնունդ, դեղ-դեղ փոխազդեցությունները, ինչպես նաև դեղ-հիվանդ օրգանիզմ փոխազդեցության առանձին օրինակներ:
- 3. ԴԱՍԸՆԹԱՑԻ ՆՊԱՏԱԿԸ**
Դասընթացի նպատակն է սովորեցնել ուսանողներին ռացիոնալ դեղաբուժման սկզբունքները:
- 4. ԿՐԹԱԿԱՆ ՎԵՐՋՆԱԴՅՈՒՆՔՆԵՐԸ. Դասընթացի ավարտին ուսանողը պետք է**
Իմանա հիվանդությունների ընթացքի, ախտորոշման և բուժման առանձնահատկությունները, դեղերի ռացիոնալ կիրառման սկզբունքները:
Կարողանա հիմնավորել ամենանվտանգ, արդյունավետ և մատչելի դեղաբուժման ընտրությունը տվյալ ախտաբանական վիճակը բուժելու համար:
Տիրապետի բազմադեղանշանական դեպքում տիրապետի դեղային փոխազդեցությունների սկզբունքներին՝ բացառելով վտանգավոր փոխազդեցությունները:

5. ԳՐԱԿԱՆՈՒԹՅՈՒՆ

1. Bertram G. Katzung, Basic & Clinical Pharmacology, 12th edition, 2012
2. Laurence Brunton, Bruce A. Chabner, Bjorn Knollman
3. Goodman and Gilman's The Pharmacological Basis of Therapeutics, 13th edition, 2017
4. <http://drugs.com>
5. <http://www.pharm.am>
6. <http://www.fda.gov>
7. <https://www.medicines.org.uk/emc>

6. ԳՆԱՀԱՏՄԱՆ ԲԱՂԱԴՐԻՉՆԵՐ

ՄԻԱՎՈՐ

Հաճախումներ

20

Գիտելիքների յուրացման, կարողությունների և հմտությունների գնահատում

70

Ինքնուրույն անհատական աշխատանք

10

7. ԳՆԱՀԱՏՄԱՆ ՎԱՐԿԱՆԻՇԱՅԻՆ /ՌԵՅՏԻՆԳԱՅԻՆ/ ՀԱՄԱԿԱՐԳ

Գնահատական	Գնահատման միավորը	Գնահատման տառային նիշը
«գերազանց»	96-100	A+
	90-95	A
«լավ»	80-89	B+
	70-79	B
«բավարար»	60-69	C+
	51-59	C
«անբավարար»	50 և ցածր	D
«ստուգված»	≥51	S
«չստուգված»	< 51	U

ԴԱՍԸՆԹԱՑԻ ԱՆՎԱՆՈՒՄ	ՄԱԹԵՄԱՏԻԿԱ, ԲԺՇԿԱԿԱՆ ԻՆՖՈՐՄԱՏԻԿԱ		
ԴԱՍԸՆԹԱՑԻ ՏԵՍԱԿ	Պարտադիր		
ԿՐԹԱԿԱՆ ՄԱԿԱՐԴԱԿ	ԱՆԸՆԴՀԱՏ ԵՎ ԻՆՏԵԳՐԱՑՎԱԾ ԿՐԹԱԿԱՆ ԾՐԱԳԻՐ		
ՈՒՍՈՒՑՄԱՆ ՁԵՎԸ	Առկա		
ՄԱՍՆԱԳԻՏՈՒԹՅՈՒՆ	Բուժական գործ		
ՖԱԿՈՒԼՏԵՏ	Բուժական		
ԿՈՒՐՍ	I	ԿԻՍԱՄՅԱԿ	I, II
ՈւՍՈՒՄՆԱԿԱՆ ՏԱՐԻ	2018-2019		

ԿԱԶՄՈՂ	Լիա Մարտիրոսյան Ֆիզ. մաթ. գ. թ., Արմեն Գրիգորյան
ՀԵՌԱԽՈՍ	+374 55 43 33 56, +374 55 31 35 45
ԷԼԵԿՏՐՈՆԱՅԻՆ ՀԱՍՑԵ	lia.mart70@gmail.com , armeng9@gmail.com

ԱՄԲԻՈՆ	Բնագիտական առարկաների
ԿԼԻՆԻԿԱԿԱՆ ԲԱԶԱ	-
ԱՄԲԻՈՆԻ ՎԱՐԻՉ	կ.գ.թ., Ն. Գ. Ջալրուշյան

ԴԱՍԸՆԹԱՑԻ ԾԱՎԱԼԸ

Կուրս	Կիսամյակ	Կրեդիտ	Ուսումն. շաբաթ	Շաբաթակ. ժամ	Ընդհանուր ժամ	Ընդամ. լս. ժամ	Դասախ. ժամ	Գործն., լաբ. ժամ	Ինքն. աշխ. ժամ	Դասախոսի խորհրդակց.	Քննություն	Մտուցարժ
I	I	3	17	3	90	51	18	33	26	13		+
	II	2	17	2	60	34	16	18	17	9		+
Ընդամենը		5	34	5	150	85	34	51	43	22		

1. ՆԱԽԱՂԱՑՄԱՆ. Դասընթացի յուրացման համար անհրաժեշտ է՝

- Գիտելիքներ դպրոցական «Ինֆորմատիկա» և «Մաթեմատիկա» առարկաներից
- Ծանոթություն ինֆորմատիկայի հիմնական գաղափարներին և տերմիններին

2. ԴԱՍԸՆԹԱՑԻ ՀԱՄԱՌՈՏ ԲՈՎԱՆԴԱԿՈՒԹՅՈՒՆԸ

Առանց «Մաթեմատիկայի» անհնար է ուսումնասիրել մյուս գիտությունները: Մաթեմատիկայի գաղափարները, դասողություններն ու օրինաչափությունները ծառայում են որպես լեզու. նրանով գրում, խոսում և մտածում են մյուս գիտությունները: Այն բացատրում է դժվարին երևույթների օրինաչափությունները, ուսումնասիրում և մեծ ճշգրտությամբ նկարագրում է երևույթների ընթացքը: «Բժշկական ինֆորմատիկան» օգնում է ձևավորել համակարգչային գիտելիքներ, ժամանակակից տեխնոլոգիաների կիրառման և տիրապետման, ինֆորմացիայի ստացման և մշակման համար, այդ թվում նաև առողջապահության ոլորտում:

3. ԴԱՍԸՆԹԱՑԻ ՆՊԱՏԱԿԸ

Դասընթացի նպատակն է ուսանողներին տալ հիմնական մաթեմատիկական գիտելիքներ, ձևավորել հմտություններ, որոնք անհրաժեշտ են այլ առարկաների ուսումնասիրման և յուրացման, մասնագիտական գործունեության ընթացքում հանդիպող կիրառական խնդիրների լուծման համար, ուսանողներին ներկայացնել իրական թվերի բազմության, մի փոփոխականի ֆունկցիայի սահմանի, անընդհատության, ածանցյալի, դիֆերենցյալի, դիֆերենցիալ հաշվի հիմնական թեորեմների վերաբերյալ տեսությունները և գործնական կիրառությունները, սովորողների մոտ ձևավորել գիտելիքների, կարողությունների և հմտությունների համակարգ բժշկության և առողջապահության ոլորտում ժամանակակից համակարգչային տեխնոլոգիաների կիրառման և տիրապետման համար:

4. ԿՐԹԱԿԱՆ ՎԵՐՋՆԱՐԴՅՈՒՆՔՆԵՐԸ. Դասընթացի ավարտին ուսանողը պետք է

Իմաստ թվերի բազմությունների, ֆունկցիայի անընդհատության, ածանցյալի, սահմանի հաշվման մեթոդները, ֆունկցիայի դիֆերենցիալի և դիֆերենցելի լինելու հասկացությունը, ֆունկցիայի բարձր կարգի ածանցյալների և դիֆերենցիալների հաշվման մեթոդները, ինֆորմացիոն տեխնոլոգիաների, ինֆորմացիայի քանակի, MS office կիրառական ծրագրային փաթեթի, համացանցի և նրա հնարավորությունների մասին, online բժշկական բառարաններ, հանրագիտարաններ, բժշկական հավելվածներ, վիճակագրական հարցումներ իրականացնող գործիքները:

Կարողանա գործողություններ կատարել իրական թվերի հետ, հաշվել ֆունկցիաների սահմանները, ապացուցել ֆունկցիաների անընդհատությունը, գտնել նրանց խզման կետերը, հաշվել տարրական ֆունկցիաների առաջին և բարձր կարգի ածանցյալները, տեսական գիտելիքները կիրառել բժշկության մեջ՝ գործնական խնդիրներ լուծելու համար, օգտագործել MS office ծրագրի հնարավորությունները բժշկական փաստաթղթեր ստեղծելու, ձևավորելու և լրացնելու համար, օգտվել online բժշկական բառարաններից և հանրագիտարաններից փնտրել, գտնել բժշկական հավելվածներ և կիրառել:

Տիրապետի սահմանների տեսության, ֆունկցիաների անընդհատության, ածանցման ու դիֆերենցման հասկացություններին, թեորեմներին, փաստերին, մեթոդներին, տերմինաբանությանը, ինքնուրույն վերլուծական աշխատանքների կատարմանը, MS office ծրագրերին:

5. ԳՐԱԿԱՆՈՒԹՅՈՒՆ

1. C. Neuhauser, Calculus for Biology and Medicine, London, 2011
2. Ա. Գալստյան, Office 2010, Երևան, 2010
3. Ա. Մանուկյան, Ա. Մարգարյան, «Ինֆորմատիկա», Գյումրի, 2010
4. Գ. Ֆիլստենգոլց, Մաթեմատիկական անալիզի հիմունքներ, Հատոր 1, Երևան, 1970
5. Հ. Ղազարյան, Ա. Հովհաննիսյան, Տ. Հարությունյան, Գ. Կարապետյան, Սովորական դիֆերենցիալ հավասարումներ, Երևան, 2002:
6. Ս. Հարությունյան, Բարձրագույն մաթեմատիկա, Երևան, 2000
7. Ֆ. Բրեդլի, Ինտեռնետ, օգտագործողի ձեռնարկ, Երևան, 2002

6. ԳՆԱՀԱՏՄԱՆ ԲԱՂԱԴՐԻՉՆԵՐ

ՄԻԱՎՈՐ

Հաճախումներ	20
Գիտելիքների յուրացման, կարողությունների և հմտությունների գնահատում	70
Ինքնուրույն անհատական աշխատանք	10

7. ԳՆԱՀԱՏՄԱՆ ՎԱՐԿԱՆԻՇԱՅԻՆ /ՌԵՅՏԻՆԳԱՅԻՆ/ ՀԱՄԱԿԱՐԳ

Գնահատական	Գնահատման միավորը	Գնահատման տառային նիշը
«գերազանց»	96-100	A+
	90-95	A
«լավ»	80-89	B+
	70-79	B
«բավարար»	60-69	C+
	51-59	C
«անբավարար»	50 և ցածր	D
«ստուգված»	≥51	S
«չստուգված»	< 51	U

ԴԱՍԸՆԹԱՑԻ ԱՆՎԱՆՈՒՄ	ԸՆԴՀԱՆՈՒՐ ՔԻՄԻԱ		
ԴԱՍԸՆԹԱՑԻ ՏԵՍԱԿ	Պարտադիր		
ԿՐԹԱԿԱՆ ՄԱԿԱՐԴԱԿ	ԱՆԸՆԴՀԱՏ ԵՎ ԻՆՏԵԳՐԱՑՎԱԾ ԿՐԹԱԿԱՆ ԾՐԱԳԻՐ		
ՈՒՍՈՒՑՄԱՆ ՁԵՎԸ	Առկա		
ՄԱՍՆԱԳԻՏՈՒԹՅՈՒՆ	Բուժական գործ		
ՖԱԿՈՒԼՏԵՏ	Բուժական		
ԿՈՒՐՍ	I	ԿԻՍԱՄՅԱԿ	I
ՈւՍՈւՄՆԱԿԱՆ ՏԱՐԻ	2018-2019		

ԿԱԶՄՈՂ	ք.գ.թ. Մարգարիտա Հովհաննիսյան
ՀԵՌԱԽՈՍ	+374 94 15 49 79
ԷԼԵԿՏՐՈՆԱՅԻՆ ՀԱՍՑԵ	mar.yan.00@mail.ru

ԱՄԲԻՈՆ	Բնագիտական առարկաների
ԿԼԻՆԻԿԱԿԱՆ ԲԱԶԱ	-
ԱՄԲԻՈՆԻ ՎԱՐԻՉ	կ.գ.թ., Հ. Գ. Ջավրուշյան

ԴԱՍԸՆԹԱՑԻ ԾԱՎԱԼԸ

Կուրս	Կիսամյակ	Կրեդիտ	Ուսումն. շաբաթ	Շաբաթակ. ժամ	Ընդհանուր ժամ	Ընդամ. լս. ժամ	Դասախ. ժամ	Գործն., լաբ. ժամ	Ինքն. աշխ. ժամ	Դասախոսի խորհրդատվ.	Քննություն	Ստուգարք
I	I	4	17	4	120	68	34	34	34	18	+	
Ընդամենը		4	17	4	120	68	34	34	34	18		

- 1. ՆԱԻԱՊԱՅՄԱՆ. Դասընթացի յուրացման համար անհրաժեշտ է**
Դասընթացի յուրացման համար ուսանողը պետք է իմանա՝ տարրերի դիրքը պարբերական համակարգում, կապերի տեսակները և բնույթը քիմիական միացություններում: Պետք է իմանա նաև անօրգանական քիմիայի հիմնական դրույթները և բաժինները, որոնք անհրաժեշտ են հետագա բաժինները առավել խորությամբ ուսումնասիրելու համար:
- 2. ԴԱՍԸՆԹԱՑԻ ՀԱՄԱՌՈՏ ԲՈՎԱՆԴԱԿՈՒԹՅՈՒՆԸ**
«Ընդհանուր քիմիա» դասընթացը ներառում է տեղեկատվություն, կարևորագույն անօրգանական և օրգանական միացությունների քիմիական և ֆիզիկական հատկությունների մասին, քիմիական կառուցվածքի տեսության հիմնական տարրեր, քիմիական թերմոդինամիկայի և քիմիական կինետիկայի հասկացություններ, լուծույթների մասին տեսություններ, օրգանական սինթեզի և անօրգանական սինթեզի օրինաչափություններ, նյութերի ֆիզիկաքիմիական վերլուծության հիմունքներ և այլն:
- 3. ԴԱՍԸՆԹԱՑԻ ՆՊԱՏԱԿԸ**
Դասընթացի նպատակն է ուսանողների մոտ ձևավորել գիտելիքներ ընդհանուր քիմիա առարկայից, ուսումնասիրել անօրգանական և օրգանական միացությունների տարածման առանձնահատկությունները դրանց կառուցվածքը, քիմիական հատկությունները և հանդես գալու ձևերը:

4. ԿՐԹԱԿԱՆ ՎԵՐՋՆԱՐԴՅՈՒՆՔՆԵՐԸ. Դասընթացի ավարտին ուսանողը պետք է

Իմանա քիմիական հավասարակշռությունը և դրա վրա ազդող գործոնները, Ռաուլի օրենքը, լուծույթների հատկությունները, թերմոդինամիկայի օրենքները և դրանց կիրառությունը կենսաբանական համակարգերում, բուֆերային լուծույթների հատկությունները, կոլոիդային լուծույթների ֆիզիկական հատկությունները, էլեկտրոֆորեզը և դրա կիրառությունը բժշկության մեջ:

Կարողանա օգտվել գիտական, մեթոդական գրականությունից, մասնագիտական գործունեության զարգացման համար տարբեր սոց. կայքերից, օգտվել քիմիական, ֆիզիկական և կենսաբանական սարքավորումներից, իրականացնել գործնական աշխատանքի արդյունքների վերլուծությունը, իրականացնել նաև անալիզի տվյալների տարրական վիճակագրական վերլուծություն, կանխատեսել կենսաբանորեն կարևոր միացությունների ֆիզիկաքիմիական պրոցեսների և քիմիական փոխարկումների ընթացքը և արդյունքները, կատարել թերմոքիմիական հաշվարկներ, որն անհրաժեշտ է ռացիոնալ սնման էներգետիկ ցանկը հաշվարկելու համար, օգտվել IUPAC անվանակարգումից, որը կիրառվում է կենսաբանորեն կարևոր միացություններում և դեղաբանական նյութերում ֆորմուլաներ կարդալու համար:

Տիրապետի առարկայի կիրառման համար անհրաժեշտ է գիտելիքներին, կարողություններին և հմտություններին:

5. ԳՐԱԿԱՆՈՒԹՅՈՒՆ

1. Advanced Inorganic Chemistry, New York, ed. F. A. Cotton, 1980
2. Chemistry: foundations and applications, ed. J. Lagowski, New York, 2004
3. Hawley's condensed chemical dictionary. Re. R. Lewis, Hoboken, 2007.
4. Lange's handbook of chemistry. 11th ed., New York, 1973
5. Physical and Inorganic Chemistry, ed. A. Bakac., Hoboken, 2010
6. R. Krebs, The history and use of our earth's chemical elements: a reference guide, Westport, 2006
7. В. Попков, Общая химия, Москва, 2007-2009
8. Н. Мушкамбаров, Физическая и коллоидная химиям, Москва, 2001
9. О. Реутов, А. Курин, К. Бутин, Органическая химия, Москва, 2003
10. Основы аналитической химии. Общие вопросы. Методы разделения, Москва, 2002
11. Основы аналитической химии. Общие вопросы. Методы химического анализа, М., 2002

6. ԳՆԱՀԱՏՄԱՆ ԲԱՂԱԴՐԻՉՆԵՐ

ՄԻԱՎՈՐ

Հաճախումներ	20
Գիտելիքների յուրացման, կարողությունների և հմտությունների գնահատում	70
Ինքնուրույն անհատական աշխատանք	10

7. ԳՆԱՀԱՏՄԱՆ ՎԱՐԿԱՆԻՇԱՅԻՆ /ՌԵՅՏԻՆԳԱՅԻՆ/ ՀԱՄԱԿԱՐԳ

Գնահատական	Գնահատման միավորը	Գնահատման տառային նիշը
«գերազանց»	96-100	A+
	90-95	A
«լավ»	80-89	B+
	70-79	B
«բավարար»	60-69	C+
	51-59	C
«անբավարար»	50 և ցածր	D
«ստուգված»	≥51	S
«չստուգված»	< 51	U

ԴԱՍԸՆԹԱՑԻ ԱՆՎԱՆՈՒՄ	ԱԽՏԱԲԱՆԱԿԱՆ ԱՆԱՏՈՄԻԱ		
ԴԱՍԸՆԹԱՑԻ ՏԵՍԱԿ	Պարտադիր		
ԿՐԹԱԿԱՆ ՄԱԿԱՐԴԱԿ	ԱՆԸՆԴՀԱՏ ԵՎ ԻՆՏԵԳՐԱՑՎԱԾ ԿՐԹԱԿԱՆ ԾՐԱԳԻՐ		
ՈՒՍՈՒՑՄԱՆ ՁԵՎԸ	Առկա		
ՄԱՍՆԱԳԻՏՈՒԹՅՈՒՆ	Բուժական գործ		
ՖԱԿՈՒԼՏԵՏ	Բուժական		
ԿՈՒՐՍ	II, III	ԿԻՍԱՄՅԱԿ	IV, V
ՈւՍՈւՄՆԱԿԱՆ ՏԱՐԻ	2018-2019		

ԿԱԶՄՈՂ	բ.գ.թ., դոցենտ Լուսինե Աղաբեկյան բ.գ.դ. Ասադուր Նամազերդի (արտ. շահակից)
ՀԵՌԱԽՈՍ	+374 93 33 15 25, +374 55 68 10 31
ԷԼ.ՓՈՍՏ	laghabekyanbk@inbox.ru, asadoor.amirkhanian6@gmail.com

ԱՄԲԻՈՆ	Բժշկականասպանական առարկաների
ԿԼԻՆԻԿԱԿԱՆ ԲԱԶԱ	Սուրբ Գրիգոր Լուսավորիչ ԲԿ
ԱՄԲԻՈՆԻ ՎԱՐԻՉ	կ.գ.թ., Ն.Գ. Հունանյան

ԴԱՍԸՆԹԱՑԻ ԾԱՎԱԼԸ

Կուրս	Կիսամյակ	Կրեդիտ	Ուսումն. շաբաթ	Շաբաթակ. ժամ	Ընդհանուր ժամ	Ընդամ. լս. ժամ	Դասախ. ժամ	Գործն., լաբ. ժամ	Ինքն. աշխ. ժամ	Դասախոսի խորհրդով.	Քննություն	Ստուգաթիվ
II	IV	5	17	5	150	85	30	55	43	22		+
III	V	4	17	4	120	68	26	42	34	18	+	
Ընդամենը		9	34	9	270	153	56	97	77	40		

- 1. ՆԱԽԱՂԱՅՄԱՆ.** Դասընթացի յուրացման համար անհրաժեշտ է՝ Փիլիսոփայություն, Բիոէթիկա, Լատիներեն, Կենսաբանություն, Ֆիզիկա, Մաթեմատիկա, Կենսաքիմիա, Նորմալ ֆիզիոլոգիա, Հյուսվածաբանություն, Էմբրիոլոգիա, բջջաբանություն Մարդու անատոմիա, Տոպոգրաֆիկ անատոմիա և օպերատիվ վիրաբուժություն, Մանրէաբանություն, վիրուսաբանություն, իմունաբանություն, Բժշկական ինֆորմատիկա
- 2. ԴԱՍԸՆԹԱՑԻ ՀԱՄԱՌՈՏ ԲՈՎԱՆԴԱԿՈՒԹՅՈՒՆԸ**
Դասընթացն ուսումնասիրում է ախտաբանական անատոմիայի ընդհանուր բաժինը /ընդհանուր ախտաբանություն/ բջջի ախտաբանությունը, ընդհանուր ախտաբանական պրոցեսները, որոնք բնորոշ են բոլոր հիվանդություններին (քննարկվում են նաև արյան համակարգի հիվանդությունները) և ախտաբանական անատոմիայի մասնավոր բաժինը /մասնավոր ախտաբանություն/ առանձին հիվանդությունների էթիոլոգիան, պաթոգենեզը և ձևաբանությունը /նոզոլոգիական ախտաբանական անատոմիա/:
- 3. ԴԱՍԸՆԹԱՑԻ ՆՊԱՏԱԿԸ**
«Ախտաբանական անատոմիա» դասընթացի ուսումնասիրության նպատակն է հիվանդությունների և ախտաբանական պրոցեսների կառուցվածքային հիմքի, դրանց պատճառագիտության ու ձևաձագման, ձևաբանական դրսևորումների, բարդությունների, էլքի և մահվան պատճառների ուսումնասիրությունը և ստացած գիտելիքների հետագա կիրառումը կլինիկական ամբիոններում և բժշկի պրակտիկ աշխատանքում:

4. ԿՐԹԱԿԱՆ ՎԵՐՋՆԱԲԴՅՈՒՆՔՆԵՐԸ. Դասընթացի ավարտին ուսանողը պետք է

Իմանա ախտաբանական անատոմիայի դասընթացում օգտագործվող տերմինները, ախտաբանական անատոմիայում կիրառվող հետազոտության հիմնական մեթոդները, հիվանդության էթիոլոգիա, պաթոգենեզ, մորֆոգենեզ, պաթոմորֆոզ հասկացությունները, հիվանդությունների դասակարգման սկզբունքները, ընդհանուր ախտաբանական պրոցեսների էությունն ու հիմնական օրինաչափությունները, հաճախ հանդիպող հիվանդությունների ժամանակ ներքին օրգանների բնորոշ փոփոխությունները, կլինիկա-անատոմիական վերլուծության հիմունքները, ախտաբանա-անատոմիական կառուցվածքի ախտորոշման սկզբունքները:

Կարողանա հիմնավորել պաթոլոգիական պրոցեսի և նրա կլինիկական դրսևորումների բնույթը, իրականացնել հիվանդությունների ձևաբանական և կլինիկական արտահայտությունների համադրում նրանց զարգացման տարբեր փուլերում, որոշել հիվանդությունների պատճառները, պաթոգենեզը, մորֆոգենեզը, դրանց դրսևորումները, բարդություններն ու ելքերը, ինչպես նաև պաթոմորֆոզը, իսկ մահվան ելքի դեպքում՝ մահվան պատճառը և մեխանիզմները (տանատոգենեզ), անցկացնել կլինիկա-անատոմիական վերլուծություն, ձևակերպել ախտաբանա-անատոմիական ախտորոշումը, կիրառել հիվանդությունների և պաթոլոգիական պրոցեսների ժամանակ կառուցվածքային փոփոխությունների մասին ստացված գիտելիքները գործընկերների և հիվանդների հետ մասնագիտական շփման ընթացքում:

Տիրապետի ինֆորմացիայի մշակման հիմնական սկզբունքներին՝ տեքստային և աղյուսակային նիշեր, համացանցից օգտվելու մասնագիտական հմտություններին:

5. ԳՐԱԿԱՆՈՒԹՅՈՒՆ

1. «Պաթոլոգիական անատոմիա», հեղինակ-խմբագիր՝ պրոֆ. Ն.Դ. Վարդապարյան, Երևան, 2006:
2. «Патологическая анатомия». Под ред. А.И. Струкова, В.В. Серова. Учебник. Переиздание. – М.: ОАО Издательство «Медицина», 2015.
3. Vinay Kumar, Abul K. Abbas, Jon C. Aster. Robbins Basic Pathology, 9-th edition, 910, Copyright © Saunders 2013, an imprint of Elsevier Inc. Printed in Canada.

6. ԳՆԱՀԱՏՄԱՆ ԲԱՂԱԴՐԻՉՆԵՐ

ՄԻԱՎՈՐ

Հաճախումներ	20
Գիտելիքների յուրացման, կարողությունների և հմտությունների գնահատում	70
Ինքնուրույն անհատական աշխատանք	10

7. ԳՆԱՀԱՏՄԱՆ ՎԱՐԿԱՆԻՇԱՅԻՆ /ՌԵՅՏԻՆԳԱՅԻՆ/ ՀԱՄԱԿԱՐԳ

Գնահատական	Գնահատման միավորը	Գնահատման տառային նիշը
«զերպանց»	96-100	A+
	90-95	A
«լավ»	80-89	B+
	70-79	B
«բավարար»	60-69	C+
	51-59	C
«անբավարար»	50 և ցածր	D
«ստուգված»	≥51	S
«չստուգված»	< 51	U

ԴԱՍԸՆԹԱՑԻ ԱՆՎԱՆՈՒՄ	ԱԽՏԱԲԱՆԱԿԱՆ ՖԻԶՈՒՈՒԳԻԱ		
ԴԱՍԸՆԹԱՑԻ ՏԵՍԱԿ	Պարտադիր		
ԿՐԹԱԿԱՆ ՄԱԿԱՐԴԱԿ	ԱՆԸՆԴՀԱՏ ԵՎ ԻՆՏԵԳՐԱՑՎԱԾ ԿՐԹԱԿԱՆ ԾՐԱԳԻՐ		
ՈՒՍՈՒՑՄԱՆ ՁԵՎԸ	Առկա		
ՄԱՍՆԱԳԻՏՈՒԹՅՈՒՆ	Բուժական գործ		
ՖԱԿՈՒԼՏԵՏ	Բուժական		
ԿՈՒՐՍ	III	ԿԻՍԱՄՅԱԿ	V, VI
ՈւՍՈւՄՆԱԿԱՆ ՏԱՐԻ	2018-2019		

ԿԱԶՄՈՂ	բ.գ.թ. Նարեկ Մկրտչյան Լիլիթ Սուքիասյան բ.գ.դ. Ասատուր Ամիրխանի Նամագերդի (արտ. շահակից)
ՀԵՌԱԽՈՍ	+374 77 84 49 94, +374 91 36 38 16, +374 55 68 10 31
ԷԼ.ՓՈՍՏ	narksm@gmail.com, lilit.sukiasyan@inbox.ru, asadoor.amirkhanian6@gmail.com

ԱՄԲԻՈՆ	Բժշկակենսաբանական առարկաների
ԿԼԻՆԻԿԱԿԱՆ ԲԱԶԱ	-
ԱՄԲԻՈՆԻ ՎԱՐԻՉ	կ.գ.թ., Ն.Գ. Հունանյան

ԴԱՍԸՆԹԱՑԻ ԾԱՎԱԼԸ

Կուրս	Կիսամյակ	Կրեդիտ	Ուսումն. շաբաթ	Շաբաթակ. ժամ	Ընդհանուր ժամ	Ընդամ. լս. ժամ	Դասախ. ժամ	Գործն., լաբ. ժամ	Ինքն. աշխ. ժամ	Դասախոսի խորհրդով.	Քննություն	Ստուգաք
III	V	4	17	4	120	68	26	42	34	18		+
	VI	5	17	5	150	85	30	55	42	23	+	
Ընդամենը		9	34	9	270	153	56	97	76	41		

<p>1. ՆԱԽԱՊԱՅՄԱՆ. Դասընթացի յուրացման համար անհրաժեշտ է՝ Կենսաբանություն, Կենսաքիմիա, Մարդու անատոմիա, Տոպոգրաֆիկ անատոմիա և օպերատիվ վիրաբուժություն, Հյուսվածաբանություն, Մանրէաբանություն, Նորմալ ֆիզիոլոգիա</p>
<p>2. ԴԱՍԸՆԹԱՑԻ ՀԱՄԱՌՈՏ ԲՈՎԱՆԴԱԿՈՒԹՅՈՒՆԸ «Ախտաբանական ֆիզիոլոգիա» դասընթացն ուսումնասիրում է ախտաբանական ֆիզիոլոգիայի ընդհանուր բաժինը՝ հիվանդությունների առաջացման պատճառները, զարգացման ընթացքը, ախտածին գործոնների ազդեցության մեխանիզմները, տարածման ուղիները, արյան, սիրտ-անոթային համակարգերի գործունեության խանգարման ախտաֆիզիոլոգիական առանձնահատկությունները և ախտաբանական ֆիզիոլոգիայի հետևյալ մասնավոր բաժինները՝ շնչառական, աղետամոքսային, միզասեռական, էնդոկրին և նյարդային համակարգերի գործունեության խանգարման ախտաֆիզիոլոգիական առանձնահատկությունները:</p>
<p>3. ԴԱՍԸՆԹԱՑԻ ՆՊԱՏԱԿԸ Դասընթացի նպատակն է՝ ուսուցանել հիվանդության զարգացման և մարդու առողջության հիմնական օրինաչափությունները և մեխանիզմները, ինչպես նաև տալ գիտելիքներ հիվանդությունների էթիոլոգիայի, ախտածնության, կլինիկական դրսևորումների թերապիայի սկզբունքների և հիվանդությունների կանխարգելման մասին:</p>

4. ԿՐԹԱԿԱՆ ՎԵՐՋՆԱՐԴՅՈՒՆՔՆԵՐԸ. Դասընթացի ավարտին ուսանողը պետք է

Իմանա ընդհանուր նոզոլոգիայի հիմնական հասկացությունները, պատճառների, պայմանների և օրգանիզմի ռեակտիվ հատկությունների դերը և նշանակությունը հիվանդությունների առաջացման, զարգացման և էլքի հարցերում, տիպիկ պաթոլոգիական պրոցեսների և ռեակցիաների զարգացման պատճառները և հիմնական մեխանիզմները, նրանց դրսևորումները, նշանակությունը տարբեր հիվանդությունների առաջացման դեպքում և էլքը, տարբեր օրգանների և համակարգերի տիպային խանգարումների պատճառները, մեխանիզմները և կարևոր դրսևորումները, փորձարարական մեթոդի դերը պաթոլոգիական պրոցեսների ուսումնասիրման մեջ, փորձի հնարավորությունները, սահմանափակումները և հեռանկարները, պաթոֆիզիոլոգիայի դերը կլինիկական բժշկության մեջ, կապը բժշկական գիտությունների հետ:

Կարողանա անցկացնել փորձարարական հետազոտություններ, արձանագրել և վերլուծել ստացված տվյալները, կատարել հեմոգրամների, էլեկտրոկարդիոգրամների, ընդհանուր լաբորատոր և բիոքիմիական անալիզների տվյալների վերլուծություններ, լուծել իրավիճակային խնդիրներ, բուժական պրոֆիլակտիկ գործունեության մեջ կիրառել ստացված գիտելիքները, ճիշտ գնահատել բժշկության ժամանակակից տեսական կոնցեպցիաները և ուղղությունները:

Տիրապետի կենդանիների վրա փորձերի անցկացմանը համապատասխան կանոններով՝ մոդելավորելով համապատասխան ախտաֆիզիոլոգիական իրավիճակներ տարբեր օրգան-համակարգերի համար:

5. ԳՐԱԿԱՆՈՒԹՅՈՒՆ

1. А. Адо, Патологическая физиология, Москва, 2002
2. П. Литвицкий, Патофизиология, Москва, 2002
3. ROBBINS AND COTRAN PATHOLOGIC BASIS OF DISEASE, ninth edition, ISBN: 978-1-4557-2613-4 © 2015 by Elsevier, Inc.
4. ROBBINS BASIC PATHOLOGY, ninth edition, ISBN: 978-0-323-35317-5 © 2013 by Elsevier Inc.

6. ԳՆԱՀԱՏՄԱՆ ԲԱՂԱԴՐԻՉՆԵՐ

ՄԻԱՎՈՐ

Հաճախումներ	20
Գիտելիքների յուրացման, կարողությունների և հմտությունների գնահատում	70
Ինքնուրույն անհատական աշխատանք	10

7. ԳՆԱՀԱՏՄԱՆ ՎԱՐԿԱՆԻՇԱՅԻՆ /ՌԵՅՏԻՆԳԱՅԻՆ/ ՀԱՄԱԿԱՐԳ

Գնահատական	Գնահատման միավորը	Գնահատման տառային նիշը
«զերազանց»	96-100	A+
	90-95	A
«լավ»	80-89	B+
	70-79	B
«բավարար»	60-69	C+
	51-59	C
«անբավարար»	50 և ցածր	D
«ստուգված»	≥51	S
«չստուգված»	< 51	U

ԴԱՍԸՆԹԱՑԻ ԱՆՎԱՆՈՒՄ	ԴԱՏԱԿԱՆ ԲԺՇԿՈՒԹՅՈՒՆ		
ԴԱՍԸՆԹԱՑԻ ՏԵՍԱԿ	Պարտադիր		
ԿՐԹԱԿԱՆ ՄԱԿԱՐԴԱԿ	ԱՆԸՆԴՀԱՏ ԵՎ ԻՆՏԵԳՐԱՑՎԱԾ ԿՐԹԱԿԱՆ ԾՐԱԳԻՐ		
ՈՒՍՈՒՑՄԱՆ ՁԵՎԸ	Առկա		
ՄԱՍՆԱԳԻՏՈՒԹՅՈՒՆ	Բուժական գործ		
ՖԱԿՈՒԼՏԵՏ	Բուժական		
ԿՈՒՐՍ	VI	ԿԻՍԱՄՅԱԿ	XI
Ուսումնական տարի	2018-2019		

ԿԱԶՄՈՂ	Հասմիկ Սեդրակի Զաքարյան
ՀԵՌԱԽՈՍ	+374, 93 47 07 16
ԷԼԵԿՏՐՈՆԱՅԻՆ ՀԱՍՑԵ	Hzakarian.73@mail.ru

ԱՄԲԻՈՆ	Կլինիկական առարկաների
ԿԼԻՆԻԿԱԿԱՆ ԲԱԶԱ	«Արաբկիր» Բժշկական Համալիր - Երեխաների և Դեռահասաների Առողջության Ինստիտուտ
ԱՄԲԻՈՆԻ ՎԱՐԻՉ	կ.գ.թ., դոցենտ Ս.Ս. Առուստամյան

ԴԱՍԸՆԹԱՑԻ ԾԱՎԱԼԸ

Կուրս	Կիսամյակ	Կրեդիտ	Ուսումն. շաբաթ	Շաբաթակ. ժամ	Ընդհանուր ժամ	Ընդամ. լս. ժամ	Դասախ. ժամ	Գործն., լաբ. ժամ	Ինքն. աշխ. ժամ	Դասախոսի խորհրդով.	Ֆինանսումն.	Ստուգաբժ.
VI	XI	4	17	4	120	68	24	44	34	18		+
Ընդամենը		4	17	4	120	68	24	44	34	18		

- 1. ՆԱԽԱՊԱՅՄԱՆ. Դասընթացի յուրացման համար անհրաժեշտ է՝**
Մարդու անատոմիա, Ախտաբանական անատոմիա, Նորմալ ֆիզիոլոգիա, Տեղագրական անատոմիա և օպերատիվ վիրաբուժություն, Ախտաբանական ֆիզիոլոգիա, Ներքին հիվանդությունների պրոպեդևտիկա, Ընդհանուր վիրաբուժություն, Վնասվածքաբանություն և օրթոպեդիա, Մանկաբարձություն և գինեկոլոգիա:
- 2. ԴԱՍԸՆԹԱՑԻ ՀԱՄԱՌՈՏ ԲՈՎԱՆԴԱԿՈՒԹՅՈՒՆԸ**
Դասընթացն ուսումնասիրում է դատական բժշկության առարկան և նրա ուսումնասիրության օբյեկտները, դատաբժշկական ծառայության կազմակերպման հիմունքները, դատաբժշկական մահաբանությունը, դիակի (տարբեր տարիքի և սեռի) դատաբժշկական փորձաքննությունը, դատաբժշկական վնասվածքաբանությունը, նրա տեսակները, դատաբժշկական փորձաքննությունը, դատաբժշկական ընդհանուր և մասնավոր թունաբանությունը, տուժածների, կասկածյալների և մեղադրյալների (կենդանի անձանց), իրեղեն ապացույցների դատաբժշկական փորձաքննություն, բուժ. աշխատողների մասնագիտական իրավախախտումները:
- 3. ԴԱՍԸՆԹԱՑԻ ՆՊԱՏԱԿԸ**
Դասընթացի նպատակն է ուսուցանել դատաբժշկական փորձաքննության հիմնական բաժինները, որոնց իմացությունը կկիրառվի գործնական աշխատանքում ծագող բժշկական բնույթի տարբեր հարցեր լուծելիս: Այն կնպաստի նաև ուսանողների բժշկական բարոյագիտական հմտության ձևավորմանը, որն անհրաժեշտ է ապագայում քրեական, քաղաքացիական օրենսդրության հետ բախումներից խուսափելու համար:

4. ԿՐԹԱԿԱՆ ՎԵՐՋՆԱՐԴՅՈՒՆՔՆԵՐԸ. Դասընթացի ավարտին ուսանողը պետք է

Իմանա դատավարական, բժշկական ուսումնասիրության եղանակները, եզրակացությունների ձևակերպումները և փաստաթղթերը, բժշկական բարոյագիտություն, դիախերձման տեխնիկան, դատաբժշկական վնասվածքաբանության տեսակները և փորձաքննությունը, դատաբժշկական ընդհանուր և մասնավոր թունաբանությունը, կենդանի անձանց դատաբժշկական փորձաքննությունը, պտղի և նորածինների դիակների դատաբժշկական փորձաքննության առանձնահատկությունները, իրեղեն ապացույցների դատաբժշկական փորձաքննությունը, բուժաշխատողների պատասխանատվությունը մասնագիտական իրավախախտումների դեպքում:

Կարողան կատարել դեպքի վայրի գնում, կատարել դիախերձում և դիակի դատաբժշկական փորձաքննություն, ախտորոշել աուտոպսիոն նյութը, վերլուծել դատաբժշկական փորձաքննության արդյունքները:

Տիրապետի տուժածի հարցաքննմանը, բռնի և բնական մահվան պատճառների ախտորոշմանը:

5. ԳՐԱԿԱՆՈՒԹՅՈՒՆ

1. Շ.Ա.Վարդանյան, «Դատական բժշկություն», Երևան, 1995 թ.
2. Ն.Մ. Ավագյան, Կ.Լ. Նազարեթյան, Ա.Ս.Թորոսյան, «Դատական բժշկության դասընթաց», Երևան, 1978 թ.
3. Судебная медицина в схемах и рисунках; Г. А. Пашинян, П. О. Ромодановский; М, ГЭОТАР-Медиа, 2010.
4. Textbook of Forensic Medicine and Toxicology; Krishan Vij; 5th Edition, ELSEVIER, 2011, 593p.
5. Simpson’s Forensic Medicine; 13rd Edition, 2011 Hodder & Stoughton Ltd; 253p.

6. ԳՆԱՀԱՏՄԱՆ ԲԱՂԱԴՐԻՉՆԵՐ

ՄԻԱՎՈՐ

Հաճախումներ	20
Գիտելիքների յուրացման, կարողությունների և հմտությունների գնահատում	70
Ինքնուրույն անհատական աշխատանք	10

7. ԳՆԱՀԱՏՄԱՆ ՎԱՐԿԱՆԻՇԱՅԻՆ /ՌԵՅՏԻՆԳԱՅԻՆ/ ՀԱՄԱԿԱՐԳ

Գնահատական	Գնահատման միավորը	Գնահատման տառային նիշը
«գերազանց»	96-100	A+
	90-95	A
«լավ»	80-89	B+
	70-79	B
«բավարար»	60-69	C+
	51-59	C
«անբավարար»	50 և ցածր	D
«ստուգված»	≥51	S
«չստուգված»	< 51	U

ԴԱՍԸՆԹԱՅԻ ԱՆՎԱՆՈՒՄ	ՀՅՈՒՄՎԱԾԱԲԱՆՈՒԹՅՈՒՆ, ԷՍԲԲՈՒՂՈՂԻՄ, ԲԶԶԱԲԱՆՈՒԹՅՈՒՆ		
ԴԱՍԸՆԹԱՅԻ ՏԵՍԱԿ	Պարտադիր		
ԿՐԹԱԿԱՆ ՄԱԿԱՐԴԱԿ	ԱՆԸՆԴՀԱՏ ԵՎ ԻՆՏԵԳՐԱՑՎԱԾ ԿՐԹԱԿԱՆ ԾՐԱԳԻՐ		
ՈՒՍՈՒՑՄԱՆ ՁԵՎԸ	Առկա		
ՄԱՍՆԱԳԻՏՈՒԹՅՈՒՆ	Բուժական գործ		
ՖԱԿՈՒԼՏԵՏ	Բուժական		
ԿՈՒՐՍ	I, II	ԿԻՍԱՄՅԱԿ	II, III
ՈւՍՈւՄՆԱԿԱՆ ՏԱՐԻ	2018-2019		

ԿԱԶՄՈՂ	կ.գ.թ. Հունանյան Նաիրա Գևորգի
ՀԵՌԱԽՈՍ	+ 374 91 07 11 07
ԷԼԵԿՏՐՈՆԱՅԻՆ ՀԱՍՑԵ	naira_hunanyan@yahoo.com

ԱՄԲԻՈՆ	Բժշկականասաբանական առարկաների
ԿԼԻՆԻԿԱԿԱՆ ԲԱԶԱ	-
ԱՄԲԻՈՆԻ ՎԱՐԻՉ	կ.գ.թ., Ն.Գ. Հունանյան

ԴԱՍԸՆԹԱՅԻ ԾԱՎԱԼԸ

Կուրս	Կիսամյակ	Կրեդիտ	Ուսումն. շաբաթ	Շաբաթակ. ժամ	Ընդհանուր ժամ	Ընդամ. լս. ժամ	Դասախ. ժամ	Գործն., լաբ. ժամ	Ինքն. աշխ. ժամ	Դասախոսի խորհրդով.	Ֆնտություն	Ստուգաբք
I	II	5	17	5	150	85	18	67	42	23	+	
II	III	4	17	4	120	68	18	50	34	18	+	
Ընդամենը		9	34	9	270	153	36	117	76	41		

- 1. ՆԱԻԱՊԱՅՄԱՆ. Դասընթացի յուրացման համար անհրաժեշտ է՝**
Կենսաբանություն, Մարդու անատոմիա, Ֆիզիկա և մաթեմատիկա, Ընդհանուր և կենսաօրգանական քիմիա, Լատիներեն
- 2. ԴԱՍԸՆԹԱՅԻ ՀԱՄԱՌՈՏ ԲՈՎԱՆԴԱԿՈՒԹՅՈՒՆԸ**
«Հյուսվածաբանություն, Էմբրիոլոգիա, բջջաբանություն» դասընթացն ուսուցանվում է երկու կիսամյակների ընթացքում: II կիսամյակում ընդգրկված են հետևյալ բաժինները. բջջաբանություն՝ ուսումնասիրում է բջջի կառուցվածքն ու կենսագործունեությունը, սաղմնաբանություն՝ ուսումնասիրում է բջիջների և հյուսվածքների ձևավորումը ներարգանդային շրջանում, ընդհանուր հյուսվածաբանություն՝ ուսումնասիրում է տարբեր հյուսվածքների ֆունկցիոնալ և բջջային տարրերի կառուցվածքը: III կիսամյակում ընդգրկված է մասնավոր հյուսվածաբանության (միկրոսկոպիկ անատոմիա) բաժինը: Այն ուսումնասիրում է որևէ համակարգի և դրանում ընդգրկված օրգանների կառուցվածքը: Դասընթացում տրվում է օրգանների կառուցվածքը մակրոսկոպիկ, միկրոսկոպիկ և էլեկտրոնամիկրոսկոպիկ մակարդակներով՝ ուսումնասիրելու ընթացքում հաշվի առնելով դրանց կատարած գործառույթները:
- 3. ԴԱՍԸՆԹԱՅԻ ՆՊԱՏԱԿԸ**
Դասընթացի նպատակն է՝ ուսանողների մոտ գիտական պատկերացումներ ձևավորել մարդու բջիջների, հյուսվածքների և օրգան համակարգերի զարգացման և մանրադիտային ձևաբանության մասին, որոնք հետագայում հիմք կհանդիսանան կլինիկական առարկաների ուսումնասիրման և բժշկական մտածողության զարգացման համար:

4. ԿՐԹԱԿԱՆ ՎԵՐՋՆԱՐԴՅՈՒՆՔՆԵՐԸ. Դասընթացի ավարտին ուսանողը պետք է

Իմանա օրգանիզմի բջիջների, հյուսվածքների, օրգանների և համակարգերի կառուցվածքային, զարգացման և տեղակայման առանձնահատկությունները՝ նրանց գործառույթների հետ փոխազդեցության պայմաններում, բջիջների, հյուսվածքների և օրգանների կառուցվածքային առանձնահատկություններով պայմանավորված օրգանիզմի զարգացման և կենսագործունեության հիմնական օրինաչափությունները, հյուսվածքների հիստոֆունկցիոնալ առանձնահատկությունները, դրանց ուսումնասիրման մեթոդները, կենդանի օրգանիզմում առկա գործընթացների ֆիզիկաքիմիական բնույթը, որոնք ընթանում են մոլեկուլային, բջջային, հյուսվածքային և օրգանային մակարդակներում:

Կարողանա աշխատել մեծացնող սարքավորումներով (մանրադիտակներ, օպտիկական և պարզ խոշորացույցներ), նկարագրել բջիջների և հյուսվածքների կառուցվածքը, տալ տարբեր վիճակների հիստոֆիզիոլոգիական գնահատականը, անսխալ որոշել օրգանների և դրանց բաղադրատարրերի միկրոկառուցվածքը, տեղադրությունը, հյուսվածաբանական նկարագրությունն ու ճիշտ անվանումները:

Տիրապետի բժշկակենսաբանական հասկացողությունների համակարգին, մանրադիտության հմտություններին, հյուսվածաբանական պատրաստուկների և էլեկտրոնային մանրալուսանկարչության վերլուծությանը:

5. ԳՐԱԿԱՆՈՒԹՅՈՒՆ

1. **Michael H. Ross, Wojciech Pawlina. Histology (with correlated cell and molecular biology).** A Text and Atlas. Sixth Edition, ISBN 978-0-7817-7200-6. Two Commerce Square 2001, Market Street, Philadelphia, PA 19103, 975 pp., 2011.
2. **Sadler T. W. Langman's medical embryology,** 12th ed. ISBN 978-1-4511-1342-6, Copyright © 2012 Lippincott Williams & Wilkins, a Wolters Kluwer business. 351 West Camden Street Two Commerce Square Baltimore, MD 21201 2001 Market Street Philadelphia, PA 19103.
3. **Gartner L. P., Hiatt J. L., Strum J. M. Cell Biology and Histology.** 6th edition, ISBN 978-1-60831-321-1. 351 West Camden Street Baltimore, MD 21201, 374 pp., 2011.
4. **Гистология. Учебник, 2-е изд. Под ред. Улумбекова Э. Г., Чельшева Ю.А.** Москва, ГЭОТАР-МЕД, ISBN 5-9231-0228-5, 672 стр., 2002.
5. **Быков В.Л. Частная гистология человека.** 2-е изд, СОТИС, Санкт-Петербург, ISBN 5-85503-116-0, 298 стр., 1999.
6. **Алмазов И.В., Сугулов Л.С. Атлас по гистологии и эмбриологии.** Москва, “Медицина”, 544 стр., 1978.

6. ԳՆԱՀԱՏՄԱՆ ԲԱՂԱԴՐԻՉՆԵՐ

ՄԻԱՎՈՐ

Հաճախումներ	20
Գիտելիքների յուրացման, կարողությունների և հմտությունների գնահատում	70
Ինքնուրույն անհատական աշխատանք	10

7. ԳՆԱՀԱՏՄԱՆ ՎԱՐԿԱՆԻՇՄԱՅԻՆ /ՌԵՅՏԻՆԳՄԱՅԻՆ/ ՀԱՄԱԿԱՐԳ

Գնահատական	Գնահատման միավորը	Գնահատման տառային նիշը
«գերազանց»	96-100	A+
	90-95	A
«լավ»	80-89	B+
	70-79	B
«բավարար»	60-69	C+
	51-59	C
«անբավարար»	50 և ցածր	D
«ստուգված»	≥51	S
«չստուգված»	< 51	U

ԴԱՍԸՆԹԱՑԻ ԱՆՎԱՆՈՒՄ	ԿԵՆՍԱԲԱՆՈՒԹՅՈՒՆ		
ԴԱՍԸՆԹԱՑԻ ՏԵՍԱԿ	Պարտադիր		
ԿՐԹԱԿԱՆ ՄԱԿԱՐԴԱԿ	ԱՆԸՆԴՀԱՏ ԵՎ ԻՆՏԵԳՐԱՑՎԱԾ ԿՐԹԱԿԱՆ ԾՐԱԳԻՐ		
ՈՒՍՈՒՑՄԱՆ ՁԵՎԸ	Առկա		
ՄԱՍՆԱԳԻՏՈՒԹՅՈՒՆ	Բուժական գործ		
ՖԱԿՈՒԼՏԵՏ	Բուժական		
ԿՈՒՐՍ	I	ԿԻՍԱՄՅԱԿ	I, II
ՈւՍՈւՄՆԱԿԱՆ ՏԱՐԻ	2018-2019		

ԿԱԶՄՈՂ	կ.գ.թ., դոցենտ Ինգա Բազուկյան
ՀԵՌԱԽՈՍ	+374 96933452
ԷԼԵԿՏՐՈՆԱՅԻՆ ՀԱՍՑԵ	bazukyan@ysu.am

ԱՄԲԻՈՆ	Բժշկականասաբանական առարկաների
ԿԼԻՆԻԿԱԿԱՆ ԲԱԶԱ	-
ԱՄԲԻՈՆԻ ՎԱՐԻՉ	կ.գ.թ., Ն.Գ. Հունանյան

ԴԱՍԸՆԹԱՑԻ ԾԱՎԱԼԸ

Կուրս	Կիսամյակ	Կրեդիտ	Ուսումն. շաբաթ	Շաբաթակ. ժամ	Ընդհանուր ժամ	Ընդամ. լս. ժամ	Դասախ. ժամ	Գործն., լաբ. ժամ	Ինքն. աշխ. ժամ	Դասախոսի խորհրդով.	Քննություն	Ստուգարք
I	I	5	17	5	150	85	22	63	43	22	+	
	II	4	17	4	120	68	18	50	34	18	+	
Ընդամենը		9	34	9	270	153	40	113	77	40		

- 1. ՆԱԽԱՊԱՅՄԱՆ. Դասընթացի յուրացման համար անհրաժեշտ է՝**
Կենսաբանություն, Քիմիա, Անատոմիա
- 2. ԴԱՍԸՆԹԱՑԻ ՀԱՄԱՌՈՏ ԲՈՎԱՆԴԱԿՈՒԹՅՈՒՆԸ**
«Կենսաբանություն» դասընթացն ուսումնասիրվում է երկու կիսամյակների ընթացքում: I կիսամյակում քննարկվում են ընդհանուր կենսաբանության հիմնահարցերը՝ ներկայացվում է առարկայի նպատակն ու խնդիրները, բացատրվում են կենդանի նյութի կազմակերպման մակարդակները, կենդանի համակարգերի հատկությունները: Մանրամասն նկարագրվում է բջջի կենսաբանությունը, կենդանի օրգանիզմների բազմացումը, ժառանգականության կանոնները, փոփոխականություն ուղիները և մեխանիզմները: II կիսամյակում ուսանողը ծանոթանում է օրգանիզմների առանձնակալային զարգացմանը, կիմանա օնթոգենեզի օրինաչափություններն ու մեխանիզմները, ժամանակակից էվոյուցիոն տեսությունները, պոպուլյացիայի դերը, էվոյուցիայի գործոնները: Կքննարկվի անտրոպոգենեզի փուլերը, զարգացման վրա էկոլոգիայի ազդեցությունը: Կամփոփվեն մակաբուծության հիմնական խնդիրները:
- 3. ԴԱՍԸՆԹԱՑԻ ՆՊԱՏԱԿԸ**
«Կենսաբանություն» կրթական դասընթացի հիմնական նպատակն է ուսանողներին տալ հիմնական գիտելիքներ բջջի կենսաբանության, գենետիկայի, զարգացման կենսաբանության, միկրո- և մակրո- էվոյուցիայի, անտրոպոգենեզի, ընդհանուր կենսաբանության, մակաբուծաբանության և մարդու էկոլոգիայի մասին:

4. ԿՐԹԱԿԱՆ ՎԵՐՋՆԱՐԴՅՈՒՆՔՆԵՐԸ. Դասընթացի ավարտին ուսանողը պետք է

Իմանա կենսաբանական համակարգերի կառուցվածքը մոլեկուլային մակարդակներով, բջջային կառուցվածքը, կենսաբանական տեղեկատվության օգտագործման, փոխանցման, պահպանման մեխանիզմների, էուկարիոտ և պրոկարիոտ օրգանիզմների գենոմի յուրահատկությունները, օրգանիզմների բազմացման տարբեր ձևերը, օրգանիզմների անհատական զարգացման մոլեկուլային մեխանիզմները, մարդու ժառանգական հիվանդությունների բուժման նոր մոտեցումները, գենային և բջջային թերապիա, մակաբույծության հիմքերը:

Կարողանա օգտվել ուսումնական, գիտական, հանրամատչելի գրականությունից և համացանցից, օտվել լաբորատոր սարքավորումներից, աշխատել մանրադիտակի հետ, իրականացնել կենսաբանական փորձ, վերլուծել և վերարտադրել ԴՆԹ-ի կրկնապատկման և սպիտակուցի կենսասինթեզի գործընթացների մոլեկուլային մոդելները:

Տիրապետի ուսումնասիրվող օբյեկտների և գործընթացների արտահայտման հմտություններին գծապատկերների տեսքով, էլեկտրոնային գծապատկերների վերլուծության հմտություններին, երեխաների քրոմոսոմային ախտաբանությամբ ծննդյան պատճառները և մեխանիզմները պատկերող նկարներ և գծապատկերներ կազմելու հմտություններին, հիվանդի արտաթորանքներում հելմինթների ձվերի հայտնաբերման մեթոդներին:

5. ԳՐԱԿԱՆՈՒԹՅՈՒՆ

1. B. Glick, J. Pasternak, Molecular Biotechnology, Washington, 2002
2. General Biology, Wikibooks.org, 2013
3. O. Brandenberg, Z. Dhlamini, A. Sensi, K. Ghosh, A. Sonnino, Introduction to Molecular Biology and Genetic Engineering, Rome, 2011
4. W. Thieman, M. Palladino, Introduction to Biotechnology, Second Edition, New Jersey, 2009
5. В. Захаров, С. Мамонтов, Н. Сонин И. Общая биология, Москва, 2003
6. В. Сыч, Общая биология. Учебник для студентов высших учебных заведений. В 2-х томах, Ульяновск, 2005
7. Г. Муртазин, Задачи и упражнения для самостоятельной работы по общей биологии, Москва, 2004
8. Т. Егорова, С. Клунова, Е. Живухина. Основы биотехнологии. Москва, 2003

6. ԳՆԱՀԱՏՄԱՆ ԲԱՂԱԴՐԻՉՆԵՐ

Նախախումբներ	20
Գիտելիքների յուրացման, կարողությունների և հմտությունների գնահատում	70
Ինքնուրույն անհատական աշխատանք	10

7. ԳՆԱՀԱՏՄԱՆ ՎԱՐԿԱՆԻՇԱՅԻՆ /ՌԵՅՏԻՆԳԱՅԻՆ/ ՀԱՄԱԿԱՐԳ

Գնահատական	Գնահատման միավորը	Գնահատման տառային նիշը
«գերազանց»	96-100	A+
	90-95	A
«լավ»	80-89	B+
	70-79	B
«բավարար»	60-69	C+
	51-59	C
«անբավարար»	50 և ցածր	D
«ստուգված»	≥51	S
«չստուգված»	< 51	U

ԴԱՍԸՆԹԱՑԻ ԱՆՎԱՆՈՒՄ	ՄԱՆՐԷԱԲԱՆՈՒԹՅՈՒՆ, ՎԻՐՈՒՄԱԲԱՆՈՒԹՅՈՒՆ, ԻՍՈՒՆԱԲԱՆՈՒԹՅՈՒՆ		
ԴԱՍԸՆԹԱՑԻ ՏԵՍԱԿ	Պարտադիր		
ԿՐԹԱԿԱՆ ՄԱԿԱՐԴԱԿ	ԱՆԸՆԴՀԱՏ ԵՎ ԻՆՏԵԳՐԱՑՎԱԾ ԿՐԹԱԿԱՆ ԾՐԱԳԻՐ		
ՈՒՍՈՒՑՄԱՆ ՁԵՎԸ	Առկա		
ՄԱՍՆԱԳԻՏՈՒԹՅՈՒՆ	Բուժական գործ		
ՖԱԿՈՒԼՏԵՏ	Բուժական		
ԿՈՒՐՍ	II, III	ԿԻՍԱՄՅԱԿ	IV, V
ՈւՍՈւՄՆԱԿԱՆ ՏԱՐԻ	2018-2019		

ԿԱԶՄՈՂ	կ.գ.թ. Արմինե Արմենի Մարգարյան կ.գ.թ., դոցենտ Հովիկ Հարությունի Փանոսյան
ՀԵՌԱԽՈՍ	+374 94 41 84 12, +374 94 71 95 90
ԷԼԵԿՏՐՈՆԱՅԻՆ ՀԱՍՑԵ	arminemargaryan@ysu.am , hpanosyan@yahoo.ca

ԱՄԲԻՈՆ	Բժշկականասրահական առարկաների
ԿԼԻՆԻԿԱԿԱՆ ԲԱԶԱ	-
ԱՄԲԻՈՆԻ ՎԱՐԻՉ	կ.գ.թ., Ն.Գ. Հունանյան

ԴԱՍԸՆԹԱՑԻ ԾԱՎԱԼԸ

Կուրս	Կիսամյակ	Կրեդիտ	Ուսումն. շաբաթ	Շաբաթակ. ժամ	Ընդհանուր ժամ	Ընդամ. լս. ժամ	Դասախ. ժամ	Գործն., լաբ. ժամ	Ինքն. աշխ. ժամ	Դասախոսի խորհրդով.	Քննություն	Ստուգաք
II	IV	5	17	5	150	85	26	59	42	23		+
III	V	4	17	4	120	68	22	46	34	18	+	
Ընդամենը		9	34	9	270	153	48	105	76	41		

- 1. ՆԱԽԱՊԱՅՄԱՆ. Դասընթացի յուրացման համար անհրաժեշտ է՝**
Կենսաբանություն, ֆիզիկա, քիմիա, կենսաքիմիա, մարդու անատոմիա, կենսատեղիկա, բժշկության պատմություն, հոգեբանություն, լատիներեն:
- 2. ԴԱՍԸՆԹԱՑԻ ՀԱՄԱՌՈՏ ԲՈՎԱՆԴԱԿՈՒԹՅՈՒՆԸ**
Բժշկական մանրէաբանության առարկան, խնդիրները և զարգացման էտապները, Մանրէների հիմնական խմբերը, բակտերիաների կառուցվածքային և նյութափոխանակային առանձնահատկությունները, դասակարգումը, Ինֆեկցիաներ, էպիդեմիոլոգիան, իմունիտետի, իմունոթերապիայի, իմունոպրոֆիլակտիկայի և իմունոդիագնոստիկայի հիմնահարցերը, Ընդհանուր վիրուսոլոգիան, Մարդու նորմալ միկրոբիոտան, մանրէների հայտնաբերման մեթոդները, Գրամ դրական և բացասական բակտերիաների կողմից հարուցվող հիվանդությունները, Վիրուսային ծագմամբ հիվանդությունները, Միկոզները, Նախակենդանիների կողմից հարուցվող հիվանդություններ:
- 3. ԴԱՍԸՆԹԱՑԻ ՆՊԱՏԱԿԸ**
Ուսանողների մոտ ձևավորել մանրէների տարածվածության, դասակարգման և հատկությունների, ինչպես նաև մարդու նորմալ միկրոբիոտային, իմունիտետի, ախտածին մանրէների կողմից հարուցվող հիվանդությունների էպիդեմիոլոգիայի, կանխարգելման և բուժման վերաբերյալ պատշաճ մասնագիտական պատկերացումներ:
- 4. ԿՐԹԱԿԱՆ ՎԵՐՋՆԱԲՅՈՒՆՔՆԵՐԸ. Դասընթացի ավարտին ուսանողը պետք է**
Իմանա ընդհանուր մանրէաբանության մասին պատկերացում, մանրէաբանական լաբորատորիաներում աշխատանքի և անվտանգության տեխնիկայի կանոնները, մարդու օրգանիզմի և մանրէների միջև սիմբիոտիկ գործընթացների ձևավորման, օրգանիզմի

միկրոբիոտայի դերը օպորտունիստական հիվանդությունների զարգացման ընթացքում, մարդու նորմալ միկրոբիոտայի, մանրէների հակաբիոտիկակայունության ձեռքբերման մեխանիզմները և դրանց որոշումը, մարդու հիմնական ինֆեկցիոն հիվանդությունների էտիոլոգիայում և ախտածնության մեջ մանրէային աշխարհի առանձին ներկայացուցիչների դերը, մանրէաբանական ախտորոշման մեթոդները:

Կարողանա կիրառել մանրէաբանական մեթոդները, հիմնավորել ինֆեկցիոն և օպորտունիստական հիվանդությունների դեպքում մանրէաբանական, սերոլոգիական և իմունոլոգիական ախտորոշման ընտրությունը, հիմնավորել ինֆեկցիոն և օպորտունիստական հիվանդության ախտորոշման ընտրությունը, կիրառել ստացած գիտելիքները որոշելու համար հակամանրէային և իմունոտրոպ թերապիայի տակտիկան, կիրառել անհետաձգելի կանխարգելում և հակատրսիկ թերապիա:

Տիրապետի մանրէազերծման, դեզինֆեկցիայի մեթոդներին, հիվանդների լաբորատոր հետազոտությունների արդյունքների հիման վրա նախնական ախտորոշման հմտություններին, ախտածին և պայմանական-ախտածին մանրէների հետ աշխատանքի հիմնական հմտություններին, ինֆեկցիոն և ոչ ինֆեկցիոն հիվանդությունների կանխարգելման և բուժման համար հակամանրէական և իմունակենսաբանական պատրաստուկների ընտրման մեթոդիկային:

5. ԳՐԱԿԱՆՈՒԹՅՈՒՆ

1. Շեկոյան Վ., Մանուկյան Կ. Բժշկական մանրէաբանություն, վիրուսաբանություն և իմունաբանություն: Երևան, ԵՊԲՀ հրատարակչություն, 2009, 478 էջ:
2. Поздеев О.К. Медицинская микробиология, Москва, Геотар-Мед, 2001, 765 с.
3. Brooks G.F., Morse S.A., Carroll K.C., Mietzner T.A., Butel J.S., Jawetz, Melnick, & Adelberg's Medical Microbiology. 26th Edition, New York, Copyright © 2013 by The McGraw-Hill Companies.
4. Brock Biology of Microorganisms. Madigan M.T., Martinko J.M., Dunlap P.V., Clark D.P., 13th ed., Pearson, 2012, 1152 p.
5. Practical handbook of microbiology. Eds, Goldman E. and Green L.H. 2nd ed. CRC Press. Taylor & Francis Group, 2009, 854 p.
6. Dahlén G., Fiehn N.-E., Olsen I., Dahlgren U. Oral Microbiology and Immunology, Munksgaard Danmark, 2014:
7. Carter J. and Saunders V. Virology: Principles and Applications. John Wiley & Sons Ltd, 2007, 358 p.
8. Tortora G.J., Funke B.R., Case Ch.L. Microbiology: An introduction. 11th ed., Pearson/Benjamin Cummings, 2013, 811 p.

6. ԳՆԱՀԱՏՄԱՆ ԲԱՂԱԴՐԻՉՆԵՐ

	ՄԻԱՎՈՐ
Հաճախումներ	20
Գիտելիքների յուրացման, կարողությունների և հմտությունների գնահատում	70
Ինքնուրույն անհատական աշխատանք	10

7. ԳՆԱՀԱՏՄԱՆ ՎԱՐԿԱՆԻՇԱՅԻՆ /ՌԵՅՏԻՆԳԱՅԻՆ/ ՀԱՄԱԿԱՐԳ

Գնահատական	Գնահատման միավորը	Գնահատման տառային նիշը
«գերազանց»	96-100	A+
	90-95	A
«լավ»	80-89	B+
	70-79	B
«բավարար»	60-69	C+
	51-59	C
«անբավարար»	50 և ցածր	D
«ստուգված»	≥51	S
«չստուգված»	< 51	U

ԴԱՍԸՆԹԱՑԻ ԱՆՎԱՆՈՒՄ	ՄԱՐԴՈՒ ԱՆԱՏՈՄԻԱ		
ԴԱՍԸՆԹԱՑԻ ՏԵՍԱԿ	Պարտադիր		
ԿՐԹԱԿԱՆ ՄԱԿԱՐԴԱԿ	ԱՆԸՆԴՀԱՏ ԵՎ ԻՆՏԵԳՐԱՑՎԱԾ ԿՐԹԱԿԱՆ ԾՐԱԳԻՐ		
ՈՒՍՈՒՑՄԱՆ ՁԵՎԸ	Առկա		
ՄԱՍՆԱԳԻՏՈՒԹՅՈՒՆ	Բուժական գործ		
ՖԱԿՈՒԼՏԵՏ	Բուժական		
ԿՈՒՐՍ	I, II	ԿԻՍԱՄՅԱԿ	I, II, III
Ուսումնական տարի	2018-2019		

ԿԱԶՄՈՂ	բ.գ.դ. Արսեն Լևոնի Մինասյան Նինա Զավենի Խլղաթյան
ՀԵՌԱԽՈՍ	+374 99 77 37 74, + 374 98 33 77 97
ԷԼԵԿՏՐՈՆԱՅԻՆ ՀԱՍՑԵ	arsenminasyan76@gmail.com , nina19-89@mail.ru

ԱՄԲԻՈՆ	Բժշկականաբանական առարկաների
ԿԼԻՆԻԿԱԿԱՆ ԲԱԶԱ	-
ԱՄԲԻՈՆԻ ՎԱՐԻՉ	կ.գ.թ., Ն.Գ. Հունանյան

ԴԱՍԸՆԹԱՑԻ ԾԱՎԱԼԸ

Կորս	Կիսամյակ	Կրեդիտ	Ուսումն. շաբաթ	Շաբաթակ. ժամ	Ընդհանուր ժամ	Ընդամ. լս. ժամ	Դասախ. ժամ	Գործն., լաբ. ժամ	Ինքն. աշխ. ժամ	Դասախոսի խորհրդակց.	Քննություն	Ստուգաթիվ
I	I	4	17	4	120	68	18	50	34	18	+	
	II	4	17	4	120	68	20	48	34	18	+	
II	III	4	17	4	120	68	20	48	34	18	+	
Ընդամենը		12	51	12	360	204	58	146	102	54		

- 1. ՆԱԽԱՊԱՅՄԱՆ. Դասընթացի յուրացման համար անհրաժեշտ են՝**
դպրոցական ծրագրի գիտելիքները, որոնք ընդգրկում են հետևյալ առարկաները՝ ընդհանուր կենսաբանություն, կենդանաբանություն, մարդու անատոմիա, քիմիա:
- 2. ԴԱՍԸՆԹԱՑԻ ՀԱՄԱՌՈՏ ԲՈՎԱՆԴԱԿՈՒԹՅՈՒՆԸ**
«Մարդու անատոմիա» առարկայի դասընթացը ուսումնասիրում է մարդու մարմինը՝ օրգանների, օրգան-համակարգերի և օրգանիզմի մակարդակով (համակարգային անատոմիա): I կիսամյակի ընթացքում ուսանողները ուսումնասիրում են ոսկրաբանությունը, հոդաբանությունը, մկանաբանությունը, II կիսամյակի ընթացքում՝ ընդերաբանություն, անոթաբանություն, III կիսամյակի ընթացքում՝ նյարդաբանությունը և էսթետիկոլոգիան:
- 3. ԴԱՍԸՆԹԱՑԻ ՆՊԱՏԱԿԸ**
«Մարդու անատոմիա» դասընթացի նպատակն է հասկանալ մարդու մարմնի կառուցվածքային առանձնահատկությունները որպես մեկ ամբողջություն և համապատասխան օրգան, օրգան-համակարգ մակարդակների վրա, տիրապետել հայերեն և լատիներեն (հուններեն) տերմինաբանությանը՝ միջազգային անատոմիական նոմենկլատուրային համաձայն, սովորել դիսեկցիաների կատարումը և անատոմիական գոյաձույթությունների ցուցադրումը բնական պատրաստուկների վրա, մեկնաբանել մարդու օրգանների սաղմնային (էմբրիոնալ) և հետսաղմնային (պոստէմբրիոնալ) զարգացման փուլերը, օրգանների փոփոխականության տարբերակները, բնածին առատները, բնութագրել մարդու մարմնի կառուցվածքային, սեռական, տարիքային և անհատական առանձնահատկությունները, գիտակցել մարդու օրգանների կառուցվածքային և ֆունկցիոնալ փոխկախվածությունը և միասնությունը, կարողանալ օգտագործել ձեռք բերված գիտելիքները հետազայում կլինիկական առարկաների ուսումնասիրության ընթացքում, ինչպես նաև հետագա բժշկի պրակտիկայում:

4. ԿՐԹԱԿԱՆ ՎԵՐՋՆԱԲԴՅՈՒՆՔՆԵՐԸ. Դասընթացի ավարտին ուսանողը պետք է

Իմաստ մարդու մարմնի կառուցվածքային առանձնահատկությունները որպես մեկ ամբողջություն և համապատասխան օրգան, օրգանհամակարգ մակարդակների վրա, դիսեկցիաների կատարումը և անատոմիական գոյածությունների ցուցադրումը բնական պատրաստուկների վրա, հայերեն և լատիներեն (հուներեն) տերմինաբանությանը՝ միջազգային անատոմիական նոմենկլատուրային համաձայն, մարդու օրգանների սաղմնային (էմբրիոնալ) և հետսաղմնային (պոստէմբրիոնալ) զարգացման փուլերը, օրգանների փոփոխականության տարբերակները, բնածին առատները, մարդու մարմնի կառուցվածքային, սեռական, տարիքային և անհատական առանձնահատկությունները:

Կարողանա մեկնաբանել և ցուցադրել /ցուցապաստառների, անատոմիական մոդելների, դիակային նյութի վրա/ օրգանները և օրգան-համակարգերը, մեկնաբանել օրգանների և օրգան-համակարգերի կառուցվածքային, սեռական, տարիքային և անհատական առանձնահատկությունները, բնածին արատները, կարողանա օգտագործել ձեռք բերված գիտելիքները հետազոտում կլինիկական առարկաների ուսումնասիրության ընթացքում, ինչպես նաև հետագա բժշկի պրակտիկայում, մասնագիտական գործունեության համար օգտվի ուսումնական, գիտական, հանրամատչելի գրականությունից և համացանցից:

Տիրապետի դիակային նյութի հետազոտության մեթոդներին, կենդանի մարդու ֆիզիկական հետազոտություններին՝ պալպացիան, պերկուսիան, աուսկուլտացիան, հայերեն /օտարազգիների համար՝ անգլերեն/ և լատիներեն (հուներեն), տերմինաբանությանը՝ միջազգային անատոմիական նոմենկլատուրային համաձայն:

5. ԳՐԱԿԱՆՈՒԹՅՈՒՆ

1. F. Netter, Atlas of Human Anatomy, 6th Edition, Amsterdam, 2014
2. Ա. Սարաֆյան, Գ. Քյալյան, Մարդու անատոմիա, Երևան, 1995
3. М. Сапин, Анатомия человека, Москва, 2009
4. М. Сапин, Д. Никитюк, Нормальная и топографическая анатомия человека, Москва, 2007
5. Р. Синельников, Атлас анатомии человека, Москва, 1996
6. И. Кирпатовский, Э. Смирнова, Клиническая анатомия, Москва, 2003

6. ԳՆԱՀԱՏՄԱՆ ԲԱՂԱԴՐԻՉՆԵՐ

	ՄԻԱՎՈՐ
Հաճախումներ	20
Գիտելիքների յուրացման, կարողությունների և հմտությունների գնահատում	70
Ինքնուրույն անհատական աշխատանք	10

7. ԳՆԱՀԱՏՄԱՆ ՎԱՐԿԱՆԻՇՍՅՈՒՆ /ՌԵՅՏԻՆԳՍԻՆ/ ՀԱՄԱԿԱՐԳ

Գնահատական	Գնահատման միավորը	Գնահատման տառային նիշը
«գերազանց»	96-100	A+
	90-95	A
«լավ»	80-89	B+
	70-79	B
«բավարար»	60-69	C+
	51-59	C
«անբավարար»	50 և ցածր	D
«ստուգված»	≥51	S
«չստուգված»	< 51	U

ԴԱՍԸՆԹԱՑԻ ԱՆՎԱՆՈՒՄ	ՆՈՐՄԱԼ ՖԻԶԻՈԼՈԳԻԱ		
ԴԱՍԸՆԹԱՑԻ ՏԵՍԱԿ	Պարտադիր		
ԿՐԹԱԿԱՆ ՄԱԿԱՐԴԱԿ	ԱՆԸՆԴՀԱՏ ԵՎ ԻՆՏԵԳՐԱՑՎԱԾ ԿՐԹԱԿԱՆ ԾՐԱԳԻՐ		
ՈՒՍՈՒՑՄԱՆ ՁԵՎԸ	Առկա		
ՄԱՍՆԱԳԻՏՈՒԹՅՈՒՆ	Բուժական գործ		
ՖԱԿՈՒԼՏԵՏ	Բուժական		
ԿՈՒՐՍ	II	ԿԻՍԱՄՅԱԿ	III, IV
Ուսումնական տարի	2018-2019		

ԿԱԶՄՈՂ	կ.գ.թ. Հարություն Յուրիի Ստեփանյան
ՀԵՌԱԽՈՍ	+ 374 99 88 13 23
ԷԼԵԿՏՐՈՆԱՅԻՆ ՀԱՍՑԵ	harutyun_su@yahoo.com

ԱՄԲԻՈՆ	Բժշկականաբանական առարկաների
ԿԼԻՆԻԿԱԿԱՆ ԲԱԶԱ	-
ԱՄԲԻՈՆԻ ՎԱՐԻՉ	կ.գ.թ., Ն.Գ. Հունանյան

ԴԱՍԸՆԹԱՑԻ ԾԱՎԱԼԸ

Կուրս	Կիսամյակ	Կրեդիտ	Ուսումն. շաբաթ	Շաբաթակ. ժամ	Ընդհանուր ժամ	Ընդամ. լս. ժամ	Դասախ. ժամ	Գործն., լաբ. ժամ	Ինքն. աշխ. ժամ	Դասախոսի խորհրդով.	Քննություն	Ստուգաք
II	III	5	17	5	150	85	26	59	43	22	+	
	IV	4	17	4	120	68	22	46	34	18	+	
Ընդամենը		9	34	9	270	153	48	105	77	40		

- 1. ՆԱԻՆՊԱՅՄԱՆ. Դասընթացի յուրացման համար անհրաժեշտ է՝**
  - Ֆիզիկա և մաթեմատիկա
  - Կենսաքիմիա
  - Կենսաբանություն
  - Մարդու անատոմիա
  - Հյուսվածաբանություն, էմբրիոլոգիա, բջջաբանություն
  - Բժշկության պատմություն
  - Լատիներեն
- 2. ԴԱՍԸՆԹԱՑԻ ՀԱՄԱՌՈՏ ԲՈՎԱՆԴԱԿՈՒԹՅՈՒՆԸ**
«Նորմալ ֆիզիոլոգիա» դասընթացն ուսուցանվում է երկու կիսամյակների ընթացքում: III կիսամյակում ուսումնասիրվում են արյան, մարսողության, նյութափոխանակության և ջերմակարգավորման, արտաթորության, դրդվող հյուսվածքների ֆիզիոլոգիայի բաժինները: IV կիսամյակում ուսումնասիրվում են արյան շրջանառության, շնչառության, ներզատիչ գեղձերի, ԿՆՀ, զգայական համակարգերի և ԲՆԳ ֆիզիոլոգիայի բաժինները:
- 3. ԴԱՍԸՆԹԱՑԻ ՆՊԱՏԱԿԸ**
Առարկայի նպատակն է՝ ուսուցանել մարդու օրգանիզմի և նրա առանձին օրգան-համակարգերի, բջիջների կենսագործունեությունը, դրանց կարգավորման նյարդա-հումորալ մեխանիզմների, ֆունկցիաների դեկավարման և մոդելավորման սկզբունքները, որոնք, ի վերջո, հիմք կհանդիսանան և կհեշտացնեն բժշկագիտական առարկաների ավելի հիմնավոր յուրացմանը:

4. ԿՐԹԱԿԱՆ ՎԵՐՋՆԱԲԴՅՈՒՆՔՆԵՐԸ. Դասընթացի ավարտին ուսանողը պետք է

Իմանա օրգանիզմի և նրա օրգան-համակարգերի ֆունկցիաները և դրանց կարգավորման սկզբունքները, օրգանիզմի կառուցվածքի և զարգացման կազմաբանական-ֆիզիոլոգիական, սեռատարիքային և անհատական առանձնահատկությունները, ֆիզիոլոգիական ֆունկցիաների տարիքային առանձնահատկությունները, դրանց ընթացքը ֆիզիկական ու մտավոր աշխատանքի ժամանակ, մարդու օրգանիզմի գործառական համակարգերը, դրանց կարգավորումն ու ինքնակարգավորումը արտաքին միջավայրի հետ փոխազդելիս նորմայում և պաթոլոգիայում:

Կարողանա կատարել հաշվարկներ՝ փորձերի արդյունքների հիման վրա, իրականացնել փորձարարական տվյալների հասարակ վիճակագրական մշակում, մեկնաբանել ֆունկցիոնալ ախտորոշման ամենատարածված մեթոդների արդյունքները, որոնք կիրառվում են արյան, սրտի և անոթների, թոքերի, լյարդի և այլ օրգանների և համակարգերի ախտահարումը բացահայտելու համար:

Տիրապետի պարզագույն բժշկական գործիքներով աշխատելու հմտություններին (կրծադեղ, մաձկիչ, նյարդաբանական մուրճ, նշտար, պինցետ, զոնդ, սեղմիչ, լայնիչ և այլն), ճնշաչափության, էլեկտրասրտագրության, պուլսաչափման, շնչաչափության և ջերմաչափության մեթոդներին, ինչպես նաև մատից արյուն վերցնելու տեխնիկային՝ արյունաբանական ցուցանիշների հետազոտման համար:

5. ԳՐԱԿԱՆՈՒԹՅՈՒՆ

1. Human physiology. Stuart Ira Fox, USA, 12th edition. ISBN 978-0-07-337811-4, 2011.
2. Физиология человека. Р. Шмидт, Г. Тевс, Платон Костюк, Мир, 2005.
3. Ս.Մ. Մինասյան, Ծ.Բ. Աղամյան, Ն.Վ. Սարգսյան, «Մարդու ֆիզիոլոգիա», Երևան, «Զանգակ-97», 2009թ.
4. Մարդու ֆիզիոլոգիայի հիմունքներ: Դ.Ն. Խուրավերդյան, Վ.Բ. Ֆանարջյան, Երևան, 1998:
5. Косицкий Г.И. Нормальная физиология, М., 1984г.
6. Նորմալ ֆիզիոլոգիայի գործնական աշխատանքների ձեռնարկ, Սարգսյան Ս.Հ., ուսումնամեթոդական ձեռնարկ, ԱԲՀ, Երևան, 2004:

6. ԳՆԱՀԱՏՄԱՆ ԲԱՂԱԴՐԻՉՆԵՐ

	ՄԻԱՎՈՐ
Հաճախումներ	20
Գիտելիքների յուրացման, կարողությունների և հմտությունների գնահատում	70
Ինքնուրույն անհատական աշխատանք	10

7. ԳՆԱՀԱՏՄԱՆ ՎԱՐԿԱՆԻՇՍՅՈՒՆ /ՌԵՅՏԻՆԳԱՅԻՆ/ ՀԱՄԱԿԱՐԳ

Գնահատական	Գնահատման միավորը	Գնահատման տառային նիշը
«գերազանց»	96-100	A+
	90-95	A
«լավ»	80-89	B+
	70-79	B
«բավարար»	60-69	C+
	51-59	C
«անբավարար»	50 և ցածր	D
«ստուգված»	≥51	S
«չստուգված»	< 51	U

ԴԱՍԸՆԹԱՑԻ ԱՆՎԱՆՈՒՄ	ՄԵԿՑԻՈՆ ԿՈՒՐՄ		
ԴԱՍԸՆԹԱՑԻ ՏԵՍԱԿ	Պարտադիր		
ԿՐԹԱԿԱՆ ՄԱԿԱՐԴԱԿ	ԱՆԸՆԴՀԱՏ ԵՎ ԻՆՏԵԳՐԱՑՎԱԾ ԿՐԹԱԿԱՆ ԾՐԱԳԻՐ		
ՈՒՍՈՒՑՄԱՆ ՁԵՎԸ	Առկա		
ՄԱՍՆԱԳԻՏՈՒԹՅՈՒՆ	Բուժական գործ		
ՖԱԿՈՒԼՏԵՏ	Բուժական		
ԿՈՒՐՄ	VI	ԿԻՍԱՄՅԱԿ	XII
Ուսումնական տարի	2018-2019		

ԿԱԶՄՈՂ	Հասմիկ Սեդրակի Զաքարյան
ՀԵՌԱԽՈՍ	+374, 93 47 07 16
ԷԼ.ՓՈՍՏ	Hzakarian.73@mail.ru

ԱՄԲԻՈՆ	Բժշկական սաբանական առարկաների
ԿԼԻՆԻԿԱԿԱՆ ԲԱԶԱ	Սուրբ Գրիգոր Լուսավորիչ ԲԿ
ԱՄԲԻՈՆԻ ՎԱՐԻՉ	կ.գ.թ., Ն.Գ. Հունանյան

ԴԱՍԸՆԹԱՑԻ ԾԱՎԱԼԸ

Կուրս	Կիսամյակ	Կրեդիտ	Ուսումն. շաբաթ	Շաբաթակ. ժամ	Ընդհանուր ժամ	Ընդամ. լս. ժամ	Դասախ. ժամ	Գործն., լաբ. ժամ	Ինքն. աշխ. ժամ	Դասախոսի խորհրդակց. ժամ	Քննություն	Ստուգաքն
VI	XII	1	17	1	30	17	4	13	8	5		+
Ընդամենը		1	17	1	30	17	4	13	8	5		

- 1. ՆԱԽԱՊԱՅՄԱՆ. Դասընթացի յուրացման համար անհրաժեշտ է՝**
Փիլիսոփայություն, Բիոթիկա, Լատիներեն, Կենսաբանություն, Ֆիզիկա, Մաթեմատիկա, Կենսաքիմիա, Նորմալ ֆիզիոլոգիա, Հյուսվածաբանություն, Էմբրիոլոգիա, բջջաբանություն Մարդու անատոմիա, Տոպոգրաֆիկ անատոմիա և օպերատիվ վիրաբուժություն, Մանրէաբանություն, վիրուսաբանություն, իմունաբանություն, Բժշկական ինֆորմատիկա
- 2. ԴԱՍԸՆԹԱՑԻ ՀԱՄԱՌՈՏ ԲՈՎԱՆԴԱԿՈՒԹՅՈՒՆԸ**
Դասընթացն ուսումնասիրում է ախտաբանական անատոմիական ծառայությունը, խնդիրները և մեթոդները, բիոպսիաների և վիրահատական նյութի վերլուծությունը, ախտաբանական անատոմիական փաստաթղթերի ձևակերպումը, դիախերձումը, հանկարծամահությունը:
- 3. ԴԱՍԸՆԹԱՑԻ ՆՊԱՏԱԿԸ**
Սեկցիոն կուրսի նպատակն է ապագա մասնագետի մոտ ձևավորել կլինիկական մտածելակերպ՝ բիոպսիաների, վիրահատական նյութի և աուտոպսիաների կլինիկական գործելակերպի կազմակերպման համար:
- 4. ԿՐԹԱԿԱՆ ՎԵՐՋՆԱԴՅՈՒՆՔՆԵՐԸ. Դասընթացի ավարտին ուսանողը պետք է՝**
Իմանա պաթանատոմիական դիախերձման տեխնիկան, ինչպես վերցնել օրգաններից և հյուսվածքներից կտորներ հյուսվածաբանական, վիրուսաբանական, շճաբանական և այլ լրացուցիչ հետազոտությունների համար և ինչպես դրանք մշակել, ֆիքսել, ինչպես պատրաստել վիրահատած օրգանից կամ բիոպսիայից միկրոպատրաստուկներ, դիախերձում, կլինիկո-անատոմիական վերլուծություն:

Տիրապետի կլինիկական, ախտաբանաանատոմիական ախտորոշում և էպիկիրզ կազմելուն, կլինիկայի բացթողումների կամ սխալների հայտնաբերման տեխնիկային հիվանդների բուժական և կանխարգելիչ գործնետության ընթացքում, հերձման արձանագրության ձևակերպմանը, վերջնական ախտաբանական անատոմիական ախտորոշման հաստատմանը, բիոպսիոն նյութի հետազոտմանը և ախտորոշմանը, պաթոգենետիկ եզրափակիչ ախտորոշման բնորոշմանը, բժշկական մահվան վկայականի ճիշտ լրացմանը, դիահերձման տեխնիկային, կլինիկան և պաթանատոմիական ախտորոշման վերլուծությանը, մակրո-միկրոպրեպարատների պատրաստմանը:

5. ԳՐԱԿԱՆՈՒԹՅՈՒՆ

1. «Պաթոլոգիական անատոմիա», հեղինակ-խմբագիր՝ պրոֆ. Ն.Դ. Վարդապարյան, Երևան, 2006:
2. «Патологическая анатомия». Под ред. А.И. Струкова, В.В. Серова. Учебник. Переиздание. – М.: ОАО Издательство «Медицина», 2015.
3. Vinay Kumar, Abul K. Abbas, Jon C. Aster. Robbins Basic Pathology, 9-th edition, 910, Copyright © Saunders 2013, an imprint of Elsevier Inc. Printed in Canada.

6. ԳՆԱՀԱՏՄԱՆ ԲԱՂԱԴՐԻՉՆԵՐ	ՄԻԱՎՈՐ
Հաճախումներ	20
Գիտելիքների յուրացման, կարողությունների և հմտությունների գնահատում	70
Ինքնուրույն անհատական աշխատանք	10

7. ԳՆԱՀԱՏՄԱՆ ՎԱՐԿԱՆԻՇԱՅԻՆ /ՌԵՅՏԻՆԳԱՅԻՆ/ ՀԱՄԱԿԱՐԳ		
Գնահատական	Գնահատման միավորը	Գնահատման տառային նիշը
«գերազանց»	96-100	A+
	90-95	A
«լավ»	80-89	B+
	70-79	B
«բավարար»	60-69	C+
	51-59	C
«անբավարար»	50 և ցածր	D
«ստուգված»	≥51	S
«չստուգված»	< 51	U

ԴԱՍԸՆԹԱՅԻ ԱՆՎԱՆՈՒՄ	ՏԵՂԱԳՐԱԿԱՆ ԱՆԱՏՈՄԻԱ ԵՎ ՕՊԵՐԱՏԻՎ ՎԻՐԱԲՈՒԺՈՒԹՅՈՒՆ		
ԴԱՍԸՆԹԱՅԻ ՏԵՍԱԿ	Պարտադիր		
ԿՐԹԱԿԱՆ ՄԱԿԱՐԴԱԿ	ԱՆԸՆԴՀԱՏ ԵՎ ԻՆՏԵԳՐԱՑՎԱԾ ԿՐԹԱԿԱՆ ԾՐԱԳԻՐ		
ՈՒՍՈՒՑՄԱՆ ՁԵՎԸ	Առկա		
ՄԱՍՆԱԳԻՏՈՒԹՅՈՒՆ	Բուժական գործ		
ՖԱԿՈՒԼՏԵՏ	Բուժական		
ԿՈՒՐՍ	II, III	ԿԻՍԱՄՅԱԿ	IV, V
Ուսումնական տարի	2018-2019		

ԿԱԶՄՈՂ	բ.գ.դ. Արսեն Լևոնի Մինասյան
ՀԵՌԱԽՈՍ	+374 99 77 37 74
ԷԼԵԿՏՐՈՆԱՅԻՆ ՀԱՍՑԵ	arsenminasyan76@gmail.com

ԱՄԲԻՈՆ	Վիրաբուժական առարկաների
ԿԼԻՆԻԿԱԿԱՆ ԲԱԶԱ	-
ԱՄԲԻՈՆԻ ՎԱՐԻՉ	Գագիկ Մկրտչյան

ԴԱՍԸՆԹԱՅԻ ԾԱՎԱԼԸ

Կուրս	Կիսամյակ	Կրեդիտ	Ուսումն. շաբաթ	Շաբաթակ. ժամ	Ընդհանուր ժամ	Ընդամ. լս. ժամ	Դասախ. ժամ	Գործն., լաբ. ժամ	Ինքն. աշխ. ժամ	Դասախոսի խորհրդակց.	Քննություն	Ստուգաք
II	IV	4	17	4	120	68	32	36	34	18	+	
III	V	3	17	3	90	51	20	31	25	14	+	
Ընդամենը		7	34	7	210	119	52	67	59	32		

- 1. ՆԱԽԱՂԱՅՄԱՆ. Դասընթացի յուրացման համար անհրաժեշտ է՝**
Մարդու անատոմիա, Ախտաբանական անատոմիա, Հյուսվածքաբանություն, Նորմալ ֆիզիոլոգիա, Ախտաբանական ֆիզիոլոգիա
- 2. ԴԱՍԸՆԹԱՅԻ ՀԱՄԱՌՈՏ ԲՈՎԱՆԴԱԿՈՒԹՅՈՒՆԸ**
«Տեղագրական անատոմիա և օպերատիվ վիրաբուժություն» կրթական դասընթացը սինթետիկ առարկա է, որը միավորում է համապատասխան տեղագրական անատոմիային և օպերատիվ վիրաբուժությանը: Տեղագրական անատոմիան ուսումնասիրում է օրգանների և հյուսվածքների փոխհարաբերությունները առանձին վերցրած տեղագրական շրջաններում, որը հնարավորություն է տալիս լիարժեքորեն պատկերացում կազմելու ախտաբանական պրոցեսների առաջացման, զարգացման և տարածման ուղիների վերաբերյալ: Օպերատիվ վիրաբուժությունը ուսումնասիրում է վիրահատությունների ընդհանուր սկզբունքները, որոնց մեջ ներառվում են օպերատիվ մուտքերը և եղանակները: Ուսանողները 4-րդ կիսամյակում ուսումնասիրում են վիրաբուժական գործիքները, հյուսվածքների անջատման և միացման ընդհանուր սկզբունքները, գլխի պարանոցի կրծքի և վերին վերջույթի շրջանների տեղագրական անատոմիան և օպերատիվ վիրաբուժությունը, 5-րդ կիսամյակում՝ որովայնի, կոնքի և ստորին վերջույթի շրջանների տեղագրական անատոմիան և օպերատիվ վիրաբուժությունը:
- 3. ԴԱՍԸՆԹԱՅԻ ՆՂԱՏԱԿԸ**
«Տեղագրական անատոմիա և օպերատիվ վիրաբուժություն» դասընթացի նպատակն է ուսումնասիրել մարմնի շրջանների տեղագրական առանձնահատկությունները և հիմնական վիրահատությունների ընդհանուր սկզբունքները, որոնց մեջ ներառվում են օպերատիվ մուտքերի և եղանակները:

4. ԿՐԹԱԿԱՆ ՎԵՐՋՆԱԲԴՅՈՒՆՔՆԵՐԸ. Դասընթացի ավարտին ուսանողը պետք է

Իմաստ մարդու մարմնի շրջանների սահմանները, կողմնորոշիչ գծերը, մարդու մարմնի տեղագրական շրանների բաժանումը ենթաշրջանների, տեղագրական գոյածուփյունները՝ եռանկյունները, ակոսները, խողովակները, փոսերը, մարդու մարմնի տեղագրական շրանների համար՝ շերտագրություն - stratographia; օրգանների փոխհարաբերության ճշգրտումը միմյանց նկատմամբ - sintopia; օրգանների դիրքի ճշգրտումը - holotopia և ուրվագծերի իմացությունը; օրգանի դիրքի ճշգրտումը ոսկրերի նկատմամբ - sceletotopia, վիրաբուժական գործիքների խումբերը, տեսակները և նրանց կիրառման նպատակները, հյուսվածքների անջատման և միացման ընդ. սկզբունքները, ուսումնասիրված բոլոր վիրահատությունների ընդհանուր սկզբունքները, որոնց մեջ ներառվում են վերջիններիս օպերատիվ մուտքերի և եղանակները, հիմնական վիրադուժական հանգույցները (պարզ (կանացի), ծովային, վիրաբուժական) և հիմնական վիրաբուժական կարերը:

Կարողանա թվել տեղագրական շրանների կազմող շերտերը, մաշկի վրա ուրվագծել հիմնական օրգանները, խոշոր անոթները և ներվերը, ճիշտ բռնել և ճիշտ օգտագործել վիրաբուժական գործիքները (պատշաճ կերպով կատարել նրանցով տարբեր վիրաբուժական գործողություններ), կապել հիմնական վիրադուժական հանգույցները:

Տիրապետի պալպացիայի ընթացքում տեղագրական շրանների ռելեֆը կազմող հիմնական գոյածուփյունների անվանումների որոշմանը, տեղագրական շրաններում զարկերակների պուլսացիոն կետերի շոշափմանը, արյունահոսությունների ժամանակ խոշոր անոթների ոսկրերին սեղմելու կանոններին, արյունականգ սեղմակի կիրառմանը, անոթների կապմանը, սկալպելով հյուսվածքների հատմանը, տարբեր տեսակի վիրաբուժական կարերով հյուսվածքների ամբողջականության վերականգնմանը, կարերի հանմանը, աղեկարի կիրառմանը, աճուկային խողովակի պլաստիկայի տարբեր եղանակներին, ակոսաձև զոնդի օգնությամբ շերտ առ շերտ հյուսվածքների հատմանը:

5. ԳՐԱԿԱՆՈՒԹՅՈՒՆ

1. H. Ellis, Clinical Anatomy: Applied Anatomy for Students and Junior Doctors, Hoboken, 2013
2. В. Кованов, Оперативная хирургия и топографическая анатомия, Москва, 2001
3. Г. Островерхов, Оперативная хирургия и топографическая анатомия, Москва, 2013
4. И. Кирпатовский, Э. Смирнона, Клиническая анатомиях, Москва, 2003

6. ԳՆԱՀԱՏՄԱՆ ԲԱՂԱԴՐԻՉՆԵՐ

ՄԻԱՎՈՐ

Հաճախումներ	20
Գիտելիքների յուրացման, կարողությունների և հմտությունների գնահատում	70
Ինքնուրույն անհատական աշխատանք	10

7. ԳՆԱՀԱՏՄԱՆ ՎԱՐԿԱՆԻՇԱՅԻՆ /ՌԵՅՏԻՆԳԱՅԻՆ/ ՀԱՄԱԿԱՐԳ

Գնահատական	Գնահատման միավորը	Գնահատման տառային նիշը
«գերազանց»	96-100	A+
	90-95	A
«լավ»	80-89	B+
	70-79	B
«բավարար»	60-69	C+
	51-59	C
«անբավարար»	50 և ցածր	D
«ստուգված»	≥51	S
«չստուգված»	< 51	U

ԴԱՍԸՆԹԱՑԻ ԱՆՎԱՆՈՒՄ	ԱՐՏԱԿԱՐԳ ԻՐԱՎԻՃԱԿՆԵՐԻ ԲԺՇԿՈՒԹՅՈՒՆ		
ԴԱՍԸՆԹԱՑԻ ՏԵՍԱԿ	Պարտադիր		
ԿՐԹԱԿԱՆ ՄԱԿԱՐԴԱԿ	ԱՆԸՆԴՀԱՏ ԵՎ ԻՆՏԵԳՐԱՑՎԱԾ ԿՐԹԱԿԱՆ ԾՐԱԳԻՐ		
ՈՒՍՈՒՑՄԱՆ ՁԵՎԸ	Առկա		
ՄԱՍՆԱԳԻՏՈՒԹՅՈՒՆ	Բուժական գործ		
ՖԱԿՈՒԼՏԵՏ	Բուժական		
ԿՈՒՐՍ	V	ԿԻՍԱՄՅԱԿ	IX
Ուսումնական տարի	2018-2019		

ԿԱԶՄՈՂ	Գագիկ Մկրտչյան
ՀԵՌԱԽՈՍ	+374 91 19 55 13
ԷԼ.ՓՈՍՏ	gagik1129@gmail.com

ԱՄԲԻՈՆ	Վիրաբուժական առարկաների
ԿԼԻՆԻԿԱԿԱՆ ԲԱԶԱ	Արթմեդ ԲՎԿ
ԱՄԲԻՈՆԻ ՎԱՐԻՉ	Գագիկ Մկրտչյան

ԴԱՍԸՆԹԱՑԻ ԾԱՎԱԼԸ

Կուրս	Կիսամյակ	Կրեդիտ	Ուսումն. շաբաթ	Շաբաթակ. ժամ	Ընդհանուր ժամ	Ընդամ. լս. ժամ	Դասախ. ժամ	Գործն., լաբ. ժամ	Ինքն. աշխ. ժամ	Դասախոսի խորհրդով.	Քննություն	Ստուգարք
V	IX	3	17	3	90	51	24	27	25	14		+
Ընդամենը		3	17	3	90	51	24	27	25	14		

1. ՆԱԽԱՊԱՅՄԱՆ. Դասընթացի յուրացման համար անհրաժեշտ է՝
Մարդու անատոմիա, Նորմալ ֆիզիոլոգիա, Առաջին բուժօգնություն, Ֆիզիկա, Աշխարհագրություն

2. ԴԱՍԸՆԹԱՑԻ ՀԱՄԱՌՈՏ ԲՈՎԱՆԴԱԿՈՒԹՅՈՒՆԸ
«Արտակարգ իրավիճակների բժշկություն» առարկան ուսումնասիրում է արտակարգ իրավիճակները, նրանց բնութագիրը, դասակարգումը և կանխարգելման ուղիներն ու միջոցառումները, խաղաղ պայմաններում ծագած ԱԻ օջախների և պատերազմի ժամանակ ախտահարման օջախների բժշկամարտավարական բնութագիրը, ԱԻ-ի և պատերազմի ժամանակ բնակչության բժշկական սպասարկման ապահովման ուղիները և միջոցառումները, ԱԻ-ի ժամանակ թերապևտիկ բնույթի ախտահարվածների բուժ. օգնության կազմակերպումն ու առանձնահատկությունները բժշկական տարհանման էտապներում, ԱԻ-ի ժամանակ վիրաբուժական բնույթի ախտահարվածների բուժ. օգնության կազմակերպումն ու առանձնահատկությունները բժշկական տարհանման էտապներում, ԱԻ-ում բնակչության սանիտարահիգիենիկ և հակահամաճարակային միջոցառումների կազմակերպումը, ԱԻ-ում բժշկական հիմնարկների աշխատանքի կազմակերպումը:

3. ԴԱՍԸՆԹԱՑԻ ՆՊԱՏԱԿԸ
«Արտակարգ իրավիճակների բժշկություն» առարկայի նպատակն է ուսանողներին տալ գիտելիքներ արտակարգ իրավիճակների /ԱԻ/ դասակարգման և կանխարգելման ուղիների, ԱԻ ժամանակ բնակչության բժշկական սպասարկման կազմակերպման և տարբեր գործողությունների ժամանակ բժշկական ապահովման, ինչպես նաև բժշկական տարհանման էտապներում թերապևտիկ և վիրաբուժական բնույթի ախտահարվածների բուժ. օգնության կազմակերպման առանձնահատկությունների մասին:

4. ԿՐԹԱԿԱՆ ՎԵՐՋՆԱԲԴՅՈՒՆՔՆԵՐԸ. Դասընթացի ավարտին ուսանողը պետք է

Իմանա ԱԻ դասակարգումը, բնութագիրը, կանխարգելումը, ԱԻ և պատերազմի ժամանակ բնակչության պաշտպանության ուղիները, խնդիրները, հիմնական եղանակները, ԱԻ-ի ժամանակ բժշկական տարհանման էտապներում թերապևտիկ և վիրաբուժական բնույթի ախտահարվածների բուժ. օգնության կազմակերպման առանձնահատկությունները:

Կարողանա կազմակերպել ԱԻ-ում բնակչության սանիտարահիգիենիկ և հակահամաճարակային միջոցառումները, կատարել ախտահարվածների բժշկական տեսակավորում և տարհանում, խաղաղ պայմաններում և պատերազմի ժամանակ ծագած ախտահարման օջախների բժշկամարտավարական բնութագրի կազմում:

Տիրապետի տարբեր տեսակների բժշկական օգնության ցուցաբերմանը մարտի դաշտում և ԱԻ-ում փրկարարական աշխատանքների ժամանակ, բժշկական տեսակավորման անցկացմանը, սան-հիգիենիկ միջոցառումների անցկացմանը, ճառագայթային և քիմիական իրադրության գնահատման մեթոդներին, անհատական պաշտպանական միջոցների և քիմիական ու ճառագայթային հետախուզման սարքերի օգտագործմանը:

5. ԳՐԱԿԱՆՈՒԹՅՈՒՆ

1. Գ. Մխոյան, Մ. Եղիազարյան, Արտակարգ իրավիճակների բժշկություն, Երևան, 2005
2. Ս. Ազատյան, Ա. Չատինյան, Մ. Ղազարյան, Ս. Դանիելյան Ծայրահեղ իրավիճակներում անվտանգ կենսագործունեություն և գոյատևման գաղտնիքները, Երևան, 2006
3. J. Tintinall, J. Staczynski, O. Ma, D. Cline, R. Cydulka, G. Meckler, Emergency Medicine, New York, 2010.
4. K. Fong, Extreme Medicine: How Exploration Transformed Medicine in the Twentieth Century, London, 2014.
5. А.У. Бурназян, Руководство по организации медицинского обеспечения при массовых поражениях населения, т-1, Москва, 1971
6. Инструкция о работе отряда первой медицинской помощи в очагах массового поражения, Минздрав СССР, 1980
7. Положение об отряде первой медицинской помощи, Минздрав СССР, 1980

6. ԳՆԱՀԱՏՄԱՆ ԲԱՂԱԴՐԻՉՆԵՐ

ՄԻԱՎՈՐ

Հաճախումներ	20
Գիտելիքների յուրացման, կարողությունների և հմտությունների գնահատում	70
Ինքնուրույն անհատական աշխատանք	10

7. ԳՆԱՀԱՏՄԱՆ ՎԱՐԿԱՆԻՇՆԱՅԻՆ /ՌԵՅՏԻՆԳԱՅԻՆ/ ՀԱՄԱԿԱՐԳ

Գնահատական	Գնահատման միավորը	Գնահատման տառային նիշը
«գերազանց»	96-100	A+
	90-95	A
«լավ»	80-89	B+
	70-79	B
«բավարար»	60-69	C+
	51-59	C
«անբավարար»	50 և ցածր	D
«ստուգված»	≥51	S
«չստուգված»	< 51	U

ԴԱՍԸՆԹԱՑԻ ԱՆՎԱՆՈՒՄ	ԲԺՇԿԱԿԱՆ ՀՈԳԵԲԱՆՈՒԹՅՈՒՆ		
ԴԱՍԸՆԹԱՑԻ ՏԵՍԱԿ	Պարտադիր		
ԿՐԹԱԿԱՆ ՄԱԿԱՐԴԱԿ	ԱՆԸՆԴՀԱՏ ԵՎ ԻՆՏԵԳՐԱՑՎԱԾ ԿՐԹԱԿԱՆ ԾՐԱԳԻՐ		
ՈՒՍՈՒՑՄԱՆ ՁԵՎԸ	Առկա		
ՄԱՍՆԱԳԻՏՈՒԹՅՈՒՆ	Բուժական գործ		
ՖԱԿՈՒԼՏԵՏ	Բուժական		
ԿՈՒՐՍ	II	ԿԻՍԱՄՅԱԿ	IV
ՈւՍՈւՄՆԱԿԱՆ ՏԱՐԻ	2018-2019		

ԿԱԶՄՈՂ	հոգ.գ.թ., Դոցենտ Մարիանա Ավետիսյան
ՀԵՌԱԽՈՍ	+374 94 60 94 96
ԷԼ.ՓՈՍՏ	Mariana_avetisyan@yahoo.com

ԱՄԲԻՈՆ	Հումանիտար առարկաների
ԿԼԻՆԻԿԱԿԱՆ ԲԱԶԱ	-
ԱՄԲԻՈՆԻ ՎԱՐԻՉ	պ.գ.թ., դոցենտ Արմեն Էմիլի Խաչիկյան

ԴԱՍԸՆԹԱՑԻ ԾԱՎԱԼԸ

Կուրս	Կիսամյակ	Կրեդիտ	Ուսումն. շաբաթ	Շաբաթակ. ժամ	Ընդհանուր ժամ	Ընդամ. լս. ժամ	Դասախ. ժամ	Գործն., լաբ. ժամ	Ինքն. աշխ. ժամ	Դասախոսի խորհրդով.	Քննություն	Մտուցարք
II	IV	3	17	4	90	68	34	17	16	6		+
Ընդամենը		3	17	4	90	68	34	17	16	6		

1. ՆԱԽԱՊԱՅՄԱՆ. Դասընթացի յուրացման համար անհրաժեշտ է կենսաբանության, պատմության և անգլերենի դպրոցական մակարդակի գիտելիքներ:
2. ԴԱՍԸՆԹԱՑԻ ՀԱՄԱՌՈՏ ԲՈՎԱՆԴԱԿՈՒԹՅՈՒՆԸ
Հոգեբանությունը գիտություն է մարդու գիտակցության, վարքի, գործունեության և աշխարհընկալման հնարավորությունների մասին: Կլինիկական հոգեբանության ուսումնասիրության առարկան հոգեկան տարբեր խնդիրների պատճառների, ախտորոշման և բուժման առանձնահատկությունների ուսումնասիրում է, ինչպիսիք են տագնապայնությունը, ֆոբիաները, սթրեսը, դեպրեսիան, ներքը և այլն: Կլինիկական հոգեբանությունը ուսումնասիրում է նաև հոգետմատիկ առանձնահատկությունները: Դասընթացը հնարավորություն կտա արտասահմանցի սովորողներին/ուսանողներին ծանոթանալ կլինիկական հոգեբանությանը և հարստացնել հոգեբանական գիտելիքները:
3. ԴԱՍԸՆԹԱՑԻ ՆՊԱՏԱԿԸ ԵՎ ԽՆԴԻՐՆԵՐԸ.
3.1. Դասընթացի նպատակը
Դասընթացի նպատակն է բարձրացնել ուսանողի ընդհանուր և մասնագիտական գիտելիքների մակարդակը՝ կատարելով շատ կարևոր դեր ապագա բժշկի պատրաստման գործում, սովորեցնելով բժշկության պատմությունը, օգնել ուսանողներին մուտք գործել մասնագիտական աշխարհ:

3.2. Դասընթացի խնդիրները

- Դասախոսությունների և գործնական պարապմունքների ընթացքում ուսումնասիրել աշխարհի բոլոր ժողովրդների բժշկության պատմությունը՝ սկսած նախնադարից մինչև մեր օրերը:
- Ծանոթացնել կարևորագույն համաշխարհային բժշկական դպրոցների գործունեությանը:
- Ուսուցանելով կարևորագույն բժիշկ-հումանիստների՝ Հիպոկրատի, Գալենի, Իբն Սինայի, առ-ռազիի, Մխիթար Հերացու, Ամիրդովլաթ Ամասիացու և ուրիշների բարոյաէթիկական սկզբունքներն նպաստով երիտասարդ բժշկի բարոյանակ կերպարի կայացմանը և կատարելագործմանը:

4. ԿՐԹԱԿԱՆ ՎԵՐՋԱՐԴՅՈՒՆՔՆԵՐԸ. Դասընթացի ավարտին ուսանողը պետք է

Իմանա կլինիկական հոգեբանության ուսումնասիրման առարկայի, անձնային, վարքագծային խանգարումների, դրանց առաջացման պատճառների, ախտորոշման ձևերի ու բուժման վերաբերյալ գիտելիքներ:

Կարողանա ուսումնասիրվող նյութի հիման վրա ինքնուրույն հարցադրում և խնդրի լուծում իրականացնել՝ կապված մարդու անձի և անհատականության կառուցվածքի և զարգացման, նրա մտավոր գործընթացների վերաբերյալ, հասկանալ սեփական վարքի նորմալ և շողվող ախտանշանները, կիրառել որոշ հոգեշտկողական և ինքնակարգավորիչ հնարներ:

Տիրապետի այցելուի հոգեբանական առանձնահատկությունների հաշվի առնելու հմտությանը բուժման ընթացքում, գործնական շփում և միջանձնային զրույց վարելու հմտություններին, այցելուներին առողջ ապրելակերպ վարելու կանոնները ու միջոցները սովորեցնելու մեթոդներին, խնդրահարույց իրավիճակները գնահատելու և սեփական դիրքորոշումը արտահայտելու կարողությանը՝ հոգեբանական սկզբունքները հաշվի առնելով:

5. ԳՐԱԿԱՆՈՒԹՅՈՒՆ

1. В. Менделевич, Клиническая (медицинская) психология, Москва, 2006.
2. П. Гуревич, Клиническая психология, Москва, 2001.
3. Kring, Sh. Johnson, G. Davison, J. Obnormal, Psychology, USA, 2010.
4. P. Bennett, Obnormal and Clinical Psycholgy, New York, 2006.

6. ԳՆԱՀԱՏՄԱՆ ԲԱՂԱԴՐԻՉՆԵՐ

	ՄԻԱՎՈՐ
Հաճախումներ	20
Գիտելիքների յուրացման, կարողությունների և հմտությունների գնահատում	70
Ինքնուրույն անհատական աշխատանք	10

7. ԳՆԱՀԱՏՄԱՆ ՎԱՐԿԱՆԻՇՍՅՈՒՆ /ՌԵՅՏԻՆԳԱՅԻՆ/ ՀԱՄԱԿԱՐԳ

Գնահատական	Գնահատման միավորը	Գնահատման տառային նիշը
«գերազանց»	96-100	A+
	90-95	A
«լավ»	80-89	B+
	70-79	B
«բավարար»	60-69	C+
	51-59	C
«անբավարար»	50 և ցածր	D
«ստուգված»	≥51	S
«չստուգված»	< 51	U

ԴԱՍԸՆԹԱՑԻ ԱՆՎԱՆՈՒՄ	ՖՏԻԶԻԱՏՐԻԱ		
ԴԱՍԸՆԹԱՑԻ ՏԵՍԱԿ	Պարտադիր		
ԿՐԹԱԿԱՆ ՄԱԿԱՐԴԱԿ	ԱՆԸՆԴՀԱՏ ԵՎ ԻՆՏԵԳՐԱՑՎԱԾ ԿՐԹԱԿԱՆ ԾՐԱԳԻՐ		
ՈՒՍՈՒՑՄԱՆ ՁԵՎԸ	Առկա		
ՄԱՍՆԱԳԻՏՈՒԹՅՈՒՆ	Բուժական գործ		
ՖԱԿՈՒԼՏԵՏ	Բուժական		
ԿՈՒՐՍ	V	ԿԻՍԱՄՅԱԿ	X
Ուսումնական տարի	2018-2019		

ԿԱԶՄՈՂ	Մարզիկ Հովհաննիսյան
ՀԵՌԱԽՈՍ	-
ԷԼ.ՓՈՍՏ	-

ԱՄԲԻՈՆ	Թերապևտիկ առարկաների
ԿԼԻՆԻԿԱԿԱՆ ԲԱԶԱ	-
ԱՄԲԻՈՆԻ ՎԱՐԻՉ	բ.գ.թ. Մարտ Նազուխանյան

ԴԱՍԸՆԹԱՑԻ ԾԱՎԱԼԸ

Կուրս	Կիսամյակ	Կրեդիտ	Ուսումն. շաբաթ	Շաբաթակ. ժամ	Ընդհանուր ժամ	Ընդամ. լս. ժամ	Դասախ. ժամ	Գործն., լաբ. ժամ	Ինքն. աշխ. ժամ	Դասախոսի խորհրդով.	Քննություն	Ստուգաթիվ
V	X	4	17	5	120	85	32	53	23	12		+
Ընդամենը		4	17	5	120	85	32	53	23	12		

- 1. ՆԱԽԱՊԱՅՄԱՆ. Դասընթացի յուրացման համար անհրաժեշտ է՝**
  - Մարդու անատոմիա
  - Նորմալ ֆիզիոլոգիա
  - Պաթոլոգիական ֆիզիոլոգիա
  - ՆՀՊ
  - Համաճարակաբանություն
- 2. ԴԱՍԸՆԹԱՑԻ ՀԱՄԱՌՈՏ ԲՈՎԱՆԴԱԿՈՒԹՅՈՒՆԸ**

«Ֆտիզիատրիա» դասընթացը ուսումնասիրում է տուբերկուլոզի համաճարակաբանությունն և պաթոգենեզը, իմունիտետը և ալերգիան տուբերկուլոզի ժամանակ, տուբերկուլինոախտորոշում, հակատուբերկուլյոզային պատվաստումները, տուբերկուլոզի դասակարգումը, առաջնային տուբերկուլոզի պաթոգենեզը և կլինիկական ձևերը, տարբերակիչ ախտորոշում, միլիար և թոքերի դիսեմինացված տուբերկուլոզ, տուբերկուլյոզային մենինգիտ, թոքերի օջախային և ինֆիլտրատիվ տուբերկուլոզ, լոռանման թոքաբորբ, թոքերի տուբերկուլեմա, կավերնոզ և ֆիբրոկավերնոզ տուբերկուլոզ, ցիրոտիկ տուբերկուլոզ, տարբերակիչ ախտորոշում, տուբերկուլյոզային պլերիտներ, տարբերակիչ ախտորոշում, արտաթոքային տուբերկուլոզի պաթոգենեզը, պերիֆերիկ ավշային հանգույցների, աբդոմինալ, միզասեռական օրգանների տուբերկուլոզ, տուբերկուլոզի հայտնաբերումը, բուժումը, կանխարգելումը, հայտնաբերումը, տուբրդիսպանսերի գործնությունը, կապը բնորոշող ցանցի հետ, պուլմոնոլոգիկան ծառայության հետ,

3. ԴԱՍԸՆԹԱՅԻ ՆՊԱՏԱԿԸ

Դասընթացի նպատակն է ուսուցանել տուբերկուլյոզի համաճարակաբանությունը, էթիոպաթոզենեզը, կլինիկական դասակարգումը, ախտորոշման եղանակները, տարբերակիչ ախտորոշումը, բուժումը, կանխարգելումը և հսկողությունը:

4. ԿՐԹԱԿԱՆ ՎԵՐՋՆԱՐԴՅՈՒՆՔՆԵՐԸ. Դասընթացի ավարտին ուսանողը պետք է

Իմանա տուբերկուլյոզի համաճարակային ցուցանիշները, հայտնաբերման եղանակները պաթոզենեզը, իմունիտետը և ալերգիան տուբերկուլյոզի ժամանակ, թոքերի տուբերկուլյոզի կլինիկական նշանները, բուժումը, հակատուբերկուլյոզային հիմնարկների գործունեության հիմնական օղակները, կապը ընդհանուր բժշկական ցանցի հետ:

Կարողանա վերլուծել տուբերկուլյոզի ռենտգեն և այլ ճառագայթային հետազոտման եղանակների /ֆյուորոգրաֆիա, ռենտգենոսկոպիա, ռենտգենոգրաֆիա, տոմոգրաֆիա, կոմպյուտերային տոմոգրաֆիա/ արդյունքները, օգտագործել տարբերակիչ ախտորոշման այլ մեթոդներ:

Տիրապետի տուբերկուլյոզի հարուցիչի միկրոսկոպիկ հայտնաբերմանը Յիլ-Նելսենի եղանակով, ցանքսի եղանակով տուբերկուլյոզի հարուցիչի հիվանդների կլինիկական հետազոտմանը /անամնեզ, ֆիզիկալ քննություն, լաբորատոր և ռենտգեն հետազոտության տվյալների վերլուծությանը, տուբերկուլինային փորձերի կիրառմանը:

5. ԳՐԱԿԱՆՈՒԹՅՈՒՆ

1. Ե. Ստամբոլցյան, Ֆտիզիատրիա, Երևան, 2001
2. Մ. Սաֆարյան, Ֆտիզիատրիա, Երևան, 2004
3. М. Перельман, В. А. Корякин, И. В. Богадельникова Фтизиатрия, Москва, Медицина 2004, 518стр.
4. Фтизиопульмонология, В.Ю. Мишин, К.Г. Григорьев Москва, Медицина 2007, 497стр.
5. G.R. Minassian, N.R. Beglaryan, Basics of Phthisiology; Yerevan – 2010, 80 p.
6. Crofton's Clinical Tuberculosis; Third Edition, 2009, 181 p.

6. ԳՆԱՀԱՏՄԱՆ ԲԱՂԱԴՐԻՉՆԵՐ

ՄԻԱՎՈՐ

Հաճախումներ	20
Գիտելիքների յուրացման, կարողությունների և հմտությունների գնահատում	70
Ինքնուրույն անհատական աշխատանք	10

7. ԳՆԱՀԱՏՄԱՆ ՎԱՐԿԱՆԻՇԱՅԻՆ /ՌԵՅՏԻՆԳԱՅԻՆ/ ՀԱՄԱԿԱՐԳ

Գնահատական	Գնահատման միավորը	Գնահատման տառային նիշը
«զերազանց»	96-100	A+
	90-95	A
«լավ»	80-89	B+
	70-79	B
«բավարար»	60-69	C+
	51-59	C
«անբավարար»	50 և ցածր	D
«ստուգված»	≥51	S
«չստուգված»	< 51	U

ԴԱՍԸՆԹԱՑԻ ԱՆՎԱՆՈՒՄ	ՀԱՄԱՃԱՐԱԿԱԲԱՆՈՒԹՅՈՒՆ		
ԴԱՍԸՆԹԱՑԻ ՏԵՍԱԿ	Պարտադիր		
ԿՐԹԱԿԱՆ ՄԱԿԱՐԴԱԿ	ԱՆԸՆԴՀԱՏ ԵՎ ԻՆՏԵԳՐԱՑՎԱԾ ԿՐԹԱԿԱՆ ԾՐԱԳԻՐ		
ՈՒՍՈՒՑՄԱՆ ՁԵՎԸ	Առկա		
ՄԱՍՆԱԳԻՏՈՒԹՅՈՒՆ	Բուժական գործ		
ՖԱԿՈՒԼՏԵՏ	Բուժական		
ԿՈՒՐՍ	IV	ԿԻՍԱՄՅԱԿ	VIII
Ուսումնական տարի	2018-2019		

ԿԱԶՄՈՂ	Կ.գ.թ., Դոցենտ Ալբերտ Դանիլով բ.գ.թ., Աննա Սարգսյան
ՀԵՌԱԽՈՍ	-

ԱՄԲԻՈՆ	Բժշկականաբանական առարկաների
ԿԼԻՆԻԿԱԿԱՆ ԲԱԶԱ	ԳԲՈՒԿ
ԱՄԲԻՈՆԻ ՎԱՐԻՉ	Կ.գ.թ., Ն.Գ. Հունանյան

ԴԱՍԸՆԹԱՑԻ ԾԱՎԱԼԸ

Կուրս	Կիսամյակ	Կրեդիտ	Ուսումն. շաբաթ	Շաբաթակ. ժամ	Ընդհանուր ժամ	Ընդամ. լս. ժամ	Դասախ. ժամ	Գործն., լաբ. ժամ	Ինքն. աշխ. ժամ	Դասախոսի խորհրդով.	Քննություն	Ստուգարք
IV	VIII	3	17	4	90	68	24	44	18	4		+
Ընդամենը		3	17	4	90	68	24	44	18	4		

- 1. ՆԱԻԱՊԱՅՄԱՆ. Դասընթացի յուրացման համար անհրաժեշտ է՝**
  - Հիգիենա
  - Մանրէաբանություն
  - Կենսաբանություն
- 2. ԴԱՍԸՆԹԱՑԻ ՀԱՄԱՌՈՏ ԲՈՎԱՆԴԱԿՈՒԹՅՈՒՆԸ**
«Համաճարակաբանություն» դասընթացը ուսումնասիրում է առարկայի խնդիրները, ուսմունքը համաճարակային գործընթացի մասին, վարակիչ հիվանդությունների փոխանցման գործոնները, համաճարակային գործընթացի արտահայտման ձևերը, վարակիչ հիվանդությունների կանխարգելման և պայքարի սկզբունքները, վարակիչ հիվանդությունների իմունականխարգելումը, դեզինֆեկցիոն գործը, շնչական և աղիքային վարակիչ հիվանդությունների, հեպատիտ Բ-ի և միավ վարակի համաճարակաբանությունը, ներհիվանդանոցային վարակները, ռազմական համաճարակաբանությունը:
- 3. ԴԱՍԸՆԹԱՑԻ ՆՊԱՏԱԿԸ**
Դասընթացի նպատակն է ուսումնասիրել մարդկային հասարակության մեջ վարակիչ հիվանդությունների ծագման և տարածման պատճառները և ձեռքբերված գիտելիքները, օգտագործել այդ հիվանդությունների դեմ պայքարի, կանխարգելման և վերջին հաշվով լրիվ վերացման համար:
- 4. ԿՐԹԱԿԱՆ ՎԵՐՋՆԱՐԴՅՈՒՆՔՆԵՐԸ. Դասընթացի ավարտին ուսանողը պետք է**
Իմանա համաճարակաբանության տեսական սկզբունքները որպես համաբժշկական գիտություն, համաճարակային գործընթացի մասին, համաճարակագիտական մեթոդի բովանդակությունը և հիվանդությունների նկատմամբ սանիտարահամաճարակաբանական հսկողության հիմունքները, հակահամաճարակային և կանխարգելիչ միջոցառումների կառուցվածքի, միջոցների և բժշկական տարբեր ծառայությունների խնդիրների մասին:

Կարողանա կատարել հիվանդության և մահացության ռետրոսպեկտիվ անալիզ էթիոլոգիական գործոնը հայտնաբերելու նպատակով, ինֆեկցիոն հիվանդությունների օջախում իրագործել անհրաժեշտ առաջնային հակահամաճարակային համալիր միջոցառումներ, կազմակերպել և պահպանել հիվանդանոցներում և բժշկական այլ հիմնարկներում անհրաժեշտ հակահամաճարակային ռեժիմ, կազմակերպել ինֆեկցիաների իմունական խարզելումը:

Տիրապետի համաճարակագիտության բնագավառում կիրառվող լաբորատոր հետազոտության հիմնական մեթոդներին, օգտագործվող սարքավորումների գործունեությանը:

5. ԳՐԱԿԱՆՈՒԹՅՈՒՆ

1. Ալեքսանյան Ա.Բ., «Ինֆեկցիոն և վիրուսային հիվանդությունների էպիդեմիոլոգիան և պրոֆիլակտիկան», Երևան, «Հայաստան», 1975:
2. Դեղձունյան Կ.Մ., Համբարձումյան Ա.Ձ., «Համաճարակաբանություն», Երևան, 1999:
3. Черкасский Б.И. Общая эпидемиология. М., 2002.
4. World Health Organization resources – <http://www.who.int/en/>.
5. National Center for Immunization and Respiratory Diseases USA. Epidemiology and Prevention of Vaccine-Preventable Diseases. 13th Edition (2015).

6. ԳՆԱՀԱՏՄԱՆ ԲԱՂԱԴՐԻՉՆԵՐ **ՄԻԱՎՈՐ**

Հաճախումներ	20
Գիտելիքների յուրացման, կարողությունների և հմտությունների գնահատում	70
Ինքնուրույն անհատական աշխատանք	10

7. ԳՆԱՀԱՏՄԱՆ ՎԱՐԿԱՆԻՇԱՅԻՆ /ՌԵՅՏԻՆԳԱՅԻՆ/ ՀԱՄԱԿԱՐԳ

Գնահատական	Գնահատման միավորը	Գնահատման տատային նիշը
«գերազանց»	96-100	A+
	90-95	A
«լավ»	80-89	B+
	70-79	B
«բավարար»	60-69	C+
	51-59	C
«անբավարար»	50 և ցածր	D
«ստուգված»	≥51	S
«չստուգված»	< 51	U

ԴԱՍԸՆԹԱՅԻ ԱՆՎԱՆՈՒՄ	ՀԱՆՐԱՅԻՆ ԱՌՈՂՋՈՒԹՅՈՒՆ ԵՎ ԱՌՈՂՋԱՊԱՀՈՒԹՅՈՒՆ		
ԴԱՍԸՆԹԱՅԻ ՏԵՍԱԿ	Պարտադիր		
ԿՐԹԱԿԱՆ ՄԱԿԱՐԴԱԿ	ԱՆԸՆԴՀԱՏ ԵՎ ԻՆՏԵԳՐԱՑՎԱԾ ԿՐԹԱԿԱՆ ԾՐԱԳԻՐ		
ՈՒՍՈՒՑՄԱՆ ՁԵՎԸ	Առկա		
ՄԱՍՆԱԳԻՏՈՒԹՅՈՒՆ	Բուժական գործ		
ՖԱԿՈՒԼՏԵՏ	Բուժական		
ԿՈՒՐՍ	V, VI	ԿԻՍԱՄՅԱԿ	X, XI
ՈւՍՈւՄՆԱԿԱՆ ՏԱՐԻ	2018-2019		

ԿԱԶՄՈՂ	կ.գ.թ., Դոցենտ Ալբերտ Դանիլով բ.գ.թ., Աննա Սարգսյան
ՀԵՌԱԽՈՍ	055911206
ԷԼ.ՓՈՍՏ	anna.v.mnatsakanyan@gmail.com

ԱՄԲԻՈՆ	Բժշկականաբանական առարկաների
ԿԼԻՆԻԿԱԿԱՆ ԲԱԶԱ	ԳԲՈՒԿ
ԱՄԲԻՈՆԻ ՎԱՐԻՉ	կ.գ.թ., Ն.Գ. Հունանյան

ԴԱՍԸՆԹԱՅԻ ԾԱՎԱԼԸ

Կուրս	Կիսամյակ	Կրեդիտ	Ուսումն. շաբաթ	Շաբաթակ. ժամ	Ընդհանուր ժամ	Ընդամ. լս. ժամ	Դասախ. ժամ	Գործն., լաբ. ժամ	Ինքն. աշխ. ժամ	Դասախոսի խորհրդով.	Քննություն	Ստուգարք
V	X	2	17	3	60	51	22	29	7	2		+
VI	XI	2	17	2	60	34	18	16	17	9		+
Ընդամենը		4	34	5	120	85	40	45	24	11		

- 1. ՆԱԻՄԱՊԱՅՄԱՆ. Դասընթացի յուրացման համար անհրաժեշտ է՝**
Հիգիենա, Մանրէաբանություն, Համաճարակաբանություն, Կենսաբանություն
- 2. ԴԱՍԸՆԹԱՅԻ ՀԱՄԱՌՈՏ ԲՈՎԱՆԴԱԿՈՒԹՅՈՒՆԸ**
«Հանրային առողջություն և առողջապահություն» դասընթացը ուսումնասիրում է բժշկական վիճակագրությունը, ազգաբնակչության առողջության հետազոտությունը, հիվանդացության և ֆիզիկական զարգացման հետազոտությունը, առողջապահության կազմակերպման հիմնական սկզբունքները, քաղաքային բնակչության բուժ-կանխարգելիչ օգնության կազմակերպումը, գյուղական բնակչության բժշկական օգնության կազմակերպումը, արդյունաբերական ձեռնարկությունների բանվորների բժշկա-սանիտարական օգնության կազմակերպումը, սանիտարա-համաճարակաբանական ծառայության կազմակերպումը, հի առողջապահության նախարարության համակարգի կառուցվածքը և համակարգի բարեփոխման ծրագիրը, սոցիալական ապահովագրություն և սոցիալական ապահովությունը, աշխատունակության բժշկական փորձաքննությունը, իմունականխարգելման հիմնական դրույթները, նյարդա-հոգեկան, սիրտ-անոթային հիվանդությունները, ակոռոիդը, տրավմատիզմը, տուբերկուլյոզը, ձիախ-ը և չարորակ նորագոյացությունները՝ որպես սոցիալական խնդիրը, առողջապահության էկոնոմիկայի կարևորագույն հարցերը, ահկ-ն, բնակչության հիգիենիկ ուսուցումը:
- 3. ԴԱՍԸՆԹԱՅԻ ՆՊԱՏԱԿԸ**
Դասընթացի նպատակն է ուսանողներին տալ լիարժեք մասնագիտական պատկերացում բնակչության առողջության հասարակական գործոնների ազդեցության մասին, որի հիման վրա հնարավոր կլինի մշակել միջոցառումներ՝ վնասակար պայմանների ազդեցության կանխման և վերացման համար:

4. ԿՐԹԱԿԱՆ ՎԵՐՋՆԱՐԴՅՈՒՆՔՆԵՐԸ. Դասընթացի ավարտին ուսանողը պետք է

Իմանա հանրային առողջության կազմակերպման տեսական դրույթները, բնակչության բուժ-կանխարգելիչ օգնության և սանիտարա-համաճարակաբանական ծառայության կազմակերպման սկզբունքները, ազգաբնակչության առողջության վրա սոցիալական և արտաքին միջավայրի գործոնների անբարենպաստ ազդեցության կանխարգելման միջոցառումների կազմակերպման հիմունքները, տարբեր բժշկական, մանկական հիմնարկություններում և ձեռնարկություններում բժշկի աշխատանքի առանձնահատկությունները, տեղամասային սկզբունքի և դիսպանսեր մեթոդի էությունը:

Կարողանա մշակման ենթարկել հետազոտության տվյալները, կատարել բնակչության առողջությունը բնութագրող դեմոգրաֆիկ, հիվանդացության և ֆիզիկական զարգացման ցուցանիշների, ինչպես նաև ժամանակավոր անաշխատունակության թերթիկների անալիզը:

Տիրապետի վիճակագրության հետազոտության կազմակերպման մեթոդին, աշխատանքի հաշվառման փաստաթղթերի, հաշվետվությունների և այլ ինֆորմացիայի մշակման տարբեր էտապներում կիրառվող էլեկտրոնային տեխնիկային:

5. ԳՐԱԿԱՆՈՒԹՅՈՒՆ

1. Իսկոյան Ա.Բ., «ՀՀ էկոլոգիական իրավունք», Երևան, 2000.
2. Медик В.А., Юрьев В.С. “Общественное здоровье”, М., 2003
3. Миняева В.А., Вишнякова Н.И. “Общественное здоровье и здравоохранение”, М., 2006
4. World Health Organization resources – <http://www.who.int/en/>.
5. National Center for Immunization and Respiratory Diseases USA. Epidemiology and Prevention of Vaccine-Preventable Diseases. 13th Edition (2015).
6. Richard Dicker, at al. Principles of Epidemiology in Public Health Practice, Third Edition. 2006.

6. ԳՆԱՀԱՏՄԱՆ ԲԱՂԱԴՐԻՉՆԵՐ

ՄԻԱՎՈՐ

Հաճախումներ	20
Գիտելիքների յուրացման, կարողությունների և հմտությունների գնահատում	70
Ինքնուրույն անհատական աշխատանք	10

7. ԳՆԱՀԱՏՄԱՆ ՎԱՐԿԱՆԻՇՍՅՈՒՆ /ՌԵՅՏԻՆԳՍՅՈՒՆ/ ՀԱՄԱԿԱՐԳ

Գնահատական	Գնահատման միավորը	Գնահատման տառային նիշը
«գերազանց»	96-100	A+
	90-95	A
«լավ»	80-89	B+
	70-79	B
«բավարար»	60-69	C+
	51-59	C
«անբավարար»	50 և ցածր	D
«ստուգված»	≥51	S
«չստուգված»	< 51	U

ԴԱՍԸՆԹԱՑԻ ԱՆՎԱՆՈՒՄ	ՀԻԳԻԵՆԱ		
ԴԱՍԸՆԹԱՑԻ ՏԵՍԱԿ	Պարտադիր		
ԿՐԹԱԿԱՆ ՄԱԿԱՐԴԱԿ	ԱՆԸՆԴՀԱՏ ԵՎ ԻՆՏԵԳՐԱՑՎԱԾ ԿՐԹԱԿԱՆ ԾՐԱԳԻՐ		
ՈՒՍՈՒՑՄԱՆ ՁԵՎԸ	Առկա		
ՄԱՍՆԱԳԻՏՈՒԹՅՈՒՆ	Բուժական գործ		
ՖԱԿՈՒԼՏԵՏ	Բուժական		
ԿՈՒՐՍ	II	ԿԻՍԱՄՅԱԿ	III, IV
Ուսումնական տարի	2018-2019		

ԿԱԶՄՈՂ	Կ.գ.թ., Դոցենտ Ալբերտ Դանիլով բ.գ.թ., Աննա Սարգսյան
ՀԵՌԱԽՈՍ	055911206
ԷԼ.ՓՈՍՏ	anna.v.mnatsakanyan@gmail.com

ԱՄԲԻՆ	Բժշկականաբանական առարկաների
ԿԼԻՆԻԿԱԿԱՆ ԲԱԶԱ	ԳԲՈՒԿ
ԱՄԲԻՆԻ ՎԱՐԻՉ	Կ.գ.թ., Ն.Գ. Հունանյան

ԴԱՍԸՆԹԱՑԻ ԾԱՎԱԼԸ

Կորս	Կիսամյակ	Կրեդիտ	Ուսումն. շաբաթ	Շաբաթակ. ժամ	Ընդհանուր ժամ	Ընդամ. լս. ժամ	Դասախ. ժամ	Գործն., լաբ. ժամ	Ինքն. աշխ. ժամ	Դասախոսի խորհրդով	Քննություն	Ստուգաթիվ
II	III	4	17	4	120	68	30	38	34	18		+
	IV	2	17	3	60	51	18	33	7	2		+
Ընդամենը		6	34	7	180	119	48	71	41	20		

- 1. ՆԱԽԱՊԱՅՄԱՆ. Դասընթացի յուրացման համար անհրաժեշտ է՝**
  - Կենսաբանություն
  - Քիմիա
  - Անատոմիա
- 2. ԴԱՍԸՆԹԱՑԻ ՀԱՄԱՌՈՏ ԲՈՎԱՆԴԱԿՈՒԹՅՈՒՆԸ**
«Հիգիենա» դասընթացն ուսուցանվում է մթնոլորտային օդի, ջրի հիգիենան, ռացիոնալ սնունդը, սննդային թունավորումները, հողի հիգիենան, կլիման և մարդու առողջությունը, հիգիենայի առանձնահատկությունները ըստ տարիքային խմբերի, բուժհիմնարկների հիգիենան, մարդու էկոլոգիան, ուրբանիզացիան, կենցաղային և արտադրական թույները ու թունավորումները, արտաքին միջավայրի գործոնները, նրանց ազդեցությունը մարդու օրգանիզմի վրա, աշխատանքային հիգիենան, առանձնահատկությունները, ռազմադաշտային հիգիենան:
- 3. ԴԱՍԸՆԹԱՑԻ ՆՊԱՏԱԿԸ**
«Հիգիենա» կրթական դասընթացի հիմնական նպատակն է ուսանողներին տալ հիմնական գիտելիքներ կանխարգելիչ բժշկության վերաբերյալ՝ միջազգային չափորոշիչներին համապատասխան:
- 4. ԿՐԹԱԿԱՆ ՎԵՐՋՆԱՐԴՅՈՒՆՔՆԵՐԸ. Դասընթացի ավարտին ուսանողը պետք է**
Իմանա բնակչության առողջության ցուցանիշները, մարդու առողջությունը ձևավորող գործոնները (էկոլոգիական, մասնագիտական, բնակլիմայական, էնդեմիկ, սոցիալական, համաճարակաբանական, փսիխոէմոցիոնալ, ժառանգական), կլիմայական և սոցիալական գործոնների անբարենպաստ ազդեցության հետ կապված հիվանդությունները, սննդի հիգիենիկ ասպեկտները, բժշկական հիմնարկների հիգիենա, աշխատողների բժշկասանիտարական օգնության հիգիենիկ խնդիրները, կանխարգելիչ միջոցառումների կազմակերպում, սանիտարա-լուսավորչական աշխատանքների մեթոդները:

Կարողանա պլանավորել, վերլուծել և գնահատել բնակչության առողջական վիճակը և նրա վրա ազդող արտաքին միջավայրի գործոնները, մասնակցել բնակչությանը կանխարգելիչ և սանիտարահիգիենիկ օգնության կազմակերպման գործընթացին՝ հաշվի առնելով նրա սոցիալ-մասնագիտական և տարիքային-սեռային կառուցվածքը, կատարել կանխարգելիչ և սանիտարահիգիենիկ միջոցառումներ:

Տիրապետի ախտորոշիչ մեթոդների կոմպլեքսի արդյունքների մեկնաբանմանը, բնակչության առողջության վիճակի ընդհանուր գնահատմանը, առանձին խումբ մարդկանց և անհատական առողջության գնահատմանը:

5. ԳՐԱԿԱՆՈՒԹՅՈՒՆ

1. Current Trends in Human Ecology, Edited by Priscila Lopes and Alpina Begossi. Cambridge Scholars Publishing, 2009.
2. General Hygiene & Environmental Health. Edited and Published by V. M. Zaporozhan, the State Prize-Winner of Ukraine, Academician of the Academy of Medical Sciences of Ukraine, 2005.
3. World Health Organization resources - <http://www.who.int/en/>.
4. Гигиена детей и подростков / Кучма В.Р. – М., 2013.
5. Гигиена и экология человека: учебное пособие / В.М.Глиненко и др.. – М., 2010
6. Гигиена питания / Королев А.А. – М., 2008.
7. Гигиена труда: учебник для студентов мед. вузов / под ред. Н.Ф.Измерова, В.Ф.Кириллова. – М., 2010.
8. Общая и военная гигиена / под ред. Лизунова Ю.В. и Кузнецова С.М. – Спб., 2012.
9. Основы радиационной гигиены / учебно-методическое пособие, сост. А.Н.Чураков, М.К.Иванова – Ижевск, 2009.

6. ԳՆԱՀԱՏՄԱՆ ԲԱՂԱԴՐԻՉՆԵՐ **ՄԻԱՎՈՐ**

Հաճախումներ	20
Գիտելիքների յուրացման, կարողությունների և հմտությունների գնահատում	70
Ինքնուրույն անհատական աշխատանք	10

7. ԳՆԱՀԱՏՄԱՆ ՎԱՐԿԱՆԻՇԱՅԻՆ /ՌԵՅՏԻՆԳԱՅԻՆ/ ՀԱՄԱԿԱՐԳ

Գնահատական	Գնահատման միավորը	Գնահատման տառային նիշը
«գերազանց»	96-100	A+
	90-95	A
«լավ»	80-89	B+
	70-79	B
«բավարար»	60-69	C+
	51-59	C
«անբավարար»	50 և ցածր	D
«ստուգված»	≥51	S
«չստուգված»	< 51	U

ԴԱՍԸՆԹԱՑԻ ԱՆՎԱՆՈՒՄ	ԸՆԴՀԱՆՈՒՐ ՀՈԳԵԲԱՆՈՒԹՅՈՒՆ		
ԴԱՍԸՆԹԱՑԻ ՏԵՍԱԿ	Պարտադիր		
ԿՐԹԱԿԱՆ ՄԱԿԱՐԴԱԿ	ԱՆԸՆԴՀԱՏ ԵՎ ԻՆՏԵԳՐԱՑՎԱԾ ԿՐԹԱԿԱՆ ԾՐԱԳԻՐ		
ՈՒՍՈՒՑՄԱՆ ՁԵՎԸ	Առկա		
ՄԱՍՆԱԳԻՏՈՒԹՅՈՒՆ	Բուժական գործ		
ՖԱԿՈՒԼՏԵՏ	Բուժական		
ԿՈՒՐՍ	II	ԿԻՍԱՄՅԱԿ	III
ՈւՍՈւՄՆԱԿԱՆ ՏԱՐԻ	2018-2019		

ԿԱԶՄՈՂ	հոգ.գ.թ., Դոցենտ Մարիանա Ավետիսյան
ՀԵՌԱԽՈՍ	+374 94 60 94 96
ԷԼ.ՓՈՍՏ	Mariana_avetisyan@yahoo.com

ԱՄԲԻՈՆ	Հումանիտար առարկաների
ԿԼԻՆԻԿԱԿԱՆ ԲԱԶԱ	-
ԱՄԲԻՈՆԻ ՎԱՐԻՉ	պ.գ.թ., դոցենտ Արմեն Էմիլի Խաչիկյան

ԴԱՍԸՆԹԱՑԻ ԾԱՎԱԼԸ

Կուրս	Կիսամյակ	Կրեդիտ	Ուսումն. շաբաթ	Շաբաթակ. ժամ	Ընդհանուր ժամ	Ընդամ. լս. ժամ	Դասախ. ժամ	Գործն., լաբ. ժամ	Ինքն. աշխ. ժամ	Դասախոսի խորհրդով.	Քննություն	Ստուգաթիվ
II	III	3	17	3	90	51	34	17	25	14		+
Ընդամենը		3	17	3	90	51	34	17	25	14		

1. ՆԱԽԱՊԱՅՄԱՆ. Դասընթացի յուրացման համար անհրաժեշտ է կենսաբանության, պատմության և անգլերենի դպրոցական մակարդակի գիտելիքներ:

2. ԴԱՍԸՆԹԱՑԻ ՀԱՄԱՌՈՏ ԲՈՎԱՆԴԱԿՈՒԹՅՈՒՆԸ
 Հոգեբանությունը գիտություն է մարդու գիտակցության, վարքի, գործունեության և աշխարհընկալման հնարավորությունների մասին: Հոգեբանության ուսումնասիրության առարկան հոգեկան գործընթացները, հոգեկան հատկությունները, հոգեկան վիճակներն են: Ուսումնասիրում է հոգեկանի կենսաբանական հիմքերը, ուղեղը և հոգեկանը, հոգեկանի ակտիվության մակարդակները, ուսումնասիրում է անձի իմացական գործընթացները՝ զգայություններ, ըմբռնում, հիշողություն, մտածողություն, խոսքն հաղորդակցում, խառնվածք, բնավորություն, ընդունակություններ և ինտելեկտ, հույզեր և զգացմունքներ:

3. ԴԱՍԸՆԹԱՑԻ ՆՊԱՏԱԿԸ ԵՎ ԽՆԴԻՐՆԵՐԸ.

3.1. Դասընթացի նպատակը
 Դասընթացի ուսումնասիրության նպատակն է ուսանողներին հաղորդել գիտելիքներ կլինիկական հոգեբանական գիտության, անձնային խանգարումների, վարքային շեղումների, տրամադրության խանգարումների, դրանց առաջացման պատճառների, ախտորոշման և բուժման մասին:

3.2. Դասընթացի խնդիրները
 Դասընթացի խնդիրներն են ծանոթացնել կլինիկական հոգեբանական զարգացման պատմությանը, գիտելիքներ հաղորդել անձնային, վարքագծային խանգարումների, դրանց առաջացման պատճառների, ախտորոշման ձևերի ու բուժման վերաբերյալ, տեսական, գործնական գիտելիքները բանավոր և գրավոր խոսքով ներկայացնելու կարողության մշակում, իմացական գործընթացների և անձի տարբեր կողմերի ուսումնասիրության մեթոդիկաներն ինքնուրույն կիրառելու, արդյունքներն ու եզրակացությունները ներկայացնելու, համադրելու կարողությունների և ունակությունների մշակում:

4. ԿՐԹԱԿԱՆ ՎԵՐՋԱՐԴՅՈՒՆՔՆԵՐԸ. Դասընթացի ավարտին ուսանողը պետք է

Իմանա հոգեբանության առարկան, խնդիրները, մեթոդները, ժամանակակից հոգեբանության զարգացման փուլերը /հիմնական ուղղությունները/, հոգեկանի ճանաչողական գործընթացները /զգայություն, ընկալում, ուշադրություն, հիշողություն, մտածողություն, երևակայություն, խոսք/, անձի հոգեբանություն /անձի տեսությունները, բնավորությունը, խառնվածքը, հույզերը, ընդունակությունները, մոտիվացիա/:

Կարողանա կիրառել հոգեբանական գիտելիքները, մասնագիտական գործունեության մեջ, բժշկա-հոգեբանական բուժման մարտավարություն մշակելիս, այցելուների, կուլեզաների հետ փոխհարաբերությունները կարգավորելիս, գիտա-հետազոտական, պրոֆիլակտիկ և լուսավորչական աշխատանքներում, հաշվի առնել հոգեբանական առանձնահատկությունները և այցելուի վիճակը բուժման ընթացքում, վարել գործնական և միջանձնային բանակցություններ, վարել լուսավորչական աշխատանքներ հասարակության շրջանում, գտնել և կիրառել պատասխանատու կառավարչական որոշումներ տարբեր կարծիքների պարագայում և իր մասնագիտական կոմպետենցիայի շրջանում:

Տիրապետի այցելուի հոգեբանական առանձնահատկությունների հաշվի առնելու հմտությանը բուժման ընթացքում, գործնական շփում և միջանձնային զրույց վարելու հմտություններին, այցելուներին առողջ ապրելակերպ վարելու կանոնները ու միջոցները սովորեցնելու մեթոդներին, խնդրահարույց իրավիճակները գնահատելու և սեփական դիրքորոշումը արտահայտելու կարողությանը՝ հոգեբանական սկզբունքները հաշվի առնելով:

5. ԳՐԱԿԱՆՈՒԹՅՈՒՆ

1. Ա. Նալչաջյան, Հոգեբանության հիմունքներ, Երևան 1997
2. Р. Немов, Психология, Москва, 1997
3. С. Рубинштейн, Основы общей психологии, СПб., 2000.
4. Л. Столяренко, Основы психологии, Ростов н / Д., 1996.
5. Н. Gleitman, Y. Gross, D. Reisberg; Psychology /eight edition/, London, 2011.
6. P. Grey, Psychology /fifth edition/, Boston, 2006.

6. ԳՆԱՀԱՏՄԱՆ ԲԱՂԱԴՐԻՉՆԵՐ **ՄԻԱՎՈՐ**

Հաճախումներ	20
Գիտելիքների յուրացման, կարողությունների և հմտությունների գնահատում	70
Ինքնուրույն անհատական աշխատանք	10

7. ԳՆԱՀԱՏՄԱՆ ՎԱՐԿԱՆԻՇՄԱՅԻՆ /ՌԵՅՏԻՆԳՄԱՅԻՆ/ ՀԱՄԱԿԱՐԳ

Գնահատական	Գնահատման միավորը	Գնահատման տառային նիշը
«զերազանց»	96-100	A+
	90-95	A
«լավ»	80-89	B+
	70-79	B
«բավարար»	60-69	C+
	51-59	C
«անբավարար»	50 և ցածր	D
«ստուգված»	≥51	S
«չստուգված»	< 51	U

ԴԱՍԸՆԹԱՑԻ ԱՆՎԱՆՈՒՄ	ԻՍՈՒՆՈՒՆՈՒԹՅԱՆ, ԿԼԻՆԻԿԱԿԱՆ ԻՍՈՒՆՈՒՆՈՒԹՅԱՆ		
ԴԱՍԸՆԹԱՑԻ ՏԵՍԱԿ	Պարտադիր		
ԿՐԹԱԿԱՆ ՄԱԿԱՐԴԱԿ	ԱՆԸՆԴՀԱՏ ԵՎ ԻՆՏԵԳՐԱՑՎԱԾ ԿՐԹԱԿԱՆ ԾՐԱԳԻՐ		
ՈՒՍՈՒՑՄԱՆ ՁԵՎԸ	Առկա		
ՄԱՍՆԱԳԻՏՈՒԹՅՈՒՆ	Բուժական գործ		
ՖԱԿՈՒԼՏԵՏ	Բուժական		
ԿՈՒՐՍ	VI	ԿԻՍԱՄՅԱԿ	XII
Ուսումնական տարի	2018-2019		

ԿԱԶՄՈՂ	բ.գ.թ., Աննա Սարգսյան
ՀԵՌԱԽՈՍ	055911206
ԷԼ.ՓՈՍՏ	anna.v.mnatsakanyan@gmail.com

ԱՄԲԻՈՆ	Թերապևտիկ առարկաների
ԿԼԻՆԻԿԱԿԱՆ ԲԱԶԱ	ԳԲՈՒԿ
ԱՄԲԻՈՆԻ ՎԱՐԻՉ	բ.գ.թ. Մարո Նազյուխանյան

ԴԱՍԸՆԹԱՑԻ ԾԱՎԱԸ

Կուրս	Կիսամյակ	Կրեդիտ	Ուսումն. շաբաթ	Շաբաթակ. ժամ	Ընդհանուր ժամ	Ընդամ. լս. ժամ	Դասախ. ժամ	Գործն., լաբ. ժամ	Ինքն. աշխ. ժամ	Դասախոսի խորհրդով.	Ֆինություն	Ստուգաք
VI	XII	2	17	2	60	34	16	18	17	9		+
Ընդամենը		2	17	2	60	34	16	18	17	9		

<p>1. ՆԱԻԱՊԱՅՄԱՆ. Դասընթացի յուրացման համար անհրաժեշտ է՝</p> <ul style="list-style-type: none"> - Կենսաբանություն - Լատիներեն - Հյուսվածաբանություն, էմբրիոլոգիա, բջջաբանություն - Մարդու անատոմիա - Նորմալ ֆիզիոլոգիա
<p>2. ԴԱՍԸՆԹԱՑԻ ՀԱՄԱՌՈՏ ԲՈՎԱՆԴԱԿՈՒԹՅՈՒՆԸ</p> <p>«Իմունոլոգիա, կլինիկական իմունոլոգիա» դասընթացը ուսումնասիրում է օրգանիզմի պաշտպանական մակարդակները, իմունիտետը և դրա մեխանիզմները, լիմֆոցիտները և դրա տեսակները, իմունիտետի տեսակները, իմունային ռեակցիայի մեխանիզմները, ընթացքը, կարգավորումը, հակաձին-հակամարմին փոխազդեցությունը, իմունոգլոբուլինները և դրանց տեսակները, իմունային տոլերանտությունը, իմունոգրամմայի վերլուծությունը, ալերգիան, տեսակները, վակցինացիան:</p>
<p>3. ԴԱՍԸՆԹԱՑԻ ՆՊԱՏԱԿԸ</p> <p>«Իմունոլոգիա, կլինիկական իմունոլոգիա» կրթական դասընթացի նպատակն է ուսանողներին նախապատրաստել ախտանիշների կլինիկական ախտորոշման ինքնուրույն աշխատանքին, հիմնվելով ընդհանուր իմունաբանության գիտելիքների վրա:</p>

4. ԿՐԹԱԿԱՆ ՎԵՐՋՆԱՐԴՅՈՒՆՔՆԵՐԸ. Դասընթացի ավարտին ուսանողը պետք է

Իմանա իմուն համակարգի կառուցվածքը, իմուն պատասխանի մեխանիզմները, իմունիտետի տեսակները, բջջային հիմունքները:

Կարողանա գնահատել մարդու իմուն համակարգը ըստ մակարդակների, տարբերել իմունային նորմալ ռեակցիան խեղաթյուրվածից, մեկնաբանել իմունաբանական լաբորատոր քննությունների արդյունքները:

Տիրապետի իմուն ախտորոշման, մարդու իմուն վիճակի գնահատման մեթոդներին, համապատասխան դեղորայքի կիրառությանը:

5. ԳՐԱԿԱՆՈՒԹՅՈՒՆ

1. A European Declaration on Immunotherapy/ European Academy of Allergy and Clinical Immunology, 2015.
2. ACAAI review for the allergy and immunology boards/ American College of Allergy, Asthma and Immunology, 2013.
3. Essential Clinical Immunology / Edited by J.B. Zabriskie – Cambridge University Press, 2009.
4. Global Atlas of Allergy/ European Academy of Allergy and Clinical Immunology, 2014.
5. Immunology at a Glance / J.H.L. Playfair, B.M. Chain – London, 2004.
6. International Consensus On (ICON) Allergy Immunotherapy (AIT)/ European Academy of Allergy and Clinical Immunology, 2015.
7. World Allergy Organization resources - <http://www.worldallergy.org/> .
8. Иммунология: учебная литература для студентов мед. вузов / Р.М.Хайтов и др.. – М., 2000
9. Иммунология; практикум: учебное пособие/ под редакцией Л.В. Ковальчука, Г.А. Игнатъевой, Л.В. Ганковской – М., 2010.
10. Клиническая иммунология и аллергология: учебное пособие для студентов мед. вузов / под ред. А.В.Караулова – М., 2002.
11. Наглядная иммунология/ Бурместер Г.-Р., Пецутто А., под редакцией Л.В. Козлова – М., 2009.
12. Секреты аллергологии и иммунологии/ С.М. Нагва, М.Э. Гершвин – М., 2004.

6. ԳՆԱՀԱՏՄԱՆ ԲԱՂԱԴՐԻՉՆԵՐ

ՄԻԱՎՈՐ

Հաճախումներ

20

Գիտելիքների յուրացման, կարողությունների և հմտությունների գնահատում

70

Ինքնուրույն անհատական աշխատանք

10

7. ԳՆԱՀԱՏՄԱՆ ՎԱՐԿԱՆԻՇԱՅԻՆ /ՌԵՅՏԻՆԳԱՅԻՆ/ ՀԱՄԱԿԱՐԳ

Գնահատական	Գնահատման միավորը	Գնահատման տառային նիշը
«գերազանց»	96-100	A+
	90-95	A
«լավ»	80-89	B+
	70-79	B
«բավարար»	60-69	C+
	51-59	C
«անբավարար»	50 և ցածր	D
«ստուգված»	≥51	S
«չստուգված»	< 51	U

ԴԱՍԸՆԹԱՑԻ ԱՆՎԱՆՈՒՄ	ԻՆՖԵԿՑԻՈՆ ՇԻՎԱՆԴՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐ		
ԴԱՍԸՆԹԱՑԻ ՏԵՍԱԿ	Պարտադիր		
ԿՐԹԱԿԱՆ ՄԱԿԱՐԴԱԿ	ԱՆԸՆԴՀԱՏ ԵՎ ԻՆՏԵԳՐԱՑՎԱԾ ԿՐԹԱԿԱՆ ԾՐԱԳԻՐ		
ՈՒՍՈՒՑՄԱՆ ՁԵՎԸ	Առկա		
ՄԱՍՆԱԳԻՏՈՒԹՅՈՒՆ	Բուժական գործ		
ՖԱԿՈՒԼՏԵՏ	Բուժական		
ԿՈՒՐՍ	IV-V	ԿԻՍԱՄՅԱԿ	VIII-IX
ՈւՍՈՒՄՆԱԿԱՆ ՏԱՐԻ	2018-2019		
ԿԱԶՄՈՂ	Անահիտ Մկրտչյան		
ՀԵՌԱԽՈՍ	+374 93 59 04 66		
ԷԼ.ՓՈՍՏ	an.mkrt@inbox.ru		
ԱՄԲԻՈՆ	Կլինիկական առարկաների		
ԿԼԻՆԻԿԱԿԱՆ ԲԱԶԱ	«Նորք» ինֆեկցիոն կլինիկական հանրապետական հիվանդանոց		
ԱՄԲԻՈՆԻ ՎԱՐԻՉ	կ.գ.թ., դոցենտ Ս.Ս. Առուստամյան		

ԴԱՍԸՆԹԱՑԻ ԾԱՎԱԼԸ

Կուրս	Կիսամյակ	Կրեդիտ	Ուսումն. շաբաթ	Շաբաթակ. ժամ	Ընդհանուր ժամ	Ընդամ. լս. ժամ	Դասախ. ժամ	Գործն., լաբ. ժամ	Ինքն. աշխ. ժամ	Դասախոսի խորհրդով.	Քննություն	Ստուգարք
IV	VIII	3	17	3	90	51	18	33	25	14		+
V	IX	4	17	4	120	68	22	46	34	18	+	
Ընդամենը		7	34	7	210	119	40	79	59	32	+	

- 1. ՆԱԻԱՊԱՅՄԱՆ. Դասընթացի յուրացման համար անհրաժեշտ է՝**
  - Համաճարակաբանություն
  - Հանրային առողջություն և առողջապահություն
  - ՆՀՊ
  - Թերապիա
- 2. ԴԱՍԸՆԹԱՑԻ ՀԱՄԱՌՈՏ ԲՈՎԱՆԴԱԿՈՒԹՅՈՒՆԸ**

Դասընթացը տալիս է գիտելիքներ ինֆեկցիայի, ինֆեկցիոն պրոցեսի, ինֆեկցիոն հիվանդության մասին, ուսումնասիրում է ինֆեկցիոն հիվանդությունների դասակարգումը, ախտորոշման և բուժման սկզբունքները, վիրուսային հեպատիտները՝ a, b, c, d, e, էթիոպաթոգենեզ, կլինիկա-համաճարակաբանական առանձնահատկությունները, ախտորոշման և բուժման սկզբունքները, շիգելյոզ, էշերիխիոզ, սննդային թունավարակները, էթիոպաթոգենեզը, համաճարակաբանությունը, կլինիկական նկարագիրը և դասակարգումը, ախտորոշման և բուժման սկզբունքները, իերսինիոզային ինֆեկցիան (աղիքային իերսինիոզ, պսևդոտուբերկուլյոզ), կլինիկական նկարագիրը և դասակարգումը, ախտորոշման և բուժման սկզբունքները, խոլերան, վիրուսային դիարեաները, էթիոլոգիան, ջրասղային փոխանակության խանգարման պաթոգենեզը, կլինիկական առանձնահատկությունները, տարբերակիչ ախտորոշումը, ախտորոշման և բուժման սկզբունքները, բրուցելյոզը, կլինիկա-համաճարակաբանական առանձնահատկությունները, կլինիկական դասակարգումը, ախտորոշման և բուժման սկզբունքները, սալմոնելյոզը, տիֆ-պարատիֆային հիվանդությունները՝ որովայնային տիֆ, պարատիֆ՝ a, b, կարմրուկը, կարմրախտը:

3. ԴԱՍԸՆԹԱՅԻ ՆՊԱՏԱԿԸ

Դասընթացի նպատակն է ուսանողներին սովորեցնել ինֆեկցիոն հիվանդությունների էթիոլոգիան, համաճարակաբանությունը, պաթոգենեզը, կլինիկական նկարագիրը, ախտորոշման և բուժական սկզբունքները:

4. ԿՐԹԱԿԱՆ ՎԵՐՋՆԱԴՐՅՈՒՆՔՆԵՐԸ. Դասընթացի ավարտին ուսանողը պետք է

Իմանա ինֆեկցիոն հիվանդությունների էթիոպաթոգենետիկ և համաճարակաբանական առանձնահատկությունները, պաթոգնոմոնիկ ախտանիշները:

Կարողանա մեկնաբանել և համադրել կլինիկական և պարակլինիկական տվյալները, կատարել նախնական կլինիկական ախտորոշում, կազմել լրացուցիչ հետազոտությունների և բուժման պլան, լիարժեք գննել հիվանդին, նշանակել անհրաժեշտ լաբորատոր-գործիքային հետազոտություններ, դիետա, բուժում, ճիշտ մեկնաբանել լաբորատոր-գործիքային հետազոտությունների տվյալները:

Տիրապետի լաբորատոր ծառայությունների բոլոր օղակների աշխատանքի կազմակերպմանը, բոլոր հնարավոր բուժախտորոշիչ աշխատանքներին

5. ԳՐԱԿԱՆՈՒԹՅՈՒՆ

1. И.А. Бережнова Инфекционные Болезни: Учеб. Пособие. — М.: Риор, 2007.-319 С.
2. Е. И. Змушко, Е. П. Шувалова “ Инфекционные Болезни ”, Спецлит, Санкт-Петербург, 2015 Г.
3. Chandy C. John, “ Advances In The Diagnosis And Treatment Of Pediatric Infectious Diseases ”, Usa, 2013; 542p.
4. Jonathan Cohen, Steven M Opal, William G Powderly “Infectious Diseases”, 3 Edition; Elsevier, 2010; 1990p.

6. ԳՆԱՀԱՏՄԱՆ ԲԱՂԱԴՐԻՉՆԵՐ **ՄԻԱՎՈՐ**

Հաճախումներ	20
Գիտելիքների յուրացման, կարողությունների և հմտությունների գնահատում	70
Ինքնուրույն անհատական աշխատանք	10

7. ԳՆԱՀԱՏՄԱՆ ՎԱՐԿԱՆԻՇԱՅԻՆ /ՌԵՅՏԻՆԳԱՅԻՆ/ ՀԱՄԱԿԱՐԳ

Գնահատական	Գնահատման միավորը	Գնահատման տառային նիշը
«զերազանց»	96-100	A+
	90-95	A
«լավ»	80-89	B+
	70-79	B
«բավարար»	60-69	C+
	51-59	C
«անբավարար»	50 և ցածր	D
«ստուգված»	≥51	S
«չստուգված»	< 51	U

ԴԱՍԸՆԹԱՑԻ ԱՆՎԱՆՈՒՄ	ՃԱՌԱԳԱՅԹԱՅԻՆ ԱՒՏՈՐՈՇՈՒՄ		
ԴԱՍԸՆԹԱՑԻ ՏԵՍԱԿ	Պարտադիր		
ԿՐԹԱԿԱՆ ՄԱԿԱՐԴԱԿ	ԱՆԸՆԴՀԱՏ ԵՎ ԻՆՏԵԳՐԱՑՎԱԾ ԿՐԹԱԿԱՆ ԾՐԱԳԻՐ		
ՈՒՍՈՒՑՄԱՆ ՁԵՎԸ	Առկա		
ՄԱՍՆԱԳԻՏՈՒԹՅՈՒՆ	Բուժական գործ		
ՖԱԿՈՒԼՏԵՏ	Բուժական		
ԿՈՒՐՍ	III	ԿԻՍԱՄՅԱԿ	V
ՈւՍՈւՄՆԱԿԱՆ ՏԱՐԻ	2018-2019		

ԿԱԶՄՈՂ	Մարի Սաքանյան բ.գ.թ. Գայանե Այվազյան (արտ. շահակից)
ՀԵՌԱԽՈՍ	+374 77 09 88 20, +374 99 27 72 73
ԷԼԵԿՏՐՈՆԱՅԻՆ ՀԱՍՑԵ	kananeh@mail.ru

ԱՄԲԻՈՆ	Կլինիկական առարկաների
ԿԼԻՆԻԿԱԿԱՆ ԲԱԶԱ	«Սուրբ Գրիգոր Լուսավորիչ» ԲԿ
ԱՄԲԻՈՆԻ ՎԱՐԻՉ	կ.գ.թ., դոցենտ Ս.Ս. Առուստամյան

ԴԱՍԸՆԹԱՑԻ ԾԱՎԱԼԸ

Կուրս	Կիսամյակ	Կրեդիտ	Ուսումն. շաբաթ	Շաբաթակ. ժամ	Ընդհանուր ժամ	Ընդամ. լս. ժամ	Դասախ. ժամ	Գործն., լաբ. ժամ	Ինքն. աշխ. ժամ	Դասախոսի խորհրդով.	Քննություն	Ստուգաթիվ
III	V	3	17	3	90	51	20	31	25	14		+
Ընդամենը		3	17	3	90	51	20	31	25	14		

- 1. ՆԱԻԱՂԱՅՄԱՆ. Դասընթացի յուրացման համար անհրաժեշտ է՝**
  - Մարդու անատոմիա
  - Քիմիա
  - Ֆիզիկա
  - Բիոէթիկա
  - Հոգեբանություն
  - Նորմալ ֆիզիոլոգիա
- 2. ԴԱՍԸՆԹԱՑԻ ՀԱՄԱՌՈՏ ԲՈՎԱՆԴԱԿՈՒԹՅՈՒՆԸ**
Դասընթացը ուսումնասիրում է ճառագայթային ախտորոշման սարքերի աշխատանքի, համակարգչային տոմոգրաֆիայի, միջուկային ռեզոնանսի, ռադիոիզոտոպային ախտորոշման սկզբունքներին, որոնք թույլ են տալիս հայտնաբերել աննշան փոփոխությունները դժվարաթափանց օրգաններում:
- 3. ԴԱՍԸՆԹԱՑԻ ՆՂԱՏԱԿԸ**
«Ճառագայթային ախտորոշում» առարկայի դասավանդման նպատակն է բուժական ֆակուլտետի ուսանողներին նախապատրաստել կլինիկական աշխատանքին: Ծրագրի հիմնական դրույթների մեջ ներառված են տեսական գիտելիքների ամրապնդում և նորացում, գործնական ունակությունների և հմտությունների կատարելագործում:

4. ԿՐԹԱԿԱՆ ՎԵՐՋՆԱՐԴՅՈՒՆՔՆԵՐԸ. Դասընթացի ավարտին ուսանողը պետք է

Իմանա ճառագայթային բոլոր հայտնի սարքերը, ճառագայթային ախտորոշման սարքերի աշխատանքի սկզբունքները, համակարգչային տոմոգրաֆիայի, միջուկային ռեզոնանսի, ռադիոիզոտոպային ախտորոշման սկզբունքներին, որոնք թույլ են տալիս հայտնաբերել աննշան փոփոխությունները դժվարաթափանց օրգաններում, ռադիոլոգիայի և բժշկական տեխնիկայի նորագույն նվաճումները:

Կարողանա ընթերցել ռենտգեն նկարները և ըստ ռենտգեն պատկերի գրել ախտորոշման եզրակացությունները:

Տիրապետի ճառագայթային ախտորոշման ժամանակակից սարքերի աշխատանքի սկզբունքներին:

5. ԳՐԱԿԱՆՈՒԹՅՈՒՆ

1. Գ. Ավետիսյան, Հ. Էդիլյան, Ճառագայթային ախտորոշում, Երևան, 2012,
2. J. Benseler, The Radiology Handbook, Athens, 2006,
3. M. Chen, T. Pope, D. Ott, Basic Radiology, New York, 2011,
4. Ю. Лишманова, В. Чернова, Радионуклидная диагностика для практических врачей, Томск, 2004.

6. ԳՆԱՀԱՏՄԱՆ ԲԱՂԱԴՐԻՉՆԵՐ

ՄԻԱՎՈՐ

Հաճախումներ	20
Գիտելիքների յուրացման, կարողությունների և հմտությունների գնահատում	70
Ինքնուրույն անհատական աշխատանք	10

7. ԳՆԱՀԱՏՄԱՆ ՎԱՐԿԱՆԻՇՄԱՆ /ՌԵՅՏԻՆԳՄԱՆ/ ՀԱՄԱԿԱՐԳ

Գնահատական	Գնահատման միավորը	Գնահատման տառային նիշը
«գերազանց»	96-100	A+
	90-95	A
«լավ»	80-89	B+
	70-79	B
«բավարար»	60-69	C+
	51-59	C
«անբավարար»	50 և ցածր	D
«ստուգված»	≥51	S
«չստուգված»	< 51	U

ԴԱՍԸՆԹԱՑԻ ԱՆՎԱՆՈՒՄ	ԷՆԴՈՎԻՆՈՒՈՒԳԻԱ		
ԴԱՍԸՆԹԱՑԻ ՏԵՍԱԿ	Պարտադիր		
ԿՐԹԱԿԱՆ ՄԱԿԱՐԴԱԿ	ԱՆԸՆԴՀԱՏ ԵՎ ԻՆՏԵԳՐԱՑՎԱԾ ԿՐԹԱԿԱՆ ԾՐԱԳԻՐ		
ՈՒՍՈՒՑՄԱՆ ՁԵՎԸ	Առկա		
ՄԱՍՆԱԳԻՏՈՒԹՅՈՒՆ	Բուժական գործ		
ՖԱԿՈՒԼՏԵՏ	Բուժական		
ԿՈՒՐՍ	VI	ԿԻՍԱՄՅԱԿ	XI
Ուսումնական տարի	2018-2019		

ԿԱԶՄՈՂ	Իրինա Երեմյան
ՀԵՌԱԽՈՍ	+374 91 57 57 47
ԷԼԵԿՏՐՈՆԱՅԻՆ ՀԱՍՑԵ	-

ԱՄԲԻՈՆ	Թերապևտիկ առարկաների
ԿԼԻՆԻԿԱԿԱՆ ԲԱԶԱ	«Սուրբ Գրիգոր Լուսավորիչ» ԲԿ, «Արթմեդ» ԲՎԿ
ԱՄԲԻՈՆԻ ՎԱՐԻՉ	բ.գ.թ. Մարո Նազուխյանյան

ԴԱՍԸՆԹԱՑԻ ԾԱՎԱԼԸ

Կուրս	Կիսամյակ	Կրեդիտ	Ուսումն. շաբաթ	Շաբաթակ. ժամ	Ընդհանուր ժամ	Ընդամ. լս. ժամ	Դասախ. ժամ	Գործն., լաբ. ժամ	Ինքն. աշխ. ժամ	Դասախոսի խորհրդով.	Քննություն	Ստուգարք
VI	XI	2	17	2	60	34	14	20	17	9		+
Ընդամենը		2	17	2	60	34	14	20	17	9		

<p>1. ՆԱԽԱՂԱՅՄԱՆ. Դասընթացի յուրացման համար անհրաժեշտ է՝</p> <ul style="list-style-type: none"> - Մարդու անատոմիա - Քիմիա - Ֆիզիկա - Բիոէթիկա - Հոգեբանություն - Նորմալ ֆիզիոլոգիա - Դեղաբանություն
<p>2. ԴԱՍԸՆԹԱՑԻ ՀԱՄԱՌՈՏ ԲՈՎԱՆԴԱԿՈՒԹՅՈՒՆԸ</p> <p>«Էնդոկրինոլոգիա» դասընթացը պատկանում է կլինիկական դասընթացների մոդուլին և թերապիայի դասընթացին: Այն ուսումնասիրում է էնդոկրին գեղձերի կառուցվածքը, ֆունկցիոնալ առանդնահատկությունները, առավել հաճախ հանդիպող հիվանդությունները:</p>
<p>3. ԴԱՍԸՆԹԱՑԻ ՆՊԱՏԱԿԸ</p> <p>Դասընթացի նպատակն է ուսանողներին տալ գիտելիքներ էնդոկրին գեղձերի, նրանց դերի և ֆունկցիայի կարգավորման մեխանիզմների, էնդոկրին գեղձերի հիվանդությունների, նրանց վաղ հայտնաբերման, հետազոտման, ախտորոշման, տարբերակիչ ախտորոշման, բուժման ժամանակակից մեթոդների մասին:</p>

4. ԿՐԹԱԿԱՆ ՎԵՐՋՆԱԲԴՅՈՒՆՔՆԵՐԸ. Դասընթացի ավարտին ուսանողը պետք է

Իմանա էնդոկրին գեղձերի ախտահարման հիմնական ախտանիշերը, շաքարախտի վաղ հայտնաբերման մասսայական քննության մեթոդները և նրանց անցկացման տեխնիկան, արյան մեջ շաքարի որոշման տեխնիկան, նրա տատանումները և կլինիկական արտահայտման ձևերը, ինսուլինի տեսակները, ներարկման դեղաչափերն ու տեխնիկան:

Կարողանա էնդոկրին հիվանդների զննման մեթոդներին, գլյուկոմետրով շաքարի ստուգմանը, արյան և մեզի PH-ի ստուգման տեխնիկային, ինսուլինի ներարկման դեղաչափերին ու տեխնիկային:

Տիրապետի էնդոկրին հիվանդների դիսպանսերիզացիայի սկզբունքներին, էնդոկրին գեղձերի սոնոգրաֆիկ հետազոտմանը, ռենտգեն դիագնոստիկային, մեզում շաքարի առկայության կոլագոմետրիկ մեթոդին, մեզում ագետոնի որոշման էքսպրես մեթոդին:

5. ԳՐԱԿԱՆՈՒԹՅՈՒՆ

1. J. L. Jameson, Harrison's Endocrinology, New York, 2010
2. J. Wass, Oxford handbook of endocrinology and diabetes; Third edition; 2009.
3. И. Дедов, М. Шестакова, Эндокринология, Москва, 2007
4. Н. Лавин, Эндокринология, Москва, 1999
5. Н. Шабалов, Диагностика и лечение эндокринных заболеваний у детей и подростков, Москва, 2003
6. Գ. Գևորգյան, Կլինիկական էնդոկրինոլոգիա, Երևան, 1978
7. Գ. Գևորգյան, Կլինիկական էնդոկրինոլոգիայի հիմունքները, Երևան, 1982
8. Պ. Վարդապետյան, էնդոկրինոլոգիա, Երևան, 1988

6. ԳՆԱՀԱՏՄԱՆ ԲԱՂԱԴՐԻՉՆԵՐ

ՄԻԱՎՈՐ

Հաճախումներ	20
Գիտելիքների յուրացման, կարողությունների և հմտությունների գնահատում	70
Ինքնուրույն անհատական աշխատանք	10

7. ԳՆԱՀԱՏՄԱՆ ՎԱՐԿԱՆԻՇՆԱՅԻՆ /ՌԵՅՏԻՆԳԱՅԻՆ/ ՀԱՄԱԿԱՐԳ

Գնահատական	Գնահատման միավորը	Գնահատման տառային նիշը
«գերազանց»	96-100	A+
	90-95	A
«լավ»	80-89	B+
	70-79	B
«բավարար»	60-69	C+
	51-59	C
«անբավարար»	50 և ցածր	D
«ստուգված»	≥51	S
«չստուգված»	< 51	U

ԴԱՍԸՆԹԱՑԻ ԱՆՎԱՆՈՒՄ	ՀՈԳԵԲՈՒԺՈՒԹՅՈՒՆ		
ԴԱՍԸՆԹԱՑԻ ՏԵՍԱԿ	Պարտադիր		
ԿՐԹԱԿԱՆ ՄԱԿԱՐԴԱԿ	ԱՆԸՆԴՀԱՏ ԵՎ ԻՆՏԵԳՐԱՑՎԱԾ ԿՐԹԱԿԱՆ ԾՐԱԳԻՐ		
ՈՒՍՈՒՑՄԱՆ ՁԵՎԸ	Առկա		
ՄԱՍՆԱԳԻՏՈՒԹՅՈՒՆ	Բուժական գործ		
ՖԱԿՈՒԼՏԵՏ	Բուժական		
ԿՈՒՐՍ	VI	ԿԻՍԱՄՅԱԿ	XII
ՈւՍՈւՄՆԱԿԱՆ ՏԱՐԻ	2018-2019		

ԿԱԶՄՈՂ	բ.գ.թ. Աննա Չիլինգարյան
ՀԵՌԱԽՈՍ	+374 98 26 26 90
ԷԼԵԿՏՐՈՆԱՅԻՆ ՀԱՍՑԵ	ani70march@mail.ru

ԱՄԲԻՈՆ	Կլինիկական առարկաների
ԿԼԻՆԻԿԱԿԱՆ ԲԱԶԱ	-
ԱՄԲԻՈՆԻ ՎԱՐԻՉ	Կ.գ.թ., դոցենտ Ս.Ս. Առուստամյան

ԴԱՍԸՆԹԱՑԻ ԾԱՎԱԼԸ

Կուրս	Կիսամյակ	Կրեդիտ	Ուսումն. շաբաթ	Շաբաթակ. ժամ	Ընդհանուր ժամ	Ընդամ. լս. ժամ	Դասախ. ժամ	Գործն., լաբ. ժամ	Ինքն. աշխ. ժամ	Դասախոսի խորհրդով.	Քննություն	Ստուգարք
VI	XII	3	17	3	90	51	24	27	25	14		+
Ընդամենը		3	17	3	90	51	24	27	25	14		

- 1. ՆԱԽԱՊԱՅՄԱՆ. Դասընթացի յուրացման համար անհրաժեշտ է՝**
- Անատոմիա
  - Կենսաբանություն
  - Ֆիզիկա
  - Կեսաքիմիա
  - Քիմիա
  - Ֆիզիոլոգիա
  - Ախտաբանական ֆիզիոլոգիա
  - Ախտաբանական անատոմիա
  - Հիստոլոգիա
  - Ներքին հիվանդություններ
  - Նյարդաբանություն
  - Բժշկական հոգեբանություն
  - Դեղաբանություն
  - Կլինիկական դեղաբանություն
- 2. ԴԱՍԸՆԹԱՑԻ ՀԱՄԱՌՈՏ ԲՈՎԱՆԴԱԿՈՒԹՅՈՒՆԸ**
- «Հոգեբուժություն» դասընթացը կազմված է «Ընդհանուր հոգեախտաբանություն» և «Մասնավոր հոգեբուժություն» բաժիններից և ուսումնասիրում է հոգեկան հիվանդությունների զարգացման պատճառները, կլինիկական դրսևորումները, դրանց կանխումը, բուժումը և համապատասխան օգնության կազմակերպումը:

3. ԴԱՍԸՆԹԱՅԻ ՆՊԱՏԱԿԸ

Դասընթացի նպատակն է ուսանողներին ծանոթացել հոգեբուժության, մասավորապես, ընդհանուր հոգեախտաբանության հիմունքներին, առանձին հոգեկան հիվանդությունների, դրանց կլինիկական դրսևորումներին և տարբերակիչ ախտորոշման առանձնահատկություններին, կապ հաստատել այլ բժշկագիտական առարկաների հետ և դասընթացի ընթացքում ձեռք բերած գիտելիքների ընդհանուր հիմքի վրա ուսանողի մոտ ձևավորել կլինիկական մտածելակերպ:

4. ԿՐԹԱԿԱՆ ՎԵՐՋՆԱՐԴՅՈՒՆՔՆԵՐԸ. Դասընթացի ավարտին ուսանողը պետք է

Իմանա հոգեկան ոլորտում առկա խանգարումների կլինիկական դրսևորումները, հոգեկան ոլորտի ճանաչողական գործունեության առանձին տիպերի ախտաբանական արտահայտման ձևերը /ախտանիշները/, հոգեկան խանգարումների կլինիկական դրսևորումները /փսիխոտիկ, ներոտիկ/

Կարողանա, Գործնականում հանդիպելով հոգեկան ոլորտում առկա խանգարումներին, ճիշտ գնահատական տալ առկա խնդիրներին, տարբերակել առանձին հոգեկան խանգարումների դրսևորումները, վերլուծել հոգեկան գործընթացների առանձնահատկությունները և վարքային դրսևորումները տարբեր հոգեկան խանգարումների դեպքում:

Տիրապետի հոգեբուժության բնագավառում գործող էթիկայի նորմերին, պրոֆիլակտիկ միջոցառումների և դիսպանսեր հսկողության պլանի կազմմանը:

5. ԳՐԱԿԱՆՈՒԹՅՈՒՆ

1. Ս. Սուքիասյան, Ս. Մարգարյան, Հոգեբուժություն, Երևան, 2009,
2. Ա. Մելիք-Փաշայան, Հոգեբուժություն, Երևան, 2012,
3. А. Бухановский, Общая Психиатрия, Ростов-на-Дону, 2000,
4. А. Hibbert, А. Godwin, F. Dear, P. Raven, Rapid Psychiatry, Malden, 2004,
5. J. Kay, А. Tasman, Essentials of Psychiatry, Sussex, 2006.
6. Oxford Handbook Of Psychiatry (1st Edition); Oxford Medical Handbooks; 2009.

6. ԳՆԱՀԱՏՄԱՆ ԲԱՂԱԴՐԻՉՆԵՐ **ՄԻԱՎՈՐ**

Հաճախումներ	20
Գիտելիքների յուրացման, կարողությունների և հմտությունների գնահատում	70
Ինքնուրույն անհատական աշխատանք	10

7. ԳՆԱՀԱՏՄԱՆ ՎԱՐԿԱՆԻՇՆԱՅԻՆ /ՌԵՅՏԻՆԳԱՅԻՆ/ ՀԱՄԱԿԱՐԳ

Գնահատական	Գնահատման միավորը	Գնահատման տառային նիշը
«զերազանց»	96-100	A+
	90-95	A
«լավ»	80-89	B+
	70-79	B
«բավարար»	60-69	C+
	51-59	C
«անբավարար»	50 և ցածր	D
«ստուգված»	≥51	S
«չստուգված»	< 51	U

ԴԱՍԸՆԹԱՑԻ ԱՆՎԱՆՈՒՄ	ՄԱՆԿԱԲՈՒԺՈՒԹՅՈՒՆ		
ԴԱՍԸՆԹԱՑԻ ՏԵՍԱԿ	Պարտադիր		
ԿՐԹԱԿԱՆ ՄԱԿԱՐԴԱԿ	ԱՆԸՆԴՀԱՏ ԵՎ ԻՆՏԵԳՐԱՑՎԱԾ ԿՐԹԱԿԱՆ ԾՐԱԳԻՐ		
ՈՒՍՈՒՑՄԱՆ ՁԵՎԸ	Առկա		
ՄԱՍՆԱԳԻՏՈՒԹՅՈՒՆ	Բուժական գործ		
ՖԱԿՈՒԼՏԵՏ	Բուժական		
ԿՈՒՐՍ	V, VI	ԿԻՍԱՄՅԱԿ	X, XI
Ուսումնական տարի	2018-2019		

ԿԱԶՄՈՂ	բ.գ.թ. դոցենտ, Սահականուշ Առուստամյան Մարինա Առուստամյան (արտ. շահակից)
ՀԵՌԱԽՈՍ	+374 55 43 75 75, +374 93 27 87 15
ԷԼԵԿՏՐՈՆԱՅԻՆ ՀԱՍՑԵ	unitradmed.info@gmail.com

ԱՄԲԻՈՆ	Կլինիկական առարկաների
ԿԼԻՆԻԿԱԿԱՆ ԲԱԶԱ	«Սուրբ Գրիգոր Լուսավորիչ» ԲԿ
ԱՄԲԻՈՆԻ ՎԱՐԻՉ	կ.գ.թ., դոցենտ Ս.Ս. Առուստամյան

ԴԱՍԸՆԹԱՑԻ ԾԱՎԱԼԸ

Կուրս	Կիսամյակ	Կրեդիտ	Ուսումն. շաբաթ	Շաբաթակ. ժամ	Ընդհանուր ժամ	Ընդամ. լս. ժամ	Դասախ. ժամ	Գործն., լաբ. ժամ	Ինքն. աշխ. ժամ	Դասախոսի խորհրդով.	Քննություն	Ստուգարք
V	X	4	17	4	120	68	36	32	34	18		+
VI	XI	5	17	5	150	85	36	49	42	23	+	
Ընդամենը		9	34	9	270	153	72	81	76	41		

- 1. ՆԱԽԱԴԱՅՄԱՆ. Դասընթացի յուրացման համար անհրաժեշտ է՝**
Անատոմիա, Հյուսվածքաբանություն, Նորմալ ֆիզիոլոգիա, Կենսաբանություն, Մանրէաբանություն, Ախտաբանական ֆիզիոլոգիա, Ախտաբանական անատոմիա, Դեղաբանություն, Ներքին հիվանդություններ, Վիրաբուժություն, Համաճարակաբանություն, Վերակենդանացում և անզգայացում
- 2. ԴԱՍԸՆԹԱՑԻ ՀԱՄԱՌՈՏ ԲՈՎԱՆԴԱԿՈՒԹՅՈՒՆԸ**
«Մանկաբուժություն» դասընթացը ընդգրկում և հիմնավորում է գիտելիքներ և ունակություններ, մանկության բոլոր շրջանների (պրենատալ, ինտերնատալ, պոստնատալ) վերաբերյալ, վեր հանում դրանց տարբերությունները, ձևավորում մտածելակերպ տարբեր հասակի երեխաների առողջության, ֆիզիկական զարգացման և ախտաբանական պրոցեսների գնահատման և շտկման վերաբերյալ:
- 3. ԴԱՍԸՆԹԱՑԻ ՆՊԱՏԱԿԸ**
Դասընթացի նպատակն է ապահովել ուսանողների կողմից նորածնային հասակի առանձնահատկությունների իմացությունը, հասուն – անհաս նորածինների տարբերակման, նորածնի կենսունակության, սահմանային վիճակների գնահատման, նորածնային հասակի առավել տարածված հիվանդությունների բացահայտման, ծանրության գնահատման և բուժման կազմակերպման կարողությունը, ավագ հասակի երեխաների առավել տարածված հիվանդությունների ախտորոշման, տարբերակման և կանխարգելման կազմակերպման, ինչպես նաև մանուկների անհապաղ վիճակների գնահատման և օգնության կազմակերպման կարողությունը:

4. ԿՐԹԱԿԱՆ ՎԵՐՋՆԱՐԴՅՈՒՆՔՆԵՐԸ. Դասընթացի ավարտին ուսանողը պետք է

Իմանա մանկան օրգան-համակարգերի անատոմիա-ֆիզիոլոգիական առանձնահատկությունները, մանկան ռացիոնալ սնուցման հարցերը, հիմնական ստմատիկ և տարափոխիկ հիվանդությունների դասակարգումը, ծագումնաբանությունը, ախտաճանաչությունը և կլինիկայի ընթացքի առանձնահատկությունները մանկական հասակում, հետազոտման հիմնական և օժանդակ եղանակները, նրանց ախտորոշիչ արժեքավորումը, հիվանդ երեխայի բուժման կազմակերպումը տնային ստացիոնար պայմաններում, ինֆեկցիայի օջախում կանխարգելիչ և հակահամաճարակային միջոցառումների կազմակերպումը և պայքարը նրանց տարածման դեմ,

Կարողանա հավաքել և գնահատել մանկան կյանքի և հիվանդության պատմությունը, իրականացնել մանկան ֆիզիկալ հետազոտություն, գնահատել ստացված արդյունքները հասակային նորմերին համապատասխան, ախտորոշել առավել հաճախ հանդիպող հիվանդությունները, հրատապ վիճակները, նշանակել համապատասխան բուժում, ցուցաբերել անհրաժեշտ հրատապ օգնություն, կազմել սննդակարգը, իրականացնել հիվանդությունների կանխարգելումը և հետագա վերականգնումը, ապահովել ստացիոնար բուժման անհրաժեշտություն ունեցող հիվանդների ժամանակին հոսպիտալացումը:

Տիրապետի երեխաների օբյեկտիվ հետազոտությունների իրականացմանը, հետազոտման արդյունքներ վերլուծությանը, երեխաների ֆիզիկական և նյարդահոգեկան զարգացման գնահատմանը, հիմնական և բուժական պրոֆիլակտիկ միջոցառումների և դիսպանսեր հսկողության պլանի կազմմանը:

5. ԳՐԱԿԱՆՈՒԹՅՈՒՆ

1. E. Crain, J. Gershel, S. Cunningham, “Clinical Manual of Emergency Pediatrics”, Cambridge, 2010.
2. E. Crain, “Clinical Manual of Emergency Pediatrics”, Cambridge, 2011.
3. Robert M. Kliegman, “Nelson Textbook of Pediatrics”, 20 edition, Elsevier, 2016.
4. Ա. Բաբլոյան, Ն. Բաղդասարյան, Մ. Օհանյան, Ա. Ղազարյան, Հ. Սուքիասյան, «Մանկաբուժություն: Ուսումնական ձեռնարկ ընդհանուր բժշկության ֆակուլտետի ուսանողների համար», Երևան, 2010.
5. Ռ. Մինասյան, «Մանկական հիվանդությունների տարբ. ախտորոշում», Երևան, 2000

6. ԳՆԱՀԱՏՄԱՆ ԲԱՂԱԴՐԻՉՆԵՐ

ՄԻԱՎՈՐ

Հաճախումներ	20
Գիտելիքների յուրացման, կարողությունների և հմտությունների գնահատում	70
Ինքնուրույն անհատական աշխատանք	10

7. ԳՆԱՀԱՏՄԱՆ ՎԱՐԿԱՆԻՇԱՅԻՆ /ՌԵՅՏԻՆԳԱՅԻՆ/ ՀԱՄԱԿԱՐԳ

Գնահատական	Գնահատման միավորը	Գնահատման տառային նիշը
«զերազանց»	96-100	A+
	90-95	A
«լավ»	80-89	B+
	70-79	B
«բավարար»	60-69	C+
	51-59	C
«անբավարար»	50 և ցածր	D
«ստուգված»	≥51	S
«չստուգված»	< 51	U

ԴԱՍԸՆԹԱՅԻ ԱՆՎԱՆՈՒՄ	ՄԱՇԿԱՎԵՆԵՐԱԿԱՆ ՀԻՎԱՆԴՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐ		
ԴԱՍԸՆԹԱՅԻ ՏԵՍԱԿ	Պարտադիր		
ԿՐԹԱԿԱՆ ՄԱԿԱՐԴԱԿ	ԱՆԸՆԴՀԱՏ ԵՎ ԻՆՏԵԳՐԱՑՎԱԾ ԿՐԹԱԿԱՆ ԾՐԱԳԻՐ		
ՈՒՍՈՒՑՄԱՆ ՁԵՎԸ	Առկա		
ՄԱՍՆԱԳԻՏՈՒԹՅՈՒՆ	Բուժական գործ		
ՖԱԿՈՒԼՏԵՏ	Բուժական		
ԿՈՒՐՍ	IV	ԿԻՍԱՄՅԱԿ	VII
ՈւՍՈւՄՆԱԿԱՆ ՏԱՐԻ	2018-2019		

ԿԱԶՄՈՂ	Կարինե Ավետյան Միքայել Մխիթարյան
ՀԵՌԱԽՈՍ	+374 98 92 31 81, +374 99 09 10 90
ԷԼԵԿՏՐՈՆԱՅԻՆ ՀԱՍՅԵ	Avetyan.1967@mail.ru , dr.mkhitaryan@outlook.com

ԱՄԲԻՆ	Կլինիկական առարկաների
ԿԼԻՆԻԿԱԿԱՆ ԲԱԶԱ	«Սուրբ Գրիգոր Լուսավորիչ» ԲԿ
ԱՄԲԻՆԻ ՎԱՐԻՉ	կ.գ.թ., դոցենտ Ս.Ս. Առուստամյան

ԴԱՍԸՆԹԱՅԻ ԾԱՎԱԼԸ

Կուրս	Կիսամյակ	Կրեդիտ	Ուսումն. շաբաթ	Շաբաթակ. ժամ	Ընդհանուր ժամ	Ընդամ. լս. ժամ	Դասախ. ժամ	Գործն., լաբ. ժամ	Ինքն. աշխ. ժամ	Դասախոսի խորհրդով.	Քննություն	Ստուգարք
IV	VII	4	17	4	120	68	24	44	34	18		+
Ընդամենը		4	17	4	120	68	24	44	34	18		

- 1. ՆԱԽԱՊԱՅՄԱՆ. Դասընթացի յուրացման համար անհրաժեշտ է՝**
Անատոմիա, Ախտաբանական անատոմիա, Հյուսվածաբանություն, Ախտաբանական, Ֆիզիոլոգիա, Կենսաքիմիա, Մանրէաբանություն, Դեղաբանություն, Մանկաբուժություն, Ակնաբուժություն, Քիթ, կոկորդ, ականջաբանություն, Ներքին հիվանդություններ:
- 2. ԴԱՍԸՆԹԱՅԻ ՀԱՄԱՌՈՏ ԲՈՎԱՆԴԱԿՈՒԹՅՈՒՆԸ**
Դասընթացը ուսումնասիրում է հաճախ հանդիպող մաշկային և սեռավարակ հիվանդությունները, դրանց կանխարգելման, հետազոտման, հայտնաբերման մեթոդները:
- 3. ԴԱՍԸՆԹԱՅԻ ՆՊԱՏԱԿԸ**
«Մաշկավեներական հիվանդություններ» առարկայի դասավանդման նպատակն է տալ ընդհանուր և մասնավոր մաշկավեներաբանության գիտելիքներ, և ձևավորել դերմատոզների և սեռավարակ հիվանդությունների էթիոլոգիայի և պաթոգենեզի, ախտորոշման, բուժման սկզբունքների, բերանի խոռոչի լորձաթաղանթում տեղակայման իմացություն:
- 4. ԿՐԹԱԿԱՆ ՎԵՐՋՆԱՐԴՅՈՒՆՔՆԵՐԸ. Դասընթացի ավարտին ուսանողը պետք է**
Իմանա մաշկախտերի, մաշկի ախտահարումների կանխարգելման և ախտորոշման հիմունքները, հիմնական մաշկային արտահայտությունները, որոնք առաջացել են սոմատիկ հիվանդությունների ժամանակ, սեռավակների, նրանց կանխարգելման, ախտորոշման, բուժման և փոխանցման ուղիները, դերմատոլոգիայում օգտագործվող հիմնական բուժական ալգորիթմները, ախտորոշման հաստատման և հավաստի տվյալների ստացման համար, հիվանդության ելքի համաձայն, պլանավորել լրացուցիչ հետազոտությունների ծավալը:
Կարողանա գնահատել բուժվածների և քրոնիկ հիվանդների դիսպանսեր հսկողության արդյունքները, կատարել կանխարգելիչ, հիգիենիկ և հակահամաճարակային միջոցառումները, հավաքել անամնեզ, որոշել պացիենտի ստատուսը՝ անցկացնել պացիենտի և հարազատների հարցում, մշակել թերապևտիկ (վիրաբուժական) գործողությունների պլան՝

հաշվի առնելով հիվանության ընթացքը և բուժումը, գնահատել անցկացվող բուժման անվտանգությունը և արդյունավետությունը, որոշել դեղամիջոցների ներմուծման ուղիները, ռեժիմը և դեղաչափերը, հիմնական ախտաբանական ախտանիշների դեպքում հիմնավորել տվյալ հիվանդի մոտ ֆարմակոթերապիան, տալ ընտրված բուժման մեթոդի ցուցումների ձևակերպումը, հաշվի առնելով էթիոտրոպ և պաթոգենետիկ միջոցները, բուժական գործունեությունում օգտագործել առաջնային և երկրորդային կանխարգելիչ մեթոդները (ապացուցողական բժշկության հիման վրա), տարիքա-սեռային խմբերում իրականացնել հանրաառողջացման միջոցառումներ, անցկացնել առողջ սննդակարգի խորհրդատվություն, պլանավորել և անցկացնել ազգաբնակչության շրջանակում հաճախ հանդիպող հիվանդությունների կանխարգելիչ միջոցառումներ:

Տիրապետի բժշկական փաստաթղթերի գրագետ լրացմանը, կլինիկական ախտորոշման լայնածավալ ալգորիթմերին, լաբորատոր, գործիքային ախտորոշման մեթոդների արդյունքների վերլուծությանը, կյանքին սպառնացող իրավիճակներում և անհետաձգելի իրավիճակներում առաջին բուժօգնության կազմակերպման հիմնական բժշկական ախտորոշիչ և բուժական միջոցառումներին, մաշկավեներական հիվանդությունների հիմնական միջամտությունների տեխնիկային՝ մանիպուլյացիաների կատարմանը, կանխարգելմանը, դիսպանսերիզացիային, կլինիկական ախտորոշման ձևակերպմանը, ախտորոշման հաստատման լրացուցիչ հետազոտություններին մաշկավեներական հիվանդի խորհրդատվության անցկացմանը ու անհետաձգելի օգնության ցուցաբերմանը:

5. ԳՐԱԿԱՆՈՒԹՅՈՒՆ

1. Ю. Скрипкин, Кожные и венерические болезни, Москва, 2000.
2. В. Адаскевич, В. Козин, Кожные и венерические болезни, Москва, 2006.
3. А. Родионов, Справочник по кожным и венерическим заболеваниям, 3-е издание, Санкт-Петербург, 2005.
4. Մ. Միրաքյան, Մակերեւային սնկային հիվանդություններ, Երևան, 2003:
5. L. Goldsmith, S. Katz, B. Gilchrest, A. Paller, D. Leffell, K. Wolff, Fitzpatrick's Dermatology in General Medicine, 8th edition, New York, 2008,
6. Thomas P. Habif - Clinical Dermatology, 2009, 5th Edition, Amsterdam, 2016.
7. Rook's Textbook of Dermatology, 8th Edition, 4 Volume, 2010.

6. ԳՆԱՀԱՏՄԱՆ ԲԱՂԱԴՐԻՉՆԵՐ

	ՄԻԱՎՈՐ
Հաճախումներ	20
Գիտելիքների յուրացման, կարողությունների և հմտությունների գնահատում	70
Ինքնուրույն անհատական աշխատանք	10

7. ԳՆԱՀԱՏՄԱՆ ՎԱՐԿԱՆԻՇՄԱՅԻՆ /ՌԵՅՏԻՆԳՄԱՅԻՆ/ ՀԱՄԱԿԱՐԳ

Գնահատական	Գնահատման միավորը	Գնահատման տառային նիշը
«գերազանց»	96-100	A+
	90-95	A
«լավ»	80-89	B+
	70-79	B
«բավարար»	60-69	C+
	51-59	C
«անբավարար»	50 և ցածր	D
«ստուգված»	≥51	S
«չստուգված»	< 51	U

ԴԱՍԸՆԹԱՑԻ ԱՆՎԱՆՈՒՄ	ՆԵՐՔԻՆ ՀԻՎԱՆԴՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐ		
ԴԱՍԸՆԹԱՑԻ ՏԵՍԱԿ	Պարտադիր		
ԿՐԹԱԿԱՆ ՄԱԿԱՐԴԱԿ	ԱՆԸՆԴՀԱՏ ԵՎ ԻՆՏԵԳՐԱՑՎԱԾ ԿՐԹԱԿԱՆ ԾՐԱԳԻՐ		
ՈՒՍՈՒՑՄԱՆ ՁԵՎԸ	Առկա		
ՄԱՍՆԱԳԻՏՈՒԹՅՈՒՆ	Բուժական գործ		
ՖԱԿՈՒԼՏԵՏ	Բուժական		
ԿՈՒՐՍ	IV - VI	ԿԻՍԱՄՅԱԿ	VII - XII
ՈւՍՈւՄՆԱԿԱՆ ՏԱՐԻ	2018-2019		

ԿԱԶՄՈՂ	բ.գ.թ. Մարտ Նազլուխանյան բ.գ.թ., դոցենտ Արմեն Գասպարյան
ՀԵՌԱԽՈՍ	+374 98 32 12 86, +374 55 61 53 69
ԷԼԵԿՏՐՈՆԱՅԻՆ ՀԱՍՑԵ	nazmara@mail.ru, a.gasparyan@gmail.com

ԱՄԲԻՈՆ	Թերապևտիկ առարկաների
ԿԼԻՆԻԿԱԿԱՆ ԲԱԶԱ	«Սուրբ Գրիգոր Լուսավորիչ» ԲԿ
ԱՄԲԻՈՆԻ ՎԱՐԻՉ	բ.գ.թ. Մարտ Նազլուխանյան

ԴԱՍԸՆԹԱՑԻ ԾԱՎԱԼԸ

Կուրս	Կիսամյակ	Կրեդիտ	Ուսումն. շաբաթ	Շաբաթակ. ժամ	Ընդհանուր ժամ	Ընդամ. լս. ժամ	Դասախ. ժամ	Գործն., լաբ. ժամ	Ինքն. աշխ. ժամ	Դասախոսի խորհրդով.	Քննություն	Ստուգարք
IV	VII	6	17	6	180	102	34	68	51	27	+	
	VIII	4	17	6	120	102	34	68	10	8	+	
V	IX	3	17	3	90	51	20	31	26	13	+	
	X	3	17	3	90	51	20	31	14	25	+	
VI	XI	4	17	4	120	68	26	42	34	18		+
	XII	3	17	4	90	68	26	42	14	8	+	
Ընդամենը		23	102	26	690	442	160	282	149	99		

1. ՆԱԽԱՊԱՅՄԱՆ. Դասընթացի յուրացման համար անհրաժեշտ է՝
Մարդու անատոմիա, Քիմիա, Ֆիզիկա, Բիոէթիկա, Հյուսվածքաբանություն, Նորմալ ֆիզիոլոգիա, Հոգեբանություն, Ախտաբանական անատոմիա, Ախտաբանական ֆիզիոլոգիա, Դեղաբանություն, Կլինիկական դեղաբանություն, Ներքին հիվանդությունների պրոպեդևտիկա

2. ԴԱՍԸՆԹԱՑԻ ՀԱՄԱՌՈՏ ԲՈՎԱՆԴԱԿՈՒԹՅՈՒՆԸ
«Ներքին հիվանդություններ» կրթական դասընթացը հիմք է հանդիսանում յուրաքանչյուր պրակտիկ բժշկի կլինիկական պատրաստվածության համար: Ձևավորում է կլինիկական տրամաբանության հիմունքները, հիվանդի անմիջական հետազոտման կարևոր հիմունքները, բազմաթիվ ժամանակակից գործիքային և լաբորատոր հետազոտությունների արցյունքների անալիզ և վերծանում: Ուսումնասիրում է սիրտ-անոթային հիվանդություններ, շնչական համակարգի հիվանդություններ, ստամոքս-աղիքային տրակտի հիվանդություններ, էնդոկրին հիվանդություններ, միզական համակարգի հիվանդություններ ուսումնասիրելով հիվանդությունների կլինիկական արտահայտությունները և բացատրություն տալով պաթոլոգիկ սիմպտոմների և սինդրոմների առանձին մեխանիզմների առաջացմանը: Նաև ուսումնասիրում է ժամանակակից դեղորայքի կիրառումը, ցուցումները և հակացուցումները, ազդեցության մեխանիզմները:

3. ԴԱՍԸՆԹԱՑԻ ՆՊԱՏԱԿԸ

Դասընթացի նպատակն է պատրաստել բժիշկ-շրջանավարտներ, որոնք կարող են իրականացնել կանխարգելիչ, ախտորոշիչ, բուժական, դաստիարակչական-ուսուցողական, կազմակերպչական, գիտահետազոտական գործունեություն:

4. ԿՐԹԱԿԱՆ ՎԵՐՋՆԱՐԴՅՈՒՆՔՆԵՐԸ. Դասընթացի ավարտին ուսանողը պետք է

Իմանա առավել հաճախ հանդիպող հիվանդությունների էթիոլոգիան, պաթոգենեզը, կանխարգելման միջոցները, հիվանդությունների ժամանակակից դասակարգումը, տարիքային տարբեր խմբերում տիպիկ ձևով ընթացող առավել տարածված հիվանդությունների կլինիկական պատկերը, ընթացքի առանձնահատկությունները, հնարավոր բարդությունները, թերապևտիկ պրոֆիլի հիվանդի ախտորոշման մեթոդները, հիվանդի անմիջական հետազոտման մեթոդների ախտորոշիչ հնարավորությունները, հիվանդների հետազոտման կլինիկական, լաբորատոր, գործիքային ժամանակակից մեթոդները (ներառյալ էնդոսկոպիկ, ռենտգենաբանական մեթոդները, գերձայնային ախտորոշումը), տարբեր հիվանդությունների ախտորոշման ցուցանիշները, դեղարայքային պրեպարատների հիմնական խմբերի կլինիկոֆարմակոլոգիական բնութագիրը և կոնկրետ դեղարայքային միջոցների ռացիոնալ ընտրությունը հիվանդությունների հիմնական ախտաբանական համախտանիշների և հիվանդների մոտ անհետաձգելի վիճակների ժամանակ՝ ներառելով հակախթանիչային օրենսդրության հիմունքները:

Կարողանա մասնակցել բնակչության բուժկանխարգելիչ օգնության կազմակերպմանն ու ցուցաբերմանը՝ ելնելով նրա սոցիալ-մասնագիտական և տարիքասեռային կառուցվածքից, որոշել հիվանդի վիճակը՝ հավաքել անամնեզ, անցկացնել հիվանդի և/կամ նրա հարազատների հարցուձոռձ, անցկացնել հիվանդի ֆիզիկալ հետազոտություն (գննում, շոշափում, լսում, ՋԸ-ի չափում, զարկերակային պուլսի հատկությունների որոշում և այլն), գնահատել հիվանդի վիճակը՝ նրան բժշկական օգնություն ցուցաբերելու անհրաժեշտության որոշման համար, կատարել օրգանների և համկարգերի առաջնային հետազոտություն՝ էնդոկրին, իմունային, շնչական, սրտանոթային, արյան և արյունաստեղծ օրգանների, մարսողական, միզարտազատիչ, ոսկրամկանային և հոդերի, գնահատել հիվանդի ֆիզիկական և հոգեկան առողջության վրա ազդող սոցիալական գործոնները՝ մշակութային, էթնիկ, կրոնական, անհատական, ընտանեկան, ռիսկի սոցիալական գործոնները (գործազրկություն, բռնություն, բարեկամների հիվանդություն և մահ), դնել նախնական ախտորոշում, հիվանդության ելքին համապատասխան՝ կազմել լրացուցիչ հետազոտությունների ծավալը ախտորոշման՝ հաստատման և հավաստի արդյունք ստանալու համար, հիվանդի բուժման համար ընտրել անհատական օգնության ցուցաբերման տեսակը՝ առաջնային օգնություն, շտապ օգնություն, հոսպիտալացում, ձևակերպել կլինիկական ախտորոշում, մշակել թերապևտիկ գործունեության պլան՝ հաշվի առնելով հիվանդության ընթացքը և բուժումը, ձևակերպել բուժման ընտրաց մեթոդի ցուցումները՝ հաշվի առնելով էթիոտրոպ և պաթոգենետիկ միջոցները, հիմնավերով կոնկրետ հիվանդի մոտ ֆարմակոթերապիան հիմնական ախտաբանական համախտանիշների և անհետաձգելի վիճակների ժամանակ, որոշել ներմուծման ուղին, դեղորայքային միջոցների ռեժիմը և դոզան, գնահատել անցկացվող բուժման արդյունավետությունը և անվտանգությունը, կիրառել դեղորայքային պրեպարատների ներմուծման տարբեր մեթոդներ, դնել նախնական ախտորոշում, համադրել հիվանդի մասին տեղեկատվությունը՝ ախտաբանությունը և այն առաջացնող պատճառների որոշման նպատակով, բուժական գործունեության մեջ կիրառել առաջնային և երկրորդային կանխարգելման մեթոդները (ապացուցողական բժշկության հիման վրա), շրջակա միջավայրի գործոնների ազդեցությունից կախված առողջական վիճակի փոփոխության պատճառահետևանքային կապի հայտնաբերում:

Տիրապետի ընդհանուր կլինիկական հետազոտման մեթոդներին, լաբորատոր, գործիքային հետազոտությունների արդյունքների վերլուծությանը, կլինիկական ախտորոշման տեղակայման ալգորիթմին, նախնական ախտորոշման դրման ալգորիթմին՝ հետագայում հիվանդին ուղեգրելով համապատասխան բժշկ- մասնագետների մոտ, առաջին բժշկական օգնության ցուցաբերման և կյանքին վտանգ սպառնացող վիճակների ժամանակ հիմնական բժշկական ախտորոշիչ և բուժիչ միջոցառումները:

5. ԳՐԱԿԱՆՈՒԹՅՈՒՆ

1. Է. Նազարեթյան, Ա. Գասպարյան, Ներքին հիվանդություններ, Երևան, 2004
2. Հ. Մաթևոսյան, Թոքաբանության դասընթաց, Երևան, 2003
3. Ռ. Ստամբոլցյան, Լ. Միքայելյան, Լ. Շուշանյան, Ներքին հիվանդություններ, Ռ. Ստամբոլցյանի ընդհանուր խմբագրությամբ, Երևան, 1988
4. Վ. Հարությունյան, Ե. Միքայելյան, Է. Կոտոյան, Ներքին հիվանդություններ, Երևան, 2000
5. А. О कोरोко́в, диагностика шнутренних болезней, Москва, 2003
6. А. Струтынский, А. Баранов, Г. Ройтберг, Ю. Галоненков, Основы семиотики заболеваний внутренних органов, Атлас, Москва, 2005
7. А. Струтынский, Г. Ройтберг, Внутренние болезни, Основы семиотики заболеваний внутренних органов, Атлас, Москва, 2003
8. В. Милькамана́вич, Атлас клинического исследования, учеб. пособие , Москва, 2006
9. В. Walter and others, Davidson's Principles and Practice of Medicine, 22nd Edition, Amsterdam, 2014
10. D. Kasper, A. Fauci and others, Harrison's Principles of Internal Medicine, 19th Edition, New York, 2015

6. ԳՆԱՀԱՏՄԱՆ ԲԱՂԱԴՐԻՉՆԵՐ

	ՄԻԱՎՈՐ
Հաճախումներ	20
Գիտելիքների յուրացման, կարողությունների և հմտությունների գնահատում	70
Ինքնուրույն անհատական աշխատանք	10

7. ԳՆԱՀԱՏՄԱՆ ՎԱՐԿԱՆԻՇՆԱՅԻՆ /ՌԵՅՏԻՆԳԱՅԻՆ/ ՀԱՄԱԿԱՐԳ

Գնահատական	Գնահատման միավորը	Գնահատման տառային նիշը
«գերազանց»	96-100	A+
	90-95	A
«լավ»	80-89	B+
	70-79	B
«բավարար»	60-69	C+
	51-59	C
«անբավարար»	50 և ցածր	D
«ստուգված»	≥51	S
«չստուգված»	< 51	U

ԴԱՍԸՆԹԱՑԻ ԱՆՎԱՆՈՒՄ	ՆԵՐՔԻՆ ՀԻՎԱՆԴՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԻ ՊՐՈՊԵԴԵՎՏԻՎԱ		
ԴԱՍԸՆԹԱՑԻ ՏԵՍԱԿ	Պարտադիր		
ԿՐԹԱԿԱՆ ՄԱԿԱՐԴԱԿ	ԱՆԸՆԴՀԱՏ ԵՎ ԻՆՏԵԳՐԱՑՎԱԾ ԿՐԹԱԿԱՆ ԾՐԱԳԻՐ		
ՈՒՍՈՒՑՄԱՆ ՁԵՎԸ	Առկա		
ՄԱՍՆԱԳԻՏՈՒԹՅՈՒՆ	Բուժական գործ		
ՖԱԿՈՒԼՏԵՏ	Բուժական		
ԿՈՒՐՍ	III	ԿԻՍԱՄՅԱԿ	V, VI
ՈւՍՈւՄՆԱԿԱՆ ՏԱՐԻ	2018-2019		

ԿԱԶՄՈՂ	բ.գ.թ. Մարտ Նազլուխանյան բ.գ.թ., դոցենտ Արմեն Գասպարյան
ՀԵՌԱԽՈՍ	+374 98 32 12 86, +374 55 61 53 69
ԷԼԵԿՏՐՈՆԱՅԻՆ ՀԱՍՑԵ	nazmara@mail.ru, a.gasparyan@gmail.com

ԱՄԲԻՈՆ	Թերապևտիկ առարկաների
ԿԼԻՆԻԿԱԿԱՆ ԲԱԶԱ	«Սուրբ Գրիգոր Լուսավորիչ» ԲԿ
ԱՄԲԻՈՆԻ ՎԱՐԻՉ	բ.գ.թ. Մարտ Նազլուխանյան

ԴԱՍԸՆԹԱՑԻ ԾԱՎԱԼԸ

Կուրս	Կիսամյակ	Կրեդիտ	Ուսումն. շաբաթ	Շաբաթակ. ժամ	Ընդհանուր ժամ	Ընդամ. լս. ժամ	Դասախ. ժամ	Գործն., լաբ. ժամ	Ինքն. աշխ. ժամ	Դասախոսի խորհրդակց.	Քննություն	Ստուգաթիվ
III	V	6	17	6	180	102	42	60	51	27		+
	VI	4	17	5	120	85	38	47	30	5	+	
Ընդամենը		10	34	11	300	187	80	107	81	32		

- 1. ՆԱԽԱՊԱՅՄԱՆ. Դասընթացի յուրացման համար անհրաժեշտ է՝**
Մարդու անատոմիա, Քիմիա, Ֆիզիկա, Բիոէթիկա, Հոգեբանություն, Նորմալ ֆիզիոլոգիա
- 2. ԴԱՍԸՆԹԱՑԻ ՀԱՄԱՌՈՏ ԲՈՎԱՆԴԱԿՈՒԹՅՈՒՆԸ**
«Ներքին հիվանդությունների պրոպեդևտիկա» դասընթացը ներառում է հետևյալ բաժինները՝ Ֆիզիկալ ախտորոշում, Հետազոտման լաբորատոր և գործիքային մեթոդները, Ֆունկցիոնալ ախտորոշում, Մասնավոր ախտաբանություն
- 3. ԴԱՍԸՆԹԱՑԻ ՆՊԱՏԱԿԸ**
Դասընթացի նպատակն է ուսուցանել տարբեր օրգան-համակարգերի հիվանդությունների ախտանիշները, էթիոլոգիան, սուբյեկտիվ և օբյեկտիվ քննությունները, ախտորոշման կլինիկական և պարակլինիկական մեթոդները, գնահատել արդյունքները և հիվանդության ախտորոշման հաստատման հիմնավորումներն ու սկզբունքները:
- 4. ԿՐԹԱԿԱՆ ՎԵՐՋՆԱԲԵՐՈՒՄՆԵՐԸ. Դասընթացի ավարտին ուսանողը պետք է**
Իմանա առավել հաճախ հանդիպող հիվանդությունների էթիոլոգիան, պաթոգենեզը և կանխարգելման միջոցառումները, ժամանակակից դասակարգումը, տարբեր տարիքային խմբերում տիպիկ ձևով ընթացող առավել տարածված հիվանդությունների կլինիկական պատկերը, ընթացքի առանձնահատկությունները և հնարավոր բարդությունները, ախտորոշման մեթոդները, թերապևտիկ, վիրաբուժական, ինֆեկցիոն պրոֆիլի հիվանդի անմիջական հետազոտության ախտորոշիչ հնարավորությունները, ժամանակակից կլինիկական լաբորատոր գործիքային մեթոդները (ներառյալ էնդոսկոպիկ, ռենտգենաբանական մեթոդները, գերձայնային ախտորոշումը), տարբեր հիվանդությունների ախտորոշման չափանիշները բուժման մեթոդները և նրանց կիրառման ցուցումները, բժշկական ֆիզիոլոգիայի և ֆիզիոթերապիայի բուժական ազդեցության մեխանիզմները:

Կարողանա որոշել հիվանդի վիճակը, հավաքել անամնեզ, անցկացնել հիվանդի կամ նրա հարազատների հարցումփորձ, կատարել հիվանդի ֆիզիկական հետազոտություն (զննում, շոշափում, լսում, զճ-ի չափում և այլն), գնահատել հիվանդի վիճակը, անհապաղ բժշկական օգնություն ցուցաբերելու անհրաժեշտության որոշման համար, կատարել օրգանների և համակարգերի հետազոտություն՝ նյարդային, էնդոկրին, իմունային, շնչական, սիրտանոթային, արյան և արյունաստեղծ օրգանների, մարսողական, միզարտազատիչ, ռեպրոդուկտիվ, որկրամկանային և հոդերի, աչքերի, ականջի, կոկորդի, քթի, ձևակերպել կլինիկական ախտորոշում, կազմել թերապևտիկ գործունեության պլան՝ հաշվի առնելով հիվանդության ընթացքը և նրա բուժումը, ընտրած բուժման մեթոդի ձևակերպում՝ հաշվի առնելով էթիոտրոպ և պաթոգենետիկ միջոցները, հիմնավորել կոնկրետ հիվանդի մոտ հիմնական ախտաբանական համախտանիշների և անհետաձգելի վիճակների ֆարմակոթերապիան, որոշել դեղորայքային միջոցների ներմուծման ուղիները, ռեժիմը, դոզան, գնահատել անցկացվող բուժման արդյունավետությունը և անվտանգությունը, կիրառել դեղորայքային միջոցների ներմուծման տարբեր մեթոդներ, դնել նախնական ախտորոշում, ցուցաբերել առաջին օգնություն անհետաձգելի վիճակների ժամանակ, առաջին բժշկական օգնություն տուժածներին ախտահարված օջախներում և արտակարգ իրավիճակներում, լրացնել հիվանդության պատմագիրը, դուրս գրել դեղատոմս:

Տիրապետի բժշկական փաստաթղթերի ճիշտ վարման մեթոդներին, ընդհանուր կլինիկական հետազոտման մեթոդներին, ախտորոշման լաբորատոր, գործիքային մեթոդների արդյունքների վերծանմանը, նախնական ախտորոշման դրման ալգորիթմին, հետազայում հիվանդին համապատասխան բժիշկ-մասնագետի մոտ ուղարկելուն:

5. ԳՐԱԿԱՆՈՒԹՅՈՒՆ

1. Լ. Հովհաննիսյան, Ներքին հիվանդությունների պրոպեդևտիկա, Երևան, 1964
2. Գ. Բադալյան, Ներքին հիվանդությունների պրոպեդևտիկա, Երևան, 1988
3. Գ. Իսախանյան, Ա. Սարգսյան, Ներքին հիվանդությունների պրոպեդևտիկա, Երևան, 1996
4. А. Гребенев, Пропедевтика внутренних болезней, 6-е изд. Москва, 2005
5. А. О कोरोков, Диагностика внутренних болезней, Москва, 2003
6. В. Walter and others, Davidson's Principles and Practice of Medicine, 22nd Edition, Amsterdam, 2014
7. D. Kasper, A. Fauci and others, Harrison's Principles of Internal Medicine, 19th Edition, New York, 2015
8. Mayo Clinic - Internal Medicine Internal Medicine Board Review, Mayo clinic press Amsterdam, 2015

6. ԳՆԱՀԱՏՄԱՆ ԲԱՂԱԴՐԻՉՆԵՐ

	ՄԻԱՎՈՐ
Հաճախումներ	20
Գիտելիքների յուրացման, կարողությունների և հմտությունների գնահատում	70
Ինքնուրույն անհատական աշխատանք	10

7. ԳՆԱՀԱՏՄԱՆ ՎԱՐԿԱՆԻՇՄԱՅԻՆ /ՌԵՅՏԻՆԳՄԱՅԻՆ/ ՀԱՄԱԿԱՐԳ

Գնահատական	Գնահատման միավորը	Գնահատման տառային նիշը
«զերազանց»	96-100	A+
	90-95	A
«լավ»	80-89	B+
	70-79	B
«բավարար»	60-69	C+
	51-59	C
«անբավարար»	50 և ցածր	D
«ստուգված»	≥51	S
«չստուգված»	< 51	U

ԴԱՍԸՆԹԱՑԻ ԱՆՎԱՆՈՒՄ	ՆՅԱՐԴԱԲԱՆՈՒԹՅՈՒՆ		
ԴԱՍԸՆԹԱՑԻ ՏԵՍԱԿ	Պարտադիր		
ԿՐԹԱԿԱՆ ՄԱԿԱՐԴԱԿ	ԱՆԸՆԴՀԱՏ ԵՎ ԻՆՏԵԳՐԱՑՎԱԾ ԿՐԹԱԿԱՆ ԾՐԱԳԻՐ		
ՈՒՍՈՒՑՄԱՆ ՁԵՎԸ	Առկա		
ՄԱՍՆԱԳԻՏՈՒԹՅՈՒՆ	Բուժական գործ		
ՖԱԿՈՒԼՏԵՏ	Բուժական		
ԿՈՒՐՍ	III, IV	ԿԻՍԱՄՅԱԿ	VI, VII
ՈւՍՈւՄՆԱԿԱՆ ՏԱՐԻ	2018-2019		

ԿԱԶՄՈՂ	բ.գ.թ. Նարեկ Մկրտչյան
ՀԵՌԱԽՈՍ	+374 77 84 49 94
ԷԼԵԿՏՐՈՆԱՅԻՆ ՀԱՍՑԵ	narksm@gmail.com

ԱՄԲԻՈՆ	Կլինիկական առարկաների
ԿԼԻՆԻԿԱԿԱՆ ԲԱԶԱ	«Սուրբ Գրիգոր Լուսավորիչ» ԲԿ
ԱՄԲԻՈՆԻ ՎԱՐԻՉ	կ.գ.թ., դոցենտ Ս.Ս. Առուստամյան

ԴԱՍԸՆԹԱՑԻ ԾԱՎԱԼԸ

Կուրս	Կիսամյակ	Կրեդիտ	Ուսումն. շաբաթ	Շաբաթակ. ժամ	Ընդհանուր ժամ	Ընդամ. լս. ժամ	Դասախ. ժամ	Գործն., լաբ. ժամ	Ինքն. աշխ. ժամ	Դասախոսի խորհրդով.	Քննություն	Մտուցարք
III	VI	4	17	4	120	68	22	46	34	18		+
IV	VII	3	17	3	90	51	18	33	26	13	+	
Ընդամենը		7	34	7	210	119	40	79	60	31		

- 1. ՆԱԽԱՊԱՅՄԱՆ. Դասընթացի յուրացման համար անհրաժեշտ է՝**
Մարդու անատոմիա, Քիմիա, Ֆիզիկա, Բիոէթիկա, Հյուսվածքաբանություն, Նորմալ ֆիզիոլոգիա, Հոգեբանություն, Ախտաբանական անատոմիա, Ախտաբանական ֆիզիոլոգիա, Դեղաբանություն, Կլինիկական դեղաբանություն, Ներքին հիվանդությունների պրոպեդեյտիկա
- 2. ԴԱՍԸՆԹԱՑԻ ՀԱՄԱՌՈՏ ԲՈՎԱՆԴԱԿՈՒԹՅՈՒՆԸ**
Նյարդաբանություն առարկան ուսումնասիրում է մարդու նյարդային համակարգը, նրա առանձնահատկությունները ըստ բաժինների, հիվանդությունները, տարբերակիչ ախտորոշումը և բուժումները:
- 3. ԴԱՍԸՆԹԱՑԻ ՆՊԱՏԱԿԸ**
Դասընթացի նպատակն է ուսուցանել նյարդային համակարգի զարգացման օրինաչափությունները, հետազոտման մեթոդները, հիվանդությունների պատճառագիտությունը, ախտածնությունը և կլինիկական դրսևորումները: Ծանոթացնել գլխուղեղի արյան շրջանառության խանգարումների հետ, քանի որ այն համարվում է հիմնականը նյարդաբանությունում, որը կապված է սրտի գործունեության, միզասեռական համակարգի և էնդոկրին գեղձերի յուրահատկությունների դրսևորման հետ:

4. ԳՐԹԱԿԱՆ ՎԵՐՋՆԱՐԴՅՈՒՆՔՆԵՐԸ. Դասընթացի ավարտին ուսանողը պետք է

Իմանա նյարդաբանության հիմունքները, հիմնական հիվանդությունների պաթոգենեզը, կլինիկան, ախտորոշումը, բուժումը, անհրաժեշտ բուժական միջոցառումների կիրառումը կոմատոզ վիճակների առկայության դեպքում /առաջին բուժօգնություն/, հիմնական բուժական /դեղորայքային/ սխեմաների կիրառումը էպիլեպսիայի, տրավմաների, ուշագնացությունների ժամանակ /տարբեր պատճառներից/:

Կարողանա հիվանդի հետազոտման մեթոդիկային, հիվանդությունների տարբերակիչ ախտորոշմանը:

Տիրապետի ողնուղեղային պունկցիային, գործիքային հետազոտությունների ինտերպրետացիային, սահմանամերձ մասնագիտությունների հետ, տարբերել դիաբետիկ կամ ուրեմիկ կոման էպիլեպտիկ և հետտրավմատիկ կոմայից:

5. ԳՐԱԿԱՆՈՒԹՅՈՒՆ

1. Գ. Միրզոյան, Ներվային հիվանդություններ, Երևան, 1988
2. Է. Գևորգյան, Ա. Հակոբյան, Հ. Ստեփանյան, Նյարդաբանություն, Երևան, 1990
3. M. Baehr, Duus' Topical Diagnosis in Neurology: Anatomy, Physiology, Signs, Symptoms, Stuttgart, 2005
4. А. Триумфов, Топическая диагностика заболеваний нервной системы, Москва, 2007
5. Болезни нервной системы, /под ред. Член-кор. РАМН, проф. Н. Н. Яхно, проф. Др. Штульмана/, в 2-х томах, Москва, 2001
6. Д. Штульман, О. Левин, Неврология, Москва, 2008
7. Т. Скоролец, А. Скоролец, А. Скоролец, Пропедевтика клинической неврологий, Москва, 2004

6. ԳՆԱՀԱՏՄԱՆ ԲԱՂԱԴՐԻՉՆԵՐ **ՄԻԱՎՈՐ**

Հաճախումներ	20
Գիտելիքների յուրացման, կարողությունների և հմտությունների գնահատում	70
Ինքնուրույն անհատական աշխատանք	10

7. ԳՆԱՀԱՏՄԱՆ ՎԱՐԿԱՆԻՇՄԱՆ /ՌԵՅՏԻՆԳԱՅԻՆ/ ՀԱՄԱԿԱՐԳ

Գնահատական	Գնահատման միավորը	Գնահատման տատային նիշը
«զերազանց»	96-100	A+
	90-95	A
«լավ»	80-89	B+
	70-79	B
«բավարար»	60-69	C+
	51-59	C
«անբավարար»	50 և ցածր	D
«ստուգված»	≥51	S
«չստուգված»	< 51	U

ԴԱՍԸՆԹԱՅԻ ԱՆՎԱՆՈՒՄ	ՊՈԼԻԿԼԻՆԻԿԱԿԱՆ ԹԵՐԱՊԻԱ		
ԴԱՍԸՆԹԱՅԻ ՏԵՍԱԿ	Պարտադիր		
ԿՐԹԱԿԱՆ ՄԱԿԱՐԴԱԿ	ԱՆԸՆԴՀԱՏ ԵՎ ԻՆՏԵԳՐԱՑՎԱԾ ԿՐԹԱԿԱՆ ԾՐԱԳԻՐ		
ՈՒՍՈՒՑՄԱՆ ՁԵՎԸ	Առկա		
ՄԱՍՆԱԳԻՏՈՒԹՅՈՒՆ	Բուժական գործ		
ՖԱԿՈՒԼՏԵՏ	Բուժական		
ԿՈՒՐՍ	VI	ԿԻՍԱՄՅԱԿ	XII
Ուսումնական տարի	2018-2019		

ԿԱԶՄՈՂ	բ.գ.թ. Մարտ Նազուխյան
ՀԵՌԱԽՈՍ	+374 98 32 12 86
ԷԼԵԿՏՐՈՆԱՅԻՆ ՀԱՍՑԵ	nazmara@mail.ru

ԱՄԲԻՈՆ	Թերապևտիկ առարկաների
ԿԼԻՆԻԿԱԿԱՆ ԲԱԶԱ	Երևանի քաղաքապետարանի №12 պոլիկլինիկա
ԱՄԲԻՈՆԻ ՎԱՐԻՉ	բ.գ.թ. Մարտ Նազուխյան

ԴԱՍԸՆԹԱՅԻ ԾԱՎԱԼԸ

Կուրս	Կիսամյակ	Կրեդիտ	Ուսումն. շաբաթ	Շաբաթակ. ժամ	Ընդհանուր ժամ	Ընդամ. լս. ժամ	Դասար. ժամ	Գործն., լաբ. ժամ	Ինքն. աշխ. ժամ	Դասախոսի խորհրդով.	Քննություն	Ստուգաթիվ
VI	XII	3	17	3	90	51	20	31	26	13		+
Ընդամենը		3	17	3	90	51	20	31	26	13		

- 1. ՆԱԽԱՊԱՅՄԱՆ. Դասընթացի յուրացման համար անհրաժեշտ է՝**
Մարդու անատոմիա, Քիմիա, Ֆիզիկա, Բիոլոգիկա, Հյուսվածքաբանություն, Նորմալ ֆիզիոլոգիա, Հոգեբանություն, Ախտաբանական անատոմիա, Ախտաբանական ֆիզիոլոգիա, Դեղաբանություն, Կլինիկական դեղաբանություն, Ներքին հիվանդությունների պրոպեդևտիկա
- 2. ԴԱՍԸՆԹԱՅԻ ՀԱՄԱՌՈՏ ԲՈՎԱՆԴԱԿՈՒԹՅՈՒՆԸ**
«Պոլիկլինիկական թերապիա» դասընթացը ուսումնասիրում է ամբուլատոր պոլիկլինիկական հիմնարկների ցանկը, կառուցվածքը, ծառայության ոլորտները և նրանց առանձնահատկությունները, պոլիկլինիկական ծառայության հիմնական ձևերը:
- 3. ԴԱՍԸՆԹԱՅԻ ՆՊԱՏԱԿԸ**
Դասընթացի նպատակն է պատրաստել բժիշկ-ընթացավարներ, որոնք կարող են իրականացնել կանխարգելիչ, ախտորոշիչ, բուժական, դաստիարակչական, ուսուցողական, կազմակերպչական, գիտահետազոտական գործունեություն:
- 4. ԿՐԹԱԿԱՆ ՎԵՐՋՆԱԴՅՈՒՆՔՆԵՐԸ. Դասընթացի ավարտին ուսանողը պետք է**
Իմանա պոլիկլինիկական թերապիայի հիմունքները, բժշկական ծառայության ոլորտներն ու ծավալը պոլիկլինիկայում, ընդհանուր պրոֆիլի բժշկի գործունեության սկզբունքները ազգաբնակչության բուժաբոֆիլակտիկ սպասարկման գործում, անհետաձգելի վիճակներում անհապաղ կիրառվող բուժական միջամտությունները և հետագա մասնագիտական բուժման համար կազմակերպչական միջոցառումները:
Տիրապետի հիվանդությունների ախտորոշման, բուժման, կանխարգելման ժամանակակից մեթոդներին:

5. ԳՐԱԿԱՆՈՒԹՅՈՒՆ		
1. А.Ф.Серенко, В.В.Ершакова, Социальная гигиена и организация здравоохранения, М. 1977г.		
2. Общепрактическая и семейная медицина. Минск «Белорусь» 1997г.		
3. В. Walter and others, Davidson's Principles and Practice of Medicine, 22nd Edition, Amsterdam, 2014		
4. D. Kasper, A. Fauci and others, Harrison's Principles of Internal Medicine, 19th Edition, New York, 2015		
6. ԳՆԱՀԱՏՄԱՆ ԲԱՂԱԴՐԻՉՆԵՐ		ՄԻԱՎՈՐ
Հաճախումներ		20
Գիտելիքների յուրացման, կարողությունների և հմտությունների գնահատում		70
Ինքնուրույն անհատական աշխատանք		10
7. ԳՆԱՀԱՏՄԱՆ ՎԱՐԿԱՆԻՇԱՅԻՆ /ՌԵՅՏԻՆԳԱՅԻՆ/ ՀԱՄԱԿԱՐԳ		
Գնահատական	Գնահատման միավորը	Գնահատման տառային նիշը
«գերազանց»	96-100	A+
	90-95	A
«լավ»	80-89	B+
	70-79	B
«բավարար»	60-69	C+
	51-59	C
«անբավարար»	50 և ցածր	D
«ստուգված»	≥51	S
«չստուգված»	< 51	U

ԴԱՍԸՆԹԱՑԻ ԱՆՎԱՆՈՒՄ	ԱԶՔԻ ՀԻՎԱՆԴՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐ		
ԴԱՍԸՆԹԱՑԻ ՏԵՍԱԿ	Պարտադիր		
ԿՐԹԱԿԱՆ ՄԱԿԱՐԴԱԿ	ԱՆԸՆԴՀԱՏ ԵՎ ԻՆՏԵԳՐԱՑՎԱԾ ԿՐԹԱԿԱՆ ԾՐԱԳԻՐ		
ՈՒՍՈՒՑՄԱՆ ՁԵՎԸ	Առկա		
ՄԱՍՆԱԳԻՏՈՒԹՅՈՒՆ	Բուժական գործ		
ՖԱԿՈՒԼՏԵՏ	Բուժական		
ԿՈՒՐՍ	V	ԿԻՍԱՄՅԱԿ	IX
ՈւՍՈՒՄՆԱԿԱՆ ՏԱՐԻ	2018-2019		

ԿԱԶՄՈՂ	բ.գ.թ. դոցենտ, Անահիտ Վարդանյան
ՀԵՌԱԽՈՍ	-
ԷԼԵԿՏՐՈՆԱՅԻՆ ՀԱՍՑԵ	-

ԱՄԲԻՈՆ	Կլինիկական առարկաների
ԿԼԻՆԻԿԱԿԱՆ ԲԱԶԱ	«Շենգավիթ» ԲԿ, «Սուրբ Գրիգոր Լուսավորիչ» ԲԿ
ԱՄԲԻՈՆԻ ՎԱՐԻՉ	կ.գ.թ., դոցենտ Ս.Ս. Առուստամյան

ԴԱՍԸՆԹԱՑԻ ԾԱՎԱԼԸ

Կուրս	Կիսամյակ	Կրեդիտ	Ուսումն. շաբաթ	Շաբաթակ. ժամ	Ընդհանուր ժամ	Ընդամ. լս. ժամ	Դասախ. ժամ	Գործն., լաբ. ժամ	Ինքն. աշխ. ժամ	Դասավանդի խորհրդով.	Քննություն	Ստուգաթիվ
V	IX	4	17	4	120	68	24	44	34	18		+
Ընդամենը		4	17	4	120	68	24	44	34	18		

- 1. ՆԱԽԱՊԱՅՄԱՆ. Դասընթացի յուրացման համար անհրաժեշտ է՝**
Մարդու անատոմիա, Օպերատիվ վիրաբուժություն և տեղագրական անատոմիա, Ախտաբանական անատոմիա, Հյուսվածքաբանություն, Կլինիկական դեղաբանություն, Նորմալ ֆիզիոլոգիա, Ախտաբանական ֆիզիոլոգիա, Ներքին հիվանդություններ, Վիրաբուժական հիվանդություններ; Ընդհանուր վիրաբուժություն; Վնասվածքաբանություն և օրթոպեդիա:
- 2. ԴԱՍԸՆԹԱՑԻ ՀԱՄԱՌՈՏ ԲՈՎԱՆԴԱԿՈՒԹՅՈՒՆԸ**
«Աչքի հիվանդություններ» դասընթացը ուսումնասիրում է ակնաբուժության զարգացման պատմությունը, աչքի էմբրիոնալ զարգացումը, աչքի անատոմիան, ակնակապիճը, կառուցվածքը, աչքի հավելյալ օրգանները, նրանց դերը, աչքի թաղանթները, ակնագնդի խոռոչի պարունակությունը, ակնագնդի և նրա հավելյալ մասերի սնուցումը, հեմոդինամիկ առանձնահատկությունները, տեսողական ուղին, ակնագնդի և ակնակապճի պարունակության ներվավորումը, աչքի ֆիզիոլոգիան, լուսազգայնությունը, ադապտացիան, գունազգացողությունը, կենտրոնական և ծայրամասային տեսողությունը, երկաչյա տեսողությունը, աչքի ռեֆրակցիան և ակոմոդացիան, ռեֆրակցիայի տարբեր տեսակների բարդությունները, շաղկապենու ախտահարումների տեսակները, եղջրաթաղանթի հիվանդությունները, բարդությունները, էլքերը, անոթաթաղանթի հիվանդությունների կլինիկան, բարդությունները, բուժման սկզբունքները, ռսպնյակի ախտահարումը, ընթացքը, բուժման կոնսերվատիվ և վիրաբուժական մեթոդները, ցանցաթաղանթի ախտահարումների տեսակները, բուժման սկզբունքները, տեսաներվի հիվանդությունները, գլատուկոման, տեսակները, սուր նոպան, բուժումը:
- 3. ԴԱՍԸՆԹԱՑԻ ՆՊԱՏԱԿԸ**
Դասընթացի նպատակն է ուսուցանել տեսողական օրգանի հիվանդությունները, էթիոլոգիան, պաթոգենեզը, կլինիկան, ախտորոշումը, բուժումը, աչքի հիվանդությունների կապն այլ հիվանդությունների հետ, աչքի որոշ ֆունկցիոնալ հետազոտությունների կատարումը:

4. ԿՐԹԱԿԱՆ ՎԵՐՋՆԱՐԴՅՈՒՆՔՆԵՐԸ. Դասընթացի ավարտին ուսանողը պետք է		
<p>Իմանա տեսողական օրգանի կլինիկական անատոմիան և ֆիզիոլոգիան, տեսողական օրգանի հիվանդությունների և վնասվածքների ախտորոշման, կանխարգելման և բուժման հիմնական մեթոդները՝ կոնսերվատիվ և վիրաբուժական:</p> <p>Կարողանա կատարել աչքի և նրա օժանդակ համակարգի արտաքին, աչքի օֆտալմոսկոպիկ հետազոտություններ, որոշել և գնահատել հետազոտման ընդհացքում աչքի անատոմիական տարրերը, կատարել տեսողության սրություն ստուգման, գունաին տեսողության և տեսադաշտի որոշման հետեզոտությունները:</p> <p>Տիրապետի ակնաբուժական կաթիլների և քսուքների օգտագործմանը, ակնոցի համար դեղատոմսերի կազմմանը տարբեր տեսակի ռեֆրակցիայի դեպքերում, մոնո- և բինոկուլար վիրակապման մեթոդներին, կոնյունկիվալ պարկից օտար մարմնի հեռացմանը:</p>		
5. ԳՐԱԿԱՆՈՒԹՅՈՒՆ		
<ol style="list-style-type: none"> 1. Офтальмология: учебник для вузов / Под ред. Е.А. Егорова – М.: ГЭОТАР-Медиа, 2010. – 240 с. 2. Глазные болезни. Основы офтальмологии: учебник / [Э. С. Аветисов и др.]; под ред. В. Г. Копаевой. - М.: Медицина, 2012. - 552 с.: ил. - (Учебная литература для студентов медицинских вузов). 3. Kanski's Clinical Ophthalmology; 8th Edition; Saunders Ltd. 2015. – 928p. 		
6. ԳՆԱՀԱՏՄԱՆ ԲԱՂԱԴՐԻՉՆԵՐ		ՄԻԱՎՈՐ
Հաճախումներ		20
Գիտելիքների յուրացման, կարողությունների և հմտությունների գնահատում		70
Ինքնուրույն անհատական աշխատանք		10
7. ԳՆԱՀԱՏՄԱՆ ՎԱՐԿԱՆԻՇԱՅԻՆ /ՌԵՅՏԻՆԳԱՅԻՆ/ ՀԱՄԱԿԱՐԳ		
Գնահատական	Գնահատման միավորը	Գնահատման տառային նիշը
«գերազանց»	96-100	A+
	90-95	A
«լավ»	80-89	B+
	70-79	B
«բավարար»	60-69	C+
	51-59	C
«անբավարար»	50 և ցածր	D
«ստուգված»	≥51	S
«չստուգված»	< 51	U

ԴԱՍԸՆԹԱՅԻ ԱՆՎԱՆՈՒՄ	ԱՆԶԳԱՅԱՑՈՒՄ ԵՎ ՎԵՐԱԿԵՆԴԱՆԱՑՈՒՄ		
ԴԱՍԸՆԹԱՅԻ ՏԵՍԱԿ	Պարտադիր		
ԿՐԹԱԿԱՆ ՄԱԿԱՐԴԱԿ	ԱՆԸՆԴՀԱՏ ԵՎ ԻՆՏԵԳՐԱՑՎԱԾ ԿՐԹԱԿԱՆ ԾՐԱԳԻՐ		
ՈՒՍՈՒՑՄԱՆ ՁԵՎԸ	Առկա		
ՄԱՍՆԱԳԻՏՈՒԹՅՈՒՆ	Բուժական գործ		
ՖԱԿՈՒԼՏԵՏ	Բուժական		
ԿՈՒՐՍ	VI	ԿԻՍԱՄՅԱԿ	XII
Ուսումնական տարի	2018-2019		

ԿԱԶՄՈՂ	բ.գ.դ. Ռիտա Վիրաբյան
ՀԵՌԱԽՈՍ	+374 93 37 22 85
ԷԼԵԿՏՐՈՆԱՅԻՆ ՀԱՍՑԵ	-

ԱՄԲԻՈՆ	Վիրաբուժական առարկաների
ԿԼԻՆԻԿԱԿԱՆ ԲԱԶԱ	«Սուրբ Գրիգոր Լուսավորիչ» ԲԿ
ԱՄԲԻՈՆԻ ՎԱՐԻՉ	Գագիկ Մկրտչյան

ԴԱՍԸՆԹԱՅԻ ԾԱՎԱԼԸ

Կուրս	Կիսամյակ	Կրեդիտ	Ուսումն. շաբաթ	Շաբաթակ. ժամ	Ընդհանուր ժամ	Ընդամ. լս. ժամ	Դասախ. ժամ	Գործն., լաբ. ժամ	Ինքն. աշխ. ժամ	Դասախոսի խորհրդով.	Քննություն	Ստուգաթիվ
VI	XII	4	17	4	120	68	24	44	34	18		+
Ընդամենը		4	17	4	120	68	24	44	34	18		

1. ՆԱԽԱՊԱՅՄԱՆ. Դասընթացի յուրացման համար անհրաժեշտ է՝
Մարդու անատոմիա, Օպերատիվ վիրաբուժություն և տեղագրական անատոմիա, Ախտաբանական անատոմիա, Հյուսվածքաբանություն, Կլինիկական դեղաբանություն, Նորմալ ֆիզիոլոգիա, Ախտաբանական ֆիզիոլոգիա, Ներքին հիվանդություններ, Վիրաբուժական հիվանդություններ, Ընդհանուր վիրաբուժություն; Վնասվածքաբանություն և օրթոպեդիա:

2. ԴԱՍԸՆԹԱՅԻ ՀԱՄԱՌՈՏ ԲՈՎԱՆԴԱԿՈՒԹՅՈՒՆԸ
«Անզգայացում և վերակենդանացում» դասընթացը ուսումնասիրում է անզգայացման մեթոդները եւ մեխանիզմները, հնարավոր բարդությունները, ինչպես նաեւ կենսական կարևորագույն օրգանների և օրգան- համակարգերի գործնեության վերականգնումը: Քննարկվում են հետևյալ հարցերը՝ Նախավիրահատական, ներվիրահատական, հետվիրահատական շրջանը, հիվանդի նախավիրահատական վիճակի գնահատումը; տեղային անզգայացում՝ տեսակները, կիրառման եղանակները, ցուցումները: Ընդհանուր անզգայացում՝ տեսակները, կիրառման եղանակները, ցուցումները: ընդհանուր անզգայացման ժամանակ օրգանիզմի ֆունկցիաների խանգարումների հիմունքները: Սիրտ-անոթային համակարգի ֆունկցիայի խանգարումները, Սիրտ-թոքային վերակենդանացում: Վերակենդանացման ընթացքում կենսական կարևոր օրգանների եւ օրգան-համակարգերի գործնեության մոնիտորինգի մեթոդները: Թոքերի այտուց; ասֆիքսիա: Արհեստական շնչառության ցուցումները, կիրառման եղանակները: Տրախեոստոմիա, տրախեոստոմիա՝ ցուցումները, խնամքի սկզբունքները: Հոմեոսթազի խանգարումները: Դետոքսիկացիոն թերապիայի սկզբունքները; Հակաշոկային տեռապիա:

3. ԴԱՍԸՆԹԱՅԻ ՆՊԱՏԱԿԸ
«Անզգայացում և վերակենդանացում» առարկայի նպատակն է բուժական ֆակուլտետի ուսանողներին ուսուցանել անզգայացման մեթոդները եւ մեխանիզմները, հնարավոր բարդությունները, ինչպես նաեւ կենսական կարևորագույն օրգանների և օրգան-համակարգերի գործնեության վերականգնումը:

4. ԿՐԹԱԿԱՆ ՎԵՐՋՆԱԲԴՅՈՒՆՔՆԵՐԸ. Դասընթացի ավարտին ուսանողը պետք է

Իմանա անզգայացման տարբեր եղանակները (ռեզինար, էպիդուրալ, ինտրատրախեալ), տեղային և ներերակային անզգայացման ցուցումները, հակացուցումները, ախտաբանական վիճակները, որոնց առկայությունն ուղղակի ցուցում է վերակենդանացման համար, թունավորումների պատճառները և դետոքսիկացիայի հնարավոր միջոցները, տարբեր բաղադրության օրգանական և անօրգանական նյութերի ազդեցությունը մարդու օրգանիզմի վրա և հակամիջոցների կիրառումը վերակենդանացման պրոցեսում, վերակենդանացման պրոցեսում հնարավոր բարդությունների կանխարգելման եղանակներին /տրախետոմիա, պլերալ պունկցիա, սրտի ուղղակի մերսում/ սիրտ-անոթային, երիկամային սուր անբավարարությունների ժամանակ կիրառվող սարքավորումները/ հեմոդիալիզի ապարատ/:

Կարողանա ախտորոշել և բնութագրել կլինիկական մահը՝ իր բոլոր դրսևորումներով, ինչպես նաև մեկնաբանել այդ վիճակում կիրառելի վերականգնողական միջամտությունների էությունը, ախտորոշել և բնութագրել կենսական կարևորագույն օրգանների և օրգանահամակարգերի գործնելիության խանգառումները ինչպես նաև մեկնաբանել այդ վիճակում կիրառելի վերականգնողական միջամտությունների էությունը, բնութագրել անզգայացման յուրաքանչյուր մեթոդը:

Տիրապետի շնչափողի ինտուբացիայի կատարմանը, ներերակային և զարկերակային կաթիլային ներարկումների կատարմանը, փոխներարկման համար համապատասխան սիստեմայի պատրաստմանը, արհեստական շնչառության բոլոր եղանակներին՝ ընդհուպ մինչև ապարատային /թոքերի արհեստական վենտիլացիա/, սրտի անուղղակի մերսման տեխնիկային, ստամոքսի լվացման տեխնիկային:

5. ԳՐԱԿԱՆՈՒԹՅՈՒՆ

1. Գ.Գ. Մխոյան, «Անեսթեզիոլոգիայի և ինտենսիվ թերապիայի արձանագրերն ու հիմունքները», Երևան, 1999թ.
2. Долина О. А., “Анестезиология и реаниматология”, ГЭОТАР-МЕД, 2002г.
3. Малышев В. Д., “ Интенсивная терапия. Реанимация.Первая помощь”, Москва, 2000г. Handbook of Critical and intensive care medicine; J. Varon, P. Acosta, Springer, 2010
4. Morgan and Mikhail's Clinical Anesthesiology, J. Wasnick, J. Butterworth, D.Mackey; Lange; 2013

6. ԳՆԱՀԱՏՄԱՆ ԲԱՂԱԴՐԻՉՆԵՐ

ՄԻԱՎՈՐ

Հաճախումներ	20
Գիտելիքների յուրացման, կարողությունների և հմտությունների գնահատում	70
Ինքնուրույն անհատական աշխատանք	10

7. ԳՆԱՀԱՏՄԱՆ ՎԱՐԿԱՆԻՇԱՅԻՆ /ՌԵՅՏԻՆԳԱՅԻՆ/ ՀԱՄԱԿԱՐԳ

Գնահատական	Գնահատման միավորը	Գնահատման տառային նիշը
«զերազանց»	96-100	A+
	90-95	A
«լավ»	80-89	B+
	70-79	B
«բավարար»	60-69	C+
	51-59	C
«անբավարար»	50 և ցածր	D
«ստուգված»	≥51	S
«չստուգված»	< 51	U

ԴԱՍԸՆԹԱՑԻ ԱՆՎԱՆՈՒՄ	ՔԻԹ, ԿՈԿՈՐԴ, ԱԿԱՆՋԻ ՀԻՎԱՆԴՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐ		
ԴԱՍԸՆԹԱՑԻ ՏԵՍԱԿ	Պարտադիր		
ԿՐԹԱԿԱՆ ՄԱԿԱՐԴԱԿ	ԱՆԸՆԴՀԱՏ ԵՎ ԻՆՏԵԳՐԱՑՎԱԾ ԿՐԹԱԿԱՆ ԾՐԱԳԻՐ		
ՈՒՍՈՒՑՄԱՆ ՁԵՎԸ	Առկա		
ՄԱՍՆԱԳԻՏՈՒԹՅՈՒՆ	Բուժական գործ		
ՖԱԿՈՒԼՏԵՏ	Բուժական		
ԿՈՒՐՍ	V	ԿԻՍԱՄՅԱԿ	IX
ՈւՍՈւՄՆԱԿԱՆ ՏԱՐԻ	2018-2019		

ԿԱԶՄՈՂ	բ.գ.թ. Ռոբերտ Ֆրանգուլյան բ.գ.թ. Սիրանուշ Մկրտչյան (արտ. շահակից)
ՀԵՌԱԽՈՍ	+374 10 53 46 50, +374 93 07 11 01
ԷԼԵԿՏՐՈՆԱՅԻՆ ՀԱՍՑԵ	-

ԱՄԲԻՆ	Կլինիկական առարկաների
ԿԼԻՆԻԿԱԿԱՆ ԲԱԶԱ	«Սուրբ Գրիգոր Լուսավորիչ» ԲԿ, Թիվ 12 պոլիկլինիկա
ԱՄԲԻՆԻ ՎԱՐԻՉ	կ.գ.թ., դոցենտ Ս.Ս. Առուստամյան

ԴԱՍԸՆԹԱՑԻ ԾԱՎԱԼԸ

Կուրս	Կիսամյակ	Կրեդիտ	Ուսումն. շաբաթ	Շաբաթակ. ժամ	Ընդհանուր ժամ	Ընդամ. լս. ժամ	Դասախ. ժամ	Գործն., լաբ. ժամ	Ինքն. աշխ. ժամ	Դասախոսի խորհրդով.	Քննություն	Ստուգաթիվ
V	IX	4	17	4	120	68	24	44	34	18		+
Ընդամենը		4	17	4	120	68	24	44	34	18		

- 1. ՆԱԻԱՊԱՅՄԱՆ. Դասընթացի յուրացման համար անհրաժեշտ է՝**
Մարդու անատոմիա, Օպերատիվ վիրաբուժություն և տեղագրական անատոմիա, Ախտաբանական անատոմիա, Հյուսվածքաբանություն, Կլինիկական դեղաբանություն, Նորմալ ֆիզիոլոգիա, Ախտաբանական ֆիզիոլոգիա, Ներքին հիվանդություններ, Վիրաբուժական հիվանդություններ, Ընդհանուր վիրաբուժություն; Վնասվածքաբանություն և օրթոպեդիա:
- 2. ԴԱՍԸՆԹԱՑԻ ՀԱՄԱՌՈՏ ԲՈՎԱՆԴԱԿՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐ**
«Քիթ, կոկորդ, ականջի հիվանդություններ» դասընթացը ուսումնասիրում է օտոռինոլարինգոլոգիա առարկան, զարգացումը և կապն այլ դիսցիպլինների հետ, քթի կլինիկական անատոմիան, պաշտպանողական դերն օրգանիզմում, ռինիտները, քթի հարակից ծոցերի սուր և խրոնիկական բորբոքումները, քթի միջնապատի ծովածքը, խեցիների գերաճը, ըմպանը, կլինիկական անատոմիան, նշիկների գերաճը, ադենոիդ գերաճը, անգինանները, կոկորդը, լարինգիտները, կեղծ կրուպը, կոկորդի և շնչափողի սուր ստենոզը, ականջը, արտաքին ականջի հիվանդությունները, սուր և խրոնիկական օտիտները, լսողական նյարդի բորբոքումը, կլինիկական, դեղորայքային բուժումը, մենյերի հիվանդությունը, օտոսկլերոզը:
- 3. ԴԱՍԸՆԹԱՑԻ ՆՊԱՏԱԿԸ**
Դասընթացի նպատակն է ուսանողներին սովորեցնել քթի, կոկորդի, ականջի հիվանդությունները, նրանց բնորոշ ախտանիշները, ախտորոշման ժամանակակից գործիքային, ռենտգենաբանական, կլինիկական և այլ մեթոդների կիրառումն ու բուժումը:

4. ԿՐԹԱԿԱՆ ՎԵՐՋՆԱՐԴՅՈՒՆՔՆԵՐԸ. Դասընթացի ավարտին ուսանողը պետք է

Իմանա ԼՕՌ օրգանների կլինիկական անատոմիան և ֆիզիոլոգիան, հիվանդությունների հիմնական ախտորոշման մեթոդները և բուժման մեթոդները՝ կոնսերվատիվ և վիրաբուժական:

Կարողանա ճանաչել և կարդալ կոնտրաստային, ոչ կոնտրաստային եղանակներով ռենտգեն նկարները, կատարել արտաքին, միջին ականջի գործիքային քննության մեթոդները, մեկնաբանել աուդիոսկոպիկ հետազոտման մեթոդները, տարբերել քթի արյունահոսությունների պատճառները, նկարագրել նորմալ ռինոսկոպիկ պատկերը, մեկնաբանել քթի, կոկորդի և ականջի բնածին արատները, նկարագրել լարինգոսկոպիայի, ֆարինգոսկոպիայի, տրախեոսկոպիայի տվյալները:

Տիրապետի ականջի մաքրմանը և դրենավորմանը թարախային հիվանդությունների ժամանակ, արտաքին լսողական անցուղու լվացումանը, արտաքին լսողական անցուղու օտար մարմնի հեռացումանը լվացման միջոցով, ականջի կաթիլների կաթեցումանը, ականջի մեջ փոշի դեղամիջոցների փչմանը, միջին ականջի փչմանը՝ ըստ Պոլիտցերի, լսողության սրության որոշմանը շշուկով, խոսակցական ձայնով և կամերտոններով, քթի խոռոչի քննություններին՝ ռինոսկոպիա, քթի զոնդավորմանը, քիթ-ըմպանի ու հավելյալ խոռոչների պալպացիային, քթի խոռոչի առաջնային և հետին տամպոնադային:

5. ԳՐԱԿԱՆՈՒԹՅՈՒՆ

1. Կ.Գ.Շուքուրյան, Վարդանյան Ա.Ս., «Քթի, կոկորդի, ականջի հիվանդություններ», Երևան, 1992թ.
2. Пальчун В.Т., Магомедов М.М., Лучихин Л.А “Оториноларингология”, 2-е издание; Москва, 2011 г.- 584 с.
3. Y. Chan, J. Goddard, “KJ Lee's Essential Otolaryngology”, New York, 2015.
4. P. Dhingra, “Diseases of Ear, Nose and Throat”, Chennai, 2013.

6. ԳՆԱՀԱՏՄԱՆ ԲԱՂԱԴՐԻՉՆԵՐ

ՄԻԱՎՈՐ

Հաճախումներ	20
Գիտելիքների յուրացման, կարողությունների և հմտությունների գնահատում	70
Ինքնուրույն անհատական աշխատանք	10

7. ԳՆԱՀԱՏՄԱՆ ՎԱՐԿԱՆԻՇՄԱՆ /ՌԵՅՏԻՆԳԱՅԻՆ/ ՀԱՄԱԿԱՐԳ

Գնահատական	Գնահատման միավորը	Գնահատման տառային նիշը
«զերազանց»	96-100	A+
	90-95	A
«լավ»	80-89	B+
	70-79	B
«բավարար»	60-69	C+
	51-59	C
«անբավարար»	50 և ցածր	D
«ստուգված»	≥51	S
«չստուգված»	< 51	U

ԴԱՍԸՆԹԱՅԻ ԱՆՎԱՆՈՒՄ	ՄԱՆԿԱԲԱՐՁՈՒԹՅՈՒՆ ԵՎ ԳԻՆԵԼՈՎՈՂՅԱԿ		
ԴԱՍԸՆԹԱՅԻ ՏԵՍԱԿ	Պարտադիր		
ԿՐԹԱԿԱՆ ՄԱԿԱՐԴԱԿ	ԱՆԸՆԴՀԱՏ ԵՎ ԻՆՏԵԳՐԱՑՎԱԾ ԿՐԹԱԿԱՆ ԾՐԱԳԻՐ		
ՈՒՍՈՒՑՄԱՆ ՁԵՎԸ	Առկա		
ՄԱՍՆԱԳԻՏՈՒԹՅՈՒՆ	Բուժական գործ		
ՖԱԿՈՒԼՏԵՏ	Բուժական		
ԿՈՒՐՍ	IV-VI	ԿԻՍԱՄՅԱԿ	VII-XII
Ուսումնական ՏԱՐԻ	2018-2019		

ԿԱԶՄՈՂ	բ.գ.թ. Գինարգա Մարտիրոսյան Աննա Խաչատրյան (արտ. շահակից)
ՀԵՌԱԽՈՍ	+374 10 36 29 14, +374 95 111 717
ԷԼԵԿՏՐՈՆԱՅԻՆ ՀԱՍՑԵ	-

ԱՄԲԻՈՆ	Կլինիկական առարկաների
ԿԼԻՆԻԿԱԿԱՆ ԲԱԶԱ	Շենգավիթ ԲԿ
ԱՄԲԻՈՆԻ ՎԱՐԻՉ	Կ.գ.թ., դոցենտ Ս.Ս. Առուստամյան

ԴԱՍԸՆԹԱՅԻ ԾԱՎԱԼԸ

Կուրս	Կիսամյակ	Կրեդիտ	Ուսումն. շաբաթ	Շաբաթակ. ժամ	Ընդհանուր ժամ	Ընդամ. լս. ժամ	Դասար. ժամ	Գործն., լաբ. ժամ	Ինքն. աշխ. ժամ	Դասարանի խորհրդով.	Քննություն	Ստուգարք
IV	VII	4	17	4	120	68	24	44	34	18		+
	VIII	4	17	4	120	68	22	46	34	18	+	
V	IX	2	17	2	60	34	14	20	17	9	+	
	X	2	17	2	60	34	4	20	17	9	+	
VI	XI	3	17	3	90	51	18	33	26	13		+
	XII	2	17	3	60	51	18	33	6	3	+	
Ընդամենը		17	102	18	510	306	100	196	134	70		

- 1. ՆԱԽԱՊԱՅՄԱՆ. Դասընթացի յուրացման համար անհրաժեշտ է՝**
Ֆիզիկա, Մարդու անատոմիա, Ախտաբանական անատոմիա, Նորմալ ֆիզիոլոգիա, Վիրաբուժական հիվանդություններ, Օպերատիվ վիրաբուժություն և տեղագրական անատոմիա, Ընդհանուր վիրավորություն, վիրաբուժական հիվանդություններ; կլինիկական ֆարմակոլոգիա, ներքին հիվանդություններ պրոպեդեվտիկա, ներքին հիվանդություններ, վնասվածքաբանություն և օրթոպեդիա:
- 2. ԴԱՍԸՆԹԱՅԻ ՀԱՄԱՌՈՏ ԲՈՎԱՆԴԱԿՈՒԹՅՈՒՆԸ**
«Մանկաբարձություն և գինեկոլոգիա» դասընթացը ուսումնասիրում է կանանց սեռական համակարգի ֆիզիոլոգիան եւ պաթոլոգիաները, նորմալ եւ ախտաբանական պայմաններում կանանց սեռական օրգանների վիճակն ու գործունեությունը, կնոջ կենսաբանական գործառույթները, ներառյալ ծննդաբերությունը: Դասընթացը իր մեջ ընդգրկում է հետևյալ բաժինները՝ ֆիզիոլոգիական և ախտաբանական մանկաբարձություններ, կոնսերվատիվ և վիրաբուժական գինեկոլոգիա:

3. ԴԱՍԸՆԹԱՑԻ ՆՊԱՏԱԿԸ

Դասընթացի նպատակն է՝

- ուսանողներին սովորեցնել կանանց մարմնի ֆիզիոլոգիական առանձնահատկությունները, գինեկոլոգիական եւ մանկաբարձական պաթոլոգիայի հիմնական տեսակները, էթիոպաթոզենեզը, կլինիկական, ախտանիշները, ախտորոշման, բուժման եւ կանխարգելման հիմունքները; մանկաբարձական օգնության եղանակները:

- ձեռք բերված գիտելիքների կիրառումը ապագա բժշկական պրակտիկայում, հղիության ախտորոշման, ֆիզիոլոգիական եւ բարդացած հղիության ծննդաբերության մարտավարությունը որոշելու, մի շարք պաթոլոգիական պայմաններում շտապ օգնության տրամադրման, հետծննդյան եւ հետվիրահատական բարդությունների կանխարգելման, հիմնական գինեկոլոգիական պաթոլոգիաների ախտորոշման, բուժման եւ կանխարգելման համար:

4. ԿՐԹԱԿԱՆ ՎԵՐՋՆԱՐԴՅՈՒՆՔՆԵՐԸ. Դասընթացի ավարտին ուսանողը պետք է

Իմանա հղիների, ծննդաբերների և ծննդկանների և ինչպես նաև մի շարք գինեկոլոգիական հիվանդների բժշկական օգնության կազմակերպման առանձնահատկությունները ամբուլատոր և ստացիոնար պայմաններում, հիվանդանոցների մանկաբարձ-գինեկոլոգիական բաժանմունքների սանիտարո-էպիդեմիկ ռեժիմը, ծնարաններում ներհիվանդանոցային ինֆեկցիաների կանխարգելման կարգը, մանկաբարձ-գինեկոլոգիական դեռնոտոլոգիայի հիմնահարցերը, արտասեռական, վիրաբուժական և գինեկոլոգիական պաթոլոգիաների դեպքում հղիության երկարաձգման ցուցումները կամ հակացուցումները, հոսպիտալիզացիայի ցուցումները, հղիության, ծննդաբերության, հետծննդյան շրջանների պաթոլոգիաների ախտորոշումը, կանխարգելումը և բուժումը, բնականոն և պաթոլոգիական ծննդաբերությունների վարման տակտիկան, մանկաբարձական և գինեկոլոգիական վիրահատությունների հիմնական էտապները, ընդհանուր և տեղային անզգայացման սկզբունքները և մեթոդները:

Կարողանա տրամաբանորեն հիմնավորել ախտորոշումները, հղիության և ծննդաբերության ընթացքի բարդությունները, կատարել դիֆֆերենցիալ դիագնոստիկա, բուժում, պրոֆիլակտիկա և ռեաբիլիտացիա մանկաբարձ-գինեկոլոգիական պրոֆիլի հիվանդներին, ժամանակին ուղորդել համապատասխան մասնագետի մոտ, իսկ անհրաժեշտության դեպքում ցույց տալ անհետաձգելի առաջին օգնություն:

Տիրապետի հղիության, ծննդաբերության ժամկետների և պտղի քաշի որոշուման մեթոդներին, արտաքին մանկաբարձական հետազոտությանը, կոնքի չափերի և արզանդի հատակի բարձրության չափման մեթոդներին, մանկաբարձական ստետոսկոպով հղիի որովայնի աուսկուլատցիային՝ պտղի սրտի բաբախի հայտնաբերման նպատակով արզանդի պարանոցի վիճակի գնահատման մեթոդին, ծննդաբերական գործունեության գնահատման մեթոդին, զեստոզների ծանրության աստիճանի գնահատման մեթոդին, գինեկոլոգիական հիվանդությունների ախտորոշման և բուժման հիմնական սկզբունքներին:

5. ԳՐԱԿԱՆՈՒԹՅՈՒՆ

1. D.C Dutta, "Text Book of Obstetrics", Sixth Edition-2004
2. В.Е. Радзинский, А.М Фукс "учебник по Акушерстве"
3. Е.В.Трифоновна, "Акушерство и гинекология", Москва, 2005
4. Աբրահամյան Ռ.Ա, Ավագյան Գ.Ս. "Մանկաբարձություն", Երևան, 1998

6. ԳՆԱՀԱՏՄԱՆ ԲԱՂԱԴՐԻՉՆԵՐ		ՄԻԱՎՈՐ
Հաճախումներ		20
Գիտելիքների յուրացման, կարողությունների և հմտությունների գնահատում		70
Ինքնուրույն անհատական աշխատանք		10
7. ԳՆԱՀԱՏՄԱՆ ՎԱՐԿԱՆԻՇԱՅԻՆ /ՌԵՅՏԻՆԳԱՅԻՆ/ ՀԱՄԱԿԱՐԳ		
Գնահատական	Գնահատման միավորը	Գնահատման տառային նիշը
«գերազանց»	96-100	A+
	90-95	A
«լավ»	80-89	B+
	70-79	B
«բավարար»	60-69	C+
	51-59	C
«անբավարար»	50 և ցածր	D
«ստուգված»	≥51	S
«չստուգված»	< 51	U

ԴԱՍԸՆԹԱՑԻ ԱՆՎԱՆՈՒՄ	ՈՒՐՈՂՈՎԻՍ		
ԴԱՍԸՆԹԱՑԻ ՏԵՍԱԿ	Պարտադիր		
ԿՐԹԱԿԱՆ ՄԱԿԱՐԴԱԿ	ԱՆԸՆԴՀԱՏ ԵՎ ԻՆՏԵԳՐԱՑՎԱԾ ԿՐԹԱԿԱՆ ԾՐԱԳԻՐ		
ՈՒՍՈՒՑՄԱՆ ՁԵՎԸ	Առկա		
ՄԱՍՆԱԳԻՏՈՒԹՅՈՒՆ	Բուժական գործ		
ՖԱԿՈՒԼՏԵՏ	Բուժական		
ԿՈՒՐՍ	V	ԿԻՍԱՄՅԱԿ	IX
ՈւՍՈւՄՆԱԿԱՆ ՏԱՐԻ	2015-2016		

ԿԱԶՄՈՂ	բ.գ.դ. Արսեն Մինասյան Գագիկ Մկրտչյան
ՀԵՌԱԽՈՍ	+374 99 77 37 74, +374 91 19 55 13
ԷԼԵԿՏՐՈՆԱՅԻՆ ՀԱՍՑԵ	minas77@mail.ru , gagik1129@gmail.com

ԱՄԲԻՈՆ	Վիրաբուժական առարկաների
ԿԼԻՆԻԿԱԿԱՆ ԲԱԶԱ	Արթմեդ ԲՎԿ
ԱՄԲԻՈՆԻ ՎԱՐԻՉ	Գագիկ Մկրտչյան

ԴԱՍԸՆԹԱՑԻ ԾԱՎԱԼԸ

Կուրս	Կիսամյակ	Կրեդիտ	Ուսումն. շաբաթ	Շաբաթակ. ժամ	Ընդհանուր ժամ	Ընդամ. լս. ժամ	Դասախ. ժամ	Գործն., լաբ. ժամ	Ինքն. աշխ. ժամ	Դասախոսի խորհրդով.	Քննություն	Ստուգարք
V	IX	2	17	2	60	34	12	22	17	9		+
Ընդամենը		2	17	2	60	34	12	22	17	9		

- 1. ՆԱԽԱՂԱՑՄԱՆ. Դասընթացի յուրացման համար անհրաժեշտ է՝**
Մարդու անատոմիա, Ախտաբանական անատոմիա, Նորմալ ֆիզիոլոգիա, Վիրաբուժական հիվանդություններ, Տոպոգրաֆիկ անատոմիա և օպերատիվ վիրաբուժություն, Ընդհանուր վիրաբուժություն և անզգայացում
- 2. ԴԱՍԸՆԹԱՑԻ ՀԱՄԱՌՈՏ ԲՈՎԱՆԴԱԿՈՒԹՅՈՒՆԸ**
«Ուրոլոգիա» առարկան զբաղվում է հավասարապես թե՛ արական, և թե՛ իգական սեռի ներկայացուցիչների միզուղիների հիվանդությունների ուսումնասիրությամբ և բուժմամբ, ինչպես նաև տղամարդկանց վերարտադրողական համակարգի խնդիրներով: այն ուսումնասիրում է ուրոլոգիական հիվանդությունների կլինիկական ախտանիշերը, հետազոտման մեթոդները, ռենտգենաբանական հետազոտությունները, նրանց տեսակները և բնութագիրը, երիկամների, միզային ուղիների և սեռական համակարգի զարգացման արատները, միզասեռական օրգանների ոչ սպեցիֆիկ բորբոքային հիվանդություններ, երիկամների և միզուղիների վնասվածքները, երիկամների, միզային ուղիների և սեռական օրգանների ուռուցքային հիվանդությունները, շագանակագեղձի հիվանդությունները՝ սուր և խրոնիկական պրոստատիտը, շագանակագեղձի ադենոման, միզաքարային հիվանդությունը, հիդրոնեֆրոզը, հիդրոուրետերոնեֆրոզը:
- 3. ԴԱՍԸՆԹԱՑԻ ՆՊԱՏԱԿԸ**
«Ուրոլոգիա» դասընթացի նպատակն է ուսուցանել երիկամների, միզային ուղիների և տղամարդու սեռական օրգանների հիվանդությունների բուժման եղանակները:
- 4. ԿՐԹԱԿԱՆ ՎԵՐՋՆԱՐԴՅՈՒՆՔՆԵՐԸ. Դասընթացի ավարտին ուսանողը պետք է՝**
Իմանա ուրոլոգիական հիվանդությունների էթիոլոգիան, պաթոգենեզը, կլինիկան, ախտորոշման առանձնահատկությունները և բուժման առավել լիարժեք եղանակը:
Կարողանա մեզը վերցնել և պատրաստել կլինիկական քննության համար, կատարել Ադիս-Կակովսկու, Նիչեպորենկոյի, Ամբուրժեի փորձերը, միզապարկի (կանանց մոտ) կատետերիզացիա, Ջեմնիցկու փորձը և տալ համապատասխան մեկնաբանություն,

տարբերել հեմատուրիայի տարբեր տեսակները ուրետրոռագիայից ու հեմոգլոբինուրիայից, նկարագրել նորմալ ցիստոսկոպիկ պատկերը, մեկնաբանել ուրոլոգիական հիվանդությունների ռենտգենաբանական քննության տարբեր եղանակներով կատարված նկարները:

Տիրապետի միզաքարային հիվանդության բուժման կոնսերվատիվ դեղորայքային և օպերատիվ մեթոդներին, որոլոգիական հիվանդությունների տարբերակիչ ախտորոշմանը:

5. ԳՐԱԿԱՆՈՒԹՅՈՒՆ

1. Glenn's Urologic Surgery Seventh Edition; Philadelphia, USA; 938p.; 2010.
2. Oxford Textbook of Urological Surgery; Edited by Freddie C. Hamdy and Ian Eardley; Oxford University Press; 2017.
3. А. Никольченко , “Воспалительные урологические заболевания. Лучшие методы лечения”, Москва, 2008г.
4. А.С.Чиж, В.С.Пилотович, В.Г.Колб, “Нефрология и урология ”, Минск, 2004г.
5. Алиев Ю.Г., Амосов А.В., Газимиев М.А. "Ультразвуковые методы функциональной диагностики в урологической практике". - М., Р.Валент, 2001
6. Мартин И. Резник, Эндрю К. Новик, “Секреты урологии”, Москва, 2003г.
7. Учебник “Урология” под редакцией член-корр. РАМН, проф. Ю.Г. Аляева - МИА, 2005

6. ԳՆԱՀԱՏՄԱՆ ԲԱՂԱԴՐԻՉՆԵՐ

ՄԻԱՎՈՐ

Հաճախումներ	20
Գիտելիքների յուրացման, կարողությունների և հմտությունների գնահատում	70
Ինքնուրույն անհատական աշխատանք	10

7. ԳՆԱՀԱՏՄԱՆ ՎԱՐԿԱՆԻՇԱՅԻՆ /ՌԵՅՏԻՆԳԱՅԻՆ/ ՀԱՄԱԿԱՐԳ

Գնահատական	Գնահատման միավորը	Գնահատման տատային նիշը
«զերազանց»	96-100	A+
	90-95	A
«լավ»	80-89	B+
	70-79	B
«բավարար»	60-69	C+
	51-59	C
«անբավարար»	50 և ցածր	D
«ստուգված»	≥51	S
«չստուգված»	< 51	U

ԴԱՍԸՆԹԱՑԻ ԱՆՎԱՆՈՒՄ	ՈՒՌՈՒՑՔԱԲԱՆՈՒԹՅՈՒՆ		
ԴԱՍԸՆԹԱՑԻ ՏԵՍԱԿ	Պարտադիր		
ԿՐԹԱԿԱՆ ՄԱԿԱՐԴԱԿ	ԱՆԸՆԴՀԱՏ ԵՎ ԻՆՏԵԳՐԱՑՎԱԾ ԿՐԹԱԿԱՆ ԾՐԱԳԻՐ		
ՈՒՍՈՒՑՄԱՆ ՁԵՎԸ	Առկա		
ՄԱՍՆԱԳԻՏՈՒԹՅՈՒՆ	Բուժական գործ		
ՖԱԿՈՒԼՏԵՏ	Բուժական		
ԿՈՒՐՍ	V	ԿԻՍԱՄՅԱԿ	X
Ուսումնական տարի	2018-2019		

ԿԱԶՄՈՂ	բ.գ.թ. Արամ Բաղայան
ՀԵՌԱԽՈՍ	+374 93 43 06 63
ԷԼԵԿՏՐՈՆԱՅԻՆ ՀԱՍՑԵ	arams@doctor.com

ԱՄԲԻՈՆ	Վիրաբուժական առարկաների
ԿԼԻՆԻԿԱԿԱՆ ԲԱԶԱ	Արթմեդ ԲՎԿ
ԱՄԲԻՈՆԻ ՎԱՐԻՉ	Գագիկ Մկրտչյան

ԴԱՍԸՆԹԱՑԻ ԾԱՎԱԼԸ

Կուրս	Կիսամյակ	Կրեդիտ	Ուսումն. շաբաթ	Շաբաթակ. ժամ	Ընդհանուր ժամ	Ընդամ. լս. ժամ	Դասախ. ժամ	Գործն., լաբ. ժամ	Ինքն. աշխ. ժամ	Դասախոսի խորհրդով.	Քննություն	Մտուցարժ
V	X	3	17	4	90	68	24	44	18	4		+
Ընդամենը		3	17	4	90	68	24	44	18	4		

- 1. ՆԱԽԱՊԱՅՄԱՆ. Դասընթացի յուրացման համար անհրաժեշտ է՝**
Մարդու անատոմիա, Նորմալ ֆիզիոլոգիա, Տոպոգրաֆիկ անատոմիա և օպերատիվ վիրաբուժություն, ընդհանուր վիրաբուժություն և անզգայացում, ճառագայթային ախտորոշում
- 2. ԴԱՍԸՆԹԱՑԻ ՀԱՄԱՌՈՏ ԲՈՎԱՆԴԱԿՈՒԹՅՈՒՆԸ**
«Ուռուցքաբանություն» առարկան ուսումնասիրում է բժշկական էթիկան և դեռնոտոլոգիան, օնկոլոգիական ծառայության կազմակերպումը, հիվանդների դիսպանսերիզացիան, ուռուցքային հիվանդությունների ախտորոշման սկզբունքները, ժամանակակից հետազոտման եղանակները, չարորակ նորագոյացությունների առաջացման տեսությունները, ռիսկի գործոնները և կանխարգելումը, ախտորոշման և բուժման ընդհանուր սկզբունքները, արմատական և ամոքիչ բուժումը, պրոֆիլակտիկ հետազոտությունների դերը քաղցկեղի վաղ հայտնաբերման գործընթացում, չարորակ ուռուցքներով հիվանդների վիրաբուժական, ճառագայթային և դեղորայքային բուժման ցուցումները և հակացուցումները, չարորակ նորագոյացությունների բուժման առանձնահատկությունները՝ պայմանավորված հիվանդության զարգացման փուլով, զուգորդված, համակցված և համալիր բուժման եղանակները, սիմպտոմատիկ բուժումը, կրծքագեղձի և թոքի ուռուցքային հիվանդությունները, մանկական ուռուցքաբանությունը, համաճարակաբանությունը, չարորակ նորագոյացությունների ախտորոշման և բուժման առանձնահատկությունները երեխաների մոտ:
- 3. ԴԱՍԸՆԹԱՑԻ ՆՊԱՏԱԿԸ**
«Ուռուցքաբանություն» առարկայի նպատակն է տալ ընդհանուր և մասնավոր ուռուցքաբանության հիմնարար հարցերի վերաբերյալ գիտելիքներ, գործնական ունակություններ ու հմտություններ:

4. ԿՐԹԱԿԱՆ ՎԵՐՋՆԱՐԴՅՈՒՆՔՆԵՐԸ. Դասընթացի ավարտին ուսանողը պետք է

Իմաստ ուռուցքաբանական ծառայության խնդիրներն ու կազմակերպական կառույցները, ուռուցքաբանության հայկական դպրոցի զարգացման ուղղությունները, ուռուցքների էպիդեմիոլոգիան, տարբերել հիվանդության զարգացման փուլերը՝ ըստ դասակարգման TNM համակարգի, ուռուցքների /բարորակ և չարորակ/ դասակարգումն՝ ըստ ծագման, տեղակայման, տարածվածության աստիճանի, ուռուցքների ախտորոշման սկզբունքային մոտեցումները, հետազոտությունների սպեցիֆիկ եղանակները, ուռուցքների բուժման առանձնահատկությունները:

Տիրապետի կազմակերպել ուռուցքով հիվանդների դիսպանսեր հսկողությունը, կատարել ուռուցքով հիվանդների կլինիկական հետազոտություն, հայտնաբերել և հաստատել ուռուցքների առկայությունը, ճանաչել տարբեր ուռուցքները՝ իրենց տարբեր հատկանիշներով, տարբերակել ուռուցքների պալպատոր հատկանիշները և տալ ուռուցքի բնութագրումը, կարդալ և գնահատել ուռուցքներին բնորոշ ռենտգեն-ռադիոլոգիական հետազոտության արդյունքները:

5. ԳՐԱԿԱՆՈՒԹՅՈՒՆ

1. Մ.Խ. Հայրապետյան, «Ուռուցքաբանություն», Երևան, 1997թ.
2. Վ.Ս.Բարսեղյան, «Ուռուցքաբանության հիմունքներ», Երևան, 2010թ.
3. Трапезников Н.Н., Шаин А.А., Айрапетян М.Х., «Руководство по клинической онкологии». Ереван, 1990 г.
4. Oxford Textbook of Oncology 3rd Edition; David J. Kerr (Editor); Oxford university press; 2016, 975p.

6. ԳՆԱՀԱՏՄԱՆ ԲԱՂԱԴՐԻՉՆԵՐ

	ՄԻԱՎՈՐ
Հաճախումներ	20
Գիտելիքների յուրացման, կարողությունների և հմտությունների գնահատում	70
Ինքնուրույն անհատական աշխատանք	10

7. ԳՆԱՀԱՏՄԱՆ ՎԱՐԿԱՆԻՇՍՅՈՒՆ /ՌԵՅՏԻՆԳԱՅԻՆ/ ՀԱՄԱԿԱՐԳ

Գնահատական	Գնահատման միավորը	Գնահատման տառային նիշը
«զերազանց»	96-100	A+
	90-95	A
«լավ»	80-89	B+
	70-79	B
«բավարար»	60-69	C+
	51-59	C
«անբավարար»	50 և ցածր	D
«ստուգված»	≥51	S
«չստուգված»	< 51	U

ԴԱՍԸՆԹԱՑԻ ԱՆՎԱՆՈՒՄ	ՎԻՐԱԲՈՒԺԱԿԱՆ ՀԻՎԱՆԴՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐ, ՄԱՆԿԱԿԱՆ ՎԻՐԱԲՈՒԺՈՒԹՅՈՒՆ		
ԴԱՍԸՆԹԱՑԻ ՏԵՍԱԿ	Պարտադիր		
ԿՐԹԱԿԱՆ ՄԱԿԱՐԴԱԿ	ԱՆԸՆԴՀԱՏ ԵՎ ԻՆՏԵԳՐԱՑՎԱԾ ԿՐԹԱԿԱՆ ԾՐԱԳԻՐ		
ՈՒՍՈՒՑՄԱՆ ՁԵՎԸ	Առկա		
ՄԱՍՆԱԳԻՏՈՒԹՅՈՒՆ	Բուժական գործ		
ՖԱԿՈՒԼՏԵՏ	Բուժական		
ԿՈՒՐՍ	IV-VI	ԿԻՍԱՄՅԱԿ	VII - XII
ՈւՍՈւՄՆԱԿԱՆ ՏԱՐԻ	2018-2019		

ԿԱԶՄՈՂ	բ.գ.դ. Արսեն Մինասյան Գագիկ Մկրտչյան
ՀԵՌԱԽՈՍ	+374 99 77 37 74, +374 91 19 55 13
ԷԼԵԿՏՐՈՆԱՅԻՆ ՀԱՍՑԵ	minas77@mail.ru , gagik1129@gmail.com

ԱՄԲԻՈՆ	Վիրաբուժական առարկաների
ԿԼԻՆԻԿԱԿԱՆ ԲԱԶԱ	Արթմեդ ԲՎԿ
ԱՄԲԻՈՆԻ ՎԱՐԻՉ	Գագիկ Մկրտչյան

ԴԱՍԸՆԹԱՑԻ ԾԱՎԱԼԸ

Կուրս	Կիսամյակ	Կրեդիտ	Ուսումն. շաբաթ	Շաբաթակ. ժամ	Ընդհանուր ժամ	Ընդամ. լս. ժամ	Դասախ. ժամ	Գործն., լաբ. ժամ	Ինքն. աշխ. ժամ	Դասախոսի խորհրդակց.	Քննություն	Ստուգաթիվ
IV	VII	4	17	4	120	68	30	38	34	18		+
	VIII	3	17	4	90	68	20	48	16	6	+	
V	IX	2	17	2	60	34	16	18	17	9	+	
	X	2	17	2	60	34	14	20	17	9	+	
VI	XI	2	17	2	60	34	14	20	17	9		+
	XII	3	17	4	90	68	20	48	14	8	+	
Ընդամենը		16	102	18	480	306	114	192	115	59		

- 1. ՆԱԽԱՊԱՅՄԱՆ. Դասընթացի յուրացման համար անհրաժեշտ է՝**
Մարդու անատոմիա, Ախտաբանական անատոմիա, Օպերատիվ վիրաբուժություն և տեղագրական անատոմիա , ընդհանուր վիրաբուժություն, ճառագայթային ախտորոշում, Վնասվածքաբանություն և օրթոպեդիա, ճառագայթային ախտորոշում:
- 2. ԴԱՍԸՆԹԱՑԻ ՀԱՄԱՌՈՏ ԲՈՎԱՆԴԱԿՈՒԹՅՈՒՆԸ**
Վիրաբուժական հիվանդություններ, մանկական վիրաբուժություն» առարկան ուսումնասիրում է վիրաբուժական հիվանդությունները, ախտորոշման եւ բուժման սկզբունքներն ու մեթոդները եւ մանկական տարիքի ամենակարեւոր վիրաբուժական առանձնահատկությունները:
7, 8, 9, 10, 11 եւ 12-րդ կիսամյակների ընթացքում ուսանողները ուսումնասիրում են թորակալ, արդոմինալ, անոթային, սրտային և մանկական վիրաբուժություն հիմնական սկզբունքները:
- 3. ԴԱՍԸՆԹԱՑԻ ՆՊԱՏԱԿԸ**
  - 3.1. Դասընթացի նպատակը**
Դասընթացի նպատակն է ուսուցանել կրծքի, որովայնի շրջանների, ինչպես նաև սրտի և անոթների վիրաբուժական հիվանդությունները, նրանց տարբերակիչ ախտորոշման և բուժման սկզբունքներն ու մեթոդները:

3.2. Դասընթացի խնդիրները

- բացահայտել հիմնական վիրահատական սինդրոմները և ախտորոշել հիմնական վիրաբուժական հիվանդությունները թորակալ, աբդոմինալ, անոթային և սրտային վիրաբուժությունների մեջ:
- ծանոթացնել կրծքի, որովայնի շրջանների, ինչպես նաև սրտի և անոթների հիմնական վիրաբուժական հիվանդությունների բուժման եղանակներին:
- իմանալ մանկական տարիքի հիվանդություններին բնորոշ վիրաբուժական առանձնահատկությունները:

4. ԿՐԹԱԿԱՆ ՎԵՐՋՆԱՐԴՅՈՒՆՔՆԵՐԸ. Դասընթացի ավարտին ուսանողը պետք է

Իմանա կրծքի, որովայնի շրջանների, սրտի և անոթների վիրաբուժական հիվանդությունների էթիոլոգիան, պաթոգենեզը, կլինիկան, ախտորոշման առանձնահատկությունները և բուժման առավել լիարժեք եղանակը, ինչպես նաև վերոհիշյալ անատոմիական շրանների և օրգանների վիրաբուժական հիվանդությունների ախտորոշման և բուժման առանձնահատկությունները մանկական տարիքում:

Կարողանա կազմակերպել թորակալ, աբդոմինալ, անոթային և սրտային վիրաբուժական հիվանդների զուտ վիրաբուժական հետազոտություններ և բուժումներ ինչպես նաև կատարել վերոհիշյալ գործողությունները մանկական տարիքի հիվանդների համար:

Տիրապետի կրծքի, որովայնի շրջանների, սրտի և անոթների ինչպես նաև մանկական տարիքի հիվանդների վիրաբուժական հիվանդությունների տարբերակիչ ախտորոշմանը:

5. ԳՐԱԿԱՆՈՒԹՅՈՒՆ

1. Atlas of general surgical techniques / [edited by] Courtney M. Townsend Jr., B. Mark Evers. -- 1s ed.
2. Essential surgery [edited by] Clive R. G. Quick, -- 5 ed.; 2016
3. Oxford Handbook of Clinical Surgery; [edited by] McLatchie, Greg; Borley, Neil; Chikwe, Joanna; 2017.
4. Бокерия Л.А. - Лекции по сердечно-сосудистой хирургии; в 2-х томах; М, 2000.
5. Дональд Б. Доути, Джон Р. Доути - Кардиохирургия. Техника выполнения операций, Москва, 2014 г.
6. Хирургические болезни: учебник /ред. М.И. Кузин. – 4-е изд., перераб. и доп. – Москва: ГЭОТАР-Медиа, 2015. – 992 с.
7. Պարոնյան Ռ.Լ., Վիրաբուժական հիվանդություններ, Երևան, 1970թ.

6. ԳՆԱՀԱՏՄԱՆ ԲԱՂԱԴՐԻՉՆԵՐ

	ՄԻԱՎՈՐ
Հաճախումներ	20
Գիտելիքների յուրացման, կարողությունների և հմտությունների գնահատում	70
Ինքնուրույն անհատական աշխատանք	10

7. ԳՆԱՀԱՏՄԱՆ ՎԱՐԿԱՆԻՇՄԱՅԻՆ /ՌԵՅՏԻՆԳՄԱՅԻՆ/ ՀԱՄԱԿԱՐԳ

Գնահատական	Գնահատման միավորը	Գնահատման տառային նիշը
«գերազանց»	96-100	A+
	90-95	A
«լավ»	80-89	B+
	70-79	B
«բավարար»	60-69	C+
	51-59	C
«անբավարար»	50 և ցածր	D
«ստուգված»	≥51	S
«չստուգված»	< 51	U

ԴԱՍԸՆԹԱՑԻ ԱՆՎԱՆՈՒՄ	ՎՆԱՍՎԱԾՔԱԲԱՆՈՒԹՅՈՒՆ ԵՎ ՕՐԹՈՂԵԴԻԱ		
ԴԱՍԸՆԹԱՑԻ ՏԵՍԱԿ	Պարտադիր		
ԿՐԹԱԿԱՆ ՄԱԿԱՐԴԱԿ	ԱՆԸՆԴՀԱՏ ԵՎ ԻՆՏԵԳՐԱՑՎԱԾ ԿՐԹԱԿԱՆ ԾՐԱԳԻՐ		
ՈՒՍՈՒՑՄԱՆ ՁԵՎԸ	Առկա		
ՄԱՍՆԱԳԻՏՈՒԹՅՈՒՆ	Բուժական գործ		
ՖԱԿՈՒԼՏԵՏ	Բուժական		
ԿՈՒՐՍ	III, IV	ԿԻՍԱՄՅԱԿ	VI, VII
ՈւՍՈւՄՆԱԿԱՆ ՏԱՐԻ	2018-2019		

ԿԱԶՄՈՂ	բ.գ.դ. Արա Այվազյան
ՀԵՌԱԽՈՍ	+374 77 60 87 57
ԷԼԵԿՏՐՈՆԱՅԻՆ ՀԱՍՑԵ	ara_aivazyan@mail.ru

ԱՄԲԻՈՆ	Վիրաբուժական առարկաների
ԿԼԻՆԻԿԱԿԱՆ ԲԱԶԱ	Վնասվածքաբանության և օրթոպեդիայի գիտական կենտրոն
ԱՄԲԻՈՆԻ ՎԱՐԻՉ	Գազիկ Մկրտչյան

ԴԱՍԸՆԹԱՑԻ ԾԱՎԱԼԸ

Կուրս	Կիսամյակ	Կրեդիտ	Ուսումն. շաբաթ	Շաբաթակ. ժամ	Ընդհանուր ժամ	Ընդամ. լս. ժամ	Դասախ. ժամ	Գործն., լաբ. ժամ	Ինքն. աշխ. ժամ	Կոնսուլ. ժամ	Քննութ. ժամ	Ստուգարք
III	VI	4	17	4	120	68	24	44	34	18		+
IV	VII	3	17	3	90	51	20	31	25	14	+	
Ընդամենը		7	34	7	210	119	44	75	59	32		

- 1. ՆԱԻԱՊԱՅՄԱՆ. Դասընթացի յուրացման համար անհրաժեշտ է՝**
Մարդու անատոմիա, ախտաբանական անատոմիա, հյուսվածքաբանություն, նորմալ ֆիզիոլոգիա, ախտաբանական ֆիզիոլոգիա, օպերատիվ վիրաբուժություն և տեղագրական անատոմիա, կլինիկական դեղաբանություն, ընդհանուր վիրաբուժություն, ճառագայթային ախտորոշում, ներքին հիվանդությունների պրոպեդեվտիկա, արտակարգ իրավիճակների բժշկություն:
- 2. ԴԱՍԸՆԹԱՑԻ ՀԱՄԱՌՈՏ ԲՈՎԱՆԴԱԿՈՒԹՅՈՒՆԸ**
«Վնասվածքաբանություն և օրթոպեդիա» կրթական դասընթացը բաղկացած է երկու բաժիններից: «Վնասվածքաբանություն» բաժինը ուսումնասիրում է ոսկրերի կոտրվածքների, հոդախախտերի, փափուկ հյուսվածքների վնասվածքների, վերքերի և վերքային վարակի, հրազենային վիրավորումների, պոլիտրավմաների կանխարգելումը, ախտորոշումը և բուժումը:
«Օրթոպեդիա» բաժինը ուսումնասիրում է ոսկրա-մկանային համակարգի դեֆորմացիաների և ֆունկցիոնալ խանգարումների կանխարգելումը, ախտորոշումը և բուժումը, որոնք հանդիսանում են բնածին արատների, զարգացման դեֆեկտների, վնասվածքների կամ հիվանդությունների հետևանքներ:
- 3. ԴԱՍԸՆԹԱՑԻ ՆՊԱՏԱԿԸ**
«Վնասվածքաբանություն և օրթոպեդիա» դասընթացի նպատակն է պատրաստել ընդհանուր պրոֆիլի ապագա բժիշկներ, ովքեր արտակարգ իրավիճակների ժամանակ կարող են ցուցաբերել անհրաժեշտ ծավալի օգնություն վնասվածք ունեցող հիվանդին և զրազետ լուծել տարհանման հարցերը, իսկ օրթոպեդիկ ախտաբանության ժամանակ հայտնաբերել այն և ուղղորդել համապատասխան բուժման:

4. ԿՐԹԱԿԱՆ ՎԵՐՋՆԱՐԴՅՈՒՆՔՆԵՐԸ. Դասընթացի ավարտին ուսանողը պետք է

Իմանա վնասվածքների և օրթոպեդիկ հիվանդությունների ձևերը, նրանց էթիոլոգիան, պարզեցնելը; վնասվածքաբանությունում և օրթոպեդիայում կիրառվող հետազոտման մեթոդները, հիվանդների բուժման սպեցիֆիկ, ժամանակակից մեթոդները, աշխատունակության վերականգնման ժամկետները տիպիկ վնասվածքների և օրթոպեդիկ հիվանդությունների ժամանակ:

Կարողանա իրականացնել ռեաբիլիտացիայի միջոցառումներ տրավմատոլոգիական և օրթոպեդիկ հիվանդություններից բուժումից հետո:

Տիրապետի առաջին բժշկական օգնության կազմակերպման ձևերին ու եղանակներին, հատկապես շոկի և տերմինալ վիճակների առաջացման ժամանակ, տիպիկ վնասվածքների, և օրթոպեդիկ հիվանդությունների ախտորոշմանը:

5. ԳՐԱԿԱՆՈՒԹՅՈՒՆ

1. Այվազյան Ա. Վ. «Վնասվածքաբանություն և օրթոպեդիա», ձեռնարկ, Երևան, 2011
2. Демичев С. В. «Первая помощь при травмах и заболеваниях». /Учебное пособие/. М. «Гэотар-медиа», 2011
3. «Травматология и ортопедия» учебник. /под редакцией Н. В. Корнилова-М., Медиа, 2011
4. Oxford Textbook of Trauma and Orthopaedics; Edited by Christopher Bulstrode, Oxford University Press; Print ISBN-13: 9780199550647; 2011

6. ԳՆԱՀԱՏՄԱՆ ԲԱՂԱԴՐԻՉՆԵՐ

ՄԻԱՎՈՐ

Հաճախումներ	20
Գիտելիքների յուրացման, կարողությունների և հմտությունների գնահատում	70
Ինքնուրույն անհատական աշխատանք	10

7. ԳՆԱՀԱՏՄԱՆ ՎԱՐԿԱՆԻՇԱՅԻՆ /ՌԵՅՏԻՆԳԱՅԻՆ/ ՀԱՄԱԿԱՐԳ

Գնահատական	Գնահատման միավորը	Գնահատման տառային նիշը
«գերազանց»	96-100	A+
	90-95	A
«լավ»	80-89	B+
	70-79	B
«բավարար»	60-69	C+
	51-59	C
«անբավարար»	50 և ցածր	D
«ստուգված»	≥51	S
«չստուգված»	< 51	U

ԴԱՍԸՆԹԱՑԻ ԱՆՎԱՆՈՒՄ	ԸՆԴՀԱՆՈՒՐ ՎԻՐԱԲՈՒԺՈՒԹՅՈՒՆ		
ԴԱՍԸՆԹԱՑԻ ՏԵՍԱԿ	Պարտադիր		
ԿՐԹԱԿԱՆ ՄԱԿԱՐԴԱԿ	ԱՆԸՆԴՀԱՏ ԵՎ ԻՆՏԵԳՐԱՑՎԱԾ ԿՐԹԱԿԱՆ ԾՐԱԳԻՐ		
ՈՒՍՈՒՑՄԱՆ ՁԵՎԸ	Առկա		
ՄԱՍՆԱԳԻՏՈՒԹՅՈՒՆ	Բուժական գործ		
ՖԱԿՈՒԼՏԵՏ	Բուժական		
ԿՈՒՐՍ	III	ԿԻՍԱՄՅԱԿ	V, VI
Ուսումնական տարի	2018-2019		

ԿԱԶՄՈՂ	բ.գ.դ. Արսեն Մինասյան Գագիկ Մկրտչյան
ՀԵՌԱԽՈՍ	+374 99 77 37 74, +374 91 19 55 13
ԷԼԵԿՏՐՈՆԱՅԻՆ ՀԱՍՑԵ	minas77@mail.ru , gagik1129@gmail.com

ԱՄԲԻՈՆ	Վիրաբուժական առարկաների
ԿԼԻՆԻԿԱԿԱՆ ԲԱԶԱ	Արթմեդ ԲՎԿ
ԱՄԲԻՈՆԻ ՎԱՐԻՉ	Գագիկ Մկրտչյան

ԴԱՍԸՆԹԱՑԻ ԾԱՎԱԼԸ

Կուրս	Կիսամյակ	Կրեդիտ	Ուսումն. շաբաթ	Շաբաթակ. ժամ	Ընդհանուր ժամ	Ընդամ. լս. ժամ	Դասախ. ժամ	Գործն., լաբ. ժամ	Ինքն. աշխ. ժամ	Դասախոսի խորհրդով.	Քննություն	Ստուգաթիվ
III	V	2	17	2	60	34	18	16	17	9		+
	VI	4	17	4	120	68	22	46	34	18	+	
Ընդամենը		6	34	6	180	102	40	62	51	27		

- 1. ՆԱԽԱԴԱՅՄԱՆ. Դասընթացի յուրացման համար անհրաժեշտ է՝**
Մարդու անատոմիա, Ախտաբանական անատոմիա, Նորմալ ֆիզիոլոգիա, Ախտաբանական ֆիզիոլոգիա, Օպերատիվ վիրաբուժություն և տեղագրական անատոմիա
- 2. ԴԱՍԸՆԹԱՑԻ ՀԱՄԱՌՈՏ ԲՈՎԱՆԴԱԿՈՒԹՅՈՒՆԸ**
«Ընդհանուր վիրաբուժություն» առարկան ուսումնասիրում է վիրաբուժության մեջ ախտորոշման, բուժման և անզգայացման հիմնական սկզբունքները, վիրահատությունների դասակարգումը, անվանումները, թույլ է տալիս ծանոթանալ վիրաբուժական հիվանդությունների հիմնական տեսակների հետ; իմանալ անզգայացման հիմնական մեթոդները:
- 3. ԴԱՍԸՆԹԱՑԻ ՆՂԱՏԱԿԸ**
«Ընդհանուր վիրաբուժություն» դասընթացի նպատակն է ուսումնասիրել վիրաբուժության մեջ ախտորոշման, բուժման և անզգայացման հիմնական սկզբունքները, ուսանողներին ծանոթացնել վիրաբուժական հիվանդությունների կլինիկական հետազոտությունների հիմունքների և վիրաբուժական հիվանդությունների հիմնական տեսակների հետ:

4. ԿՐԹԱԿԱՆ ՎԵՐՋՆԱԲԴՅՈՒՆՔՆԵՐԸ. Դասընթացի ավարտին ուսանողը պետք է

Իմանա վիրաբուժական կլինիկայի առանձնահատկությունները, նրան ներկայացվող պահանջները, վիրահատությունների դասակարգումը, անվանումները, ասեպտիկայի և անտիսեպտիկայի օրենքները, ընդհանուր և տեղային անզգայացուման մեթոդները, վերքերի դասակարգումը, բուժման մեթոդները, վիրակապման կանոնները, տեսակները, երկարատև գերճնշման համախտանիշի առանձնահատկությունները, արյունահոսությունների տեսակները և դրանց դադարեցուման եղանակները, կոտրվածքների ու հոդախախտերի ախտորոշման և բուժման եղանակները, նեկրոզի, գանգրենայի, խոցերի, խուղակների վիրաբուժական առանձնահատկությունները, ուռուցքների տարբերակման և ախտորոշման մեթոդները, անոթային վիրաբուժության սկզբունքները, թարախային ինֆեկցիա, տեսակները, տարածումը, կտրվածքները, դրենավորման սկզբունքները, վիրաբուժական միջամտություն պահանջող պարազիտար հիվանդությունները:

Կարողանա կիրառել ասեպտիկայի և անտիսեպտիկայի կանոնները, դադարեցնել արյունահոսությունները, ժամանակավոր և վերջնական մեթոդներով, որոշել արյան խմբային պատկանելիությունը ստանդարտ շիճուկներով և ստանդարտ էրիթրոցիտներով, կատարել արյան կոնսերվացիա և պահպանում:

Տիրապետի վերջույթների իմոբոլիզացիայի ապահովում, տեղային անզգայացման որոշ մեթոդները, վիրակապերի տեսակներին, իմանա դեամուրգիայի տեսակները:

5. ԳՐԱԿԱՆՈՒԹՅՈՒՆ

1. Atlas of general surgical techniques / [edited by] Courtney M. Townsend Jr., B. Mark Evers. -- 1s ed.
2. Essentials of general surgery; Peter F. Lawrence; fifth edition, London 2007.
3. Гостищев, В.К. Общая хирургия: учебник / В.К.Гостищев. 4-е изд. М.: ГЭОТАР-Медиа, 2009. 848 с.
4. Շարիմանյան Ս.Ս., Ընդհանուր վիրաբուժություն, Երևան, 1998թ.

6. ԳՆԱՀԱՏՄԱՆ ԲԱՂԱԴՐԻՉՆԵՐ

ՏԻԱՎՈՐ	
Հաճախումներ	20
Գիտելիքների յուրացման, կարողությունների և հմտությունների գնահատում	70
Ինքնուրույն անհատական աշխատանք	10

7. ԳՆԱՀԱՏՄԱՆ ՎԱՐԿԱՆԻՇԱՅԻՆ /ՌԵՅՏԻՆԳԱՅԻՆ/ ՀԱՄԱԿԱՐԳ

Գնահատական	Գնահատման միավորը	Գնահատման տառային նիշը
«գերազանց»	96-100	A+
	90-95	A
«լավ»	80-89	B+
	70-79	B
«բավարար»	60-69	C+
	51-59	C
«անբավարար»	50 և ցածր	D
«ստուգված»	≥51	S
«չստուգված»	< 51	U

ԴԱՍԸՆԹԱՑԻ ԱՆՎԱՆՈՒՄ	ՄԱՆՈՒԱԼ ԹԵՐԱՊԻԱ		
ԴԱՍԸՆԹԱՑԻ ՏԵՍԱԿ	Պարտադիր		
ԿՐԹԱԿԱՆ ՄԱԿԱՐԴԱԿ	ԱՆԸՆԴՀԱՏ ԵՎ ԻՆՏԵԳՐԱՑՎԱԾ ԿՐԹԱԿԱՆ ԾՐԱԳԻՐ		
ՈՒՍՈՒՑՄԱՆ ՁԵՎԸ	Առկա		
ՄԱՍՆԱԳԻՏՈՒԹՅՈՒՆ	Բուժական գործ		
ՖԱԿՈՒԼՏԵՏ	Բուժական		
ԿՈՒՐՍ	VI	ԿԻՍԱՄՅԱԿ	XII
Ուսումնական տարի	2018-2019		

ԿԱԶՄՈՂ	Արևիկ Դարիբյան
ՀԵՌԱԽՈՍ	+374 10 61 28 10
ԷԼԵԿՏՐՈՆԱՅԻՆ ՀԱՍՑԵ	-

ԱՄԲԻՈՆ	Է. Մինասյանի անվան ավանդական բժշկության
ԿԼԻՆԻԿԱԿԱՆ ԲԱԶԱ	ԳԲՈՒԿ
ԱՄԲԻՈՆԻ ՎԱՐԻՉ	բ.գ.թ. Էլեոնորա Մինասյան

ԴԱՍԸՆԹԱՑԻ ԾԱՎԱԼԸ

Կուրս	Կիսամյակ	Կրեդիտ	Ուսումն. շաբաթ	Շաբաթակ. ժամ	Ընդհանուր ժամ	Ընդամ. լս. ժամ	Դասախ. ժամ	Գործն., լաբ. ժամ	Ինքն. աշխ. ժամ	Դասախոսի խորհրդով.	Քննություն	Ստուգարք
VI	XII	3	17	3	90	51	20	31	26	13		+
Ընդամենը		3	17	3	90	51	20	31	26	13		

- 1. ՆԱԽԱՊԱՅՄԱՆ. Դասընթացի յուրացման համար անհրաժեշտ է՝**
Առարկայի անվանումը, Վնասվածքաբանություն և օրթոպեդիա, Նյարդաբանություն, Ասեղնաբուժություն, Ներքին հիվանդություններ, Ֆիզիոթերապիա, Ռեֆլեքսոթերապիա
- 2. ԴԱՍԸՆԹԱՑԻ ՀԱՄԱՌՈՏ ԲՈՎԱՆԴԱԿՈՒԹՅՈՒՆԸ**
«Մանուալ թերապիա» դասընթացը ուսումնասիրում է կինեզոթերապիայի, մանուալ թերապիայի, բուժական մերսման հիմունքները, սկոլիոտիկ կեցվածքը և սկոլիոտիկ հիվանդությունը, կինեզոթերապիայի առանձնահատկությունները տարբեր տիպի սկոլիոզների ժամանակ, ողնաշարի ֆունկցիայի սպեցիֆիկ խանգարումները, դրանց թերիաները, ողնաշարի ֆունկցիոնալ խանգարումների հետևանքները, բարդությունները, ողնաշարի ֆունկցիոնալ անատոմիան և ռենտգենոլոգիան, ողնաշարը ֆրոնտալ հարթության մեջ:
- 3. ԴԱՍԸՆԹԱՑԻ ՆՊԱՏԱԿԸ**
«Մանուալ թերապիա» առարկայի դասավանդման նպատակն է ուսուցանել մանուալ թերապիայում կիրառվող բուժական ազդեցության հնարքային մեթոդների գիտական-թերեթիկ հիմնավորումները, դրանց ցուցումներն ու հակացուցումները, հետազոտման և բժշկական ներգործության ուղղվածության ու ընթացքի ճիշտ կազմակերպումը, ինչպես նաև ֆիզիկական զարգացման շեղումներն ու խանգարումները և մանուալ թերապիայի միջոցներով դրանց շտկման ձևերը:
- 4. ԿՐԹԱԿԱՆ ՎԵՐՋՆԱՐԴՅՈՒՆՔՆԵՐԸ. Դասընթացի ավարտին ուսանողը պետք է**
Իմանա մանուալ թերապիայում կիրառվող բուժական ազդեցության հնարքային մեթոդների գիտական-թերեթիկ հիմնավորումները, դրանց ցուցումներն ու հակացուցումները, հետազոտման և բժշկական ներգործության ուղղվածության ու ընթացքի ճիշտ կազմակերպումը, ինչպես նաև ֆիզիկական զարգացման շեղումներն ու խանգարումները և մանուալ թերապիայի միջոցներով դրանց շտկման ձևերը:

Կարողանա որոշել ողնաշարի տարբեր բաժինների դեֆորմացիաները, խնդիրները և շարժունակությունը, հոդերի շարժունակության ծավալը, հետազոտել ողնաշարի շարժողական սեգմենտների, կրծքավանդակի, ուսագոտու, կոնքի և վերջույթների ակտիվ և պասիվ շարժումները, ընտրել և կիրառել ողնաշարի տարբեր բաժինների ֆլեքսիոն, էքստենզիոն և լատեռալֆլեքսիոն, մոբիլիզիացիոն տեխնիկաները, ողնաշարի, ինչպես նաև տարբեր մկանների և հոդերի տրակցիոն մանիպուլիացիաները, կիրառել բուժական մերսման տարբեր հնարքները՝ ըստ հիվանդության խնդրի, կիրառել առարկայի դասավանդման ընթացքում ձեռք բերած գիտելիքները և հմտությունները տարբեր բնույթի հիվանդների վերականգնողական բուժման պրակտիկայում:

Տիրապետի հետևյալ հմտություններին՝ անցկացնել շնչառական վարժություններ/ ստատիկ, դինամիկ, մարզական շնչում և արտաշնչում, տեղայնացված շնչառություն/, ձգման, ուժային թուլացման վարժություններ, մանուալ թերապևտիկ, կոնտակտային, պալպատոր, դիագնոստիկ և բուժական նպատակային և ոչ նպատակային հնարքների:

5. ԳՐԱԿԱՆՈՒԹՅՈՒՆ

1. Science, Theory and Clinical Application in Orthopaedic Manual Physical Therapy, Editors: J. Rivard and O. Grimsby, Taylorsville, 2008
2. Բորվիչենկո «Մանուալ բժշկության ատլաս» 1992թ
3. Լևիտ, Յանդա «Մանուալ բժշկություն» 1993թ., Մոսկվա
4. Мерзенюк О.С. Практическое руководство по мануальной терапии, Новокузнецк, 316с., 2005.
5. Г. Иваничев, Казань: Мануальн терапия. Атлас. Татарское газетно-журнальное издательство, 1997. — 448 с.
6. P. Pfund, Differentiation, Examination and Treatment of Movement Disorders in Manual Therapy; 589p.; 2005.
7. D. Kostopoulos; The Manual of Trigger Point and Myofascial Therapy; New York, 236p., 2001.

6. ԳՆԱՀԱՏՄԱՆ ԲԱՂԱԴՐԻՉՆԵՐ

	ՄԻԱՎՈՐ
Հաճախումներ	20
Գիտելիքների յուրացման, կարողությունների և հմտությունների գնահատում	70
Ինքնուրույն անհատական աշխատանք	10

7. ԳՆԱՀԱՏՄԱՆ ՎԱՐԿԱՆԻՇՄԱՅԻՆ /ՌԵՅՏԻՆԳՄԱՅԻՆ/ ՀԱՄԱԿԱՐԳ

Գնահատական	Գնահատման միավորը	Գնահատման տառային նիշը
«գերազանց»	96-100	A+
	90-95	A
«լավ»	80-89	B+
	70-79	B
«բավարար»	60-69	C+
	51-59	C
«անբավարար»	50 և ցածր	D
«ստուգված»	≥51	S
«չստուգված»	< 51	U

ԴԱՍԸՆԹԱՅԻ ԱՆՎԱՆՈՒՄ	ԱՍԵՂ – ԱՅՐՈՒՄ ԹԵՐԱՊԻԱ		
ԴԱՍԸՆԹԱՅԻ ՏԵՍԱԿ	Պարտադիր		
ԿՐԹԱԿԱՆ ՄԱԿԱՐԴԱԿ	ԱՆԸՆԴՀԱՏ ԵՎ ԻՆՏԵԳՐԱՑՎԱԾ ԿՐԹԱԿԱՆ ԾՐԱԳԻՐ		
ՈՒՍՈՒՑՄԱՆ ՁԵՎԸ	Առկա		
ՄԱՍՆԱԳԻՏՈՒԹՅՈՒՆ	Բուժական գործ		
ՖԱԿՈՒԼՏԵՏ	Բուժական		
ԿՈՒՐՍ	IV-VI	ԿԻՍԱՄՅԱԿ	VII-XI
ՈւՍՈւՄՆԱԿԱՆ ՏԱՐԻ	2018-2019		

ԿԱԶՄՈՂ	բ.գ.թ. Էլեոնորա Մինասյան բ.գ.թ. Նարեկ Սկրոչյան
ՀԵՌԱԽՈՍ	+374 10 25 12 86, +374 77 84 49 94
ԷԼԵԿՏՐՈՆԱՅԻՆ ՀԱՍՑԵ	nazmara@mail.ru , narksm@gmail.com

ԱՄԲԻՈՆ	Է. Մինասյանի անվան ավանդական բժշկության
ԿԼԻՆԻԿԱԿԱՆ ԲԱԶԱ	ԳԲՈՒԿ
ԱՄԲԻՈՆԻ ՎԱՐԻՉ	բ.գ.թ. Էլեոնորա Մինասյան

ԴԱՍԸՆԹԱՅԻ ԾԱՎԱԼԸ

Կուրս	Կիսամյակ	Կրեդիտ	Ուսումն. շաբաթ	Շաբաթափոխ. ժամ	Ընդհանուր ժամ	Ընդամ. լս. ժամ	Դասախ. ժամ	Գործն., լաբ. ժամ	Ինքն. աշխ. ժամ	Դասախոսի խորհրդով.	Քննություն	Ստուգաթիվ
IV	VII	4	17	4	120	68	44	24	34	18		+
	VIII	3	17	3	90	51	24	27	25	14	+	
V	IX	3	17	3	90	51	24	27	25	14		+
	X	3	17	4	90	68	24	44	14	8	+	
VI	XI	3	17	3	90	51	22	29	25	14	+	
Ընդամենը		16	85	17	480	289	138	151	123	68		

- 1. ՆԱԽԱՊԱՅՄԱՆ. Դասընթացի յուրացման համար անհրաժեշտ է՝**
Անատոմիա, Ֆիզիոլոգիա, Պարոնիզիոլոգիա, Օպերատիվ վիրաբուժություն, Ֆարմակոթերապիա, Ֆիտոթերապիա, Փիլիսոփայություն
- 2. ԴԱՍԸՆԹԱՅԻ ՀԱՄԱՌՈՏ ԲՈՎԱՆԴԱԿՈՒԹՅՈՒՆԸ**
«Ասեղ-այրում թերապիան» փիլիսոփայական գիտություն է, որն ունի իր աշխարհայացքները, գործառույթները (инь-ян, у-син, մերիդիանային համակարգի, ներքին օրգանների, էներգիայի, արյան և հեղուկների ու կենսական կետերի մասին): Այն ուսումնասիրում է մարդու օրգանիզմի ֆիզիոլոգիական հիմունքները, հիվանդությունների զարգացման պայթումեխանիզմները, ախտորոշման մեթոդները (գննում, հարցում, ունկնդրում, շոշափում, գործիքային հետազոտություն) և բուժման մեթոդները՝ ասեղ-այրում թերապիան, որն ունի համաշխարհային ճանաչում, ինչպես ԿՅՅՆ-ՍՅՅ թերապիան:
- 3. ԴԱՍԸՆԹԱՅԻ ՆՊԱՏԱԿԸ**
«Ասեղ-այրում թերապիա» դասընթացի նպատակն է ապագա բժիշկներին ուսուցանել արևելյան ավանդական բժշկության տեսական և գործնական հիմունքները, ախտորոշման և բուժման մեթոդները, տիրապետել ասեղ-այրում թերապիան հիվանդությունների բուժման կոմպլեքսում՝ ինտեգրելով ժամանակակից բժշկության հետ:

4. ԿՐԹԱԿԱՆ ՎԵՐՋՆԱՐԴՅՈՒՆՔՆԵՐԸ. Դասընթացի ավարտին ուսանողը պետք է

Իմանա արևելյան ավանդական բժշկության փիլիսոփայական ուսմունքները՝ Ին-յան, Ու-սին, Ցզին-լո, Ջան-ֆու, Շու-սյուե, էներգիայի, արյան և հեղուկների, ախտաբանական վիճակների զարգացման էթիոլոգիան և պաթոգենեզը, ռեֆլեքսոթերապիայի ֆիզիոլոգիական հիմունքները և սկզբունքները, մերիդիանների ընդհանուր բնութագիրը, տոպոգրաֆիան, ուղին, գլխավոր կետերը և նրանց թերապևտիկ ցուցումները, ասեղ-այրում թերապիան ներքին, շնչական, սիրտ-անոթային, մարսողական, միզասեռական, հեպատոբիլիար, հենաշարժական համակարգերի հիվանդությունների բուժման կոմպլեքսում և ռեանիմատոլոգիայում:

Կարողանա կիրառել հին արևելքի բժշկության մեջ ընդունված բուժման եղանակները և մեթոդները:

Տիրապետի ախտորոշման 4 մեթոդներին (գննում, հարցում, ունկնդրում և շոշափում), գործիքային հետազոտությանը՝ Ռեոդորակուոի, Ակաբանեի մեթոդին, կետերի ընտրությանը՝ ըստ ավանդական բժշկության և ռեֆլեքսոթերապիայի, արյան բաց թողման, ատրիկուլոթերապիայի, ակուպրեսուրայի (ըստ արևելյան ավանդական և ժամանակակից բժշկության), ասեղ-այրում թերապիայի մեթոդներին, մարմնի տարբեր մասերի վրա տեղադրված կենսական կետերի և զոնաների վրա ներգործելու համար:

5. ԳՐԱԿԱՆՈՒԹՅՈՒՆ

1. Белоусов П.В. "Теоретические основы китайской медицины" Алматы 2010г.
2. Васичкин В.И. "Методы китайской акупунктуры" Москва 2001г.
3. Давыдов М.А. "Пространство и время в китайской медицине" Ростов 2008г.
4. Лувсан Г. "Традиционные и современные методы восточной рефлексотерапии" М. 1986г.
5. Мачерет Е. Л., Самосюк И.З. "Руководство по рефлексотерапии" Киев 1982г.
6. Мачоча Дж. "Основы китайской медицины" Москва 2013г.
7. Мачоча Дж. "Психика в китайской медицине" Москва 2013г.
8. Песиков Я.С., Рыбалко С.Я. "Атлас клинической аурикулотерапии" Москва 1990г.
9. Самосюк И.З., Лысенюк В.П. "Акупунктура. Энциклопедия" Киев, Москва 1990г.
10. Табеева Д.М. "Руководство по иглорефлексотерапии" Москва 1980г.
11. У Вэй-Синь "Энциклопедия китайской медицины. Целительные силы природы" М. 2002г.
12. Чжу-Лян "Руководство по современной Чжэнь-цзю терапии" Москва 1959г.

6. ԳՆԱՀԱՏՄԱՆ ԲԱՂԱԴՐԻՉՆԵՐ

ՄԻԱՎՈՐ

Հաճախումներ	20
Գիտելիքների յուրացման, կարողությունների և հմտությունների գնահատում	70
Ինքնուրույն անհատական աշխատանք	10

7. ԳՆԱՀԱՏՄԱՆ ՎԱՐԿԱՆԻՇՍՅՈՒՆ /ՌԵՅՏԻՆԳՍՅՈՒՆ/ ՀԱՄԱԿԱՐԳ

Գնահատական	Գնահատման միավորը	Գնահատման տառային նիշը
«գերազանց»	96-100	A+
	90-95	A
«լավ»	80-89	B+
	70-79	B
«բավարար»	60-69	C+
	51-59	C
«անբավարար»	50 և ցածր	D
«ստուգված»	≥51	S
«չստուգված»	< 51	U

ԴԱՍԸՆԹԱՑԻ ԱՆՎԱՆՈՒՄ	ՖԻՏՈԹԵՐԱՊԻԱ		
ԴԱՍԸՆԹԱՑԻ ՏԵՍԱԿ	Պարտադիր		
ԿՐԹԱԿԱՆ ՄԱԿԱՐԴԱԿ	ԱՆԸՆԴՀԱՏ ԵՎ ԻՆՏԵԳՐԱՑՎԱԾ ԿՐԹԱԿԱՆ ԾՐԱԳԻՐ		
ՈՒՍՈՒՑՄԱՆ ՁԵՎԸ	Առկա		
ՄԱՍՆԱԳԻՏՈՒԹՅՈՒՆ	Բուժական գործ		
ՖԱԿՈՒԼՏԵՏ	Բուժական		
ԿՈՒՐՍ	IV-VI	ԿԻՍԱՄՅԱԿ	VIII-XI
ՈւՍՈւՄՆԱԿԱՆ ՏԱՐԻ	2018-2019		

ԿԱԶՄՈՂ	Վահե Վարդանյան
ՀԵՌԱԽՈՍ	+374 10 57 60 69
ԷԼԵԿՏՐՈՆԱՅԻՆ ՀԱՍՑԵ	Vvardanyan1977@gmail.com

ԱՄԲԻՈՆ	Է. Մինասյանի անվան ավանդական բժշկության
ԿԼԻՆԻԿԱԿԱՆ ԲԱԶԱ	ԳԲՈՒԿ
ԱՄԲԻՈՆԻ ՎԱՐԻՉ	բ.գ.թ. Էլեոնորա Մինասյան

ԴԱՍԸՆԹԱՑԻ ԾԱՎԱԼԸ

Կուրս	Կիսամյակ	Կրեդիտ	Ուսումն. շաբաթ	Շաբաթակ. ժամ	Ընդհանուր ժամ	Ընդամ. լս. ժամ	Դասախ. ժամ	Գործն., լաբ. ժամ	Ինքն. աշխ. ժամ	Դասախոսի խորհրդով.	Քննություն	Ստուգարք
IV	VIII	2	17	2	60	34	18	16	18	8		+
V	IX	3	17	3	90	51	26	25	26	13		+
	X	3	17	3	90	51	26	25	25	14		+
VI	XI	3	17	3	90	51	24	27	26	13	+	
Ընդամենը		11	68	11	330	187	94	933	95	48		

- 1. ՆԱԽԱՂԱՅՄԱՆ. Դասընթացի յուրացման համար անհրաժեշտ է՝**
- Անատոմիա
  - Կենսաբանություն
  - Ֆիզիկա
  - Քիմիա
  - Կենսաքիմիա
  - Ախտաբանական ֆիզիոլոգիա
  - Ախտաբանական անատոմիա
  - Հիստոլոգիա
  - Դեղաբանություն
  - Կլինիկական դեղաբանություն
  - Ասեղ-այրում թերապիա

2. ԴԱՍԸՆԹԱՑԻ ՀԱՄԱՌՈՏ ԲՈՎԱՆԴԱԿՈՒԹՅՈՒՆԸ

«Ֆիտոթերապիա» դասընթացը ուսումնասիրում է Դեղաբույսերում պարունակվող կենսակտիվ նյութերը, նյարդային համակարգի վրա հանգստացնող և ցավազրկող ազդեցությամբ օժտված, իթանիչ ազդեցություն ունեցող դեղաբույսերը, նյարդային սինապսների շրջանում գործող, հակաաթերոսկլերոտիկ ազդեցությամբ օժտված, սրտային գլխկոզիդներ պարունակող, շնչական համակարգի վրա ազդող դեղաբույսերը, դրանց դեղաբանական ազդեցության մեխանիզմները, ցուցումները, հակացուցումները, Խորխաբեր և բրոնխոլիտիկ ազդեցությամբ օժտված դեղաբույսերը:

3. ԴԱՍԸՆԹԱՅԻ ՆՊԱՏԱԿԸ

Դասընթացը նպատակաուղղված է ապագա բժշկներին ուսուցանել ժողովրդական (ավանդական) բժշկության հիմքը հանդիսացող բուսաբուժության տեսական և գիտական հիմունքները՝ բժշկական հետազոտությունների ժամանակ ժամանակակից բժշկության հետ զուգակցելու, ինտեգրելու նպատակով:

4. ԿՐԹԱԿԱՆ ՎԵՐՋՆԱՐԴՅՈՒՆՔՆԵՐԸ. Դասընթացի ավարտին ուսանողը պետք է

Իմանա դեղաբույսերի դեղաբանական ազդեցությունը մարդու օրգանիզմի վրա, Հայաստանում և այլ երկրներում աճող դեղաբույսերը, դրանց օգտագործումը տարբեր հիվանդությունների բուժման կոմպլեքսում, դեղաբույսերի հակացուցումները, թունավոր դեղաբույսերը և հազվագյուտ դեղաբույսերը:

Կարողանա կատարել դեղաբույսերի ընտրություն կոնկրետ հիվանդությունների ժամանակ, պատրաստել դեղաձևեր տնային պայմաններում

Տիրապետի դեղաչափավորմանը, դեղաբույսերի հավաքների կազմավորմանը, դեղատոմսերի դուրսգրմանը:

5. ԳՐԱԿԱՆՈՒԹՅՈՒՆ

1. Ա. Թորոսյան, Հայաստանի դեղաբույսերը, Երևան, 1983
2. Լ. Հարությունյան, Բուսաբուժություն, Երևան, 1999
3. D. Csupor, Phytotherapy, Szeged, 2015
4. J. Barnes, L. Andersson, J. Phillipson, Herbal Medicines, London, 2007
5. N. Ghukasyan, Phytotherapy based on Pharmacognosy Principles, Yerevan, 2018
6. M. Henrich, J. Barnes, S. Gibbons, E. Williamson, Fundamentals of Pharmacognosy and phytotherapy, London. 2012
7. Л. Пастушенков, Е.Е. Лесиовская, Фармакотерапия с основами фитотерапии, Москва, 1994
8. С. Соколов, Фитотерапия и фитофармакология, Москва, 2000
9. С. Соколов, Замотаев, Фитотерапия, Москва, 1993

6. ԳՆԱՀԱՏՄԱՆ ԲԱՂԱԴՐԻՉՆԵՐ	ՄԻԱՎՈՐ
Հաճախումներ	20
Գիտելիքների յուրացման, կարողությունների և հմտությունների գնահատում	70
Ինքնուրույն անհատական աշխատանք	10

7. ԳՆԱՀԱՏՄԱՆ ՎԱՐԿԱՆԻՇՄԱՅԻՆ /ՌԵՅՏԻՆԳՄԱՅԻՆ/ ՀԱՄԱԿԱՐԳ

Գնահատական	Գնահատման միավորը	Գնահատման տառային նիշը
«գերազանց»	96-100	A+
	90-95	A
«լավ»	80-89	B+
	70-79	B
«բավարար»	60-69	C+
	51-59	C
«անբավարար»	50 և ցածր	D
«ստուգված»	≥51	S
«չստուգված»	< 51	U

ԴԱՍԸՆԹԱՑԻ ԱՆՎԱՆՈՒՄ	ՖԻԶՆՈԹԵՐԱՊԻԱ		
ԴԱՍԸՆԹԱՑԻ ՏԵՍԱԿ	Պարտադիր		
ԿՐԹԱԿԱՆ ՄԱԿԱՐԴԱԿ	ԱՆԸՆԴՀԱՏ ԵՎ ԻՆՏԵԳՐԱՑՎԱԾ ԿՐԹԱԿԱՆ ԾՐԱԳԻՐ		
ՈՒՍՈՒՑՄԱՆ ՁԵՎԸ	Առկա		
ՄԱՍՆԱԳԻՏՈՒԹՅՈՒՆ	Բուժական գործ		
ՖԱԿՈՒԼՏԵՏ	Բուժական		
ԿՈՒՐՍ	VI	ԿԻՍԱՄՅԱԿ	XI
ՈւՍՈւՄՆԱԿԱՆ ՏԱՐԻ	2018-2019		

ԿԱԶՄՈՂ	բ.գ.թ. Էլեոնորա Մինասյան
ՀԵՌԱԽՈՍ	+374 10 25 12 86
ԷԼԵԿՏՐՈՆԱՅԻՆ ՀԱՍՑԵ	nazmara@mail.ru

ԱՄԲԻՈՆ	Է. Մինասյանի անվան ավանդական բժշկության
ԿԼԻՆԻԿԱԿԱՆ ԲԱԶԱ	ԳԲՈՒԿ
ԱՄԲԻՈՆԻ ՎԱՐԻՉ	բ.գ.թ. Էլեոնորա Մինասյան

ԴԱՍԸՆԹԱՑԻ ԾԱՎԱԼԸ

Կուրս	Կիսամյակ	Կրեդիտ	Ուսումն. շաբաթ	Շաբաթակ. ժամ	Ընդհանուր ժամ	Ընդամ. լս. ժամ	Դասախ. ժամ	Գործն., լաբ. ժամ	Ինքն. աշխ. ժամ	Դասախոսի խորհրդով.	Քննություն	Ստուգարք
VI	XI	2	17	2	60	34	16	18	17	9		+
Ընդամենը		2	17	2	60	34	16	18	17	9		

<p>1. ՆԱԽԱՊԱՅՄԱՆ. Դասընթացի յուրացման համար անհրաժեշտ է՝</p> <ul style="list-style-type: none"> - Մարդու անատոմիա - Քիմիա - Ֆիզիկա - Բիոլոգիկա - Հոգեբանություն - Նորմալ ֆիզիոլոգիա
<p>2. ԴԱՍԸՆԹԱՑԻ ՀԱՄԱՌՈՏ ԲՈՎԱՆՂԱԿՈՒԹՅՈՒՆԸ</p> <p>Դասընթացը ուսումնասիրում է բուժումը բարձր հաճախականության փոփոխական հոսանքով և բարձր հաճախականության էլեկտրամագնիսական դաշտերով, մագնիսոթերապիան, բուժական կոմպլեքսում ֆիզիոթերապիայի կիրառումը, հիվանդությունների տարբեր շրջաններում բուժման էտապայությունը (սուր, ենթասուր և խրոնիկ շրջանում և որպես պրոֆիլակտիկ միջոց), ջերմաբուժությունը (պարաֆին, օզոկերիտ, կավ, ավազ, բուժական ցեխեր), ջրաբուժությունը և բալնոթերապիան, բուժական ինհալյացիաները և կլիմայաբուժությունը:</p>
<p>3. ԴԱՍԸՆԹԱՑԻ ՆՊԱՏԱԿԸ</p> <p>«Ֆիզիոթերապիա և կուրորտոլոգիա» առարկայի դասավանդման նպատակն է տալ ֆիզիոթերապևտիկ բուժման ձևերի և մեթոդների վերաբերյալ տեսական գիտելիքներ, կատարելագործել գործնական հմտություններն ու ունակությունները:</p>

4. ԿՐԹԱԿԱՆ ՎԵՐՋՆԱՐԴՅՈՒՆՔՆԵՐԸ. Դասընթացի ավարտին ուսանողը պետք է

Իմանա տարբեր ֆիզիկական գործոնների ազդեցությունը օրգանիզմի վրա, ֆիզիկական գործոնների ազդեցության մեխանիզմը, ֆիզիկական գործոնների թերապևտիկ ցուցումներն ու հակացուցումները յուրաքանչյուր բորբոքման ձևի ժամանակ:

Կարողանա ձեռք բերած գիտելիքները ներդնել գործնական բժշկության ասպարեզում, համադրել ֆիզիկական մեթոդները բուժական այլ մեթոդների հետ, կիրառել պրոֆիլակտիկ բժշկության մեջ:

Տիրապետի ապարատների հետ աշխատելու ընդհանուր կարգին, տեխնիկայի անվտանգության կանոններին ֆիզիոթերապևտիկ կաբինետներում, պրոցեդուրա կատարելու տեխնիկային:

5. ԳՐԱԿԱՆՈՒԹՅՈՒՆ

1. Գ.Կ.Սկրոտչյան, «Ֆիզիոթերապիա», Երևան, 1962 թ.
2. А.А.Чаркин, В.С.Улашин, “Ультразвуковая терапия”, Москва, 1983 г.
3. В. М. Боголюбов, "Физиотерапия и курортология", Москва, 2009г.
4. В. С. Улащик, "Физиотерапия", Универсальная медицинская энциклопедия, Минск, 2008г.
5. В.В.Оржошковский, “Клиническая физиотерапия”, Москва, 1984г.
6. В.Г.Ясногородский, “Электротерапия”, 1987 г.
7. В.М.Боголюбов, “Физиотерапия и курортология”, Москва, 1999 г.
8. В.С.Улашин, "Физико-фармакологические методы лечения и профилактики”, Москва, 1979г.
9. Н.Н.Сосина, “Физиотерапевтический справочник”, Москва, 1999 г.
10. Aoife Hale Rhona O’Donovan Sarah Diskin Sarah McEvoy Claire Keohane Geraldine Gormley, Physiotherapy in Burns, Plastics and Reconstructive Surgery, PY4017/4019, Impairment and Disability Short Course 19 April 2013.
11. Lauren Jean Guthrie MCSP BSc (Hons), Clinical case studies in physiotherapy, ISBN-13: 978-0-443-06916-1, 2009, Elsevier Limited.
12. Jennifer A. Pryor, Barbara A. Webber, Physiotherapy for Respiratory and Cardiac Problems, EDINBURGH LONDON NEW YORK PHILADELPHIA SAN FRANCISCO SYDNEY TORONTO 1998.

6. ԳՆԱՀԱՏՄԱՆ ԲԱՂԱԴՐԻՉՆԵՐ	ՄԻԱՎՈՐ
Հաճախումներ	20
Գիտելիքների յուրացման, կարողությունների և հմտությունների գնահատում	70
Ինքնուրույն անհատական աշխատանք	10

7. ԳՆԱՀԱՏՄԱՆ ՎԱՐԿԱՆԻՇԱՅԻՆ /ՌԵՅՏԻՆԳԱՅԻՆ/ ՀԱՄԱԿԱՐԳ

Գնահատական	Գնահատման միավորը	Գնահատման տառային նիշը
«գերազանց»	96-100	A+
	90-95	A
«լավ»	80-89	B+
	70-79	B
«բավարար»	60-69	C+
	51-59	C
«անբավարար»	50 և ցածր	D
«ստուգված»	≥51	S
«չստուգված»	< 51	U

ԴԱՍԸՆԹԱՑԻ ԱՆՎԱՆՈՒՄ	ՀՈՄԵՈՊԱԹԻԱ		
ԴԱՍԸՆԹԱՑԻ ՏԵՍԱԿ	Պարտադիր		
ԿՐԹԱԿԱՆ ՄԱԿԱՐԴԱԿ	ԱՆԸՆԴՀԱՏ ԵՎ ԻՆՏԵԳՐԱՑՎԱԾ ԿՐԹԱԿԱՆ ԾՐԱԳԻՐ		
ՈՒՍՈՒՑՄԱՆ ՁԵՎԸ	Առկա		
ՄԱՍՆԱԳԻՏՈՒԹՅՈՒՆ	Բուժական գործ		
ՖԱԿՈՒԼՏԵՏ	Բուժական		
ԿՈՒՐՍ	III, IV	ԿԻՍԱՄՅԱԿ	VI, VII
ՈւՍՈւՄՆԱԿԱՆ ՏԱՐԻ	2018-2019		

ԿԱԶՄՈՂ	Գոհար Հարությունյան Գևորգ Փիլոսյան (արտ. շահակից)
ՀԵՌԱԽՈՍ	+374 91 56 19 67, +374 93 37 05 60
ԷԼԵԿՏՐՈՆԱՅԻՆ ՀԱՍՑԵ	pgevorg@mail.ru

ԱՄԲԻՈՆ	Է. Մինասյանի անվան ավանդական բժշկության
ԿԼԻՆԻԿԱԿԱՆ ԲԱԶԱ	ԳԲՈՒԿ
ԱՄԲԻՈՆԻ ՎԱՐԻՉ	բ.գ.թ. Էլեոնորա Մինասյան

ԴԱՍԸՆԹԱՑԻ ԾԱՎԱԼԸ

Կուրս	Կիսամյակ	Կրեդիտ	Ուսումն. շաբաթ	Շաբաթակ. ժամ	Ընդհանուր ժամ	Ընդամ. լս. ժամ	Դասախ. ժամ	Գործն., լաբ. ժամ	Ինքն. աշխ. ժամ	Դասախոսի խորհրդով.	Քննություն	Ստուգարք
III	VI	3	17	3	90	51	20	31	25	14		+
IV	VII	2	17	2	60	34	20	14	17	9		+
Ընդամենը		5	34	5	150	85	40	45	42	23		

- 1. ՆԱԻՄՊԱՅՄԱՆ. Դասընթացի յուրացման համար անհրաժեշտ է՝**
Կենսաբանություն, Անատոմիա, Ֆիզիոլոգիա, Պաթոֆիզիոլոգիա, Վիրաբուժություն, Ֆարմակոթերապիա, Ասեղ-այրում թերապիա, Ֆիտոթերապիա, Փիլիսոփայություն
- 2. ԴԱՍԸՆԹԱՑԻ ՀԱՄԱՌՈՏ ԲՈՎԱՆԴԱԿՈՒԹՅՈՒՆԸ**
«Հոմեոպաթիա» դասընթացը ուսումնասիրում է հոմեոպաթիայի դերը ընդհանուր բժշկության մեջ, հոմեոպաթիայում առկա նշանները, հիվանդության հոմեոպաթիկ կոնցեպցիան, դեղորայքի ազդեցության պատկերը, հոմեոպաթիկ պրեպարատների դասակարգումը, դեղորայքի ընտրությունը տարբեր հիվանդությունների ժամանակ:
- 3. ԴԱՍԸՆԹԱՑԻ ՆՊԱՏԱԿԸ**
«Հոմեոպաթիա» դասընթացի նպատակն է ծանոթացնել առարկայի տեսական և պրակտիկ հիմնական սկզբունքների՝ որպես բժշկագիտության այլընտրանք և բուժման մեթոդի մասին, ուսուցանել հոմեոպաթիկ պրեպարատների կիրառումը տարբեր օրգան-համակարգերի հիվանդությունների ժամանակ, կատարելագործել գործնական ունակություններն ու հմտությունները և մագիստրոսներին պատրաստել կլինիկական աշխատանքներին:
- 4. ԿՐԹԱԿԱՆ ՎԵՐՋՆԱՐԴՅՈՒՆՔՆԵՐԸ. Դասընթացի ավարտին ուսանողը պետք է՝**
Իմանա հոմեոպաթիայի դերը բժշկության մեջ, հոմեոպաթիայի հիմնական օրենքները:
Կարողանա մասնագիտական գործունեության համար օգտվել ուսումնական, գիտական, հանրամատչելի գրականությունից և համացանցից, կիրառել հոմեոպաթիան հիվանդությունների բուժման և պրոֆիլակտիկայի ժամանակ:
Տիրապետի հոմեոպաթիկ պրեպարատների ընտրության և պատրաստման մեթոդներին:

5. ԳՐԱԿԱՆՈՒԹՅՈՒՆ		
1. G. Koehler, The Handbook of Homeopathy: Its Principles and Practice, Healing Arts Press, 1986		
2. J. Kent, Lectures on Homoeopathic materia medica, Uttar Pradesh, 1997		
3. S. Hahnemann, Organon of the Medical Art, Palo Alto, 2013		
4. W. Boericke, Pocket Manual of Homeopathic Materia Medica and Repertory and a Chapter on Rare and Uncommon Remedies, Uttar Pradesh, 1996		
6. ԳՆԱՀԱՏՄԱՆ ԲԱՂԱԴՐԻՉՆԵՐ		ՄԻԱՎՈՐ
Հաճախումներ		20
Գիտելիքների յուրացման, կարողությունների և հմտությունների գնահատում		70
Ինքնուրույն անհատական աշխատանք		10
7. ԳՆԱՀԱՏՄԱՆ ՎԱՐԿԱՆԻՇԱՅԻՆ /ՌԵՅՏԻՆԳԱՅԻՆ/ ՀԱՄԱԿԱՐԳ		
Գնահատական	Գնահատման միավորը	Գնահատման տառային նիշը
«գերազանց»	96-100	A+
	90-95	A
«լավ»	80-89	B+
	70-79	B
«բավարար»	60-69	C+
	51-59	C
«անբավարար»	50 և ցածր	D
«ստուգված»	≥51	S
«չստուգված»	< 51	U

ԴԱՍԸՆԹԱՑԻ ԱՆՎԱՆՈՒՄ	ԻՐԻՂՈՂԻԱԳՆՈՍՏԻԿԱ		
ԴԱՍԸՆԹԱՑԻ ՏԵՍԱԿ	Պարտադիր		
ԿՐԹԱԿԱՆ ՄԱԿԱՐԴԱԿ	ԱՆԸՆԴՀԱՏ ԵՎ ԻՆՏԵԳՐԱՑՎԱԾ ԿՐԹԱԿԱՆ ԾՐԱԳԻՐ		
ՈՒՍՈՒՑՄԱՆ ՁԵՎԸ	Առկա		
ՄԱՍՆԱԳԻՏՈՒԹՅՈՒՆ	Բուժական գործ		
ՖԱԿՈՒԼՏԵՏ	Բուժական		
ԿՈՒՐՍ	IV	ԿԻՍԱՄՅԱԿ	VIII
Ուսումնական տարի	2018-2019		

ԿԱԶՄՈՂ	Արմինե Հովհաննիսյան
ՀԵՌԱԽՈՍ	+374 94 00 24 69
ԷԼԵԿՏՐՈՆԱՅԻՆ ՀԱՍՑԵ	-

ԱՄԲԻՈՆ	Է. Մինասյանի անվան ավանդական բժշկության
ԿԼԻՆԻԿԱԿԱՆ ԲԱԶԱ	ԳԲՈՒԿ
ԱՄԲԻՈՆԻ ՎԱՐԻՉ	բ.գ.թ. Էլեոնորա Մինասյան

ԴԱՍԸՆԹԱՑԻ ԾԱՎԱԼԸ

Կուրս	Կիսամյակ	Կրեդիտ	Ուսումն. շաբաթ	Շաբաթակ. ժամ	Ընդհանուր ժամ	Ընդամ. լս. ժամ	Դասախ. ժամ	Գործն., լաբ. ժամ	Ինքն. աշխ. ժամ	Դասախոսի խորհրդով.	Քննություն	Ստուգարք
IV	VIII	4	17	4	120	68	34	34	34	18		+
Ընդամենը		4	17	4	120	68	34	34	34	18		

<p>1. ՆԱԽԱՊԱՅՄԱՆ. Դասընթացի յուրացման համար անհրաժեշտ է՝</p> <ul style="list-style-type: none"> – Անատոմիա – Ֆիզիոլոգիա – Հիստոլոգիա – Ախտաբանական ֆիզիոլոգիա – Ախտաբանական անատոմիա – Թերապևտիկ հիվանդությունների կանխարգելում
<p>2. ԴԱՍԸՆԹԱՑԻ ՀԱՄԱՌՈՏ ԲՈՎԱՆԴԱԿՈՒԹՅՈՒՆԸ</p> <p>«Իրիդոդիագնոստիկա» դասընթացը հանդիսանում է ավանդական բժշկության կրթամաս: Այն ներառում է հետևյալ բաժինները.</p> <ul style="list-style-type: none"> – Ծիածանաթաղանթի անատոմիական կառուցվածքը: Դասընթացը ուսումնասիրում է ծիածանաթաղանթի նորմալ անատոմիական կառուցվածքը, բնածին դեֆեկտները, շերտերի դասավորությունը, կազմավորումը: – Ծիածանաթաղանթի ախտաբանական ախտահարումները, աչքի տարբեր հիվանդությունները, որոնք ազդեցություն կունենան ծիածանաթաղանթի նորմալ անատոմիական կառուցվածքի վրա:
<p>3. ԴԱՍԸՆԹԱՑԻ ՆՊԱՏԱԿԸ ԵՎ ԽՆԴԻՐՆԵՐԸ.</p> <p>3.1. Դասընթացի նպատակը</p> <p>Պատրաստել բժիշկներ, որոնք կկարողանան օգտագործելով բժշկական գիտության և պրակտիկայի ժամանակակից մեթոդները, ցուցաբերեն բժշկական ճիշտ օգնություն, բուժման և ախտորոշման հարցերում ցանկացած տարիքի հիվանդներին:</p>

<p>3.2. Դասընթացի խնդիրները</p> <ul style="list-style-type: none"> – Թերապևտիկ տարբեր հիվանդությունների ախտորոշման մեթոդների յուրացում (այսինքն՝ ճշգրտորեն իմանան տվյալ օրգանի ճիշտ տոպոգրաֆիկ տեղադրությունը ծիածանաթաղանթի վրա՝ ըստ ժամ-սլաքի): – Թերապևտիկ հիվանդությունը հայտնաբերելուց հետո բուժման ցուցումներն ու հակացուցումները: – Բուժման բարդությունների հայտնաբերում, վերացում, կանխարգելում: 		
<p>4. ԿՐԹԱԿԱՆ ՎԵՐՋՆԱՐԴՅՈՒՆՔՆԵՐԸ. Դասընթացի ավարտին ուսանողը պետք է</p> <p>Իմանա ծիածանաթաղանթի անատոմիական կառուցվածքը, բնածին արատները, օրգանների ճիշտ տեղադրությունը ծիածանաթաղանթի վրա:</p> <p>Կարողանա հասկանալ ծիածանաթաղանթի դեֆեկտների տեսակները և իմանա տվյալ գոնայի պաթոլոգիան որ օրգանին է պատկանում և ինչ ախտաբանական վիճակ է: Կարողանա կատարել բուժման պլանավորում, բարդությունների հայտնաբերում և վերացում:</p> <p>Տիրապետի իրիդոլիագնոստիկայում կիրառվող հետազոտման մեթոդների ախտորոշմանը և ճիշտ բժշկական օգնության ցուցաբերմանը:</p>		
<p>5. ԳՐԱԿԱՆՈՒԹՅՈՒՆ</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. E. C. Вельхвер и др., “Иридодиагностика”, М., 1988г. 2. E. C. Вельхвер и др., “Основы иридодиагностики”, Баку, 1982г. Jausas G. L., ” Iridologie renovee” Paris, 1983 3. Jensen B., “The science and practice of iridology. Escondido, 1985 4. Bourdiol R., “Traite d` irido-diagnostic Maisonneuve” ,1975 5. Deck L., “Grundlagen der iris-diagnwstic. Etlingeo”, 1965. 		
6. ԳՆԱՀԱՏՄԱՆ ԲԱՂԱԴՐԻՉՆԵՐ		ՄԻԱՎՈՐ
Հաճախումներ		20
Գիտելիքների յուրացման, կարողությունների և հմտությունների գնահատում		70
Ինքնուրույն անհատական աշխատանք		10
7. ԳՆԱՀԱՏՄԱՆ ՎԱՐԿԱՆԻՇԱՅԻՆ /ՌԵՅՏԻՆԳԱՅԻՆ/ ՀԱՄԱԿԱՐԳ		
Գնահատական	Գնահատման միավորը	Գնահատման տառային նիշը
«գերազանց»	96-100	A+
	90-95	A
«լավ»	80-89	B+
	70-79	B
«բավարար»	60-69	C+
	51-59	C
«անբավարար»	50 և ցածր	D
«ստուգված»	≥51	S
«չստուգված»	< 51	U